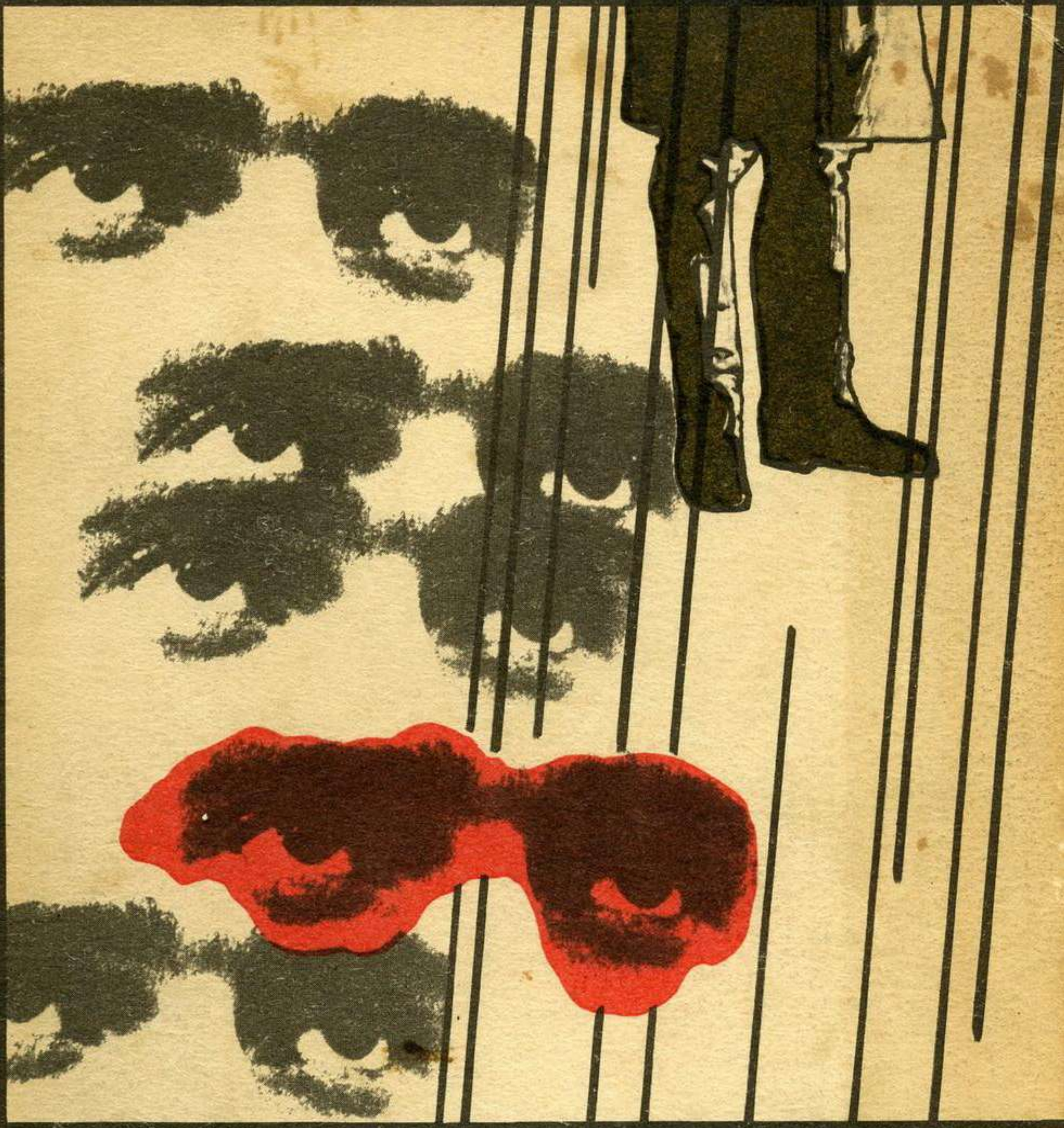

IULIAN SEMIONOV

VALIZA CU AMPRENTE

enigma

IULIAN SEMIONOV

valiza cu amprente

Coperta de MIHAI MĂNESCU

ЮЛИАН СЕМЕНОВ

СЕМНАДЦАТЬ МГНОВЕНИЙ ВЕСНЫ

ВОЕНИЗДАТ

МОСКВА — 1970

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sînt rezervate Editurii UNIVERS

IULIAN SEMIONOV

valiza cu amprente

(Şaptesprezece clipe ale primăverii)

— roman —

În româneşte de Nicolae Mărgeanu
şi Vladimir Vasiliev

● Editura UNIVERS ● Bucureşti — 1972 ●

În memoria tatălui meu

—.—.— 1

În primele clipe, lui Stirlitz nu-i veni să creadă : în grădină cînta o privighetoare. Văzduhul era înghețat, albăstrui și, cu toate că de jur împrejur peisajul împrumutase nuanțe primăvăratice, diafane, de acuarelă subțiată, zăpada era încă densă, lipsită de acea nuanță caracteristică, timid vineție, care vestește îndeobște că peste noapte se va topi.

Trunchiurile vînjoase ale copacilor bătrîni erau negre ; în parc plutea un iz de pește înghețat de curînd. Mireasma pătrunzătoare de ace de brad şi frunze de plop putrezite, căzute în toamnă, care însoțește primele zile de primăvară, nu se simțea încă în văzduh, şi cu toate astea privighetoarea își revărsa, în parcul tăcut și întunecat, în triluri nestăvilite cîntul, graseindu-l sacadat, înșirîndu-l, firav și fără noimă, ca într-un șirag de mătănii.

Stirlițz își aduse aminte de bunicul său : un moşneag bărbos, cu sprîncenele stufoase, care se pricepea grozav să vorbească cu păsările. Se așeza sub un copac, ademenea cîte un pițigoi și se uita îndelung la micuța zburătoare ; pe nesimțite, ochii săi se făceau aidoma cu cei ai păsărilor, iuți și iscoditori. Nici o pasăre nu se temea de el.

— Pin-pin-tararah ! fluiera bunicul, iar pițigoii îi răspundeau, încrezători și veseli.

Soarele se trăsese spre asfințit, şi umbrele drepte, violete, ale copacilor cu trunchiuri negre se așternură, răsturnate pe albul zăpezii.

Stirlitz se uită la ceas : ora șapte.

„Trebuie să sosească îndată, își zise. E întotdeauna punctual. Nu i-am cerut chiar eu ca să evite să întîlnească pe cineva, să vină, de la gară, prin pădure ? Foarte bine, am să mai aștept : e atîta frumusețe aici...“

Cu agentul acela, Stirlitz se întîlnea întotdeauna acolo, în mica vilă izolată de pe malul lacului. Era casa sa conspirativă cea mai bine plasată : liniștită, ferită de ochii lumii, așezată undeva în adîncul unei păduri de stejari. Timp de trei luni încheiate se străduise să-l convingă pe Obergruppenführerul SS Pohl să-i aloce banii necesari pentru achiziționarea vilei, care era proprietatea copiilor dansatorilor de la Operă, morți în bombardamente. Pretenții-

le băneşti ale copilaşilor erau foarte mari, şi Pohl, care răspundea de sectorul administrativ al SS-ului şi S.D.-ului, îl refuza de fiecare dată pe Stirlitz în termeni categorici : „Dumneata ai înnebunit ! îl repezea Pohl. Nu poţi închiria o casă mai modestă ? De unde şi pînă unde această înclinaţie spre lux ? Crezi că ne putem permite să dăm cu banii de-a azvîrlita ? Ar fi, în primul rînd, neonest faţă de naţiunea noastră, care duce pe umerii ei povara războiului..."

Stirlitz se văzu nevoit să-l aducă acolo pe patronul lui, şeful serviciului de informaţii politice al Siguranţei. Brigadeführerul SS, în vîrstă de treizeci şi patru de ani, Walter Schellenberg. Acesta, estet rafinat, intelectual prin excelenţă şi om inteligent, îşi dădu numaidecît seama că era un loc ideal pentru întîlnirile cu agenţii de prima mînă. Prin intermediul unor persoane substituite, fu încheiat actul de cumpărare, şi dreptul de folosinţă asupra vilei îl căpătă un oarecare Bolsen, inginer-şef la „Întreprinderea populară chimică «Robert Ley»". Acelaşi Bolsen angajă, cu o leafă mare şi o raţie alimentară substanţială, un paznic pentru vilă. Bolsen nu era altcineva decît Standartenführerul SS von Stirlitz.

...După ce aranjă pe masă cele necesare servirii unei gustări, Stirlitz deschise aparatul de radio. Londra transmitea muzică distractivă. Orchestra americanului Glen Miller interpreta o melodie din „Serenada din valea soarelui". Filmul acela îi plăcuse lui Himmler, drept care o copie a peliculei fu achiziţionată în Suedia. De atunci, filmul era vizionat asiduu în subsolul din Prinz Albrechtstrasse [1], îndeosebi în timpul bombardamentelor aeriene nocturne, cînd interogatoriile arestaţilor erau întrerupte.

Stirlitz sună şi, cînd paznicul se înfăţişă, îi spuse :

— Astăzi, poţi pleca în oraş să-ţi vizitezi copiii. Mîine dimineaţă, întoarce-te pe la şase şi dacă n-o să fiu plecat încă, să-mi faci o cafea tare, cît se poate de tare...

„Iustas către Alex.
Din Berlin

Informaţie asupra efectivului numeric şi de luptă al grupurilor de armate de pe Frontul de est, conform situaţiei existente în februarie.

1. Grupul de armate «Kurland»	*— 20 unităţi*
efectivul numeric	*— 232.000 oameni*
efectivul de luptă	*— 110.000 oameni*

[1] Sediul central al Gestapoului.

2. Grupul de armate «Nord»	*— 28 unităţi*
efectivul numeric	*— 384.000 oameni*
efectivul de luptă	*— 141.000 oameni*
3. Grupul de armate «Wisla»	*— 37 unităţi*
efectiv numeric	*— 527.000 oameni*
efectivul de luptă	*— 280.000 oameni*
4. Grupul de armate «Centru»	*— 43 unităţi*
efectivul numeric	*— 413.000 oameni*
efectivul de luptă	*— 191.000 oameni*
5. Grupul de armate «Sud»	*— 35 unităţi*
efectivul numeric	*— 449.000 oameni*
efectivul de luptă	*— 143.000 oameni*
Efectivul numeric general	*2.005.000 oameni*
Efectivul de luptă general	*865.000 oameni*

Sursa de informare — un locotenent-colonel din armata de rezervă.

IUSTAS.“

„Schwarz către Alex.

Din Viena.

Conţinutul: situaţia numerică a armatei de rezervă, existentă la 1. 2. 1945:

a) efectivul de rezervă, inclusiv convalescenţii — 546.000 oameni;

b) efectivul permanent al unităţilor militare de instrucţie — 147.000 oameni;

c) cursanţii şcolilor şi cursurilor militare — 113.000 oameni;

d) aflaţi în tratament în spitale — 650.000 oameni;

e) unităţi ale Landwehr[1]*-ului — 205.000 oameni;*

f) unităţi de garnizoană — 18.500 oameni;

g) alte servicii şi unităţi militare — 143.000 oameni;

h) efectivul neluat în evidenţă — 310.000 oameni.

În total — 2.132.800 oameni.

Sursa de informare — un stenograf de la O.K.W.[2].

SCHWARZ.“

[1] Miliţie populară de categoria I-a în armata hitleristă.

[2] Oberkommando der Wermacht — Comandamentul suprem al armatei hitleriste.

„Grette către Alex.

Documentele primite permit să se tragă concluzia că, în luna ianuarie 1945, industria Germaniei producea:

muniţii — de trei ori mai mult decît în anul 1941;

armament — de două ori mai mult decît în anul 1941;

tancuri — de şapte ori mai mult decît în anul 1941;

avioane — de trei ori mai mult decît în anul 1941;

nave — de unu şi jumătate ori mai mult decît în anul 1941.

Sursa de informare — secretarul adjunctului Reichsministrului pentru problemele de planificare, Speer.

GRETTE."

„Siegfried către Alex.
Din Copenhaga,

Ieri, un iaht sub pavilion spaniol a primit pe bordul său doi ofiţeri superiori ai S.D.-ului. Iahtul «Azurul cerului» are destinaţia Stockholm. Ofiţerii S.D.-ului s-au îmbarcat în calitate de ingineri hidrologi. Au fost conduşi de şeful serviciului de informaţii politice Schellenberg.

Sursa de informare — serviciul de carantină al portului

SIEGFRIED."

„Angela către Alex.
Din München

La secţia locală a R.S.H.A.[1] *sosesc maşini ale unor ofiţeri superiori SS. Aici, aceştia îşi schimbă maşinile cu altele, cel mai adesea cu unele de marcă franceză sau americană, şi pleacă cu ele în Elveţia. In cursul zilei de ieri, au plecat în Elveţia cinci asemenea maşini.*

Sursa de informare — un maistru de la serviciul de deservire tehnică auto din zona de frontieră.

ANGELA."

[1] Reichssicherheitshauptamt — Oficiul central al Siguranţei Reichului.

„Thomas către Alex.
Din Leipzig

În fiecare zi, Banca de Comerț transferă unor bănci din Spania — numele exact al acestora n-a putut fi încă stabilit — sume importante de bani. Membrii de partid de rînd sau soțiile acestora fac depuneri între 100.000 și 400.000 mărci. Din informațiile pe care am reușit să le obțin, este exclus ca acești bani să le poată aparține personal.

Sursa de informare — casierul băncii.

THOMAS."

Toate aceste date, recepționate de Alex, șeful serviciului de informații sovietic, au fost, în măsura posibilului, verificate cu maximă scrupulozitate. Verificarea a confirmat veracitatea informațiilor primite. Odată această operație încheiată, au fost expediate tuturor membrilor Comitetului de Stat al Apărării, pentru a lua cunoștință de conținutul lor.

Șeful serviciului de informații se aștepta, și nu greșea, ca în zilele următoare să i se traseze o sarcină de extremă complexitate. Tabloul de ansamblu ce rezulta din datele obținute era, pe cît de atrăgător, pe atît de confuz încă ; el ridica o serie de semne de întrebare.

— Pentru orice eventualitate, ia legătura cu centrul de radiotransmisie, îi ordonă el secretarului. Să fie asigurată o emisiune specială pentru Iustas. Deocamdată, nu i se va transmite nimic concret : să fie prevenit în vederea unei posibile misiuni viitoare. Nu știu ce mă face să cred că misiunea respectivă i se va încredința tocmai lui. Sper din toată inima că o va îndeplini și că aceasta va fi ultima misiune pe care i-o încredințăm...

..După ce, în ianuarie 1945, sovieticii pătrunseseră impetuos în Cracovia și orașul, minat cu atîta minuțiozitate, rămăsese absolut intact, Kaltenbrunner ordonă să fie convocat la dînsul șeful Gestapoului din zona de răsărit, Krüger, cel care avusese răspunderea aplicării acțiunii de represiune respective.

Cîteva minute lungi, Kaltenbrunner rămase tăcut, cercetînd atent fața grasă, masivă, a generalului. Apoi rosti aproape în șoaptă :

— Puteți să-mi oferiți o justificare cît de cît obiectivă, ca să-l satisfacă pe Führer ?

Krüger, un individ mai degrabă țărănos și numai în aparență naiv, se așteptase la această întrebare. Pregătise răspunsul. Dar în prealabil trebuia să joace comedia de rigoare, să dea expresie unei game întregi de sentimente pe care, chipurile, le-ar trăi : în cei cincisprezece ani de cînd era în SS și în partid, deprinsese arta actoricească. Krüger știa că era cu totul contraindicat să dea răspunsul pe loc, după cum la fel de rău era să se dezvinovățească în întregime. Învățase să-și regizeze cu precizie, în orice împrejurare și în orice loc, comportarea ; chiar și acasă la el, se surprindea adesea reacționînd, de parcă n-ar fi fost el, ci un altul... Uneori, noaptea, trezindu-se din somn, rămînea culcat, cu ochii închiși, ascultînd cu urechile ciulite tăcerea înconjurătoare : i se părea că și acolo, în întunericul dormitorului, cineva, un ins cu ochii de gheață și de un calm înfricoșător, îl pîndește. La început, chiar dacă destul de rar, și în șoaptă, își împărtășea, noaptea, gîndurile soției. Dar pe măsură ce progresase o anumită tehnică specială, ale cărei performanțe era cel mai calificat să le cunoască, încetase s-o mai facă, păstrîndu-și gîndurile numai pentru el. Chiar și atunci cînd se plimba cu soția lui în pădure, tăcea sau vorbea despre lucruri fără importanță, întrucît bănuia că la centru s-ar fi inventat un aparat capabil să înregistreze discuțiile de la distanță de un kilometru sau chiar și mai mult...

În felul acesta, treptat, se petrecuse transformarea sa interioară. Krüger cel de altădată dispăruse ; în locul lui, în învelișul exterior al omului cunoscut de toată lumea și aparent neschimbat, ființa un altul, cu totul necunoscut, creație a celui dinainte. Un om care se temea nu numai să dea glas — nici gînd de așa ceva — ci chiar să gîndească adevărul.

— Nu, răspunse Krüger și fața i se întunecă ; totodată, foarte emoționat, își înăbuși un oftat profund. Nu mă pot justifica în nici un fel... Cum aș putea s-o fac ? Sînt soldat, războiul e război și nu mă pot aștepta la îndulgență.

Juca tare. Știa prea bine : cu cît va fi mai aspru față de el însuși, cu atît îi vor rămîne mai puține arme lui Kaltenbrunner. Nimic nu-l zădărăște mai tare pe copoi decît goana iepurelui. E drept că Krüger nu știa cum s-ar comporta copoii în cazul în care iepurele s-ar culca și și-ar ridica lăbuțele ; dar moravurile din SS le cunoștea destul de bine : cu cît se va autobiciui mai tare, cu cît se va împotrivi mai puțin și își va recunoaște vinovăția, cu atît Kaltenbrunner, sau oricare altul în locul lui, se va muia mai repede.

— Ce sînt văicărelile astea de muiere ? spuse Kaltenbrunner aprinzîndu-şi ţigara, şi Krüger îşi dădu seama că linia de conduită pe care o alesese era exact cea indicată ; era pe cale să cîştige partida. Mai bine să analizăm temeinic cauzele nereuşitei acţiuni, pentru ca o asemenea greşeală să nu se mai repete.

Krüger spuse :

— Obergruppenführer, îmi dau seama cît de mare e vina mea. Dar v-aş ruga să-l chemaţi la raport şi pe Standartenführerul Stirlitz. Dînsul a fost la curent cu întreaga desfăşurare a operaţiunii şi poate să confirme că am luat cele mai minuţioase şi eficiente măsuri pentru executarea ei.

— Ce legătură putea să aibă Stirlitz cu operaţiunea respectivă ? dădu din umeri Kaltenbrunner. El face parte din serviciul de informaţii, şi la Cracovia s-a ocupat de cu totul alte probleme.

— Ştiu că dînsul s-a ocupat la Cracovia de problema proiectilului Fau [1] dispărut, dar am considerat de datoria mea să-l pun la curent cu toate amănuntele operaţiunii noastre, presupunînd că, la întoarcere, îi va raporta fie Reichsführerului, fie dumneavoastră, despre modul cum am organizat acţiunea. Aşteptam indicaţii suplimentare din partea dumneavoastră, dar nu le-am mai primit.

— Stirlitz făcea parte din grupul de persoane ce trebuia să fie iniţiat în legătură cu operaţiunea ?

— Asta nu ştiu.

Kaltenbrunner îşi chemă secretarul :

— Te rog să te informezi dacă Stirlitz, de la serviciul şase, a figurat pe lista persoanelor prevăzute să participe la operaţiunea „Schwarzfeuer".

După ce secretarul ieşi, Krüger, dîndu-şi seama că începuse prea devreme să-l expună loviturilor pe Stirlitz, dădu îndărăt.

— Eu sînt singurul vinovat, continuă el cu capul plecat şi cu un glas înăbuşit, de profundă penitenţă. Aş regreta foarte mult dacă l-aţi sancţiona pe Stirlitz. Eu îl stimez fără rezerve, îl consider un luptător absolut devotat. În ce mă priveşte, n-am nici o scuză şi vina nu mi-o voi putea răscumpăra decît cu preţul sîngelui vărsat pe cîmpul de bătaie...

— Iar aici cine să lupte cu duşmanii ? ! Eu ? ! De unul singur ? ! E foarte simplu să te duci să mori pe front, pentru patrie şi Füh-

[1] Fau (litera V) — iniţiala cuvîntului „Vergeltungswaffe" („armă de răzbunare"), denumirea dată de hitlerişti avioanelor-proiectile.

rer ! Mult mai complicat e să rămîi să trăiești aici, sub bombe, și să extirpezi putregaiul cu fierul roșu ! Pentru asta e nevoie nu numai de curaj, ci și de inteligență ! De multă inteligență, Krüger !

Krüger înțelese : nu va mai fi trimis pe front, ceea ce ar fi constituit pedeapsa cea mai îngrozitoare. Îngrozitoare nu atît din pricina gloanțelor rusești — pe front, ar fi avut, firește, o funcție de comandă — ci pur și simplu, fiindcă, și el o știa prea bine, ar fi avut de înfruntat ura crîncenă a ofițerilor din armata operativă față de cei proveniți din S.D. Ofițerii din Wehrmacht nu se dădeau în lături de la nimic ca să-i trimită pe oamenii S.D.-ului în fața instanțelor de judecată ale partidului sau a tribunalului militar, unde numai la îndurare nu te puteai aștepta : acolo acționau legile frontului, legile morții...

Secretarul deschise fără zgomot ușa, intră și puse pe biroul lui Kaltenbrunner cîteva mape subțiri. Kaltenbrunner le frunzări, făcu „hm" de cîteva ori, în semn de mirare, și zise :

— Mulțumesc. Află, te rog, dacă Stirlitz, după ce s-a întors de la Cracovia : înregistrarea convorbirii dintre colonelul din Abwehr[1] anume. Interesează-te, de asemenea, ce probleme a abordat în timpul discuției respective.

— M-am și interesat, pentru orice eventualitate, răspunse secretarul. După ce s-a întors, Stirlitz n-a fost în audiență la nimeni ; s-a ocupat de îndată să depisteze aparatul de transmisie strategic care emite pentru Moscova...

Krüger își aminti de o bandă de magnetofon pe care o ascultase la Cracovia : înregistrarea convorbirii dintre colonelul din Abwehr [1] Berg și generalul Neubutt. Berg insista să plece pe front... Hotărî să adopte aceeași tactică ; îl străfulgerase ideea că și Kaltenbrunner, ca toți oamenii cruzi din fire, trebuie să fie un tip extrem de sentimental.

— Obergruppenführer, cu toate acestea, vă rog să-mi îngăduiți să plec pe front, în linia întîia...

— Stai jos, zise Kaltenbrunner. Și nu mai face pe Gretchen ! Astăzi, îți dau voie să te odihnești, în schimb, mîine să-mi raportezi în scris, amănunțit, despre operațiunea neexecutată. Ce muncă o să-ți dăm, ne vom gîndi după aceea... Oameni avem puțini, Krüger, iar treabă berechet...

După ce plecă Krüger, Kaltenbrunner își chemă secretarul.

[1] Serviciul de informații militare, dependent direct de O.K.W.

— Notează, te rog, toate cazurile de care s-a ocupat Stirlitz în ultimii vreo doi ani, îi ceru el, dar în așa fel ca să nu afle Schellenberg. Nu e bine să stîrnim panică : Stirlitz e un element valoros și un om de curaj, n-are rost să creăm o atmosferă de suspiciune în jurul lui. Nu e vorba, știi, decît de un control de rutină, așa, ca între colegi... Pregătește și un ordin de serviciu pentru Krüger : îl trimitem locțiitor al șefului Gestapoului la Praga : și acolo e un cazan care clocotește...

— După părerea dumitale, pastore, ce anume precumpănește în ființa omului : spiritul de umanitate sau animalitate ?

— Amîndouă, în măsură egală.

— Dar asta nu e cu putință.

— Numai așa e cu putință.

— Nu cred.

— Dacă n-ar fi așa, una sau alta din cele două ar fi învins de mult.

— Dumneavoastră ne reproșați că facem apel la instinctele josnice ale omului și că spiritualitatea o lăsăm pe planul al doilea. Ei bine, spiritualitatea este. într-adevăr un element secundar. Ea se formează, ca o ciupercă, pe trunchiul unui copac putred.

— Și această ciupercă ar fi ?

— Ambiția. Aceea pe care dumneavoastră o numiți senzualitate, iar eu — dorința sănătoasă de a te culca cu o femeie, de a o poseda. Acea aspirație plină de vitalitate de a te dovedi primul în domeniul tău de activitate. Fără ea, nici nu s-ar fi putut vorbi de dezvoltarea omenirii. Biserica s-a străduit din răsputeri să frîneze dezvoltarea omenirii. Dumneata, bineînțeles, îți dai seama la ce perioadă din istoria bisericii mă refer, nu-i așa ?

— Da, da, fără îndoială, cunosc acea perioadă. O cunosc cît se poate de bine, dar mai știu și altceva. Că încep să nu mai văd nici o deosebire între atitudinea dumitale față de om și atitudinea față de om a Führerului...

— Chiar așa ?

— Da. Nici el nu vede în om decît o bestie ambițioasă. O bestie sănătoasă, puternică, hotărîtă să-și cucerească spațiul vital.

— Ei bine, greșești, și încă foarte tare: Führerul nu vede în fiecare german o bestie pur și simplu, ci o bestie blondă...

— Iar dumneata vezi în fiecare om bestia pur și simplu...

— Eu văd în om pe strămoșul omului. Omul se trage din maimuță, iar maimuța e un animal, nu-i așa ?

— In această privință, concepțiile noastre diferă radical. Dumneata crezi că omul provine din maimuță ; dar ai văzut dumneata, cu ochii dumitale, maimuța din care se trage omul, sau ți-a făcut maimuța aceea oarecari confidențe pe tema asta ? Fenomenul de care vorbești n-a fost şi nici nu poate fi constatat pe viu. Dar crezi în realitatea lui, pentru că această credință corespunde structurii dumitale spirituale.

— Dar dumitale, nu cumva Dumnezeu în persoană ți-a şoptit la ureche că el l-a creat pe om ?

— Firește că nici mie nu mi-a şoptit nimeni ceva în sensul acesta... Nici eu nu pot dovedi existența divinității, lucrul acesta e imposibil de dovedit, iată de ce mă mulțumesc să cred în el. Dumneata crezi în maimuță, pe cînd eu cred în Dumnezeu. Crezi în maimuță, ceea ce corespunde structurii dumitale spirituale ; eu cred în Dumnezeu, ceea ce corespunde structurii mele spirituale.

— Pastore, dumneata denaturezi oarecum lucrurile : eu nu cred în maimuță, ci cred în om.

— Da, dar în omul care se trage din maimuță. Crezi în maimuța care sălăşluiește în om. Iar eu cred în fărîma de dumnezeire din om.

— Prin urmare, Dumnezeu există în toți oamenii, fără excepție ?

— Bineînțeles.

— Chiar şi în Führer ? Chiar şi în Göring ? Chiar şi în Himmler ?

— Întrebarea, recunosc, mă pune în dificultate. Noi discutam nu despre indivizi, ci despre natura umană. Se înțelege că fiecare dintre nemernicii aceia a moştenit ceva din spiritul îngerului decăzut, al lui Lucifer. Din nefericire, oamenii pe care i-ai numit s-au subordonat în aşa măsură legilor cruzimii, bestialității, ipocriziei, mîrşăviei, violenței, încît, practic, în ei n-a mai rămas nimic omenesc. În principiu însă, nu cred că omul, venind pe lume, poartă în chip fatal în el blestemul originii sale simiești.

— De ce „blestemul“ originii sale simieşti ?

— E un fel de a vorbi, să zicem personal.

— Nu cumva, după legile divine, maimuțele ar trebui să fie stîrpite ?

— Nu văd de ce ar trebui să fie...

— Dumneata, pastore, te eschivezi într-una, recurgînd, bineînțeles, la subterfugii de natură morală, să răspunzi la întrebările care mă frămîntă. De ce nu răspunzi cu „da“ sau „nu“ ? Orice om însetat de certitudini pretinde să i se răspundă fără echivoc — prin „da“ sau prin „nu“. Pe cînd dumneata o ții mereu cu „nu toc-

mai", „aş zice că", „nu văd de ce ar trebui să" şi alte eufemisme serbede ale lui „da". Tocmai asta, ca să fiu sincer, mă face să detest, nu atît concepţiile, cît practicile dumitale...

— Va să zică, deteşti practicile mele... Nici nu se poate mai clar... Şi totuşi, fugind din lagăr, practic ai venit la mine. Mă întreb cum se împacă una cu alta?

— Asta dovedeşte o dată în plus că, aşa după cum susţii chiar dumneata, în fiecare om se găseşte atît o fărîmă de dumnezeire, cît şi unele instincte moştenite de la maimuţă. Dacă în mine ar fi precumpănit fărîma de dumnezeire, nu m-aş fi refugiat la dumneata. N-aş fi evadat, aş fi acceptat moartea din partea călăilor SS-işti, le-aş fi întins şi celălalt obraz, doar-doar voi trezi omul din ei. Dacă ţi-ar fi fost dat dumitale să nimereşti în mîinile lor, aş fi curios ce-ai fi făcut — le-ai fi întins celălalt obraz sau te-ai fi ferit şi de prima lovitură ?

— Ce înseamnă să întinzi celălalt obraz ? Observ că din nou te pregăteşti să ticluieşti o parabolă, o imagine simbolică a maşinii foarte concrete care este statul nazist. Una înseamnă, în parabolă, să-ţi întinzi obrazul — e vizată în ea conştiinţa omenească — şi alta să nimereşti într-o maşină care nu te întreabă dacă îi vei întinde sau nu şi celălalt obraz, într-o maşină care, în principiul ei, în ideea ei însăşi, este lipsită de conştiinţă... Se înţelege că nu te poţi comporta faţă de o maşină, sau faţă de o piatră de pe drum, sau faţă de un zid de care te izbeşti, la fel ca faţă de o altă fiinţă.

— Pastore, îmi vine nu ştiu cum să te întreb... n-aş vrea să comit o imixtiune în existenţa dumitale secretă, dar Frau Eisenstadt mi-a spus... Poate c-a luat-o gura pe dinainte şi întrebarea mea e mai mult decît indiscretă... Dumneata ai fost, la un moment dat, reţinut de Gestapo.

— Ei bine, am fost...

— Îmi dau seama că nu-ţi face plăcere să vorbeşti despre acest episod dureros din viaţa dumitale. Dar nu te temi, pastore, că după război enoriaşii dumitale s-ar putea să te privească cu suspiciune ?

— Parcă puţină lume a fost reţinută de Gestapo !

— Dar dacă la urechile enoriaşilor dumitale ar ajunge zvonul că pastorul lor era introdus, ca agent provocator, în celulele altor deţinuţi, care nu s-au mai întors niciodată ? Fiindcă să nu uităm, cei care s-au întors, ca dumneata, sînt cazuri rarisime, unul la un milion... Oricum, oamenii te vor privi chiorîş... Şi aşa fiind, cum le vei mai putea propovădui adevărul dumitale ?...

— Firește că, recurgînd la asemenea metode, poți distruge cu ușurință pe oricine. În ce mă privește, dacă m-aș afla într-o asemenea situație, ar fi puțin probabil să pot îndrepta ceva.

— Și atunci ?

— Atunci? Aș dezminți această calomnie. Aș dezminți-o din răsputeri, aș continua s-o dezmint atîta timp cît va mai fi cineva care să mă asculte. Iar atunci cînd nu va mai fi nimeni care să mă asculte, voi muri, în sufletul meu.

— În sufletul dumitale. Ceea ce vrea să spună că, trupește, vei rămîne în viață ?

— Judecătorul meu e Dumnezeu. El va hotărî dacă voi rămîne sau nu.

— Religia dumitale condamnă sinuciderea, nu-i așa ?

— Tocmai acesta e motivul pentru care nu mă voi sinucide.

— Și ce vei face cînd nu vei mai avea posibilitatea să predici ?

— Voi continua să cred chiar și fără să predic.

— Și nu vezi nici o altă ieșire din impas ? De pildă, să muncești cot la cot cu ceilalți oameni ?

— Ce înțelegi dumneata prin „a munci" ?

— Să cari pietre, să zicem, pentru a înălța temple ale științei...

— Dacă, după dumneata, un absolvent al facultății de teologie nu-i mai este necesar societății decît la căratul pietrelor, atunci nu mai avem ce discuta. Dacă aș accepta un asemenea punct de vedere, m-aș întoarce numaidecît în lagărul de concentrare și m-aș lăsa ars în crematoriu...

— Dar n-am făcut decît să ridic o ipoteză, pastore ! Voiam să cunosc părerea dumitale în legătură cu ea — cum s-ar zice, ce distanță focală fixezi apropo de viitorul dumitale...

— Dumneata consideri că un om care depune o activitate spirituală, predicînd în fața enoriașilor săi, e un trîntor și un șarlatan ? Activitatea aceasta n-o consideri muncă ? După dumneata, a munci înseamnă să cari pietre, iar eu socot că munca spirituală este cel puțin egală cu oricare alta. Nimeni n-are dreptul să-i conteste importanța.

— Eu însumi sînt de profesie ziarist, și pot să-ți spun că nu o dată articolele mele au fost ostracizate de naziști și de biserică, deopotrivă.

— Dacă biserica le-a condamnat, e pentru simplul motiv că, în ele, ai interpretat omul însuși într-un chip nejust.

— N-am interpretat omul în nici un fel. M-am mulțumit să înfățișez lumea de hoți și de prostituate din catacombele Breme-

nului şi Hamburgului. Drept care, statul hitlerist mi-a calificat reportajele ca fiind o calomnie mîrşavă la adresa rasei superioare, iar biserica — o calomnie la adresa fiinţei umane.

— Noi nu ne temem de adevărul vieţii.

— Ba vă temeţi ! Arătam în reportajele mele cum oamenii aceia încercau să afle alinare în biserică şi cum biserica îi respingea ; mai bine zis, îi respingeau enoriaşii, iar pastorul nu se putéa ridica împotriva enoriaşilor săi.

— Bineînţeles că nu putea. Eu nu te condamn pentru adevăr. Nu te condamn pentru faptul că ai înfăţişat adevărul. Sînt însă în dezacord cu dumneata în privinţa pronosticurilor pe care le faci asupra viitorului omului şi al omenirii.

— Pastore, n-ai impresia că vorbeşti mai degrabă ca un om politic decît ca un păstor de suflete ?

— Spui asta fiindcă nu vezi în mine decît ceea ce îţi convine dumitale să vezi. Dumneata vezi la mine o înclinaţie pentru politică, dar aceasta e o trăsătură secundară. Exact la fel ai putea vedea într-o riglă de calcul calitatea ei de obiect pentru bătut cuie. Cu o riglă de calcul poţi într-adevăr să baţi un piron, că doar are şi lungime, şi o masă anumită. Dar ar însemna să vezi cea de-a zecea, de-a douăzecea însuşire a obiectului ; cu ajutorul riglei, calculezi şi doar în cazuri excepţionale baţi cuie...

— Pastore, mereu te întreb cîte ceva, iar dumneata, evitînd să răspunzi, nu faci decît să baţi cuie în mine... Într-un chip cît se poate de abil, mă transformi dintr-un ins care pune întrebări într-unul obligat să dea răspunsuri, dintr-un om frămîntat de probleme — brusc, într-un eretic ! De ce spui atunci că te afli deasupra bătăliei, cînd de fapt participi din plin la ea ?

— Asta e adevărat : particip şi eu la bătălie, mă aflu într-adevăr în război, dar într-un război împotriva războiului însuşi.

— Observ că vezi lucrurile într-un mod foarte materialist.

— Fiindcă discut cu un materialist.

— Prin urmare, lupţi împotrivă-mi folosind propriile mele arme?

— Sînt nevoit s-o fac.

— Ascultă... Tocmai spre binele enoriaşilor dumitale, e neapărat necesar să iei legătura cu prietenii mei. Am să-ţi dau adresa. O dată cu adresa, îţi încredinţez şi soarta tovarăşilor mei... Pastore, n-ai să trădezi nişte oameni nevinovaţi !...

— Iar o iei de la început ! Ţi-am mai spus doar...

Stirlitz ascultă pînă la capăt banda de magnetofon. Apoi se ridică brusc și se duse la fereastră, anume ca să nu-și încrucișeze privirile cu acelea ale omului care, în ajun, îi ceruse ajutor pastorului, iar acum, mulțumit de sine, zîmbea ascultîndu-și glasul, bea coniac și trăgea lacom din țigară.

— Cît ai stat la pastor, ai cam postit în materie de fumat ? întrebă Stirlitz fără să-și întoarcă fața.

De la fereastra imensă, care se întindea pe toată lungimea peretelui, se uita cum se băteau pe zăpadă ciorile între ele pentru niște firimituri de pîine : paznicul vilei, mare iubitor al păsărilor, căpăta rație dublă de pîine. Omul habar n-avea că Stirlitz era de la S.D. ; după capul lui, vila aparținea unor homosexuali sau unor granguri din lumea de afaceri : nu venise niciodată o femeie, iar cînd se adunau mai mulți bărbați, discuțiile se purtau cu vocea scăzută, mîncărurile ce se serveau erau alese, băuturile de cea mai bună calitate, de obicei americane.

— Da, fără țigări, am trecut prin toate chinurile iadului... Bătrînelul e vorbă-lungă, iar mie, care nu puteam să fumez, îmi venea să mă dau cu capul de pereți...

Numele agentului era Klaus. Fusese recrutat cu doi ani în urmă — se oferise singur : fostul corector de ziar era amator de senzații tari. Lucra artistic, dezarmîndu-și interlocutorii prin sinceritatea și libertatea opiniilor pe care le exprima. I se permitea să spună orice, principalul era să obțină un succes rapid. De cînd îl cunoscuse, Stirlitz își urmărise cu atenție agentul, și pe zi ce trecea, acesta îi producea un sentiment de teamă tot mai accentuat.

„Poate că e bolnav ? se întrebase Stirlitz într-un rînd. Setea de a trăda e și ea o boală, în felul ei. Ciudat : Klaus îl contrazice în totul pe Lombroso [1] — în ciuda înfățișării sale plăcute și simpatice, e mai primejdios și mai înfricoșător decît oricare dintre criminalii cu care am avut de-a face...“

Stirlitz reveni la măsuță, se așeză în fața lui Klaus și-i zîmbi.

— Și așa ? întrebă el. Ești convins deci că bătrînul îți va stabili legătura ?

— Da, chestiunea e rezolvată. Știți, mă dau în vînt să lucrez cu intelectualii și cu preoții. Extraordinar lucru, să stai să te uiți

[1] Lombroso, Cesare (1835—1909) — medic și criminalog burghez italian, întemeietorul școlii antropologice..

cum merge omul spre pieire. Uneori îți vine să-i și spui : „Oprește-te, nătărăule ! Încotro te îndrepți ? !“

— Ei, nici chiar așa, replică Stirlitz, asta chiar că ar fi o imprudență...

— N-aveți cumva niște conserve de pește ? Fără pește, simt că înnebunesc. Știți, fosforul ; absolut indispensabil pentru celulele nervoase...

— Am să-ți procur niște conserve de pește prima. De care preferi ?

— Păi, în ulei...

— Bineînțeles... Te-am întrebat de care ? De-ale noastre sau...

— „Sau“, rîse Klaus. N-o fi atitudine patriotică, dar prefer alimentele și băuturile fabricate în America sau în Franța...

— Am să-ți pun de-o parte o lădiță de sardele franțuzești veritabile. În ulei de măsline, foarte condimentate. Fosfor berechet... Știi, chiar ieri ți-am frunzărit dosarul personal...

— Ce n-aș da să pot arunca și eu o privire.

— Nu e chiar atît de interesant pe cît crezi... Mult mai interesant și mai emoționant e să te ascult vorbind, rîzînd, plîngîndu-te de dureri la ficat, și asta la cîteva ore după ce ai dus la capăt cu succes o operațiune extrem de complicată... Nimic mai plictisitor decît conținutul dosarului dumitale : rapoarte, denunțuri. Toate de-a valma : denunțuri de-ale dumitale, denunțuri împotriva dumitale... Zău, nu e de loc interesant... Interesant e altceva : am făcut socoteală că, pe baza rapoartelor dumitale, datorită inițiativei dumitale, au fost arestați pînă astăzi 97 de oameni... Și nici unul din ei n-a scos un cuvînt despre dumneata. Fără excepție, nici unul. Și asta, deși toți au trecut prin fabrica, destul de perfecționată, a Gestapoului...

— De ce-mi spuneți asta ?

— Nu știu... Poate că încerc să-ți analizez metodele... Te-a afectat vreodată cînd un om sau altul dintre cei care ți-au dat adăpost era ulterior arestat ?

— Dumneavoastră ce părere aveți ?

— N-am nici o părere.

— Naiba știe... Probabil că, angajînd lupta pe viață și pe moarte cu ei, mă îmbăta sentimentul puterii. Ce mă interesa era încleștarea luptei... Iar ce avea să se întîmple cu ei după aceea, de fel... Parcă cu noi ce-o să fie ? Cu noi toți ?

— Cam așa e, fu de acord Stirlitz.

— După noi, potopul ! Și în afară de asta, ce îi caracterizează pe oamenii noștri e lașitatea, josnicia, lăcomia, delațiunea. Pe fiecare, literalmente pe fiecare. Trăind printre robi, n-ai cum să fii liber... Acesta e adevărul și atunci, nu e mai bine să te simți cel mai liber dintre robi ? În toți acești ani, m-am bucurat de o deplină libertate spirituală...

Stirlitz întrebă :

— Ascultă, cine l-a vizitat pe pastor alaltăieri seară ?

— Nimeni...

— În jurul orei nouă...

— Vă înșelați, răspunse Klaus, în orice caz de la dumneavoastră n-a fost nimeni, am fost tot timpul absolut singur.

— Poate că a mai venit cineva în vizită la pastor... Iar oamenii mei n-au reușit să-l identifice.

— Casa pastorului a fost supravegheată ?

— Desigur. Tot timpul... Deci, ești convins că bătrînul va lucra pentru noi ?

— Da, va lucra. Sincer vorbind, mi-am constatat o vocație reală de opoziționist, de tribun, de conducător de mase. Oamenii se pleacă în fața argumentelor, a logicii mele...

— Bine, bine. Bravo, Klaus ! Dar vezi să nu ți se urce la cap. Să trecem acum la treburi... Cîteva zile, ai să locuiești într-una din casele noastre... După aceea, te așteaptă o muncă serioasă, și nu în sectorul meu de activitate...

Stirlitz spunea adevărul : colegii de la Gestapo îl rugaseră chiar în ziua aceea să li-l împrumute pe Klaus pentru o săptămînă : la Köln, fuseseră prinși doi „pianiști“ ruși. Fuseseră arestați chiar lîngă aparat, în timpul emisiunii. La interogatorii, tăcuseră, așa că în celula lor trebuia introdus un agent provocator de mîna întîi. Altul mai bun decît Klaus nici nu se putea găsi. Stirlitz le promisese că-l va căuta pe Klaus.

— Ia din mapa gri o foaie de hîrtie, spuse Stirlitz, și scrie următoarele : „Standartenführer, sînt frînt de oboseală. Puterile îmi sînt aproape secătuite. Am lucrat cu toată conștiinciozitatea, dar nu mai rezist. Simt nevoia să mă odihnesc...“

— Pentru ce asta ? întrebă Klaus, semnînd scrisoarea.

— Cred că nu ți-ar strica o săptămînă la Innsbruck, răspunse Stirlitz, întinzîndu-i un teanc de bancnote. Acolo, cazinourile sînt deschise, iar în munți fetișcanele se zbenguie pe schiuri ca și înainte. Fără această scrisoare, n-am să pot obține pentru dumneata o săptămînă de fericire.

— Mulțumesc, spuse Klaus, dar bani, să știți că am prea destui...

— Lasă, că n-o să-ți strice. Sau o să-ți strice ?

— În general, nu văd de ce ar strica, consimți Klaus, vîrînd banii în buzunarul din spate al pantalonilor. Se spune că acum tratamentul blenoragiei costă scump... Și rîse.

— Caută încă o dată să-ți amintești : nu te-a văzut nimeni la pastor ?

— N-am ce să-mi amintesc. Nu m-a văzut nimeni...

— Mă refer și la oamenii noștri.

— Oricum nu m-ar fi putut vedea decît oamenii dumneavoastră, dacă ziceți că țineau sub observație casa bătrînului. Și chiar și așa e puțin probabil... Eu n-am văzut pe nimeni...

Stirlitz își aminti cum, în urmă cu o săptămînă, el însuși îl echipase în straie de ocnaș înainte de a monta spectacolul acela cu coloana de deținuți mînată prin satul în care locuia în ultima vreme pastorul Schlag. Își aduse aminte cum arăta Klaus la chip în ziua aceea : ochii săi iradiau bunătate și curaj — intrase încă de pe atunci în pielea personajului pe care trebuia să-l joace. Ceea ce îl obligase și pe Stirlitz să discute altfel — cu el în mașină, alături de el, nu se afla agentul lui, ci un soi de sfînt, un martir, într-atît de nobil îi era chipul, de trist și de expresive vorbele pe care le rostea.

— Scrisoarea o punem la cutie în drum spre noua dumitale locuință, zise Stirlitz. Așterne acum cîteva rînduri și pentru pastor, ca să nu-i trezim bănuielile. Scrisoarea asta încearcă s-o compui singur. Între timp, ca să nu te deranjez, mă duc să mai fac niște cafele.

Cînd reveni în cameră, Klaus ținea în mînă o foaie de hîrtie.

— „A fi cinstit, înseamnă a fi activ, începu acesta să citească, chicotind, credința implică lupta. Să predici cinstea, iar tu însuți să stai cu brațele încrucișate, înseamnă să-ți trădezi și enoriașii, și pe dumneata însuți. Un om își găsește destule scuze atunci cînd se abate de la calea cinstei, urmașii însă nu i-o vor ierta niciodată. Iată de ce eu nu-mi îngădui să stau cu brațele încrucișate. Inactivitatea e un păcat mai grav decît trădarea. Eu plec. Împlinește-ți și dumneata chemarea. Dumnezeu să te ocrotească !" Ei, cum e ? Merge ?

— Da, e un text înaripat. Spune-mi, ți se-ntîmplă vreodată să joci și propriul dumitale rol ?

— Desigur. Mie mi-e hărăzit să trăiesc o mie de ani, fiindcă, avînd de-a face cu oameni atît de deosebiți, mă joc și pe mine

altfel de fiecare dată : nu pe cel ce se află în clipa asta în fața dumneavoastră, ci mereu pe un altul, pe care nu-l cunosc nici eu dinainte. Roluri neașteptate, de oameni luminoși, curajoși, plini de tărie...

— N-ai încercat să faci literatură ?

— Nu. Parcă dacă m-aș pricepe să scriu, aș mai... Klaus amuți și privi pe furiș la Stirlitz.

— Continuă, nu fi caraghios... Doar discutăm între noi cu cărțile pe față. Voiai să spui că, dacă te-ai fi priceput să scrii, n-ai mai fi lucrat pentru noi ?

— Ceva în genul ăsta.

— Nu în genul ăsta, îl corectă Stirlitz, ci exact asta voiai s-o spui. Așa e ?

— Da.

— Bravo ! Ce rost ar avea să mă minți pe mine ? Absolut nici unul. Bea-ți whisky-ul și s-o luăm din loc. S-a întunecat și probabil că în curînd va începe bombardamentul.

— Locuința e departe ?

— La vreo zece kilometri de aici, în pădure. Acolo e liniște, ai să-i tragi, pînă mîine, un somn pe săturate...

În mașină, Stirlitz întrebă :

— Despre fostul cancelar Brüning [1], pastorul n-a pomenit nimic ?

— Am scris doar și în raport : cum aduceam vorba, cum se trăgea în cochilie. Mi-a fost teamă să insist prea mult...

— Ai procedat foarte bine... Nici despre Elveția n-a pomenit nimic ?

— A tăcut ca un pește.

— Bine. Vom găsi noi un mijloc să-l tragem de limbă. Principalul e că s-a arătat dispus să-l ajute pe un comunist. Halal pastor !

Stirlitz îl împușcă cu un glonte tras în tîmplă. Nu îi spuse, așa cum se obișnuiește în filme, de ce îl împușcă și în numele cui. Se aflau pe malul lacului cînd începu atacul aerian anglo-american. Era o zonă interzisă, dar postul de pază — Stirlitz știa cu precizie — se găsea la doi kilometri distanță. În timpul bombardamentului, pocnetul sec al împușcăturii de pistol n-avea cum să se audă.

[1] Heinrich Brüning — om politic reacționar german ; a fost cancelar al Reichului între 1930—1932.

Calculase dinainte că de pe platforma de beton — altădată, locul predilect al pescarilor cu undița — Klaus va cădea direct în apă, fără să lase urme de sînge.

De fapt, asta nici nu era important : peste noapte avea să cadă lapoviță, așa încît o pată-două de sînge pe platforma de beton din zona interzisă n-ar fi reprezentat o primejdie prea mare. Lapovița le-ar fi spălat oricum.

Klaus căzu în apă ca un sac, fără un geamăt măcar. Stirlitz aruncă pistolul în locul în care se cufundase cadavrul (versiunea sinuciderii ca urmare a epuizării nervoase se impunea de la sine — scrisorile le scrisese Klaus cu mîna lui), își scoase mănușile și se îndreptă, prin pădure, spre mașina sa. Pînă la „Am Dorf" erau patruzeci de kilometri. Acolo locuia pastorul Schlag. Stirlitz calculase că va ajunge la acesta în cel mult o oră — prevăzuse totul, chiar și sub aspectul timpului își întocmise un alibi...

„Centrul către Iustas.

Aveți cunoștință despre contactele de la Stockholm între naziști și diplomații occidentali, și dacă da, ce anume știți ? Ce informații ne puteți furniza despre Kleist, colaborator al lui Ribbentrop ?"

„Iustas către Centru.

După părerea mea, în momentul de față nu sînt posibile nici un fel de contacte serioase între naziști și Occident. Din ordinul lui Hitler, Reichsführerul SS Himmler a anunțat că vor fi condamnați la moarte toți trădătorii care vor încerca să intre în contact cu aliații. Doctorul Kleist este informatorul Gestapoului în M.A.E. Am reușit să stabilesc că n-a avut în trecut nici un fel de legături cît de cît serioase cu Occidentul. Misiunea sa la Stockholm a fost în legătură cu chestiuni de protocol, și din informațiile ce le dețin, reiese că n-a primit sarcina de a stabili legături cu aliații.

IUSTAS."

Șeful Serviciului de Siguranță al Reichului din S.D., Ernst Kaltenbrunner, vorbea cu un puternic accent vienez. Știa că lucrul acesta îi enervează pe Führer și pe Himmler și de aceea, o vreme,

luase lecții de „Hochdeutsch“ de la un celebru fonetolog. Dar din învățătura aceasta nu se alesese nimic : iubea prea tare Viena, era legat cu trup și suflet de ea și nu izbutea să vorbească nici măcar un ceas pe zi „Hochdeutsch“ în locul dialectului său vienez vesel și, ce e drept, nițel cam vulgar. De aceea, în ultimul timp, Kaltenbrunner renunțase să-i mai imite pe nemți și vorbea cu toată lumea așa cum îi venea lui bine, în dialect vienez. Cu subalternii nu vorbea nici măcar în vieneză, ci în dialectul Innsbruckului ; austriecii din ținuturile muntoase au un limbaj cu totul aparte și lui Kaltenbrunner îi plăcea uneori să-i pună pe oamenii din aparatul său în încurcătură : colaboratorii săi se temeau să întrebe ce înseamnă un cuvînt sau altul, pe care îl auzeau întîia dată, ceea ce îi aducea într-o stare de confuzie și zăpăceală...

— Nu Sziblitz, ci Stirlitz, hohoti scurt Kaltenbrunner în receptorul telefonului. După cîte știu, printre colaboratorii titulari nu figurează nici un Sziblitz, cît privește agenții dumitale particulari puțin îmi pasă cum îi cheamă. Da, te rog, și dacă se poate, mai repede. Mulțumesc. Aștept.

Îndreptînd privirea asupra șefului Gestapoului Gruppenführerul SS Müller, zise :

— Nu am intenția să trezesc în dumneata veninoasa hidră a suspiciunii față de camarazii de partid și de luptă comună, dar faptele indică următoarele : unu — că Stirlitz, în mod indirect, e adevărat, e implicat în eșuarea operațiunii de la Cracovia ; s-a aflat și el acolo, în zilele cînd orașul, care trebuia să sară în aer, a rămas, printr-un straniu concurs de împrejurări, intact. Doi — că el a fost acela care s-a ocupat de problema dispariției proiectilului *Fau,* fără să-l descopere ; *Fau*-ul dispărut a rămas, și mă rog la bunul Dumnezeu să se fi scufundat în mlaștinile dintre rîurile acelea, Wisla și Wisloka... Trei — că și în momentul de față se ocupă de problemele legate de „arma de răzbunare“ ; ei bine, deși pe linia asta n-au fost semnalate eșecuri grave, n-am înregistrat nici succese, nici progrese evidente sau realizări deosebite. A te ocupa de un sector nu înseamnă numai să-i arestezi pe cei care gîndesc altfel decît noi ; mai înseamnă și să-i promovezi pe cei care gîndesc sănătos și văd lucrurile în perspectivă... Patru — că aparatul de emisie rătăcitor care, judecînd după codul utilizat, lucrează pentru serviciul strategic de informații al bolșevicilor și de descoperirea căruia s-a ocupat tot el, continuă să funcționeze în împrejurimile Berlinului. Sincer vorbind, Müller, aș fi bucuros dacă ai izbuti,

înainte chiar de a cere să ne fie adus dosarul său personal, să-mi risipeşti pe loc bănuielile. Stirlitz mi-e simpatic, aşa că ţi-aş rămîne îndatorat dacă mi-ai scoate din cap — bineînţeles, cu argumente bine fondate bănuielile astea subit apărute.

Lui Müller, care lucrase toată noaptea şi nu-şi făcuse somnul, îi vîjîiau tîmplele, de aceea nu-şi însoţi răspunsul de obişnuitele sale glume cam din topor :

— N-am primit pînă acum nici o sesizare de acest gen relativ la Stirlitz. Cît priveşte greşelile şi insuccesele, e puţin probabil să fie careva dintre noi scutit în activitatea sa...

— Cu alte cuvinte, ai impresia că şi eu mă înşel ?

În glasul lui Kaltenbrunner răzbătuse o notă aspră, pe care Müller, cît era de obosit, o sesiză.

— Nu, de ce... se corectă el. Din momenţ ce s-au ivit unele bănuieli, sîntem obligaţi să le analizăm sub toate aspectele, altfel pentru ce ar mai exista aparatul meu ? Dacă n-am face-o, s-ar putea crede că tragem chiulul, că ne-am oploşit aici ca să scăpăm de front. De alte fapte nu mai dispuneţi ? întrebă Müller.

Kaltenbrunner tăcea, morfolindu-şi ţigara între dinţi. Cîteva fire de tutun îi pătrunseseră în căile respiratorii, şi el tuşi îndelung, faţa i se învineţi, venele gîtlejului i se umflară şi se învineţiră, deveniră proeminente.

— Cum să-ţi spun, răspunse el ştergîndu-şi lacrimile. E vorba mai mult de o impresie... Am cerut ca, vreo cîteva zile la rînd, să fie înregistrate discuţiile pe care le poartă el cu colegii lui. Oamenii pentru care aş băga oricînd mîna-n foc discută între ei deschis — despre cît de tragică e situaţia, despre cît de pătrate sînt capetele generalilor, despre Ribbentrop că e un cretin, despre Goering că e un dobitoc, despre grozăviile ce ne aşteaptă pe toţi în cazul cînd ruşii ar intra în Berlin... Iar Stirlitz răspunde invariabil : „Fleacuri, totul e bine, evenimentele evoluează normal..." Dragostea faţă de patrie şi Führer n-o manifeşti aruncînd cu praf în ochii camarazilor tăi... Mi-am pus întrebarea : „Nu cumva e un imbecil ?" Doar avem destui nătărăi care repetă în neştire tîmpeniile lui Goebbels. Dar nu, nu e un imbecil. Atunci, de ce nu e niciodată sincer ? Ori nu are încredere în nimeni, ori se teme de ceva, ori pune la cale cine ştie ce chestie şi vrea să se păstreze curat ca lacrima. Dacă aşa stau lucrurile, ce anume o fi punînd la cale ? Multe dintre operaţiunile pe care le conduce fac necesară prezenţa sa în străinătate, în ţările neutre... Şi din nou m-am întrebat : „Dar dacă rămîne

pe-acolo ? Iar dacă se întoarce, n-o să se înhăiteze pe-acolo cu emigranții și cu alți nemernici ?" Și n-am știut ce răspuns să-mi dau...

Müller nu dădea doi bani pe punctele enumerate de șeful său la începutul discuției : îl considera pe Kaltenbrunner un diletant în materie de spionaj și contraspionaj. Dar considerațiile acestuia din final îl făcură pe Müller să aprecieze pozitiv inteligența analitică a Obergruppenführerului. Amănuntul avansat adineaori îl punea pe Stirlitz într-o lumină cu totul neașteptată.

Müller întrebă :

— Doriți să cercetați dumneavoastră mai întîi dosarul său personal, sau să mă apuc eu să-l studiez ?

— Ia-l dumneata și studiază-l, se eschivă abil Kaltenbrunner, care studiase încă dinainte dosarul. Eu, acum, trebuie să mă duc la Führer.

Müller se uită întrebător la Kaltenbrunner. Așteptă ca acesta să-i povestească noutăți din Bunker [1], dar Kaltenbrunner nu-i satisfăcu curiozitatea. În schimb, trase sertarul de jos al biroului, scoase o sticlă de „Napoleon", împinse un pahar în dreptul lui Müller și întrebă :

— Mi se pare mie, sau ai cam tras la măsea azi-noapte ?

— N-am băut nici un strop.

— Atunci, de ce-ți sînt ochii roșii ?

— N-am dormit de loc, mi-a dat de furcă Praga : oamenii noștri au dat de urma cîtorva grupuri ilegale. O să ne distrăm clasa-ntîi acolo în următoarele săptămîni !

— Krüger vă va fi un ajutor de nădejde. Deși e cam lipsit de imaginație, e un slujbaș excelent. Bea un coniac, asta o să te învioreze.

— Din contra, pe mine coniacul mă moleșește. Prefer votca.

— Asta n-o să te moleșească, zîmbi Kaltenbrunner și își ridică paharul. Prosit !

Bău pe nerăsuflate și mărul lui Adam îi zvîcni impetuos, ca la alcoolici, de jos în sus.

„Le pilește zdravăn ! remarcă Müller, sorbindu-și încet coniacul. Fac prinsoare că acum o să-și umple încă un pahar !"

[1] **Bunker — adăpostul antiaerian subteran de lîngă Cancelaria Reichului, unde Hitler și-a instalat, la sfîrșitul lunii noiembrie 1944, cartierul general.**

Kaltenbrunner aprinse o țigară din cele mai tari și mai ieftine — „Karo“ — și întrebă :

— Nu vrei să repeți ?

— Mulțumesc, răspunse Müller, cu plăcere. E într-adevăr un coniac excepțional.

—— . .—— . . 2

Stirlitz își propusese ca în ziua aceea să scape de la serviciu mai devreme și, din Prinz Albrechtstrasse, să se ducă la Nauen : acolo, în pădure, la o răspîntie, se afla micul restaurant al lui Paul, unde, ca și cu un an, ca și cu cinci ani în urmă, fiul lui Paul, ologul Thomas — care, nu se știe prin ce minune, procura carne de porc — le servea clienților săi permanenți un Eisbein cu varză veritabil sau, în cel mai rău caz, carne proaspătă de iepure de casă cu sfeclă marinată.

În zilele cînd n-aveau loc raiduri de bombardament, ai fi putut crede că războiul nici nu există : la fel ca și pe vremuri, cînta picupul și vocea gravă a lui Bruno Warnke fredona : „O, frumoasele ceasuri de pe Mogelsee...“

Stirlitz nu izbuti însă să scape mai devreme. Tocmai cînd să plece, trecu pe la el Holtoff, de la serviciul patru al Gestapoului, care îi spuse :

— Nu știu ce să mă fac. Individul pe care-l anchetez, ori nu e întreg la minte, ori o să trebuiască să vi-l predau vouă, la serviciul de informații : după cum vorbește, ai zice că e unul din porcii aceia de englezi, de la radio !

Stirlitz se duse în biroul lui Holtoff și rămase acolo pînă la ora șapte, să asculte tiradele isterice ale astronomului pe care Gestapoul local din Wansee îl arestase în urmă cu două zile pentru că difuzase niște manifeste pe care el însuși le scrisese. Fiecare manifest avea un alt text. Holtoff îi întinse lui Stirlitz o mapă întreagă. Stirlitz se apucă să răsfoiască teancul de manifeste, simple foi smulse dintr-un caiet de școală. Erau concepute cam așa : „Germani ! Deschideți ochii ! Conducătorii noștri, niște demenți, ne duc spre pieire ! Întreaga lume ne blestemă ! Puneți capăt războiului ! Predați-vă !“ Majoritatea erau variante ale acestor cîteva idei. Unele

cuprindeau un text și mai scurt : „Sîntem conduși de niște maniaci ! Nu — lui Hitler ! Da — păcii !"

Acum, așezat pe un taburet fixat în podea, astronomul răcnea ca un isteric :

— Nu mai pot ! Nu mai pot ! Nu mai pot ! Vreau să trăiesc ! Atîta tot, să trăiesc — chiar nu înțelegeți ? ! Sub regim fascist, capitalist, bolșevic, numai să trăiesc ! Așa nu se mai poate ! Mă îngrozesc cît sînteți de orbi, de proști, de nebuni !

— Cine te-a îndemnat să scrii manifestele ? repeta metodic, cu glasul coborît, Holtoff. Fiindcă de capul tău nu puteai să ajungi la o asemenea mîrșăvie. Cine ți-a transmis textele ? Cu cine dintre dușmani te-ai înhăitat, cînd și în ce împrejurări ?

— Nu m-am înhăitat cu nimeni, niciodată ! Mi-e frică să stau de vorbă chiar și cu mine însumi ! Mi-e frică de toți și de toate ! vocifera astronomul. Nu vedeți, n-aveți ochi de văzut ? ! Chiar nu vă dați seama că totul e pierdut ? ! S-a isprăvit cu noi ! Nu vă dați seama că acum orice jertfă nouă e un act de vandalism ? Ați susținut tot timpul că nu faceți decît să slujiți națiunea. Dacă-i așa, plecați ! Dați pace națiunii, atît cît a mai rămas din ea ! Acuma, v-ați apucat să duceți la pieire niște nenorociți de copii ! Sînteți niște fanatici, niște fanatici hulpavi care ați dat buzna și-ați pus mîna pe putere ! Vă ghiftuiți, fumați țigări scumpe și beți cafea ! Lăsați-ne să trăim ca oamenii, nu ca niște sclavi cu botniță ! Astronomul amuți brusc, își șterse transpirația ce-i șiroia de pe tîmple și încheie în șoaptă : Sau ucideți-mă aici, pe loc, înainte de a-mi pierde mințile din cauza conștiinței propriei mele neputințe și a tîmpeniei acestei națiuni, pe care ați transformat-o într-o turmă de lași...

— Ia stai puțin, îl întrerupse Stirlitz. Țipetele nu constituie argumente. Poate ai și niște sugestii concrete de făcut ?

— Cum ? ! întrebă speriat astronomul.

Vocea liniștită a lui Stirlitz, felul său de a vorbi fără grabă, surîsul cu care își însoțea cuvintele, toate acestea îl buimăciră pe astronom : în cele două zile de detențiune, apucase să se deprindă cu țipetele și loviturile ; cu acestea te obișnuiești repede, mai greu e să te dezobișnuiești de ele.

— Te-am întrebat ce sugestii concrete ai putea să faci... Cum să salvăm copiii, femeile, bătrînii ? Ce anume propui să se întreprindă în acest scop ? E ușor să critici și să spumegi de furie. Mult mai greu e să formulezi un program judicios de acțiuni.

— Eu resping astrologia, răspunse astronomul tărăgănat, după o pauză în care rămase îndelung pe gînduri, dar mă închin în fața astronomiei. Am fost asistent de catedră la Kiel...

— Aha, deci de asta turbezi de furie, cîine ? ! se răsti la el Holtoff.

— Încetează ! interveni Stirlitz, strîmbîndu-se înciudat. De ce țipi, zău așa ! Continuă, te rog...

— Ne aflăm într-un an cu soare maxim. Exploziile protuberanțelor, transmiterea unei uriașe mase suplimentare de energie solară influențează asupra astrelor, asupra planetelor, chiar și asupra măruntei noastre omeniri...

— Dumneata, după cîte înțeleg, ai întocmit un fel de horoscop ? Acesta e motivul pentru care ești atît de tulburat ? îl întrerupse Stirlitz.

— Un horoscop pornește de la un adevăr intuitiv, genial poate, dar nu se întemeiază pe dovezi. Nu, eu plec de la o ipoteză simplă, cîtuși de puțin genială, pe care sper s-o pot argumenta științific : conexiunea care există între existența fiecărui muritor de pe pămînt, cu mișcarea astrelor și activitatea solară... Această conexiune îmi dă posibilitatea să interpretez precis și realist evenimentele ce se desfășoară pe teritoriul țării mele...

— M-ar interesa să discut mai amănunțit cu dumneata pe această temă, spuse Stirlitz. Presupun că colegul meu îți va permite să te întorci în celula dumitale și să te odihnești vreo două zile. Vom relua după aceea discuția.

După ce astronomul fu scos din birou, Stirlitz zise :

— Nu-ți dai seama că omul ăsta e, mai mult sau mai puțin, iresponsabil ? Toți savanții, scriitorii, artiștii sînt, în felul lor, iresponsabili. Trebuie să-i abordezi într-un mod anume. Oamenii ăștia trăiesc într-o lume aparte, născocită de ei înșiși, în afara realității. Trimite-l pe caraghiosul ăsta la spitalul nostru, să-l consulte cei de acolo. Avem în momentul de față destule treburi mult mai serioase, ca să ne putem permite să pierdem timpul cu niște fleacuri și inconștienți, oricît de talentați ar fi ei. Dacă n-am fi fost în război, l-am fi expediat într-un lagăr, unde s-ar fi reeducat urgent și ar fi redevenit util Reichului și națiunii, ar fi fost încadrat într-un institut sau ar fi condus o catedră... Pe cînd acum...

— Dar individul vorbește exact la fel ca cei de la radio Londra... Ori ca un ticălos de social-democrat din slujba Moscovei !

— Oamenii au inventat radioul ca să-l asculte. Nici o mirare că i-au împuiat capul. Crede-mă, cazul nu prezintă interes. Pentru noi,

ca serviciu de informații, absolut nici unul. N-ar strica să-l mai luăm o dată la întrebări peste cîteva zile, ca să ne lămurim definitiv : e într-adevăr un savant, ori un țicnit fără nici o valoare. Dacă e un om de știință serios, o să-i cerem lui Müller sau lui Kaltenbrunner să-i acorde o rație alimentară mai substanțială și să fie evacuat în munți, unde se află acum floarea științei germane : las' să se pună pe lucru, și o să vezi că îndată ce va scăpa de bombardamente și se va vedea într-o căsuță confortabilă printre brazi și, în plus, va mînca pîine cu unt după pofta inimii, o să-i piară cheful să mai trăncănească...

Holtoff zîmbi ironic :

— Dacă toată lumea ar avea o căsuță în munți, pîine cu unt din belșug și s-ar vedea scăpată de bombardamente, atunci n-ar mai trăncăni nimeni...

Stirlitz îl privi lung și stăruitor pe colegul său inferior în grad, pînă ce acesta, nemaiputîndu-i înfrunta privirea, se apucă să mute de colo-colo hîrtiile de pe birou. Abia atunci, Stirlitz îl gratifică cu un zîmbet larg și prietenos...

„Stenograma consfătuirii de la reședința Führerului. Au participat : Keitel, Jodl, reprezentantul din partea ministerului afacerilor externe, Hawel, Reichsleiterul, Bormann, Obergruppenführerul Fegelein — delegat al cartierului general al Reichsführerului, Reichsministrul industriei Speer, precum și amiralul Foss, căpitanul de rangul trei Lüdde-Neurath, amiralul von Putkammer, aghiotanți, stenografe.

Bormann. Cine tot circulă acolo, în fund ? Nu vă dați seama că deranjați ? Și, vă rog, vorbiți mai încet, domnilor militari.

Putkammer. L-am rugat pe colonelul von Below să-mi dea datele asupra situației unităților Luftwaffe din Italia.

Bormann. Nu mă refeream la dînsul. Dar vorbește toată lumea deodată, și zgomotul ăsta e enervant.

Hitler. Pe mine nu mă deranjează. Domnule general, pe hartă nu sînt înregistrate schimbările survenite pe ziua de azi în Kurland.

Jodl. N-ați observat, mein Führer, iată corectivele făcute pe hartă în ce privește situația din dimineața de astăzi.

Hitler. Da, dar sînt trecute cu un corp de literă foarte mărunt. Mulțumesc, acum am văzut.

Keitel. Generalul Guderian insistă din nou să fie retrase diviziile din Kurland.

Hitler. Cererea e nerezonabilă. În prezent, armata generalului Rendulic, aflată adînc în spatele frontului rușilor, la patru sute de kilometri de Leningrad, atrage asupra sa între patruzeci și șapte-zeci de divizii ruseşti. Dacă am lua de acolo aceste divizii ale noastre, raportul de forțe lîngă Berlin s-ar schimba imediat şi în nici un caz în favoarea noastră, cum are impresia Guderian. În caz că vom retrage trupele din Kurland, pentru fiecare divizie germană din zona Berlinului vor reveni cel puțin trei divizii ruseşti.

Bormann. Lucrurile trebuie privite într-o perspectivă politică realistă, domnule feldmareşal...

Keitel. Eu sînt militar, nu om politic.

Bormann. În epoca războiului total, aceste două noțiuni sînt inseparabile.

Hitler. Ca să evacuăm trupele ce se află acum în Kurland, va fi nevoie, dacă ținem seama de experiența operației de la Libava, de cel puțin o jumătate de an. E ridicol ! Fiindcă nu mai avem nevoie decît de ore, am spus : ore, pentru a repurta victoria ; cînd fac această afirmație, mă bazez pe realități, nu pe himere. Orice om capabil să vadă, să analizeze, să tragă concluzii este obligat să răspundă la această unică întrebare : este posibilă o victorie apropiată ? Nu cer să mi se răspundă orbește. Pe mine nu mă satisface credința oarbă, ce pretind eu este credința conștientă. Omenirea n-a înregistrat niciodată, de-a lungul istoriei sale, o alianță atît de paradoxal de contradictorie ca acea coaliție care ne înfruntă pe noi astăzi. Idei, țeluri, elemente și caractere complet opuse între ele pot ființa alături, fără să-și altereze conținutul, doar atunci cînd se găsesc într-o situație fără ieșire : mă gîndesc, de exemplu, la condițiunile stării de detenție dintr-un lagăr de concentrare, unde, după cum mi s-a relatat, viețuiesc într-o perfectă înțelegere prelați catolici, atei, comuniști, radicali francezi, conservatori britanici... Situațiile fără ieșire generează alianțe. Alianțe ale disperării, alianțe lipsite de speranțe și de țeluri. În timp ce țelurile Rusiei, Angliei și Americii sînt diametral opuse între ele, țelul nostru este unul singur și foarte clar. În vreme ce ei acționează mînați de aspirații ideologice diferite, noi sîntem conduși de o singură aspirație, în slujba căreia ne punem, fără să pregetăm, viețile. În vreme ce contradicțiile dintre ei se adîncesc și vor continua să se adîncească, unitatea noastră a căpătat, acum mai mult ca oricînd, acea tărie de monolit spre care am năzuit de-a lungul tuturor acestor grei și măreți ani de război. A încerca să obții dezmembrarea coaliției inamicilor noștri pe cale diplomatică sau pe

altă cale asemănătoare, ar fi o utopie. În cel mai bun caz, o utopie, dacă nu o manifestare de panică și de pierdere a oricărei perspective. Numai acționînd pe calea armelor, numai demonstrîndu-ne dîrzenia și forța inepuizabilă, vom putea destrăma coaliția dușmanilor. Bubuiturile tunurilor noastre biruitoare o vor face să se prăbușească. Nimic nu are un efect mai puternic asupra democrațiilor occidentale decît demonstrațiile de forță. Nimic nu-l va aduce mai repede la realitate pe Stalin decît deruta Occidentului, pe de o parte, și loviturile noastre, pe de alta. Țineți seama că Stalin e nevoit acum să poarte războiul nu în pădurile Brianskului sau pe cîmpiile Ucrainei. El își ține cantonată armata pe teritoriul Poloniei, României, Ungariei. Intrînd în contact direct cu o lume diferită de aceea a țării lor, rușilor le-a slăbit de pe acum elanul combativ și am putea spune că sînt, într-o anumită măsură, demoralizați. Dar atenția principală eu mi-o îndrept, în momentul de față, nu asupra rușilor și nici a americanilor. Privirea mea se îndreaptă asupra națiunii germane ! Ea este aceea căreia îi stă în puteri și care este datoare să obțină victoria ! În prezent, țara întreagă a devenit o tabără militară. Țara întreagă — adică Germania, Austria, Norvegia, o parte din Ungaria și din Italia, un teritoriu considerabil din protectoratul Boemiei și Moraviei, Danemarca și o parte din Olanda. Nu reprezintă aceste teritorii inima civilizației europene ? În ele este concentrată forța noastră materială și spirituală. Avem deci tot ce ne trebuie pentru a făuri victoria. De noi, de militari, depinde acum cît de bine vom utiliza aceste mijloace pentru a dobîndi victoria. Vă asigur : chiar după primele cîteva lovituri puternice ale armatelor noastre, coaliția aliaților se va destrăma. Interesele egoiste ale fiecăruia vor prima asupra viziunii strategice globale. Iată de ce, pentru a repurta cu un ceas mai devreme victoria finală, propun următoarele : Armata a șasea SS de tancuri declanșează contraofensiva lîngă Budapesta, asigurînd, în felul acesta, trăinicia bastionului de sud al național-socialismului în Austria și Ungaria — asta pe de o parte, și pregătind ieșirea înspre flancul rușilor, pe de altă parte. Nu uitați că tocmai acolo, în sud, la Nalkanije, se află rezervele noastre de petrol, șaptezeci de mii de tone. Petrolul este sîngele care pulsează în arterele războiului. Mai degrabă voi fi de acord să cedez Berlinul, decît să pierd acest petrol, care îmi asigură o Austrie inexpugnabilă și, prin ea, legătura cu trupele, însumînd un milion de oameni, ale lui Kesselring, din Italia. Mai departe : grupul de armate „Wisla“, apelînd la toate rezervele, va efectua o contraofensivă impetuoasă asupra flancurilor rușilor, utilizînd

ca bază de atac Pomerania. Unitățile Reichsführerului SS, după ce străpung apărarea rușilor, ies în spatele frontului lor și preiau inițiativa. Sprijinite de grupul de armate din Stettyn, despică în două frontul rușilor. Lui Stalin, cea mai mare bătaie de cap i-o dă acum problema aducerii de rezerve pe front. Distanțele sînt împotriva lui și, dimpotrivă, în favoarea noastră. Cele șapte centuri de apărare din fața Berlinului, care îl fac în mod practic inexpugnabil, ne îngăduie să ne abatem de la canoanele artei militare și să transferăm în vest un grup considerabil de armate din sud și din nord. Timp vom avea destul : pe cînd lui Stalin îi vor trebui două-trei luni pentru concentrarea rezervelor, nouă, pentru strămutarea unităților, ne vor fi deajuns cinci zile ; distanțele reduse ale Germaniei ne acordă această șansă, permițîndu-ne totodată să sfidăm principiile tradiționale ale strategiei...

Jodl. Poate că ar fi totuși preferabil să punem în concordanță planul expus cu principiile tradiționale ale strategiei...

Hitler. Ce vreți să spuneți, Jodl ?

Jodl. Mie, planul expus mi se pare foarte rațional și clarvăzător, dar mi-aș permite să nu fiu de acord cu un singur lucru : și anume, de a nu fi puse de acord detaliile lui cu tradițiile științei militare.

Hitler. Nu e vorba de detalii, ci de viziunea globală. La urma urmei, amănuntele, pentru fiecare sector în parte, pot fi oricînd precizate la statele-majore, de către specialiști. Important e că armata dispune de peste patru milioane de oameni, organizați într-un puternic pumn al rezistenței. Misiunea constă în a transforma acest puternic pumn al rezistenței într-o forță de șoc care să ne aducă victoria. Ne găsim, în prezent, între granițele din august 1938. Sîntem mai uniți ca oricînd. Sîntem națiunea germană. Industria noastră de război produce de patru ori mai mult armament decît în 1939. Armata noastră este de două ori mai numeroasă decît în acel an. Ura noastră este cumplită, iar voința de a învinge nestrămutată. Așadar, vă întreb : credeți că nu ne stă în putință să cîștigăm pacea prin război ? Nu succesul militar va fi acela care va genera succesul politic ?

Keitel. După cum spunea Reichsleiterul Bormann, acum, militarul este în același timp și om politic.

Bormann. Nu sînteți de acord ?

Keitel. Sînt de acord.

Hitler. Vă rog, domnule feldmareșal, să-mi pregătiți pe mîine propuneri concrete.

Keitel. Da, mein Führer. Vom pregăti o schiță de principiu și, dacă veți fi de acord cu ea, vom trece la elaborarea detaliilor.

Obergruppenführerul SS Fegelein, cumnatul lui Hitler, sosind la cartierul general al lui Himmler, îl informă pe acesta asupra ultimei consfătuiri din Bunker.

— Führerul respinge categoric orice rezolvare politică a problemei, relată dînsul.

— Ce atitudine au avut militarii față de planul Führerului ? întrebă Himmler.

— Ironică. Oricît de straniu ar părea, acum tocmai militarii au ajuns la convingerea că la un deznodămînt acceptabil al războiului nu se poate ajunge decît pe calea politică.

— Capitulare ? întrebă Himmler îngîndurat. Au obosit să mai lupte ?

— De ce neapărat capitulare ? S-ar putea purta tratative...

Stirlitz ajunse acasă la ora șapte, cînd abia începea să se întunece. Îi plăcea acest anotimp al anului : din zăpadă nu se mai vedeau decît urme, dimineața crestetele pinilor erau luminate de soare, lăsîndu-te să-ți închipui că a venit vara și te poți duce la Mogelsee să-ți petreci ziua, să pescuiești sau să picotești într-un șezlong.

Aici, la Babelsberg, în vecinătatea Potsdamului, locuia, de cîteva zile, în mica sa vilă, singur : menajera îi plecase, cu o săptămînă în urmă, în Thuringia, în munți, la o nepoată de-a ei : nu-i mai rezistaseră nervii la necontenitele bombardamente aeriene.

Acum venea să-i facă curățenie fata proprietarului birtului „La vînătorul". Era tînără, isteață-foc și frumușică. „Bag mîna-n foc că e saxonă, își spuse Stirlitz, uitîndu-se cum mînuia fata aspiratorul cel mare în salon, trecîndu-l deasupra covorului. E brunetică, dar ochii îi are albaștri. Vorbește cu accent berlinez, dar e mai mult ca sigur că e din Saxonia".

Stirlitz se uită la ceasul său demodat și se gîndi : „Ar fi cazul să-mi iau alt ceas. Dacă „Longines"-ul meu s-ar hotărî, fie să grăbească, fie să rămînă în urmă, m-aș adapta eu la el. Dar nu, dumnealui ba întîrzie, ba o ia înainte. Asta nu-i o treabă..."

— Cît e ceasul ? o întrebă Stirlitz pe fată.

— Aproape șapte...

Stirlitz zîmbi : „Fetiță fericită... Ce-i pasă, ea își poate permite acest «aproape șapte». Cei mai fericiți oameni de pe pămînt sînt

aceia care pot dispune de timp după plac, fără să se teamă de urmări... Are un accent berlinez, categoric. Ba chiar amestecat cu cel mecklenburghez..."

Auzind o mașină oprindu-se în fața casei, o strigă :

— Fetițo, ia vezi pe cine l-a adus necuratul !

Auzi deschizîndu-se ușa. După cîteva clipe, fata își vîrî căpșorul în micul lui birou, unde stătea într-un fotoliu în fața căminului, și zise :

— Vă caută un domn de la poliție.

Stirlitz se sculă, se întinse trosnindu-și încheieturile și ieși în antreu. Acolo îl aștepta un Unterscharführer SS, cu un coș mare în mînă.

— Domnule Standartenführer, șoferul dumneavoastră s-a îmbolnăvit și v-am adus eu în locul lui rația de alimente...

— Mulțumesc, răspunse Stirlitz, pune-le în frigider. Te ajută fetița.

Nu ieși să-l conducă pe Unterscharführer, cînd acesta părăsi casa. Deschise ochii doar atunci cînd fata, care intrase în birou pe nesimțite și se oprise lîngă ușă, rosti încet :

— Dacă Herr Stirlitz dorește, aș putea să rămîn și peste noapte...

„Fetița a văzut pentru prima dată atîtea alimente laolaltă, se dumiri el. Săraca fetiță..."

Deschise ochii, se întinse din nou și spuse :

— Nu-i nevoie... Poți să iei jumătate din salam și cașcavalul și fără asta...

— Vai, Herr Stirlitz, doar nu vă închipuiți că eu, din cauza alimentelor...

— Te pomenești că ești îndrăgostită de mine ? Că ești nebună după mine ? Chiar și-n vis îți apare părul meu cărunt, ia zi !

— Cel mai mult îmi plac bărbații cărunți...

— Bine, bine, fetițo, o să mai discutăm noi în legătură cu părul cărunt. După ce-o să te măriți... Cum te cheamă ?

— Mary... V-am mai spus... Mary mă cheamă...

— Da, da, iartă-mă, Mary. Maria Magdalena. Voi, micuțele Marii, sînteți toate niște păcătoase, nu-i așa ? Ia-ți salamul și lasă-te de prostii. Cîți ani ai ?

— Nouăsprezece.

— A, ești femeie în toată firea! De mult ești venită din Saxonia ?

— De mult. De cînd s-au mutat aici părinții mei.

— Așa, și acum, du-te, Mary, du-te de te odihnește. Mă tem să nu înceapă atacul aerian, îmi închipui că o să-ți fie frică să bați drumul printre bombe !

Fata plecă. Stirlitz acoperi ferestrele cu storurile grele de camuflaj și aprinse lampa de birou. Se aplecă înspre cămin, și abia atunci observă că surcelele sînt stivuite așa cum îi plăcea lui : în chip de ghizd pătrat de puț ; mai mult, chiar și coaja de mesteacăn, pentru aprins, aștepta pe o tăviță albastră țărănească.

„Nu i-am spus eu... Sau nu... I-am spus, dar în treacăt... Fetița ține minte cînd îi spui ceva, își spuse el aprinzînd coaja de mesteacăn. Nu știu cum se face, dar, toți, îi vedem pe tineri cu ochii unor dascăli bătrîni, ceea ce, dacă te gîndești bine, e destul de caraghios ! Cît despre mine, m-am obișnuit de mult să mă consider un moșneag : patruzeci și nouă de ani...“

Stirlitz așteptă pînă ce focul se porni să lingă lacom lemnișoarele uscate de mesteacăn, apoi se apropie de aparatul de radio și-l deschise. Prinse Moscova, care transmitea un program de vechi romanțe. Își aminti cum într-o zi, Goering le spusese ofițerilor din statul său major : „Desigur, nu e patriotic să asculți emisiunile de radio ale inamicului, totuși uneori ești tentat să asculți ce inepții îndrugă ăia despre noi...“ Stirlitz își dăduse seama atunci că Goering e și laș, și prost. Și servitoarea, și șoferul personal al lui Goering, ultimul angajat în acest post de către Müller, își denunțaseră în repetate rînduri stăpînul că ascultă emisiunile posturilor dușmane. Încercările „nazistului nr. 2“ de a-și construi un alibi îi dovedeau și lașitatea, și totala nesiguranță în ziua de mîine. Normal ar fi fost ca el să nu ascundă de fel faptul că ascultă posturile inamice, se gîndea Stirlitz. Ar fi fost suficient să comenteze emisiunile, ironizîndu-le și adăugînd cîteva glume grosolane. O asemenea atitudine ar fi avut, fără doar și poate, efect asupra lui Himmler, pe care nu-l caracteriza o prea mare finețe a gîndirii.

Romanța se încheie prin cîteva acorduri line de pian. Vocea depărtată a crainicului de la Moscova, probabil german de origine, începu să transmită lungimile de undă pe care puteau fi ascultate emisiunile din fiecare vineri și miercuri. Stirlitz își nota cifrele : era un text cifrat destinat lui, și îl aștepta de șase zile. Înscria cifrele într-o coloană ordonată. Erau o sumedenie de cifre, și crainicul, probabil de teamă că nu vor putea fi notate, le citi încă o dată.

Apoi din nou răsunară fermecătoarele romanțe rusești.

Stirlitz scoase dintr-un raft al bibliotecii un volum de Montaigne, traduse cifrele în cuvinte, corelîndu-le apoi cu codul ascuns printre maximele pline de înțelepciune și adevăr ale marelui și cumpănitului gînditor francez.

După ce termină descifrarea radiogramei primite, arse foița cu cifrele și cuvintele, amestecă scrumul cu cenușa din cămin și mai bău un strop de coniac.

„Drept cine mă iau ei pe mine ? își zise. Drept un geniu ori un individ atotputernic ? E de neconceput... Mi-e cu neputință să cred că asemenea contacte au putut fi stabilite...“

Stirlitz avea toate motivele să rămînă perplex : misiunea ce îi era trasmisă prin radio Moscova era formulată astfel :

„Alex către Iustas.

După informațiile pe care le deținem, în Suedia și în Elveția au apărut ofițeri superiori din S.D. și S.S. care au încercat să găsească un canal de legătură cu rezidenții aliaților. Concret, la Berna, oamenii S.D.-ului au încercat să-i contacteze pe agenții lui Allan Dulles. Urmează să elucidați dacă aceste încercări de contactare reprezintă : 1) dezinformare ; 2) inițiative personale ale ofițerilor S.D.-ului ; 3) executarea unei misiuni trasate de la centru.

În caz că acești colaboratori ai S.D.-ului și SS-ului execută o misiune încredințată de Berlin, va trebui să aflați cine anume i-a trimis. Concret : care dintre conducătorii superiori ai Reichului e interesat în stabilirea de contacte cu Occidentul.

ALEX.“

Iustas era el, Standartenführerul Stirlitz, cunoscut la Moscova doar de către trei conducători superiori ca fiind în realitate colonelul Mazim Maximovici Isaev...

...Cu șase zile înainte ca acest mesaj cifrat să-i parvină lui Stirlitz, Stalin, după ce luase cunoștință de conținutul ultimelor rapoarte ale agenților secreți sovietici, îl convocase la „Vila apropiată“ pe șeful serviciului de informații și-i spusese :

— Numai niște diletanți în ale politicii pot crede că Germania este definitiv sleită de puteri și, ca atare, inofensivă... Germania este un arc comprimat pînă la refuz, care, desigur, poate și trebuie să fie rupt, cu condiția să i se aplice lovituri de forță egală la ambele capete. Altfel, dacă presiunea dintr-un capăt va avea ca efect prop-

tirea, stabilizarea acestuia, arcul, destinzîndu-se, va putea izbi în direcţia opusă. Şi ar fi o izbitură puternică, întîi — pentru că fanatismul hitleriştilor e la fel de mare ca şi pînă acum, al doilea — pentru că potenţialul militar al Germaniei nu e nici pe departe epuizat. Iată de ce zădărnicirea oricăror tentative de înţelegere între fascişti şi virtualele forţe antisovietice din Occident trebuiesc să constituie pentru dumneavoastră preocuparea numărul unu. Evident, continuă Stalin, trebuie să aveţi în vedere că iniţiatorii principali ai acestor posibile tratative pentru o pace separată ar putea fi în primul rînd camarazii de luptă cei mai apropiaţi ai lui Hitler, cei care se bucură de autoritate atît în aparatul de partid, cît şi în faţa poporului. Tocmai pe aceşti inşi foarte apropiaţi de Hitler va trebui să-i urmăriţi cu precădere. Nu încape nici o îndoială că principalii colaboratori ai tiranului, aflîndu-se la un pas de prăbuşire, îl vor trăda pentru a-şi scăpa propria piele. Aceasta e o axiomă în oricare joc politic. Veţi răspunde personal dacă veţi lăsa să vă scape o asemenea mişcare !

Undeva departe, se porniră să urle sirenele, anunţînd alarma aeriană. Aproape numaidecît răsună şi lătratul tunurilor antiaeriene. Uzina electrică întrerupse curentul, şi Stirlitz rămase în întuneric, lîngă cămin, uitîndu-se cum şerpuiau flăcăruile albastre pe deasupra tăciunilor negri-roşii.

„Dacă aşa închide acum hornul căminului, se gîndi el leneş, peste vreo trei ceasuri, aş adormi... sau, cum s-ar zice, aş răposa întru Domnul... Aşa era cît pe aci să ni se întîmple în copilărie, mie şi bunicii, la Iakimanka, cînd dînsa a închis odată soba prea devreme, şi pe vatră mai erau nişte lemne exact ca acestea de acum — negre-roşii, învăluite de flăcărui tot aşa, albăstrui. În schimb, gazul care era să ne asfixieze era incolor şi absolut inodor, sau cel puţin eu n-am simţit nimic...“

Stirlitz aşteptă pînă ce tăciunii se înnegriră de tot şi flăcăruile albastre se stinseră, după care închise hornul şi aprinse o lumînare mare, înfiptă în gîtul unei sticle de şampanie. Se miră ce formă ciudată luase sticla, acoperită de stearina topită şi prelinsă pe suprafaţa ei. Arsese multe lumînări, şi sticla aproape că nu se mai distingea : apăruse în locu-i un vas ciudat, aducînd mai degrabă cu o amforă antică, doar că era alb-roşu. Stirlitz îi ruga în mod special pe prietenii săi ce plecau în Spania să-i aducă lumînări colorate ; apoi, făcea cadou sticlele în care le ardea şi care luau forme atît de neobişnuite.

Undeva foarte aproape, explodară violent, una după alta, două bombe.

„Bombe brizante, stabili el. Și încă mari. Strașnic mai bombardează băieții, ce mai — pur și simplu grozav ! Ar fi păcat, desigur, să pier tocmai în ultimele zile. Ai noștri nu mi-ar mai afla nici urma. Și orice s-ar spune, e mai mult decît neplăcut să pieri fără nici o urmă... „Sașenka... îi străfulgeră deodată prin fața ochilor chipul soției. Sașenka cea mică și Sașenka cel mare... Să mor acum, ar fi de-a dreptul stupid ! Orice-ar fi, trebuie să răzbesc viu și nevătămat... Noroc că sînt singur — cînd ești singur moartea ți se pare mai puțin înfricoșătoare. Citești în cîte un roman idiot : cutare a murit împăcat, în brațele celor dragi ; în realitate, nu poate fi nimic mai îngrozitor decît să mori în brațele celor dragi, să te uiți la ei știind că o faci pentru ultima oară, să-i simți aproape și să-ți dai seama că te desparți de ei pentru totdeauna, că pe tine te așteaptă neantul și bezna, iar pe ei doliul ce-l vor purta după tine...“

Odată, aflîndu-se la o recepție la ambasada sovietică de pe Unter den Linden, Stirlitz asistase la discuția pe care Schellenberg o angajase cu un tînăr diplomat sovietic. Încruntat ca de obicei, urmărise disputa dintre rusul acela și șeful serviciului politic secret în legătură cu înclinația omului de a crede în amulete, vrăji, și alte „zorzoane ale primitivismului“, cum le numea tînărul secretar de ambasadă. În această controversă, purtată pe un ton mai mult de glumă, Schellenberg se arătase, ca întotdeauna, plin de tact, conciliant, și nici argumentele nu-i lipsiseră. Stirlitz fierbea, văzînd cum îl atrage tot mai adînc în dispută pe tînărul rus.

„Sondează, își zisese el, își cercetează cu atenție adversarul. Nicăieri nu se dezvăluie mai deplin caracterul unui om decît în timpul unei discuții în contradictoriu, și în această artă Schellenberg e neîntrecut...“

— Dacă toate fenomenele acestei lumi vă sînt limpezi, spusese Schellenberg, atunci, evident, aveți tot dreptul să disprețuiți credința omului în puterea unei amulete. Dar vă sînt într-adevăr limpezi toate fenomenele lumii ? Mă refer nu la ideologie, ci la fizică, la chimie, la matematică...

— Care fizician sau matematician, se înfierbîntase tînărul diplomat, își atîrnă de gît o amuletă atunci cînd se apucă să rezolve o problemă din specialitatea sa ? Ar fi absurd !

„Ar fi trebuit să se oprească la întrebare, își spusese Stirlitz în sinea sa, dar vezi că n-a rezistat și și-a răspuns singur... Într-o dispută, important este să fii tu cel care pui întrebări : în felul acesta,

îl silești pe preopinent să-și dezvăluie ideile ; în afară de asta, e întotdeauna mai complicat să răspunzi decît să întrebi...“

— Dar dacă fizicianul sau matematicianul își atîrnă într-adevăr amuleta de gît, numai că n-o spune ? întrebă Schellenberg. Sau excludeți o asemenea posibilitate ?

— Nici o posibilitate nu poate fi exclusă. Ar fi o naivitate. Categoria posibilității e o parafrază pentru noțiunea de perspectivă.

„N-a răspuns rău, remarcase Stirlitz. Dar cartea aruncată trebuia jucată mai departe... Să fi întrebat, de pildă : «nu sînteți de acord ?» Or, din nou, a renunțat la întrebare și s-a expus în felul acesta la o nouă lovitură“.

— În acest caz nu poate fi inclusă amuleta însăși în categoria posibilității încă nedezvăluite ? Sau sînteți împotrivă ?

Stirlitz intervenise de partea lui Schellenberg.

— Teza germană a ieșit învingătoare în această dispută, constată el. Dar, pentru a rămîne obiectivi, vom sublinia că, la întrebările strălucit formulate de partea germană, cea rusă n-a răspuns mai puțin strălucit. Tema a fost epuizată, dar nu știu, zău așa, în ce situație ne-am fi găsit dacă partea rusă ar fi luat, la rîndul ei, inițiativa, lansînd ea ofensiva întrebărilor...

„Ai înțeles, frățioare ?...“ se putea citi în ochii lui Stirlitz. Diplomatul rus rămăsese mut, vinele de la tîmple i se umflaseră brusc, și Stirlitz își dăduse seama că lecția sa fusese înțeleasă...

„Nu te supăra, băiete dragă, își zisese, uitîndu-se în urma tînărului care se depărta, mai bine s-o fac eu, decît altcineva... Numai că, în ce privește amuleta, chiar că n-ai dreptate... Și eu, cînd sînt la ananghie, cînd, foarte conștient de ce fac, mă expun unui risc — și în cazul meu, riscul e întotdeauna mortal — îmi atîrn de gît amuleta — medalionul în care păstrez din părul Sașenkăi... Am fost nevoit să arunc medalionul dăruit de ea — prea se vede de la o poștă că e rusesc — și mi-am cumpărat unul nemțesc, masiv, cel mai scump pe care l-am găsit, dar important e că în el se află bucla de păr auriu-albicios a ei, a Sașenkăi. O simt în dreptul inimii, și ce-i asta dacă nu tot o amuletă ?...“

Trecuseră douăzeci și trei de ani de cînd o văzuse pentru ultima oară pe Saşenka, la Vladivostok, atunci cînd, din însărcinarea lui Dzerjinski, plecase, împreună cu un grup de emigranți albi, întîi la Șanhai, iar apoi la Paris. Dar chipul ei rămăsese la fel de viu în sufletul lui, ca și în ziua aceea îndepărtată, îngrozitoare, bîntuită de viscol ; făcea parte din el, se topise în el, era o fărîmă din propriul său „eu“...

Își aminti momentul întîlnirii neașteptate cu fiul său, la Cracovia, într-o noapte tîrzie. „Grișancikov“ —. acesta era numele conspirativ al băiatului — venise la dînsul la hotel. Vorbiseră îndelung, în șoaptă, cu aparatul de radio deschis, și cît de chinuitoare fusese apoi despărțirea de fiul său, care, așa voise soarta, își alesese același drum în viață ca și el. Stirlitz era informat că fiul lui se află acum la Praga, unde avea misiunea să salveze orașul, împiedicînd aruncarea acestuia în aer, la fel cum dînsul, împreună cu maiorul Vihr, salvaseră Cracovia. Știa în ce condiții complicate își desfășoară băiatul activitatea, dar știa la fel de bine că orice încercare de a-l revedea — de la Berlin la Praga, trenul nu făcea mai mult de șase ore — nu putea decît să-l expună unei grave primejdii...

Stirlitz se ridică din fotoliu și, luînd lumînarea, se apropie de masă. Scoase cîteva foi de hîrtie, pe care le aranjă în fața sa ca pe niște cărți pentru o pasiență. Pe una din foi desenă un individ gras și înalt. Dădu să scrie dedesubt — Goering, dar se răzgîndi. Pe cea de-a doua foaie desenă chipul lui Goebbels, iar pe cea de-a treia profilul energic, cu cicatrice : Bormann. După ce reflectă puțin, pe cea de-a patra foaie scrisese : „Reichsführerul SS“. Era titulatura șefului său, Heinrich Himmler.

Dînd la o parte trei dintre foile pe care le avea în față, Stirlitz o apropie pe cea care îl înfățișa pe Goering și se apucă să deseneze pe ea cercuri și pătrate numai de el înțelese, legate prin linii fie duble și îngroșate, fie simple și subțiri, fie doar punctate.

...Aidoma unui actor, agentul secret care acționează în vîltoarea unor evenimente cruciale trebuie să fie un om de o mare sensibilitate afectivă, iar simțurile să-i fie ascuțite la maximum ; dar aceste calități — emotivitatea crudă, forța senzorială, el trebuie să le închidă ermetic în carapacea unei logici înghețate, infailibile, de o precizie extremă.

Cînd Stirlitz își îngăduia — dar asta numai noaptea, și atunci foarte rar — să se regăsească sub trăsăturile lui Isaev, raționa cam așa : care e rolul unui agent secret autentic ? Să culeagă informații, să prelucreze datele obiective, pe care să le transmită centrului pentru a fi sintetizate acolo sub raport politic și pentru a fi adoptate hotărîri în consecință ? Sau, dimpotrivă, să tragă concluzii personale, prin excelență subiective, să schițeze perspectiva într-o viziune individuală, să prezinte centrului propriile sale calcule ? Și chiar dacă tu, Maxim Isaev, îți dai seama că ai intuit exact desfășurarea în viitor a evenimentelor, ești oare îndreptățit să încerci să influențezi în vreun fel viitorul acesta ? Nu, serviciul de informații, socotea

Isaev, e handicapat de faptul că e veşnic aglomerat de o puzderie de informaţii curente, care nu fac decît să acopere, să ascundă perspectiva, determinîndu-l să adopte decizii subiective şi îndepărtîndu-l de la analiza obiectivă a adevărului ; indiferent dacă acesta e de bun sau de rău augur. Isaev considera, pe de altă parte, că dacă în atribuţiile serviciului de informaţii ar intra şi planificarea politicii, atunci neajunsul ar fi că el ar înainta forurilor superioare prea multe sugestii şi prea puţine informaţii propriu-zise... Isaev, ca agent secret, îşi impusese ca principală linie de conduită obiectivitatea. Nu e nimic mai rău decît ca activitatea serviciului de informaţii să fie subordonată total unei linii politice dinainte stabilite ; aşa i se întîmplase lui Hitler, care, făurindu-şi convingerea despre slăbiciunea Uniunii Sovietice, nu voise să ţină seama de opiniile prudente ale militarilor, care susţineau că Rusia nu e atît de slabă pe cît pare. La fel de rău e şi atunci cînd serviciul de informaţii se străduieşte din răsputeri să-şi subordoneze sieşi politica statului. Ideal este ca agentul serviciului de informaţii să-şi formeze o perspectivă proprie asupra evoluţiei evenimentelor şi, în lumina acesteia, să prezinte conducătorilor statului mai multe variante posibile, mai oportune, din punctul lui de vedere, pentru rezolvarea unei situaţii date.

Isaev considera că, dacă agentului secret îi este îngăduit să şovăie uneori în stabilirea previziunilor, altceva nu-i este îngăduit în nici un caz : să se îndepărteze cît de cît de la metoda obiectivă în analizarea evenimentelor.

Procedînd acum la analiza finală a materialului pe care reuşise să-l acumuleze de-a lungul mai multor ani, Stirlitz se vedea în situaţia să cîntărească o serie întreagă de elemente „pro" şi „contra : era în joc destinul a milioane de oameni şi nu avea voie sub nici un motiv să greşească în aprecierea situaţiei.

...Prima dată cînd Stirlitz începuse să-l observe cu toată atenţia pe succesorul lui Hitler — „nazistul nr. 2", Goering, fusese în aprilie 1942, după atacul aerian întreprins de opt sute de „fortăreţe zburătoare" americane asupra Kielului. Oraşul fusese ars şi distrus. Goering îi comunică Führerului că atacul aerian fusese executat de trei sute de avioane inamice. Gauleiterul Kielului, Groche, căruia îi albise părul în ultimele douăzeci şi patru de ore, îl dezminţi în mod documentat pe Goering : la bombardament luaseră parte opt sute de „fortăreţe zburătoare", iar „Luftwaffe"

rămăsese neputincioasă, nefiind în stare să întreprindă nimic pentru a salva oraşul.

Hitler se uita la Goering, ascultîndu-l pe Gauleiter în tăcere, doar o grimasă de scîrbă îi trecea din cînd în cînd ca o umbră peste faţă. Mîna stîngă nu-şi găsea locul — părea că pe Führer îl mănîncă tot corpul, ca pe bolnavii de psoriazis. Apoi, Hitler explodă :

— Nici o bombă de-a inamicului nu va cădea asupra oraşelor Germaniei ?! începu el, nervos şi îndurerat, fără să-l privească pe Goering. Cine a făcut această afirmaţie în faţa naţiunii ? Cine a asigurat de acest lucru partidul ?! Am citit şi eu, prin cărţi, despre jocurile de noroc şi despre cartofori, ştiu ce este aceea o cacealma ! Dar Germania este una, şi postavul verde al mesei de club, alta ! Hitler îndreptă o privire grea asupra lui Goering şi continuă : Te-ai cufundat în belşug şi lux, Goering ! Trăieşti, în aceste zile de război, la fel ca un împărat sau un plutocrat evreu ! Vînezi cerbii cu arcul, în timp ce avioanele inamice îmi sfîrtecă naţiunea cu bombele lor ! Ţelul vieţii unui conducător este măreţia naţiunii ! Destinul conducătorului este modestia ! Un conducător este obligat să-şi respecte cu sfinţenie orice promisiune pe care o face poporului !

Mai tîrziu, se află că Goering, după săpuneala trasă de Hitler, întors acasă, căzu la pat cu febră mare, victimă a unei violente crize de nervi. Luă obiceiul să se deplaseze de fiecare dată în oraşele bombardate, unde stătea de vorbă cu oamenii din popor, cerea să se acorde neîntîrziat ajutor sinistraţilor, reorganiza apărarea antiaeriană a oraşului şi, după aceea, cădea la pat cu febră mare ; tensiunea i se ridica brusc, degetele i se făceau ca de gheaţă, îl apucau nişte migrene crîncene — tîmplele îi zvîcneau, fruntea şi-o simţea strînsă ca într-o menghine. Himmler, care nu scăpa nici o ocazie să strecoare în dosul lui Goering materiale compromiţătoare — de unde putea să ştie că acesta nu simula — ceru să-i fie procurate diagnosticele medicale. Îl aştepta o deziluzie : examenele medicale confirmau bruştele salturi ale tensiunii sîngelui...

În anul 1942, aşadar, Goering, succesorul oficial al lui Hitler, fusese supus pentru întîia dată unei critici atît de umilitoare, şi încă în prezenţa oamenilor din anturajul Führerului. Evenimentul fu imediat consemnat în dosarul special din seifurile lui Himmler şi, în ziua următoare chiar, fără a-i cere de astă dată dezlegarea lui

Hitler, Rechsführerul SS dădu dispoziții să fie interceptate toate convorbirile telefonice ale „celui mai apropiat camarad de luptă al Führerului."

Întîia oară, dar atunci cu aprobarea Führerului, Himmler interceptase convorbirile Reichsmareşalului timp de o săptămînă după scandalul izbucnit în legătură cu fratele acestuia, Albert. După ce Hermann își mutase fratele mai mic de la Viena la Praga, în calitate de şef al exportului uzinelor „Škoda", Albert, care ținea să-şi facă o reputație de apărător al victimelor regimului, scrisese pe un formular cu antetul fratelui său, următoarele rînduri către comandantul lagărului Mauthausen : „Să fie eliberat imediat profesorul Kisch, împotriva căruia nu există dovezi serioase de vinovăție". Și iscălise „Goering", fără inițială. Comandantul lagărului, speriat de moarte, eliberă doi Kisch deodată : unul din ei era profesor, iar cel de-al doilea membru al unei organizații ilegale. Goering trebui să transpire din greu ca să-și scoată fratele basma curată ; îl salvă de severele sancțiuni care-l așteptau, prezentîndu-i Führerului episodul ca pe o anecdotă amuzantă — Führerul rîse îngăduitor și Himmler se grăbi să se îndepărteze, relatînd apoi întîmplarea pe același ton de glumă pe care îl folosise Führerul.

Din admonestarea adresată de Führer lui Goering după bombardarea Kieeului, Isaev reținuse în primul rînd referirea la tendința spre lux şi apucăturile boierești ale Reichsmareşalului. Tocmai aceste cusururi încercaseră să le exploateze, dar fără succes, timp de zece ani, toți ceilalți camarazi de luptă ai Führerului în campania de denigrare a rivalului lor. Și iată că Führerul, care îl acoperise întotdeauna pe Goering, îi imputa el însuși aceste slăbiciuni succesorului său.

Dar şi după această scenă, Hitler continuă să-i repete lui Bormann :

— Nimeni în afară de Goering nu poate fi succesorul meu. În primul rînd pentru că nu s-a băgat niciodată să facă politică pe cont propriu, în al doilea rînd, pentru că se bucură de popularitate, iar în al treilea, pentru că este ținta principală a caricaturilor din presa dușmană...

Așa apărea în ochii lui Hitler omul care desfășurase întreaga muncă practică pentru cucerirea puterii, omul care-i mărturisise odată, cu deplină sinceritate, și nu oricui, ci soției sale, și nu pentru vreun dictafon — pe atunci, nici prin minte nu-i trecea că va veni

o vreme cînd „camarazii de luptă“ îi vor spiona convorbirile — ci noaptea, în pat :

— Nu eu trăiesc, ci Führerul e cel care trăieşte în mine...

Aviator combatant în primul război mondial, erou al Germaniei Kaiserului, Goering, după eşecul primei acţiuni naziste, fugise în Suedia. Acolo, începuse să lucreze în aviaţia civilă şi, odată, pe cînd îl ducea pe ducele Rosen, izbutise, pe o furtună cumplită, să aterizeze miraculos cu avionul său în parcul castelului Roclstadt. Aici, făcu cunoştinţă cu fiica colonelului von Fock, Karin von Katzow, o răpi soţului acesteia, plecă în Germania, se întîlni cu Führerul, participă la manifestaţia naţional-socialiştilor de la 9 noiembrie 1923, fu rănit, scăpă ca prin urechile acului de arestare şi emigră la Innsbruck, unde îl aştepta Karin. Nu aveau bani, dar proprietarul hotelului le dădea pensiune pe gratis : era şi el naţional-socialist şi lupta din greu cu concurenţa evreilor, care stăpîneau hotelurile din Innsbruck în proporţie de şaptezeci la sută. Apoi, soţii Goering fură invitaţi la Veneţia de către proprietarul hotelului „Britania“ şi locuiră acolo pînă în anul 1927, cînd în Germania fu decretată amnistia. La mai puţin de jumătate de an, Goering deveni deputat al Reichstagului, alături de alţi unsprezece naziști. Hitler nu putuse candida : era de naţionalitate austriacă.

Trebuiau acum să se pregătească pentru noile alegeri. În urma hotărîrii Führerului, Goering părăsi munca de partid, rămînînd doar membru al Reichstagului. Sarcina sa de atunci era să stabilească legături cu potentaţii acestei lumi : partidul care intenţiona să cucerească puterea trebuia să aibă un cerc larg de relaţii. Conform hotărîrii, Goering închirie o vilă somptuoasă pe Badenstrasse, unde începură să-l viziteze prinţul Hohenzollern, prinţul Coburg, magnaţii industriei. Sufletul casei era Karin : femeie fascinantă, aristocrată, ea producea impresie asupra tuturor — fiica unuia dintre cei mai înalţi demnitari ai Suediei, devenise soţia eroului războiului, a surghiunitului, luptătorului, adversarul declarat al democraţiei occidentale destrăbălate, incapabilă să ţină piept vandalismului bolşevic.

De fiecare dată, înaintea unei asemenea recepţii, sosea dimineaţa devreme Parteileiterul organizaţiei naţional-socialiste a Berlinului, Goebbels. El era legătura dintre partid şi Goering. Goebbels se aşeza la pian, iar Goering, Karin şi Thomas, fiul ei din prima căsătorie, cîntau cîntece populare ; în casa liderului naziș-

tilor din Reichstag nu aveau căutare ritmurile deșănțate ale jazzului american sau șansonetele franțuzești.

În această vilă, închiriată cu banii partidului, s-au întîlnit la 5 ianuarie 1931, Hitler, Schacht și Thyssen. În această vilă luxoasă s-a încheiat cîrdășia între rechinii finanțelor și industriei germane și liderul național-socialiștilor, Hitler.

A urmat triumful lui Hitler. Karin a plecat în Suedia și a murit acolo, în timpul unui acces de epilepsie. Ultima ei dorință a fost : Hermann să nu precupețească nimic pentru a rămîne și pe mai departe cu trup și suflet în slujba Führerului...

După puciul lui Roehm, cînd mulți dintre veterani trecură în opoziție față de Hitler, socotind că acesta, încheind alianța cu capitalul, a trădat ideea, în cercurile de jos ale partidului începu să se bîrfească :

— Goering a încetat să mai fie Hermann, el a devenit președinte... Nu-și mai primește camarazii de partid, pe care îi pune în situația umilitoare de a se înscrie, în cancelaria lui, pe lista de audiențe... S-a cufundat în lux...

O vreme, șoapte de felul acesta se auzeau numai din gura membrilor de partid de rînd. Cînd însă Goering își construi, în 1935, lîngă Berlin, castelul de la Karinhall, se plînseră împotriva sa, lui Hitler, nu național-socialiștii de rînd, ci chiar căpeteniile, printre care Ley și Sauckel. Goebbels era de părere că procesul de descompunere a lui Goering începuse încă de pe cînd locuia în vila de pe Badenstrasse.

— Luxul e ca o mlaștină, te trage tot mai mult la fund, spunea el. Goering trebuie ajutat, ne e mult prea scump tuturor ca să-l pierdem...

Hitler se deplasă la Karinhall, examină castelul și declară :

— Lăsați-l pe Goering în pace... La urma urmei, nu știe nimeni mai bine ca el cum trebuie să te prezinți în fața diplomaților din Occident. Să zicem că acest Karinhall este reședința noastră pentru primirea oaspeților străini...Să-i dăm pace lui Hermann — merită atîta lucru. Vom socoti că acest castel aparține poporului, iar Goering doar locuiește în el...

Dintr-o comunicare interceptată a ambasadorului ceh Mestnîi, se află că, în castelul său, Goering își petrecea timpul recitindu-i pe Jules Verne și Karl May, scriitorii săi preferați. În imensul parc vîna cerbi domesticiți, iar seara, petrecea ore în șir în sala de pro-

iecție ; era în stare să vizioneze și cîte cinci filme de aventuri unul după altul. În timpul vizionării, își liniștea oaspeții :

— Nu fiți îngrijorați, pînă la urmă totul se va sfîrși cu bine...

Stirlitz dădu deoparte foaia cu desenul care-l reprezenta pe grăsunul de Goering și trase mai aproape foaia pe care era schițat profilul lui Goebbels. Pentru aventurile sale amoroase din Babelsberg, unde se afla studioul de filme al Reichului și unde locuiau și actrițele, Goebbels fusese poreclit „tăurașul de la Babelsberg". În dosarul său personal, se păstra înregistrarea unei discuții dintre Frau Goebbels și Goering, datînd din perioada cînd Goebbels făcuse o pasiune pentru actrița cehă Lida Bárova. Goering se pronunțase atunci :

— Muierile au să-i frîngă gîtul ! Omul pus să răspundă de ideologia noastră se dezonorează cu legături ocazionale !

Führerul îi recomandase lui Frau Goebbels să divorțeze.

— Am să vă susțin, spusese el, iar în ce-l privește pe soțul dumneavoastră, atîta timp cît n-o să învețe să se poarte așa cum se cuvine să se poarte un adevărat național-socialist — care trebuie să fie un om cu o înaltă ținută morală, pătruns de conștiința datoriei sfinte de familie, refuz să mai am cu el legături personale...

Acum, toate acestea trecuseră pe ultimul plan : în luna ianuarie a acestui an, Hitler venise la Goebbels de ziua de naștere a acestuia. Îi adusese lui Frau Goebbels un buchețel de flori, spunîndu-i :

— Vă rog să mă iertați pentru întîrziere, dar am colindat întreg Berlinul pînă am găsit florile. Gauleiterul Berlinului, Parteigenosse Goebbels, a închis toate florăriile : războiul total n-are nevoie de flori...

Cînd Hitler, după patruzeci de minute, plecă, Magda Goebbels spuse :

— La soții Goering, Führerul nu s-ar fi dus niciodată...

Berlinul zăcea în ruine, linia frontului trecea la o sută patruzeci de kilometri de capitala Reichului milenar, iar Magda Goebbels își sărbătorea, radioasă, triumful. Alături, stătea soțul ei, cu fața palidă de fericire : după o întrerupere de șase ani, Führerul îi călcase din nou pragul...

„Fleacuri, acum toate astea nu mai prezintă nici o importanță, continua să cugete Stirlitz, simple vanități stupide..."

Trase pe hîrtie un cerc mare și se apucă, fără grabă, să-l hașureze cu linii sigure, foarte drepte. Îi reveni în memorie episodul

legat de jurnalul personal al lui Goebbels. Știa că Reichsführerul se interesase mult de jurnalul lui Goebbels și că, într-o vreme, depusese maximum de eforturi ca să-i afle în vreun fel conținutul. Stirlitz reușise să vadă fotocopia doar a cîtorva pagini. Memoria sa era fenomenală : fotografia vizual textul, memorîndu-l aproape în mod mecanic, fără nici un efort.

„9 decembrie 1942. În Anglia bîntuie epidemia de gripă, scria Goebbels. Pînă şi regele este bolnav. Bine ar fi ca această epidemie să-i devină fatală Angliei, dar ar fi prea minunat ca să se realizeze.

2 martie 1943. N-o să-mi găsesc odihnă pînă ce și ultimul evreu nu va fi îndepărtat din Berlin. După ce am discutat cu Speer la Obersalzberg, m-am dus la Goering. În subsolul casei acestui național-socialist, sînt depozitate 25 000 de sticle de şampanie ! Era îmbrăcat într-o tunică a cărei culoare mi-a provocat idiosincrasie. Ce să-i faci, trebuie să-l iei așa cum este.

Stirlitz pufni în rîs : își amintise cum Hitler spusese același lucru, cuvînt cu cuvînt, despre Goebbels. Era în anul patruzeci și doi. Pe atunci, Goebbels locuia la vilă, dar nu cu familia, în reședința cea mare, ci într-un cottage micuț, modest, destinat „lucrului". Vilișoara era așezată lîngă un lac, şi zidul împrejmuitor putea fi ocolit prin stufăriș : aici, apa nu era mai adîncă de gleznă, iar postul de pază SS era destul de departe. La vila aceea le primea Goebbels pe actrițe ; veneau cu trenul electric şi își continuau drumul, pe jos, prin pădure. Goebbels socotea că ar fi un lux prea mare, nedemn pentru un național-socialist, să-şi aducă amantele cu mașina. Le conducea chiar el prin stufăriș, iar apoi, spre dimineață, cînd paza dormea, le scotea tot acolo. Bineînțeles, povestea ajunse la urechile lui Himmler, cu care ocazie şi spuse : „Trebuie să-l luăm așa cum este..."

Stirlitz mototoli foile cu chipurile lui Goering și Goebbels, le dădu foc la lumînare şi le ținu în mînă pînă ce flacăra îi fripse degetele, după care le azvîrli în cămin. Împrăștie scrumul cu frumosul vătrai de fontă, reveni la birou și aprinse o țigară.

Apropie cele două foi de hîrtie rămase : Himmler şi Bormann.

„Pe Goering şi Goebbels îi exclud. N-am să mizez pe nici unul din ei. După toate probabilitățile, Goering s-ar putea decide să angajeze tratative, dar e în dizgrație și n-are încredere în nimeni. Goebbels ? Nu. Ăsta n-ar face-o. E fanatic, va rămîne neclintit pînă la sfîrșit, dar nici pe el nu mă pot bizui, pentru că va începe să trăncănească prea devreme. Unul din acești doi : Himmler sau

Bormann. Dacă izbutesc să-mi asigur protecţia oricăruia dintre ei ca să acţionez împotriva tuturor celorlalţi, am cîştigat. Dacă dau greş, sînt un om mort. Cît ai bate din palme. Şi totuşi, pe care din ei să mizez ? Am impresia că pe Himmler. În mod normal, n-ar putea să îndrăznească să încerce să angajeze tratative ; ştie el prea bine cît de odios este numele lui... Da, se pare că pe Himmler..."

Chiar la acea oră, Goering, tras la faţă, palid, pradă unor crîncene dureri de cap, se întorcea, din Bunkerul Führerului, acasă, la Karinhall. În dimineaţa aceea, plecase cu maşina pe front, în zona unde tancurile ruseşti străpunseră linia de apărare. De acolo, se repezi direct la Hitler.

— Pe front, lipseşte orice fel de organizare, începu el, domneşte un haos total. Privirile soldaţilor sînt năuce, am văzut ofiţeri beţi... Înaintarea bolşevicilor insuflă armatei groază, o groază animalică... Consider că...

Hitler îl asculta cu ochii mijiţi, sprijinindu-şi cu dreapta încheietura mîinii stîngi care tremura uşor, dar continuu.

— Consider că... repetă Goering, dar Hitler nu-l lăsă să termine. Se sculă greoi, ochii i se înroşiră şi se deschiseră larg, mustăcioara îi zvîcni a dispreţ.

— Îţi interzic de azi încolo să te mai deplasezi pe front ! rosti el cu vocea sa obişnuită, stridentă. Îţi interzic să stîrneşti panică !

— Nu stîrnesc panică, ci spun adevărul, îndrăzni, pentru prima dată în viaţa lui, să-i riposteze Goering Führerului şi, pe loc, simţi cum i se răcesc degetele de la mîini şi de la picioare. Acesta e adevărul, mein Führer, şi datoria mea este să vi-l arăt !

— Încetează ! Ocupă-te mai bine de aviaţie, Goering. Şi nu te băga acolo unde e nevoie de o minte limpede, de previziune şi forţă. Treaba asta, mi-am dat seama de mult, nu e de dumneata. Îţi interzic să te deplasezi pe front, odată pentru totdeauna !

Goering, zdrobit şi umilit, simţea cu spatele cum rînjesc nulităţile acelea, aghiotanţii Führerului, Schmundt şi Burgdorf.

La Karinhall, îl aşteptau ofiţerii din statul-major al Luftwaffe : ieşind din Bunker, dăduse ordin să-i fie convocaţi oamenii. Dar nu apucă să înceapă consfătuirea — aghiotantul său îi raportă că sosise Reichsführerul Himmler.

— Solicită o convorbire în tête-à-tête, rosti aghiotantul pe acel ton plin de subînţelesuri care conferă funcţiei sale, în faţa profanilor, un caracter misterios.

Goering îl primi pe Reichsführer în bibliotecă. Himmler era, ca întotdeauna, zîmbitor și calm. Ținea în mîini o mapă groasă, neagră, de piele. Se așeză în fotoliu, își scoase ochelarii și le șterse îndelung lentilele cu o pielicică de antilopă, apoi rosti fără nici o introducere :

— Führerul nu mai poate fi conducătorul națiunii.

— Și ce e de făcut ? întrebă mecanic Goering, înainte chiar de a apuca să se sperie de teribilele cuvinte ale șefului SS-ului.

— În Bunker, se știe, garda o asigură trupele SS, continuă Himmler, la fel de calm și cu un glas la fel de cumpănit, dar, în ultimă instanță, nu despre asta este vorba. Voința Führerului este paralizată. Nu mai e capabil să ia hotărîri. E de datoria noastră să ne adresăm poporului.

Goering se uită la mapa neagră și voluminoasă pe care o ținea Himmler pe genunchi. Își aduse aminte cum, în patruzeci și patru, soția lui, vorbind la telefon cu o prietenă, spusese : „Mai bine vino la noi, e riscant să discutăm la telefon, convorbirile ne sînt interceptate". Goering își aminti cum ciocănise atunci cu degetele în masă și-i făcuse semn Emmei : „nu vorbi despre asta, e curată nebunie." Acum, se uita la mapa neagră și se întreba dacă nu ascundea cumva un dictafon. Peste două ore, Führerul putea asculta convorbirea. Iar asta însemna sfîrșitul.

„El poate să spună orice, se gîndea Goering uitîndu-se la Himmler. Părintele provocatorilor nu poate să joace cinstit. Cu siguranță că a și aflat cum m-a făcut Führerul de rușine astăzi. A venit să-și ducă misiunea la capăt."

Himmler, la rîndul lui, își dădea seama ce gîndește „nazistul nr. 2". De aceea, după ce oftă, se hotărî să-i vină în ajutor. Spuse :

— Ești succesorul său, așa că vei fi președinte. În consecință, eu voi fi Reichscancelar.

Înțelegea că națiunea nu-l va urma pe el, conducătorul SS-ului. Avea nevoie de o piesă de acoperire. O piesă de acoperire mai bună decît Goering nu se putea găsi.

Goering răspunse și de astă dată mecanic :

— Asta este imposibil... Își căuta o clipă cuvintele, apoi adăugă foarte încet, contînd pe faptul că șoapta nu va fi înregistrată de dictafon, în caz că se afla într-adevăr unul ascuns în mapa neagră. Asta este imposibil. Aceeași persoană trebuie să fie și președinte și cancelar.

Himmler zîmbi aproape imperceptibil, rămase încă cîteva clipe tăcut, apoi se sculă cu o mișcare elastică, îl salută pe Goering cu salutul partidului și ieși fără zgomot din bibliotecă...

—— . —— . 3

Stirlitz ieși din birou și coborî în garaj. Bombardamentul aerian continua, dar acum undeva prin cartierul Zossen, așa cel puțin îi făcea impresia. Deschise poarta, se așeză la volan şi porni motorul „Horch"-ului, care începu să duduie regulat şi żgomotos. Îşi permitea să demareze maşina atît de brusc numai cînd era singur, noaptea, în timpùl bombardamentului. Şoferii nemți sînt foarte ordonați, s-o ia din loc atît de zvîcnit putea s-o facă doar un străin, un slav ori un american...

„Haidem, maşinuțo", gîndi el în ruseşte şi deschise aparatul de radio. Se transmitea muzică uşoară. De regulă, în timpul atacurilor aeriene se transmiteau cîntecele vesele. Devenise un obicei — cum încasau o bătaie serioasă pe front sau erau ciocăniți zdravăn din aer, nemții transmiteau la radio programe vesele, umoristice. „Ei, mașinuțo, s-o pornim. Să mergem iute, să nu nimerim sub bombă. Bombele își aleg de cele mai multe ori, ținte imobile, probabilitatea nimeririi unei ținte în mișcare se micşorează. S-o întindem cu o viteză de cincizeci de kilometri : e noapte cu lună, înseamnă că probabilitatea de a fi nimeriți se micşorează exact de cincizeci de ori..."

Îi plăcea să circule cu maşina. Cînd avea o misiune pe care nu ştia cum s-o ducă la capăt, se instala în „Horch"-ul său şi gonea ore în şir pe şoselele din jurul Berlinului. La început, se uita doar în față, accelerînd la maximum : viteza îl obliga să fie atent, să se simtă una cu mașina şi, în felul acesta, mintea i se debarasa de toate considerațiile mărunte şi importante, care uneori se excludeau reciproc, iar alteori, dimpotrivă, se completau. Viteza e un stimulator al rațiunii. O metodă de perfectă deconectare. Şi abia după o asemenea cursă riscantă, aproape nebunească, ce încheia undeva într-o cîrciumioară — coniacul se vindea fără cartelă chiar şi în zilele cele mai grele ale războiului — se putea așeza la o măsuță lîngă fereastră și, ascultînd cum foşneşte pădurea, să bea un „Jacobi" dublu şi să înceapă să analizeze pe îndelete problema pe

care o avea de rezolvat. După o viteză exagerată, gîndurile se înlănțuie fără grabă... Riscul înfruntat cu puțin înainte asigură calmul gîndirii — sau cel puțin așa se întîmpla cu Stirlitz.

Radiotelegrafiștii săi, Erwin și Käth, locuiau în strada Köpenick, pe malul rîului Spree. Dormeau amîndoi la ora aceea. În ultimul timp, se culcau foarte devreme, Käth așteptînd să nască.

— Arăți foarte bine, îi spuse Stirlitz, tu aparții acelei rare categorii de femei pe care sarcina le face irezistibile.

— Sarcina face frumoasă orice femeie, răspunse Käth, pur și simplu tu n-ai avut ocazia să observi lucrul ăsta...

— N-am avut ocazia, surîse Stirlitz, ai dreptate.

— Vrei cafea cu lapte ? întrebă Käth.

— De unde aveți lapte ? Ei, drăcie ! trebuia să vă aduc eu... dar am uitat...

— Mi-am sacrificat costumul meu cel bun, răspunse Erwin. Are neapărată nevoie de un pic de lapte. E un lucru complicat asigurarea alimentației unei gravide.

Stirlitz o mîngîie pe Käth pe obraz și o întrebă :

— Nu ne cînți ceva ?

Käth se așeză la pian și, după ce răsfoi notele, deschise o partitură de Bach. Stirlitz se depărtă, ducîndu-se la fereastră, urmat de Erwin, pe care-l întrebă în șoaptă :

— Ai verificat dacă ăștia nu ți-au instalat cumva vreo jucărioară în canalul de aerisire ?

— Am verificat, după părerea mea, nu e nimic. De ce ? S-a întîmplat ceva ?

— Nu, nimic. Totu-i în regulă. Am întrebat pentru mai multă siguranță.

— Colegii tăi de la S.D. te pomenești că au născocit vreo nouă scîrbă de aparat ?

— Dracu să-i știe. Posibil. După nimic nu se dau mai mult în vînt oamenii decît să afle secretele altora.

— Și ? întrebă Erwin. Ce noutăți ?

Stirlitz făcu, îngîndurat, „hm“, apoi clătină din cap.

— Înțelegi, începu el fără grabă, am primit o sarcină... Hm... Trebuie să stabilesc care anume dintre grangurii cei mai suspuși este pe cale să inițieze tratative separate cu Occidentul... E vizată însăși conducerea hitleristă, nu alți indivizi mai de rînd. Cum ți se pare sarcina ? Amuzantă nu-i așa ? Probabil că la centru se consideră că, devreme ce n-am căzut în acești douăzeci de ani, sînt atot-

puternic. N-ar fi rău să devin locţiitorul lui Himmler. Sau, ce să mă mai încurc, să dau din coate şi să mă fac Führer. „Heil Stirlitz," ce zici ? Încep să devin cam ursuz, nu ţi se pare ?

— Lasă că niciodată n-ai fost altfel, răspunse Erwin.

— Fetiţo, cum ai de gînd să naşti ? o întrebă Stirlitz pe Käth, cînd aceasta se opri din cîntat.

— După cîte ştiu, nu s-a inventat încă un mijloc nou, răspunse femeia.

— Alaltăieri, am intrat în vorbă cu un medic ginecolog... Nu că vreau să vă sperii, dragii mei... Stirlitz veni mai aproape de Käth şi o rugă : Cîntă, fetiţo, cîntă ! Nu vreau să vă sperii, deşi eu, ca să fiu sincer, am cam intrat în sperieţi... Medicul acela bătrîn îmi spunea că, atunci cînd o apucă durerile facerii, el poate să determine fără greş originea oricărei femei.

— Nu înţeleg, spuse Erwin.

Käth încetă brusc să mai cînte.

— Cîntă, micuţo, cîntă, o rugă Stirlitz, şi nu te speria. Mai întîi ascultă, iar după aceea o să ne batem capul toţi trei s-o scoatem la capăt. Înţelegi, cînd nasc, femeile ţipă.

— Mulţumesc pentru informaţie, zîmbi Käth. Şi eu, care credeam că fredonează !...

Stirlitz clătină din cap şi oftă.

— Înţelegi, micuţo : ţipă în limba maternă, ba chiar în dialectul ţinutului natal. Aşa că tu o să ţipi „măiculiţa !" ca cei de prin părţile Reazanului...

Käth cînta mai departe, dar Stirlitz văzu prea bine că ochii i se umplură de lacrimi.

— Ce e de făcut ? întrebă Erwin.

— Ce-ar fi să vă expediez în Suedia ? Cred că mi-ar sta în putinţă s-o fac.

— Şi tu să rămîi lipsit de ultima legătură ? întrebă Käth.

— Rămîn eu aici, replică Erwin.

Stirlitz dădu dezaprobator din cap.

— Singură n-or s-o lase să plece. Numai împreună cu tine : tu, ca invalid de război, ai nevoie de tratament într-un sanatoriu şi ai primit o invitaţie în acest sens din partea rudelor tale germane de la Stockholm... Nu, singură n-or s-o lase să plece. Doar unchiul tău, nu al ei, figurează în evidenţa noastră ca nazist suedez...

— Nu-i nimic, spuse Käth, rămînem aici. Am să ţip nemţeşte.

— Poți să adaugi și niscaiva înjurături rusești, dar neapărat cu accent berlinez, glumi Stirlitz. Dar rezolvarea problemei o amînăm pe mîine ; o chibzuim pe îndelete și fără manifestări de eroism exagerat. Să mergem, Erwin, e timpul să ieșim în eter. Vom lua o hotărîre în problema voastră tocmai în funcție de răspunsul pe care-l voi primi mîine.

Cinci minute mai tîrziu ieșeau din casă. Erwin ducea în mînă o valiză, în care se afla stația de radioemisie. Se îndepărtară la vreo cincisprezece kilometri, în direcția Ransdorfului. După ce se înfundară în pădure, Stirlitz opri motorul mașinii. Bombardamentul continua. Erwin se uită la ceas și întrebă :

— Începem ?

— Începem, răspunse Stirlitz și trase adînc din țigara tare, franțuzească, „Gauloise". Începem, repetă el.

„Iustas către Alex.

Sînt în continuare convins că nici un om politic serios din Occident nu va angaja tratative cu SS sau S.D. Dar odată misiunea primită, trec la îndeplinirea ei.

Consider că ea ar putea fi îndeplinită dacă îi voi comunica lui Himmler o parte din datele pe care le dețin de la dumneavoastră. Asigurîndu-mi sprijinul lui, voi putea aborda ulterior urmărirea directă a celor care, cum afirmați, tatonează terenul în vederea stabilirii de contacte pentru tratative potențiale. «Denunțul» meu adresat lui Himmler (detaliile le voi pune la punct aici, la fața locului, fără să vă mai consult), îmi va permite să mă edific asupra situației, urmînd fie să confirm, fie să infirm ipoteza dumneavoastră. În momentul de față nu văd altă cale de acțiune. În cazul că o veți aproba, rog transmiteți : «de acord» pe canalul lui Erwin.

IUSTAS."

— E la un pas de cădere ! spuse conducătorul Centrului, cînd textul de mai sus, cifrat, ajunse la Moscova. Dacă îl abordează direct pe Himmler, căderea sa e inevitabilă și nimic nu-l va mai scăpa. Chiar dacă am presupune că Himmler va hotărî să joace pe cartea lui... Deși e prea puțin probabil : nu e dînsul cartea potrivită pentru partidele Reichsführerului SS. Trasmiteți-i neîntîrziat, chiar mîine dimineață, un categoric „respins."

Ceea ce știa Centrul, Isaev n-avea cum să știe. Anumite informații culese de Centru în decursul ultimelor cîteva luni ofereau cheia pentru descifrarea omului care răspundea la numele de Himmler...

...Se trezi brusc, cu tot trupul, de parcă l-ar fi izbit ceva în umăr. Se așeză în pat și privi iute în jurul lui. Domnea o liniște deplină. Acele fosforescente ale micului ceas deșteptător arătau ora cinci.

„E devreme, își zise Himmler, ar trebui să mai dorm încă vreo oră."

Căscă, se trînti din nou pe perne și se întoarse cu fața la perete. Prin oberlihtul deschis intrau în încăpere foșnetele pădurii. Ninsese de cu seară, și Himmler își închipui cît de frumos trebuie să fie acum în pădurea iernatică, tăcută și pustie. Deodată, îi trecu prin minte că i-ar fi teamă să se afunde de unul singur în pădure — aceeași teamă ca în copilărie.

— Nu, rosti deodată Himmler, șoptit și cu totul neașteptat chiar pentru el însuși, nu, nu și nu !

Se sculă din pat, își aruncă halatul pe umeri și se apropie de birou. Se așeză pe marginea fotoliului de lemn, fără să aprindă lumina și puse mîna pe receptorul telefonului negru.

„Trebuie să-i telefonez fetei, se gîndi el. S-ar bucura, biata de ea. Are parte de atît de puține bucurii !"

Sub cristalul ce acoperea biroul enorm se distingeau difuz contururile fețelor a doi băiețași.

Înaintea ochilor îi apăru deodată foarte clară imaginea lui Bormann : numai ticălosul acela era de vină că nu putea să-i telefoneze acum fiicei sale și să-i spună : „Bună dimineața, pisicuțo, la telefon e tata. Ce-ai visat azi-noapte, steluța mea ?" Nu le putea telefona nici băieților, pentru că ei erau născuți dintr-o căsătorie nelegitimă. Himmler ținea minte cum Bormann rămăsese mut și surd cînd îi ceruse, în patruzeci și trei, să-i împrumute din fondurile partidului optzeci de mii de mărci pentru a-i construi Marthei, mama celor doi băieți ai săi, o vilă nu prea mare în Bavaria, unde să fie ferită de bombardamente. Himmler ținea de asemenea minte cum Führerul, aflînd despre cererea sa de la Bormann, îl privise în cîteva rînduri scrutător și cu un soi de uimire în timpul prînzurilor comune de la cartierul general. Acesta era motivul pentru care nu putuse divorța de soția lui, deși nu mai locuiau împreună de șase ani. La recepții, era obligat să apară alături de ea.

„Deși, dacă mă gîndesc bine, Bormann n-are nici un amestec în chestia cu divorțul, reflectă în continuare Himmler, nu, exagerez. Vita cea grasă nu e vinovată de necazurile mele. Aș fi suportat toate umilințele pe care le-ar fi implicat divorțul. Adevărul este că n-am vrut să rănesc sufletul fetiței."

Himmler zîmbi, aducîndu-și aminte de existența lor de odinioară, cînd făceau foame și locuiau, el, nevastă-sa și fetița, care era de-o șchioapă, într-o odăiță friguroasă, la Nürnberg. Doamne-Dumnezeule, cît de multă vreme a trecut de atunci și, cu toate astea, parcă a fost ieri ! Optsprezece ani, nu mai mulți... Pe vremea aceea era secretarul lui Gregor Strasser, „fratele" Führerului. Bătea drumurile Germaniei, dormea prin gări, se hrănea cu pîine și o zeamă lungă care era cafea numai după nume, stabilind legăturile dintre organizațiile partidului. Atunci — era prin anul 1926 — încă nu înțelesese că ideea lui Strasser de a crea detașamentele de pază SS era generată nu de o necesitate stringentă, ci țintea doborîrea lui Roehm, căpetenia S.A. [1]. Pe vremea aceea, Himmler credea nestrămutat că înființarea detașamentelor SS este menită să asigure paza conducătorilor partidului în fața agresiunilor roșilor, după cum la fel de nestrămutat credea că obiectivul principal al roșilor era să-l ucidă pe marele Führer, singurul apărător al intereselor oamenilor muncii germani, Adolf Hitler. Atîrnase deasupra biroului său un portret enorm al lui Hitler. Odată, cînd Hitler trecu pe la Strasser și-l văzu sub portretul său uriaș pe tînărul acela slăbuț și pistruiat, spuse :

— Este cazul oare să înalți atît de sus pe unul din liderii partidului, mult deasupra celorlalți național-socialiști ?

Himmler îi răspunse :

— Dacă ați fi pur și simplu un lider, n-aș face parte din rîndurile partidului. Eu fac parte dintr-un partid care are nu un lider, ci un Führer !

Hitler îl ținu minte. Și Strasser se arătă mulțumit de răspunsul secretarului tehnic al organizației N.S.D.A.P. din Bavaria, dar, în adîncul sufletului, fu revoltat de nerecunoștința omului pe care el îl împinsese, din anonimatul mic-burghez, la conducere. Propunîndu-i Führerului să-l numească pe Himmler Reichsführer al detașa-

[1] S. A. (Sturmabteilungen) — detașamente de asalt, unități înarmate create de naziști, cu sprijinul cărora aceștia au venit la putere, intrate ulterior în rivalitate cu SS, au fost lichidate.

mentelor SS de curînd organizate, Strasser miza pe faptul că SS-ul îl va servi în primul rînd pe dînsul la lupta împotriva lui Roehm și pentru cîștigarea influenței în partid și asupra Führerului. Sub îndrumarea lui Strasser, fu constituit primul grup de SS-iști, cu un efectiv de două sute de oameni, numai două sute. Dar fără SS, Führerul n-ar fi repurtat victoria în anul 1933 și acest lucru Himmler îl știa prea bine. Cu toate acestea, după victorie, Führerul nu-l numi decît în funcția de prefect al poliției judiciare din München. Himmler primi vizita lui Gregor Strasser, omul care-l introdusese în partid, teoreticianul și ideologul partidului, promotorul ideii creării detașamentelor SS. Între timp, Strasser trecuse în opoziție față de Führer, spunîndu-le, ori de cîte ori avea prilejul, veteranilor din partid că Hitler s-a vîndut magnaților industriei.

Himmler, însă, îi tăiase vorba, declarînd că datoria fiecărui membru al N.S.D.A.P. este de a-i fi credincios Führerului.

— N-aveți decît să vă expuneți îndoielile de la tribuna congresului. Dar nu aveți dreptul să uzați de autoritatea de care vă bucurați pentru a organiza o opoziție în partid. Procedînd astfel, aduceți prejudicii unității partidului.

Știind că toate convorbirile din locuința sa sînt înregistrate de aparatul central al poliției, subordonat pe vremea aceea lui Goering, Himmler, în aceeași seară, rosti la o masă festivă :

— Visul meu a fost să mă ocup de creșterea elitei națiunii, punînd la cale căsătorii între SS-iștii mei, oameni din păturile de jos, și fete din aristocrație... Acum însă, mi-e dat să mă răfuiesc cu dușmanii națiunii — comuniștii, evreii și popii. Dacă aceasta e dorința Führerului, mă supun !

Himmler urmărea cu multă atenție cele ce se petreceau la centru. Constata că amețeala de pe urma victoriei împinsese, într-o anumită măsură, pe ultimul plan activitatea practică. Avea impresia, și nu fără temei, că pe șefii partidului de la Berlin nu-i mai interesează decît să țină discursuri la mitinguri, petrecîndu-și noptile la tot felul de recepții diplomatice, într-un cuvînt, că nu mai fac altceva decît să culeagă dulcile roade ale victoriei național-socialiste. Himmler considera că această euforie e prematură. Drept care, organiză, în decurs de aproximativ o lună, la Dachau, un lagăr de concentrare model.

— Lagărul acesta va constitui cea mai bună școală de educare prin muncă a celor opt milioane de indivizi care au votat pentru comuniști. Vom înrădăcina în ei adevăratul spirit german. Ar fi o prostie să ne gîndim să întemnițăm pe toți acești opt milioane de

indivizi în lagăre de concentrare. Să începem prin a crea o atmosferă de teroare într-un singur lagăr, de unde îi vom elibera apoi treptat pe cei pe care îi vom fi dat pe brazdă. Deţinuţii eliberaţi vor deveni cei mai buni agitatori ai naţional-socialismului. Povestind prin ce au trecut, ei le vor insufla şi prietenilor, şi copiilor lor un sentiment de supunere religioasă faţă de regimul nostru.

Himmler primi vizita unui reprezentant personal al lui Goering, care, după ce petrecu mai multe ore la Dachau, îl întrebă :

— N-aveţi impresia că înfiinţarea acestui lagăr va fi condamnată vehement de întreaga Europă şi America, fie şi pentru faptul că măsura este anticonstituţională ?

— De ce consideraţi că arestarea duşmanilor regimului ar fi neconstituţională ?

— Pentru că majoritatea celor arestaţi de dumneavoastră nici n-au trecut prin vreo sală de tribunal. Deţinerea lor, în absenţa unor sentinţe de condamnare, nu prezintă nici o umbră de legalitate...

Himmler îi promise să reflecteze asupra acestui aspect al chestiunii. Reprezentantul lui Goering plecă, iar Himmler îi adresă lui Hitler o scrisoare personală, în care argumentă cu multă abilitate necesitatea arestărilor şi a detenţiunii în lagăre de concentrare a duşmanilor regimului, fără judecată şi anchete judiciare.

„Această măsură, îi scria el Führerului, nu constituie altceva decît un mijloc uman de a-i feri pe duşmanii naţional-socialismului de mînia poporului. Dacă nu i-am interna în lagăre pe duşmanii naţiunii, n-am putea răspunde pentru vieţile lor : poporul i-ar linşa."

De teamă ca scrisoarea să nu încapă pe mîinile vreunuia din anturajul Führerului, Himmler convocă în aceeaşi zi un miting grandios, unde expuse, cuvînt cu cuvînt, toate aceste consideraţii. A doua zi, discursul său fu reprodus în toate ziarele.

Cînd, la sfîrşitul anului 1933, în sînul poliţiei berlineze, subordonată direct lui Goering, se declanşă un scandal monstru, Himmler pleacă în cursul nopţii la München şi, chiar în dimineaţa zilei următoare, obţinu o audienţă la Führer. El îi ceru lui Hitler ca „această poliţie venală, expresie a vechiului „regim" să fie pusă sub controlul „celor mai buni fii ai poporului" — al SS-ului.

Hitler nu putea să-l jignească pe Goering, drept care nu-i dădu lui Himmler nici un răspuns precis. Se mulţumi să-i strîngă mîna cu

efuziune și să-l conducă pînă la ușa cabinetului. Aici, îl privi stăruitor, cercetător, în ochi și spuse, cu un zîmbet maliţios :

— Ce-ar fi totuși ca pe viitor să-mi trimiți inteligentele dumitale sugestii cu o zi mai devreme ? Mă refer la scrisoarea pe care mi-ai adresat-o și la discursul identic ținut la mitingul de la München...

Himmler plecă abătut, dar, peste o lună, fără să fie chemat la Berlin, fu numit prefect al poliţiei politice din Mecklenburg și Lübeck, după încă o lună, la 20 decembrie, prefect al poliţiei politice din Baden, la 21 decembrie al Hessenului, la 24 decembrie al Bremenului, la 25 al Saxoniei și Thuringiei, la 27 al Hamburgului. În decurs de o săptămînă, deveni conducătorul poliţiei întregii Germanii, cu excepţia Prusiei, care îi rămăsese subordonată lui Goering.

Hitler îi propuse lui Goering un compromis : Himmler să fie numit șeful poliţiei secrete a întregului Reich, dar subordonat lui, lui Goering. Reichsmareșalul acceptă propunerea de compromis a Führerului. O acceptă fără prea mult entuziasm, dîndu-și prea bine seama că, în condiţiile unui regim totalitar, învingător nu poate fi decît cel care are în mîinile lui poliţia secretă. Dar pentru un om cu poziţia lui Goering, funcţia de șef al poliţiei ar fi înjositoare. El deţinea titlurile de mareșal, de prim-ministru al Prusiei, de președinte al Reichstagului ; a-l adăuga pe acela de poliţai-șef ar fi fost degradant. Îi rămîneau două căi de urmat : fie să și-l apropie pe Himmler, fie, după ce i-ar fi frînt cerbicia, să și-l facă supus. La prima, Goering nu se opri nici un moment Himmler i se părea un ins mult prea neînsemnat, așa tăcut, bîlbîit și șters cum arăta. Alese cea de-a doua soluţie. Dădu dispoziţie secretariatului său să fie înaintat cancelariei Führerului decretul de numire a lui Himmler în funcţie de locţiitor de ministru al afacerilor interne și de șef al poliţiei secrete, cu dreptul de a participa la ședinţele cabinetului de miniștri atunci cînd se discutau problemele poliţiei. Cuvintele : „și ale siguranţei Reichului“ Goering le tăie cu mîna lui — i s-ar fi făcut o favoare mult prea mare lui Himmler. După ce proiectul de decret trecu prin cancelaria Führerului, Goering dispuse publicarea documentului respectiv în presă.

De îndată ce decretul fu publicat în ziare, Himmler convocă pe doi dintre colabőratorii săi însărcinaţi cu problemele presei — mai bine zis, cu strîngerea de materiale compromiţătoare pentru dosarele gazetarilor — și îi instrui cum să comenteze în articole numirea sa, într-un mod cu totul diferit de comentariile presei oficiale.

Goering, acceptînd compromisul, comisese o greşeală esenţială: uitase că nimeni nu anulase încă titlul principal al lui Himmler, acela de „Reichsführer SS". A doua zi, toate ziarele centrale şi în special cele de scandal, comentară evenimentul în următorii termeni: „O importantă victorie a jurisprudenţei naţional-socialiste — concentrarea în mîinile Reichsführerului SS Himmler a poliţiei judiciare, a celei politice, a Gestapoului şi a jandarmeriei. Aceasta constituie un avertisment pentru toţi duşmanii Reichului: braţul necruţător al naţional-socialismului e ridicat asupra oricărui opoziţionist, asupra oricărui inamic, dinăuntru sau din afară."

Himmler se mută la Berlin, în somptuoasa vilă „Am Donnenstag", alături de reşedinţa lui Ribbentrop. Şi în timp ce celelalte căpetenii naziste continuau să jubilieze în urma victoriei repurtate asupra comuniştilor, Himmler, împreună cu ajutorul său, Heydrich, se apucă cu sîrg să strîngă material pentru întocmirea fişelor personale — atît ale duşmanilor, cît, mai ales, ale prietenilor. De fişa fostului său şef Gregor Strasser se ocupă Himmler personal. Înţelesese că nu se va putea spăla în întregime de păcate decît cu sîngele lui Strasser, dascălul şi primul său îndrumător. De aceea, aduna cu minuţiozitate, grăunte cu grăunte, orice îl putea duce pe Strasser la zidul execuţiei.

La 20 iunie 1934, Hitler îl chemă la el pe Himmler, ca să-l consulte în legătură cu acţiunile ce urmau să fie întreprinse împotriva lui Roehm. Himmler aştepta demult momentul. Nu-şi dădea încă seama la ce acţiuni se gîndea Führerul, dar că asemenea acţiuni erau necesare se convinsese parcurgînd miile de pagini cuprinzînd notele informative ale agenţilor şi convorbirile telefonice interceptate, care se adunau teanc în fiecare zi.

Himmler intuise că reprimarea formaţiunilor lui Roehm nu era decît un pretext pentru lichidarea tuturor celor cu care începuse Hitler mişcarea. Pentru cei cu care pornise la drum, Hitler nu era decît un om, un camarad de partid, or venise momentul ca Adolf Hitler să devină Führerul şi Dumnezeul poporului german. Veteranii partidului ajunseseră să fie pentru el un balast.

Ascultîndu-l pe Hitler tunînd şi fulgerînd la adresa acelei fracţiuni, cu totul neînsemnate, din rîndul veteranilor care căzuse sub influenţa propagandei duşmane, toate acestea erau cît se poate de clare în mintea lui Himmler. Hitler nu putea dezvălui nimănui, nici chiar celor mai apropiaţi prieteni ai săi, întregul adevăr. Himmler înţelegea şi asta la fel de bine, aşa că veni el în întîmpinarea dorinţelor Führerului: îi puse pe birou dosarul conţinînd fişele

celor patru mii de veterani, adică ale tuturor celor împreună cu care aşezase Hitler bazele partidului național-socialist. Din punct de vedere psihologic, calculul era perfect : Hitler n-avea să uite un asemenea serviciu ce i se aducea — nimic nu ți se pare mai prețios decît ajutorul pe care-l primești pentru autojustificarea unei mișelii.

Himmler merse însă și mai departe : dîndu-și seama care sînt intențiile Führerului, hotărî să-i devină într-atît de necesar, încît viitoarele epurări nu numai pe el personal să nu-l poată atinge, ci, dimpotrivă, ele să fie înfăptuite sub controlul său exclusiv.

„Acum sînt și eu un veteran la fel ca și Strasser, își spune Himmler, dar dacă voi dovedi în fața națiunii că Strasser n-a fost un veteran, ci un carierist și un opoziționist înrăit, voi deveni un veteran de care nu se va putea atinge nimeni..."

Odată, cînd Hitler îl invită pe Himmler la vila sa din Schorfeide, Himmler regiză următorul spectacol : un agent substituit, îmbrăcat în uniforma formațiunilor S.A. ale lui Roehm trase un foc de revolver în mașina descoperită a Führerului. Himmler îl acoperi pe Hitler cu trupul lui, exclamînd — folosea, cel dintîi, aceste cuvinte :

— *Mein Führer,* cît de fericit sînt că-mi pot vărsa sîngele pentru viața dumneavoastră !

Pînă atunci, nimeni, în partid, nu rostise : „mein Führer". Himmler inventase formula de adresare către „Dumnezeu", către „Dumnezeul său."

— Din clipa aceasta, dumneata, Heinrich, îmi ești frate de sînge, zise Hitler, și aceste cuvinte ale sale fură auzite de cei din preajmă.

Iar după ce Himmler încheie operația de lichidare a lui Roehm, după ce fu împușcat și dascălul său Strasser, laolaltă cu alți patru mii de veterani ai partidului, hiota de scribi oficiali se grăbi să lanseze mitul după care Himmler se aflase alături de Führer de la primele începuturi ale mișcării.

Cînd ai rostit „a", e cazul să începi să te gîndeşti serios la „b". Heydrich îi sugeră ideea de a crea diviziile SS, drept reazem al forței în cadrul mașinii de stat. Goering era stăpîn pe Luftwaffe, clica generalilor avea armata, în vreme ce Himmler nu dispunea decît de detectivi, de agenți secreți și agenți provocatori. Avea nevoie și de unități militare propriu-zise. Așa se născură diviziile SS „Germania", la Hamburg, și „Deutschland", la München.

La 7 octombrie 1935, Führerul îi trimise lui Himmler, de ziua de naştere a acestuia, următoarea telegramă : „Scumpul meu camarad de partid Himmler, cu ocazia zilei dumitale de naştere îţi transmit cele mai bune urări în munca viitoare pentru apărarea naţional-socialismului. Adolf Hitler."

Iar în 1936, după ce, la sugestia lui Heydrich, îi propuse lui Hitler să explice lumii, prin intermediul maşinii de propagandă a lui Goebbels, că ocuparea regiunii Rinului nu este cîtuşi de puţin o provocare la adresa Parisului şi a Londrei, ci doar o măsură necesară pentru pregătirea antidotului armat destinat Moscovei, Himmler începu să fie invitat la „Tafelrunde" [1]-le organizate la Führer. Or, la „Tafelrunde" luau parte numai prietenii intimi ai lui Hitler.

Strîngînd prieteneşte mîinile lui Goering, Hess şi Goebbels, Himmler nu neglija nici un moment să adune material pentru fişele bunilor săi camarazi de luptă.

Stirlitz conducea acum cu viteză mult mai mică — fiecare asemenea şedinţă de radiocomunicare cu Centrul îl extenua ; în timpul transmisiei nervii i se încordau la limită, iar după aceea resimţea o epuizare fizică extremă.

Drumul trecea prin pădure. Vîntul se potolise. Cerul era senin, înstelat, înalt.

Stirlitz continua să reflecteze : „Şi totuşi,Moscova are dreptate cînd admite eventualitatea desfăşurării unor asemenea tratative. Chiar dacă ei nu deţin date concrete, eventualitatea poate fi admisă întrucît e logică. La Moscova se ştie despre luptele intestine care au loc aici, la Cancelaria Reichului, printre cei din preajma Führerului. Altădată, această bătălie ocultă avea ca obiectiv parvenirea în imediata apropiere a Führerului. Acum, ar putea avea loc un proces invers. Cu toţii — şi Goering, şi Bormann, şi Himmler, şi Ribbenerop sînt indisolubil legaţi de Reich, de SS, de partid. Cu toţii sînt personal interesaţi ca Reichul să se menţină. Acela dintre ei care ar izbuti să obţină un tratat de pace separat s-ar vedea dintr-o dată salvat de la dezastru. Nici unul nu se gîndeşte la nenorocirea, la suferinţele pe care le îndură poporul ; pe nici unul nu-l preocupă existenţa sau disoluţia statului german — fiecare se gîndeşte doar la sine, la soarta lui şi prea puţin îi pasă de soarta Germaniei şi a

[1] „Tafelrunde" — agape prieteneşti, serile, în casa lui Hitler.

germanilor. În momentul de față, zecile de milioane de germani nu reprezintă decît tot atîtea cărți pe care le-ar putea eventual juca în ultima partidă. Atîta timp cît armata, poliția, SS-ul mai sînt în mîinile lor, se gîndesc că ar putea încerca o întoarcere de 180 de grade a politicii Reichului, cu condiția ca prin aceasta să-și asigure imunitatea propriei persoane...

Un con de lumină îl izbi brutal în ochi. Strîngînd pleoapele, Stirlitz apăsă mecanic pe pedala frînei. Din niște tufișuri, se iviră două motociclete ale SS-ului, plasîndu-se de-a curmezișul drumului. Unul dintre motocicliști îndreptă automatul spre mașina lui Stirlitz.

...Himmler se ridică din fotoliu și se duse la fereastră. Pădurea iernatică era uluitor de frumoasă. În bătaia lunii, crengile înzăpezite ale brazilor aveau scînteieri argintii. O liniște de nimic tulburată părea să învăluie întreaga lume. Stelele, parcă vii și joase, clipeau către pămînt din hăul violet al bolții.

Deodată, Himmler își aminti cum izbutise, într-un mod neașteptat chiar pentru el, să-l pună într-o lumină mizerabilă pe omul care-i era Führerului cel mai apropiat, Rudolf Hess. E adevărat că, atunci, preț de cîteva clipe decisive se aflase el însuși la un pas de pierzanie : Hitler era omul hotărîrilor paradoxale. Oamenii lui îi aduseseră o peliculă de film care-l înfățișa pe Hess în toaletă, practicînd onania. Himmler se dusese de îndată la Hitler și îi proiectase pe ecran pelicula cu pricina.

Führerul se făcu foc. Deși în toiul nopții, îi chemă la el pe Goering, Goebbels și Hess, acesta din urmă fiind invitat să aștepte în anticameră. Goering sosi primul ; era foarte palid. Himmler știa de ce era Reichsmareșalul atît de speriat : în perioada aceea, era angajat într-o pasionantă aventură amoroasă cu o balerină din Viena. (Himmler remarcase că pe Goering nu-l atrăgeau decît balerinele slabe ; vizionase opt pelicule în care grăsanul era surprins în timpul elanurilor sale erotice și cele opt femeiuști erau una mai slabă ca cealaltă...) Hitler îșI rugă prietenii să vizioneze „nemaipomenita mîrșăvie a lui Hess". Goering se prăpădea de rîs. Hitler se răsti la el : „Cum poți să fii atît de lipsit de suflet !" Îl invită pe Hess în cabinet, se repezi la el și-i aruncă în față :

— Ești un netrebnic josnic și împuțit ! Dumneata practici onania !

Toți trei, și Himmler, și Goering, și Goebbels erau conștienți că asistă la prăbușirea unui colos — cel de-al doilea om în ierarhia partidului. Dar, spre uimirea lor, Hess răspunse foarte liniștit :

— Da... Da, mein Führer ! Și n-o ascund ! De ce o fac ? De ce nu mă culc cu actrițele ? — Nu întoarse privirea spre Goebbels, care se chircise în fotoliu. — De ce nu mă deplasez, pentru cîte o noapte, la Viena, la spectacolele de balet ? ! Pentru că viața mea e consacrată unei singure pasiuni : partidul ! Iar în inima mea, partidul și persoana dumneavoastră, mein Führer, vă confundați întru totul. Eu n-am timp pentru o viață intimă ! Eu trăiesc singuratic !

Hitler se îmbună, se apropie de el, îl îmbrățișă stîngaci, îl bătu prietenos pe ceafă.

Hess cîștigase partida, și Himmler, în sinea sa, se crispă tot : Hess știa să se răzbune. După ce Hess plecă, Hitler zise :

— Himmler, caută-i o nevastă ! Îl înțeleg acum pe omul acesta minunat, devotat cu trup și suflet cauzei. Să-mi arăți fotografiile candidatelor, am s-o aleg eu pe cea mai potrivită ; el o să-mi accepte recomandarea.

Himmler înțelese că era momentul să execute o mișcare rapidă. Așteptă ca Goering și Goebbels să plece acasă și apoi spuse :

— Mein Führer, ați salvat pentru mișcarea național-socialistă un luptător profund devotat. Apreciem cu toții spiritul de abnegație al lui Hess. Nimeni n-ar fi fost în stare să-i rezolve cu atîta înțelepciune situația, cum ați făcut-o dumneavoastră. De aceea, dați-mi voie să vă prezint chiar acum, fără întîrziere, încă vreo cîteva materiale ! Mai sînt oșteni de-ai dumneavoastră pe care ați putea să-i ajutați așa cum l-ați ajutat pe Hess...

Și îi aduse lui Hitler fișa șefului Frontului Muncii, Ley. Acesta era alcoolic și scandalurile pe care le provoca la beție nu constituiau un secret pentru nimeni, în afară de Hitler. Himmler îi puse pe masă și dosarul „tăurașului de la Babelsberg“ — pseudonimul sub care figura în notele informative ale agenților săi Reichsministrul Goebbels ; legăturile sale deșănțate cu femei în vinele cărora numai sînge arian pur nu curgea scandalizaseră pe național-socialiștii ortodocși. Mai puse pe biroul lui Hitler, în aceeași noapte, și un material destinat special compromiterii lui Bormann ; pe acesta Himmler îl bănuia, nu fără temei, de legături homosexuale cu Hess.

— Nu, nu, îi luă apărarea Hitler lui Bormann, Bormann are nouă copii. Homosexualii nu pot avea copii. Astea sînt simple bîrfeli !

Himmler nu încercă să-l convingă pe Hitler de contrariu, în schimb reținu cu ce avidă curiozitate răsfoise Führerul materialele pe care i le prezentase, cum recitise acesta, de mai multe ori, notele informative ale agenților și înțelese că l-a cîștigat definitiv pe Führer.

Nu se înșelase. Hitler ordonă ca aniversarea unui deceniu de la prezența lui Himmler la cîrma SS-ului să fie sărbătorită în toată Germania. Ceea ce îi convinse pe Gauleiteri – conducătorii pe linie de partid ai provinciilor — că Himmler este, după Hitler, singurul om care deține puteri depline în stat. În consecință, Gauleiterii și organizațiile locale de partid începură să-și trimită rapoartele întîi la secretariatul lui Himmler și abia apoi la cancelaria partidului, condusă de Hess. Materialele de bază, care-i erau expediate lui Himmler de agenții săi speciali încetară să mai treacă pe la diversele servicii ; acum, erau îndreptate direct spre arhivele sale personale, blindate. Ele cuprindeau de obicei informații compromițătoare despre conducătorii partidului. Iar în 1942, Himmler depuse în seiful său primele documente compromițătoare privitoare la Führer. Evenimentul fu precedat de o convorbire între Himmler și locțiitorul său pe linia serviciului politic de informații, Schellenberg. Acesta sosise dis-de-dimineață cu avionul, într-o zi de august 1942, la cartierul general al Reichsführerului, de lîngă Jitomir. Pe frontul de răsărit, ofensiva victorioasă era în toi. Africa era cutremurată de victoriile lui Rommel. Ceea ce nu-l împiedică pe Schellenberg ca, după prezentarea unui rapoart amănunțit al succeselor de tot felul, să spună :

— Acum, Reichsführer, mai am să vă expun o singură idee...

Himmler se neliniști :

— Un denunț, cumva ? E vorba de vreo chestiune neplăcută ?

— Nu. Cîtuși de puțin. Dar, vedeți în mintea mea e întipărită porunca de căpătîi a lui Bismarck : nu întreprinde niciodată o acțiune fără să ai pregătită în sertarul de jos al biroului alternativa acestei acțiuni... Pot să vă întreb, Reichsführer, în ce sertar al biroului păstrați dumneavoastră alternativa războiului ?

Himmler deschise aparatul de radio — nu cumva, Doamne ferește, să le fie înregistrată întîmplător discuția — și răspunse :

— Am să-ți acord cinci săptămîni de concediu... Ți-s zdruncinați nervii. Ești surmenat, Schellenberg ! Ai înțeles ? Și apoi, cine îți dă dreptul să vorbești așa cu mine ? !

— În momentul de față sîntem atît de puternici, continuă Schellenberg netulburat, încît putem dicta condițiile păcii. Ne aflăm în

apogeul gloriei. Bismarck recomandă și el să închei pacea atunci cînd te afli în apogeul gloriei.

Himmler, atunci — își amintea acum scena pînă la cele mai mici amănunte — se întinsese pe divan și începuse să-și pipăie abdomenul (avea aciditatea sucului gastric scăzută și se temea grozav de un cancer). Apoi spusese :

— Atîta timp cît în materie de politică externă Führerul e sfătuit de idiotul de Ribbentrop, pacea e exclusă.

— Ribbentrop este în dușmănie cu Goering — l-am putea ajuta pe Goering și, împreună să-l doborîm pe Ribbentrop. Dacă ar fi numit Gauleiter, nu numai al Burgundiei, provincie viticolă, ci și al Brabantului, care e bogat în coniacuri, bețivanul ar accepta transferul...

Himmler întinsese mîna spre măsuța pe care se afla un atlas în ediția Brokhaus și, răsfoindu-l, se apucase să arate cu degetul :

— Practic, cum vezi dumneata lucrurile ? Cum rămîne cu Belgia ? Dar cu Olanda ? Cu Ucraina ?

— Problema trebuie împărțită, spuse Schellenberg. Rusia e zdrobită, așa încît nu se pune problema Ucrainei. Belgia și Olanda vor constitui obiecte de schimb în tratativele cu Anglia și America. Eu nu mă tem decît de America și de Bormann.

Himmler zîmbi abia perceptibil.

— Bine, spuse el, dar Franța ?

— Cu ea — alianță. Coloniile ei ne vor spori puterea.

— Vrei să încerci să-i sondezi pe aliați prin intermediul lui Fritzchen ? întrebă Himmler ; întrebarea sunase mai degrabă a recomandare. Dar îți iei răspunderea în întregime, pe mine nu mă amesteca în jocul acesta.

Schellenberg începu să acționeze fără să piardă timpul. Nu se grăbi să intre în contact cu oamenii lui Dulles din Berna. Nu-l folosi nici pe Fritzchen — von Papen. Întîi de toate trebuia doborît Ribbentrop. Schellenberg găsi, chiar în cadrul aparatului acestuia, omul dispus să acționeze fățiș împotriva lui Ribbentrop. Acest om era secretarul de stat Luther, care, montat dinainte de Schellenberg, în timpul unei recepții, se apropie de Himmler și, de față cu toată lumea, angajă cu el o discuție amicală. Întorcîndu-se acasă, așternu pe hîrtie trei denunțuri împotriva lui Ribbentrop, pe care le expedie lui Bormann, lui Himmler și lui Goering. Dar cum Ribbentrop era Obergruppenführer SS, Himmler nu folosi momentul pentru a declanșa acțiunea împotriva acestuia : ar fi fost contrar eticii partidului. Înainte de a fi destituit din funcție, Rib-

bentrop ar fi trebuit să fie judecat pe linie de partid, apoi pe linie de SS ; abia după aceea putea fi îndepărtat din postul de ministru.

Himmler șovăi, ezită să dea lovitura hotărîtoare, iar între timp însuși aparatul său îi dejucă planurile: pe baza unor documente ce-i fuseseră furnizate de agenții din serviciul secret al lui Ribbentrop, șeful Gestapoului îl arestă pe Luther. Sursa compromiterii lui Ribbentrop era ea însăși compromisă. Mai mult decît atît, Müller, în urma anchetării lui Luther, îi trimise lui Bormann un raport în care afirma că anumite persoane ar intenționa să inițieze tratative separate cu Occidentul. Bormann aduse faptul la cunoștința Führerului. Acesta îi ceru lui Ribbentrop să emită o ordonanță care atrăgea atenția că angajarea de tratative cu statele inamice reprezintă un act de trădare și se pedepsește cu moartea.

Himmler, înțelegînd atunci că a întîrziat și a pierdut partida cu Ribbentrop, i se plînse, descurajat, lui Schellenberg :

— M-am săturat să mai lupt pentru Führer. Dacă el așa vrea, de acum încolo am să lupt împotriva lui...

— Prezentați actele, zise unul din motocicliști.

Stirlitz îi întinse legitimația și-l întrebă :

— Dar ce s-a întîmplat ?

Motociclistul îi cercetă legitimația, îl salută și răspunse :

— S-a dat alarma. Am fost sculați din somn... Căutăm niște radiotelegrafiști.

— Și cum merge ? întrebă Stirlitz introducînd la loc în buzunar legitimația. N-ați dat pînă acum de nimeni ?

— Mașina dumneavoastră e prima pe care o întîlnim.

— Vreți să controlați portbagajul ? zîmbi Stirlitz.

Motocicliștii rîseră.

— Fiți atent, Standartenführer, ceva mai încolo, pe șosea, sînt două pîlnii făcute de bombe.

— Mulțumesc, răspunse Stirlitz. Eu sînt întotdeauna atent...

„Alarma a fost dată în urma emisiunii lui Erwin, își zise. Au blocat căile de acces spre est și sud. Planul e destul de naiv, deși, dacă ar fi vorba de un diletant care nu cunoaște Germania, ar fi putut fi eficace...“

Ocoli pîlniile ; erau proaspete — prin geamul coborît pătrunse un iz de ars.

„Să ne întoarcem la oile noastre, continuă să reflecteze Stirlitz. De altfel sînt departe de a fi proști ca oile, cum îi prezintă Kukrîniksî și Efimov în caricaturile lor. Așadar, ce interes strict

personal ar putea avea pentru încheierea păcii Ribbentrop, Goering, Bormann sau feldmareşalul Kluge — iată cheia cu ajutorul căreia aş putea dezlega problema indicată de Centru. Dar cine s-ar putea arăta dispus să ducă tratataive separate cu unul sau altul dintre ei ? Roosevelt ? Bineînţeles că nu! Marea Britanie, unde opinia publică e atît de înverşunată împotriva lor ? În nici un caz ! Pe de altă parte însă, capitularea Germaniei numai în faţa puterilor occidentale ar aduce mari beneficii capitalului monopolist american şi englez a cărui forţă ocultă nu e de dispreţuit. Iată de ce va trebui după ce îi voi trece cu grijă în revistă pe cei din sferele înalte ale Reichului, să-mi concentrez toată atenţia asupra lui Speer, omul care conduce industria ţării şi care nu e numai un inginer de mare talent, ci, fără doar şi poate, şi un politician abil. De această figură, care ar putea avea acces direct la personalităţile lumii de afaceri occidentale, nu m-am ocupat încă în mod serios..."

Stirlitz nu mai băgă maşina în garaj — gerul era slab, vreo două-trei grade.

„Tot trebuie să mă scol mîine devreme, îşi zise el, iar apa din radiator n-o să îngheţe... Mîine voi avea o zi grea. Cred şi eu : deşi ofiţer al S.D., trebuie să mă strecor în serviciul personal al lui Himmler... E şi acesta un paradox, în perspectiva apropiatului deznodămînt. Pînă acum, i-am fost credincios Reichsführerului SS, în virtutea jurămîntului depus. Şi iată că nu e destul — trebuie să-i devin credincios lui, ca om, ca persoană, adică lui Heinrich Himmler..."

După 1942, cînd Heydrich fu ucis la Praga, omul de încredere al lui Himmler deveni Schellenberg. Succesorul lui Heydrich, Kaltenbrunner, nu-i era simpatic lui Himmler din cauză că nu vădea nici o înclinaţie intelectuală şi era şi de o francheţe supărătoare. Bea enorm, fuma o sută de ţigări pe zi şi ceea ce îl scotea din sărite pe Himmler, vorbea cu un îngrozitor accent austriac, subliniat de dantura falsă ; Himmler făcea eforturi ca să-l înţeleagă.

— Du-te la dentist, îi spuse odată, nu înţeleg nimic din ce spui, mai ales cînd vorbeşti repede.

Kaltenbrunner se simţise ofensat, lucru pe care Himmler îl remarcă şi gîndi : „Bine că e tîmpit, pot să-l ţin în rezervă, ca să-l expun pe el la o lovitură de sus... Dar cît mai departe de mine — prostia e molipsitoare !"

Bormann... Ah, cît îl ura Himmler pe Bormann... Bormann fusese acela care îi spusese Führerului :

— Nu ne mai putem face iluzii, moralul armatei e cît se poate de scăzut... E o mare fericire pentru națiune că avem diviziile SS — nădejdea partidului, a ideii național-socialiste. În afară de conducătorul SS, prietenul meu Himmler, nu văd pe nimeni capabil să-și asume comanda frontului de răsărit, a grupului de armate „Wisla. Numai sub comanda sa, SS-ul și trupele subordanate acestuia îi vor zvîrli îndărăt pe ruși și-i vor zdrobi.

Himmler sosi pe calea aerului la marele cartier general al Führerului chiar a doua zi, neștiind nimic despre numirea sa, dinainte hotărîtă. Hitler aprobă cu ușurință proiectul de decret pe care-l adusese Himmler și care prevedea ca toți Gauleiterii din Germania, subordonați pînă atunci lui Bormann, să treacă, paralel și în subordinea sa, a Reichsführerului SS. Ceea ce trebuia să fie o lovitură mortală pentru Bormann. Himmler fu chiar surprins cu cîtă ușurință aprobase Führerul proiectul de decret. Se lămuri un minut după ce Führerul semnă hîrtia.

— Te felicit, Himmler : eşti numit comandant-șef al grupului de armate „Wisla“. Nimeni în afară de dumneata nu e în stare să zdrobească hoardele bolșevice. Dumneata vei fi acela care îl va înfrînge pe Stalin și îi va dicta condițiile mele de pace.

Dezastrul era complet... Himmler o înțelese prea bine. Pierduse tot ce se putea pierde. Se apropia ianuarie 1945, speranțele de victorie erau demult spulberate. La naiba cu sentimentalismele ! Nu-i rămînea decît o singură ieșire : încheierea imediată a armistițiului cu Occidentul și, apoi, lupta comună împotriva hoardelor bolșevice.

Himmler îi mulțumi Führerului pentru numirea sa într-o funcție atît de înaltă și de încredere și plecă la cartierul său general. În aceeași zi, îl vizită pe Goering, dar întrevederea se soldă cu un eșec.

...Și iată-l acum, trezit din somn la ora cinci dimineața, știind că degeaba ar mai încerca să adoarmă, ascultînd tăcerea pădurii de pini și temîndu-se să-i telefoneze fiicei sale, pentru că ar putea afla Bormann, temîndu-se de asemenea să le telefoneze băieților săi și mamei lor, pe care o iubea, din cauza scandalului posibil : Führerul nu ierta, după propria lui expresie, „murdăria morală“. Blestemat sifilitic !... Auzi, puritate morală !... Himmler se uită plin de ură spre aparatul de telefon : mecanismul, chiar de el pus la punct timp de optsprezece ani, acționa de data asta împotriva lui...

„Gata, își spuse, ajunge ! Dacă nu întreprind acum, fără întîrziere, o acțiune oarecare pentru a mă salva, sînt iremediabil pierdut.“

Informațiile furnizate de agenți îi dădeau lui Himmler temeiuri să presupună că comandantul-șef al grupului de armate din Italia, feldmareșalul Kesselring, nu se va împotrivi unor tratative cu aliații occidentali. Lucrul acesta îl știau doar Schellenberg și Himmler. Cei doi agenți care le furnizaseră nota informativă respectivă fuseseră lichidați : pieriseră într-o catastrofă aeriană organizată, la întoarcerea către cartierul general al lui Kesselring. Monopolul secretului constituia baza reușitei acțiunii. în Italia se putea ajunge ușor în Elveția, iar în Elveția își avea reședința șeful serviciului de informații american în Europa, Allen Dulles. Contactarea acestuia ar însemna o acțiune într-adevăr serioasă, începutul unor discuții temeinice dintre oameni realmente serioși... Pe de altă parte, șeful SS-ului din Italia, generalul Karl Wolff, prietenul lui Kesselring, îi era profund devotat lui Himmler.

Himmler ridică receptorul și ceru :

— Dați-mi, vă rog, legătura cu generalul Karl Wolff.

Avea încredere în veteranul SS Wolff. Acesta va iniția, în numele lui tratative serioase cu occidentalii...

—. .—. . 4

Cînd îi fusese adus pastorul Schlag pentru primul interogatoriu, Stirlitz nu avusese nici cea mai mică intenție să-l recruteze în vederea vreunei acțiuni ; nu făcea decît să execute ordinul lui Schellenberg. Dar, în cele trei zile de interogatorii, mai bine zis de discuții, crescu din ce în ce mai mult interesul său pentru bătrînul acela care se comporta totodată cu o demnitate impresionantă și cu o naivitate copilărească. Stirlitz își dădea seama că, dacă ar fi nimerit în mîinile gestapoviștilor lui Müller, bătrînul ar fi fost repede preschimbat într-o vită însîngerată.

Ori de cîte ori îi stătea în putință, Stirlitz căuta să-i ajute pe cei ce erau înhățați fără suficiente probe și sub învinuiri puțin grave. Firește, se ferea să expună unor riscuri esențiale misiunea sa, dar nici soarta oamenilor nu-l putea lăsa indiferent. Ticluise o anumită metodă de salvare : îi „recruta“ pe cei arestați pentru culpe mărunte și le obținea astfel eliberarea, fie imediat, fie după o scurtă

detenţiune într-un lagăr de concentrare. După ce erau eliberaţi, oamenii erau trimişi tot de către el, să lucreze în instituţii care prezentau interes pentru serviciul de informaţii al lui Schellenberg şi, desigur, în sectoarele care erau de competenţa lui Stirlitz. Le cerea celor tutelaţi de dînsul să-i procure material informativ referitor la membrii de partid mai marcanţi, în scopul compromiterii hitleriştilor zeloşi : dacă făceau speculă şi cu ce mărfuri, dacă le scăpa o vorbă imprudentă, dacă dădeau dovadă de nestatornicie morală... În felul acesta, realiza „un cîştig întreit". Salva de la moarte oameni care, într-un fel sau într-altul, se manifestau împotriva hitlerismului, culegea informaţii secrete de la agenţii săi, din ce în ce mai numeroşi, şi, în sfîrşit, utilizîndu-le, dobora nazişti realmente devotaţi regimului.

În timp ce discuta cu pastorul şi lua cunoştinţă de conţinutul dosarului acestuia, Stirlitz chibzuia cum să-l folosească într-un viitor apropiat, ce rol să-i atribuie.

Ajungînd la convingerea că pastorul, nu numai că urăşte nazismul, dar că e dispus să sprijine mişcarea ilegală — de lucrul acesta se încredinţase audiind înregistrarea discuţiei dintre Schlag şi provocatorul Klaus — Stirlitz hotărîse să-l utilizeze neapărat ; dar cum ar putea face mai eficient ?

Stirlitz nu făcea niciodată pronosticuri asupra desfăşurării viitoare a evenimentelor, în schimb operaţiunilor pe care le organiza le trasa întotdeauna dinainte conturul general. Îl făceau să zîmbească romanele poliţiste în care atotştiutorul detectiv ştia din capul locului în ce fel îl va demasca şi prinde pe asasin. Îşi amintea adesea un episod despre care citise în trenul ce traversa Europa, ducîndu-l la Ankara ; episodul i se întipărise în minte. Într-o zi, scria autorul spiritualei cărţi, Puşkin fusese întrebat de cineva ce se va întîmpla cu încîntătoarea sa Tatiana. „Întrebaţi-o pe dînsa, eu de unde vreţi să ştiu ? !" — ar fi răspuns iritat Puşkin. Stirlitz stătuse nu o dată de vorbă cu matematicieni şi fizicieni, în special după ce gestapoul îl arestase pe fizicianul atomist Runge. Îl interesa în ce măsură teoreticienii din domeniul ştiinţei îşi planifică dinainte descoperirile. „Aşa ceva nu este posibil, i se explica. Noi determinăm doar direcţia cercetărilor, restul apare în procesul experimentului."

În activitatea serviciului de informaţii, lucrurile se petrec exact la fel. Cînd operaţia e concepută în linii extrem de precise, te poţi aştepta oricînd la un eşec, deoarece abaterea chiar şi de la o singură acţiune stabilită în prealabil, poate să ducă la prăbuşirea

întregii operațiuni. Dacă însă te concentrezi asupra cîtorva elemente esențiale și prevezi, pentru fiecare, mai multe eventualități, probabilitatea reușitei, mai ales cînd ești nevoit să acționezi de unul singur, crește sensibil. Cel puțin, așa socotea Stirlitz.

„Prin urmare, pastorul, își spunea Stirlitz. Să ne ocupăm de dînsul. Acum, după ce Klaus a fost înlăturat și nu mai poate trăda și pe ceilalți doi adică pe radiotelegrafiștii noștri, practic, pastorul a intrat în subordinea mea și este în afara oricărui alt control. I-am raportat lui Schellenberg că n-a putut fi stabilită existența vreunor legături între pastor și excancelarul Brüning. așa că normal ar fi ca el să fi pierdut orice interes pentru bătrîn. În schimb, a crescut interesul meu pentru dînsul, acum, cînd Centrul mi-a trasat noua misiune."

Raționamentul lui Stirlitz — privit în general — era absolut exact. Într-un singur punct era greșit : Schellenberg nu-l uitase pe pastor. Din contră, abia acum începuse să se intereseze cu adevărat de el...

Müller îl chemă, noaptea tîrziu, la el pe Obersturmbannführerul Eismann ; după coniacul lui Kaltenbrunner, dormise și se simțea odihnit.

„Chiar că are ceva deosebit coniacul ăsta se gîndea el, masîndu-și ceafa cu degetul mare și arătătorul de la mîna dreaptă. După coniacul nostru, își crapă capul de durere, pe cînd ăsta ți-l face ușor ca un fulg...

Eismann îl privi pe Müller cu ochii injectați și zîmbi cu zîmbetul său dezarmant, de copil.

— Şi mie îmi crapă capul de durere, spuse el, visez la şapte ore de somn ca la o mană cerească. Nu mi-am închipuit niciodată că supliciul cel mai teribil este să-l lipsești pe om de somn.

— Ascultă, începú Müller, se pun la cale aici niște lucruri pe care nu le pricep. Azi m-a chemat la el şeful. Visători mai sînt toți şefii ăştia ai noştri... Cred şi eu că le convine să viseze cu ochii deschişi, căci treburi concrete n-au, iar indicații generale și un cimpanzeu de la circ știe să dea... Știi, i-a căşunat dintr-o dată pe Stirlitz...

— Pe cine? !

— Da, da, așa cum îți spun, pe Stirlitz! Ăsta e singurul om din serviciul de informații al lui Schellenberg care mi-era simpatic. Nu e lingău, e un bărbat liniştit, nu-l vezi făcînd pe istericul sau pe zelosul de ochii lumii. Eu nu prea am încredere în tipii care se

agită tot timpul în preajma șefilor și se îmbulzesc să ia cuvîntul la mitinguri fără să aibă nimic de spus... Toți — niște incapabili, niște trîntori și palavragii... Pe cînd ăsta e un taciturn. Mie îmi plac taciturnii... Dacă ai de prieten un taciturn, să știi că ți-e într-adevăr prieten. Iar dacă ți-e dușman, să știi că ți-e cu adevărat dușman. Asemenea dușmani eu îi stimez. Ai ce învăța de la ei...

— Pe Stirlitz îl cunosc de opt ani, interveni Eismann. Am fost alături de dînsul lîngă Smolensk și l-am văzut sub bombe : e cioplit din cremene și oțel.

Müller se strîmbă :

— De unde ți-a venit mania asta pentru epitete ? Din oboseală, poate ? Lăsă epitetele în seama grangurilor din partid. Noi, detectivii, trebuie să cugetăm exclusiv prin substantive și verbe : „el s-a întîlnit", „ea a spus", „el a transmis"... Dumneata nu admiți prin urmare ideea...

— Nu, răspunse Eismann. Nu pot crede că Stirlitz nu e cinstit.

— Nici eu.

— Dacă-i așa, va trebui să-l convingem, cu tact, și pe Kaltenbrunner de lucrul ăsta.

— De ce? întrebă Müller după o pauză. De unde știi că nu vrea cu tot dinadinsul ca Stirlitz să apară în postură de om necinstit ? De ce să-l convingem de contrariu ? La urma urmei, Stirlitz nu face parte din serviciile noastre, ci din direcția a șasea. N-are decît să se zbată Schellenberg pentru el...

— Schellenberg va cere dovezi. Și știți și dumneavoastră că Reichsführerul va fi de partea lui.

— Crezi ?

— Sînt convins.

— De ce ?

— Argumente mi-e greu să aduc acum. Dar sînt convins de asta, Obergruppenführer.

Müller se apucă din nou să-și maseze ceafa cu degetul mare și arătătorul mîinii drepte.

— Și ce-i de făcut ?

Eismann dădu din umeri :

— Personal, consider că se cuvine să ne păstrăm oneşti pînă la capăt față de noi înșine ; această atitudine va determina acțiunile și faptele noastre ulterioare.

— Acțiunile și faptele sînt unul și același lucru, remarcă Müller. Cît îi invidiez pe cei care au de executat niște ordine și atîta tot ! Cît n-aș vrea să execut și eu doar niște ordine ! „Să ne păstrăm

onești !“ S-ar putea crede că, în ce mă privește, nu fac altceva decît să-mi frămînt mintea cum să devin neonest. Poftim, îți ofer posibilitatea să fii sută la sută onest : ia materialele astea — Müllller împinse spre Eismann mai multe mape cuprinzînd teancuri de foi dactilografiate — și întocmește-mi un referat asupra lui Stirlitz. Un referat onest pînă la capăt. Cînd îi vor raporta șefului despre rezultatele cercetării, mă voi sprijini pe referatul dumitale.

— Obergruppenführer, de ce trebuie tocmai eu s-o fac ? întrebă Eismann.

Müller rîse :

— Păi, unde ți-i onestitatea, prietene dragă ?! Unde e ? E întotdeauna mult mai ușor să dai sfaturi altora — păstrează-te onest în proprii-ți ochi... Iar în sinea ta să chibzuiești cum să faci să-ți înfățișezi necinstea drept cinste, cum să-ți justifici propria persoană și acțiunile. N-am dreptate ?

— Sînt gata să vă scriu raportul.

— Ce fel de raport ?

— Cum că îl cunosc pe Stirlitz de mulți ani și că garantez pentru el întru totul.

Müller tăcu cîteva clipe, se foi în fotoliu, apoi îi întinse o foaie de hîrtie.

— Scrie, zise, dă-i drumul.

Eismann își scoase stiloul, se gîndi îndelung cum să înceapă, apoi așternu pe hîrtie, cu scrisul său caligrafic : „Șefului Direcției a IV-a, Obergruppenführerului SS Müller. Îl consider pe Standartenführerul SS von Stirlitz un arian autentic, devotat idealurilor Führerului și ale N.S.D.A.P. și de aceea rog să mi se acorde permisiunea de a nu mă ocupa eu de cercetarea activității sale. Obersturmbannführer SS Eismann.“

Müller tamponă cu sugativa foaia de hîrtie, o citi de două ori și spuse cu vocea scăzută :

— Așa, prin urmare... Bravo... Întotdeauna am avut pentru dumneata, Eismann, stimă și încredere deplină. Acum am avut posibilitatea să mă conving încă o dată de înalta dumitale onestitate.

— Vă mulțumesc, Obergruppenführer.

— N-ai de ce să-mi mulțumești. Eu sînt cel care se cuvine să-ți mulțumesc. Dar să lăsăm asta. Ia aceste trei mape și întocmește pe baza materialelor din ele, un referat favorabil asupra activității lui Stirlitz — nu e cazul să te învăț cum : iscusința sa

ca agent secret, subtilitatea sa ca anchetator, curajul său de adevărat național-socialist. Cît timp îți trebuie pentru asta ?

Eismann răsfoi conținutul mapelor și răspunse :

— Pentru ca referatul să fie expus frumos și totodată documentat, v-aș ruga să-mi acordați o săptămînă.

— Îți dau maximum cinci zile.

— Bine.

— Și caută, mai ales, să prezinți în termeni cît mai pozitivi modul cum a lucrat Stirlitz cu popa ăsta — Müller arătă cu degetul una din mape. Kaltenbrunner socotește că, în momentul de față, nu știu cine încearcă, prin intermediul popilor, să stabilească legături cu Occidentul ; e vorba de Vatican și așa mai departe...

— Bine.

— Îți urez succes. Hai, du-te acasă și culcă-te. Nu-ți pot acorda cele șapte ore visate, dar cinci tot am să te las să dormi. Somn ușor !

După ce plecă Eismann, Müller introduse într-o mapă specială raportul acestuia și rămase multă vreme pe scaun, adîncit în gînduri. Apoi chemă pe un alt colaborator al său, Obersturmbannführerul Holtoff.

— Ascultă, i se adresă Müller, fără să-l invite să ia loc — Holtoff era dintre cei tineri. Îți încredințez o misiune extrem de secretă și de importantă...

— La ordinele dumneavoastră, Obergruppenführer.

„Ăsta va scormoni cu multă rîvnă, își zise Müller. Uite-l cum scutură din cap. Ca un cal. Unuia ca el, jocul nostru îi mai place încă, pentru el e o adevărată desfătare... Ăsta o să îndruge în referat vrute și nevrute... N-are decît... O să ne prindă bine cînd va fi să ne tîrguim cu Schellenberg."

— Iată despre ce este vorba, continuă Müller. Ți se cere să studiezi aceste dosare : e consemnată în ele activitatea Standartenführerului Stirlitz în decursul ultimului an. E vorba de activitatea sa cu privire la „arma de răzbunare"... adică la arma atomică... Știi, cazul fizicianului Runge... Într-un cuvînt, e o chestiune împuțită, dar caută totuși să scormonești în ea... Vino pe la mine ori de cîte ori ți se vor ivi probleme.

Cînd Holtoff, care era oarecum dezamăgit, dar nu-și dădea în nici un fel în vileag starea de spirit, dădu să iasă din birou, șeful Gestapoului îl opri și adăugă :

— Mai ia și niște materiale privitoare la unele acțiuni mai vechi ale lui Stirlitz, de pildă de pe front, și vezi dacă drumurile nu i s-au încrucișat cumva cu ale lui Eismann...

Și Gestapoul, și Abwehrul, și serviciul de contraspionaj al Vichy-ului aflaseră, în zilele încordate ale anului 1942, că un american misterios urma să traverseze Franța. Serviciul francez de contrainformații, Gestapoul și serviciul lui Canaris porniră vînătoarea după acest om.

Prin gări și în clădirile cu pereți de sticlă ale aerodromurilor stăteau zi și noapte de veghe agenți secreți, sfredelind cu privirea pe fiecare ins ce ar fi putut aduce într-un fel sau altul cu americanul.

Dar nu-l putură prinde. Omul știa să-și piardă urma din restaurante, reapărînd apoi pe neașteptate în avioane. Inteligent, calculat, calm și temerar, izbuti să tragă pe sfoară deopotrivă serviciul de siguranță german și cel de contraspionaj al Vichy-ului și să se strecoare, ca prin minune, pe la sfîrșitul lui 1942, în Elveția neutră.

Era un bărbat înalt de statură. Ochii săi, ascunși după lentilele lucioase ale pince-nez-ului, priveau cu îngăduință, bunătate, dar totodată și sever, asupra lumii acesteia. Ținea permanent în gură o pipă dreaptă englezească, era laconic, zîmbea des și își cucerea interlocutorii prin maniera binevoitoare de a-i asculta cu atenție. Era spiritual și își recunoștea pe loc și fără echivoc greșeala, atunci cînd își dădea seama că nu avea dreptate.

Dacă ar fi aflat cine era omul respectiv, probabil că serviciile lui Himmler, Canaris și Pétain ar fi depus de zece ori mai multe străduințe pentru a pune mîna pe el, acolo, în Franța pe care armata germană o invadase la sfîrșitul anului 1942, punînd capăt statului „suveran“ cu capitala la Vichy. Omul acesta era Allen Dulles, colaborator al Oficiului de servicii strategice, trimis la Berna de către generalul Donovan.

În Elveția, începu curînd să se vorbească despre dînsul ca despre reprezentantul personal al președintelui Roosevelt.

Dulles dezminți zvonul în presă. Dezmințirea suna bizar și misterios. Dulles înțelesese că această dublă reclamă — zvonul și ciudata dezmințire — nu putea decît să-i fie de folos. Și nu se înșelase : chiar din primele luni ale ședерii sale la Berna, se îndreptară spre el, din toate părțile, feluriți oameni din felurite țări — bancheri, sportsmeni, diplomați, filologi, prinți de sînge, actori, adică mate-

rialul uman din care își recrutează de obicei serviciile de informații agentura de bază.

Înainte de a inaugura activitatea propriu-zisă a filialei Oficiului de servicii strategice, Dulles studie cu cea mai mare atenție dosarele ce le fuseseră întocmite viitorilor săi colaboratori.

— Aici, în mapa albastră, îl lămuri funcționarul F.B.I.-ului însărcinat cu verificarea agenților filialei, îi găsiți pe cei care au rude și prieteni apropiați în țările Axei, precum și în statele neutre. Iar dincoace sînt persoanele născute în Germania și în restul Europei și, de asemenea, americanii cu părinți de origine germană. În mapa aceasta se află lista celor cu care întreținn corespondență colaboratorii dumneavoastră... Iar aici...

Dulles, nedumerit, îl întrerupse:

— Ce legătură au toate acestea cu activitatea noastră ?

— Scuzați-mă, dar...

— Pe mine, următoarele date mă interesează : dacă vreunul din oamenii cu care voi lucra a fost activist al Institutului germano-american ; dacă este membru al partidului comunist ; dacă nu e cumva pederast sau, respectiv, lesbiană ; care îi este situația familială — are o căsnicie echilibrată, sau, dimpotrivă, nevastă-sa e o isterică, iar ca urmare, el e pîndit de alcoolism și se gîndește să dea naibii căminul familial zguduit de veșnice scandaluri. Cît privește rudele din Germania sau Italia ale băieților, te informez că și unele dintre rudele mele mai îndepărtate s-au stabilit în Germania pe la sfîrșitul secolului trecut...

Din păcate, anuarul „Who's Who" relata prea puține date despre trecutul celui care răspundea la numele de Allen Dulles... Iar povestea vieții sale merita cu prisosință să fie cunoscută de serviciile contraspionajului german ; ele au aflat-o mult mai tîrziu.

În cele din urmă, serviciile lui Himmler izbutiră să introducă în casa lui Dulles de la Berna pe unul din agenții lor (bucătăreasa lui Dulles, o fată drăguță și totodată foarte iscusită în arta culinară, era colaboratoare a direcției a șasea din biroul central al Siguranței Reichului). Schellenberg, Himmler, ca și Müller, de la Gestapo și, mai tîrziu, Kaltenbrunner obținură de la acest agent date extrem de interesante, care recompuneau un portret sugestiv al misteriosului american ; ca de obicei, informațiile cele mai importante le furnizau amănuntele aparent neînsemnate.

Astfel, agentul preciza că una din lecturile favorite, dacă nu chiar cartea de căpătîi a lui Allan Dulles era tratatul chinezului

Sîn Tzu „Arta războiului". În acest op, teoreticianul chinez expunea principiile spionajului practicat în China anului 400 înaintea erei noastre.

Allen Dulles revenea adesea mai ales asupra unei anume părți din lucrarea autorului chinez, în care acesta stabilea care sînt agenții secreți cei mai prețioși în activitatea de spionaj.

Sîn Tzu distingea cinci categorii de informatori : *băștinași, interni, dubli, ireversibili și vii.*

Informatorii *băștinași* și *interni* (Dulles conspectase cartea, și fotocopiile fișelor nu întîrziară să ajungă la serviciile lui Schellenberg), corespund, nota Dulles, celor pe care îi numim astăzi *agenți locali* sau *rezidenți.*

Informatorul *dublu* este agentul inamic luat prizonier, recrutat ulterior de serviciul secret advers și trimis îndărăt la ai săi, dar de data aceasta în calitate de agent al țării care l-a capturat.

Allen Dulles sublinia cu creionul roșu termenul de *agent ireversibil.* Savurase, se vede, această subtilitate chinezească, Sîn Tzu numea agenți ireversibili pe aceia prin care i se furnizau inamicului informații trucate. Îi trecea în această categorie pentru că era de presupus că inamicul, silit în cele din urmă să constate că informațiile pe care i le prezentau aceștia erau false, avea să-i omoare.

Agenții *vii,* după expresia lui Sîn Tzu, erau după cum sublinia Dulles în adnotările sale, agenții „infiltrabili" din zilele noastre ; aceștia pătrund în tabăra inamicului, lucrează o vreme acolo și apoi se înapoiază vii.

Sîn Tzu insista asupra faptului că un adevărat agent secret este obligat să dispună simultan de toate aceste cinci categorii de informatori. Atunci, el deține „plasa divină", simbolizată de un soi de năvod format dintr-o multitudine de fire subțiri, invizibile, dar foarte trainice, legate între ele cu ajutorul unui singur fir central.

Tratatul lui Sîn Tzu era foarte voluminos, și Dulles extrăsese, pe fișe, o sumedenie de idei, despre contraspionaj, dezinformare, războiul psihologic, tactica asigurării securității agentului...

Concepția despre spionaj a lui Sîn Tzu era o provocare la adresa spionajului Greciei și Romei antice. Grecii și romanii se bizuiau pe indicațiile oracolelor și ale zeilor. Sîn Tzu considera, dimpotrivă, că în activitatea de spionaj e absurd să recurgi la oracole și zei. În munca de informații, nu te poți bizui decît pe om — inamic sau prieten.

Agenta Gestapoului reuşi să fotografieze şi Biblia pe marginea filelor căreia americanul făcuse un număr impresionant de adnotări. Printre altele, era însemnat pasajul în care Iisus Navi trimite la Ierihon două iscoade. Şi cei doi tineri se duseră şi, ajungînd la Ierihon, intrară în casa unei desfrînate, al cărei nume era Rahab, şi rămaseră să mîie acolo. Aceasta era, după aprecierea lui Dulles, dezvoltată într-o seară unor prieteni ai săi, prima mărturie scrisă despre ceea ce în limbajul spionilor moderni se numeşte o casă conspirativă. Rahab ascunse iscoadele în casa ei, iar mai tîrziu le scoase din cetate, şi cînd fiii lui Israil cuceriră Ierihonul şi trecură prin tăişul sabiei toată suflarea din cetate, o lăsară în viaţă numai pe Rahab şi pe ai ei. Iată deci cînd a fost instituită tradiţia de a răsplăti serviciile aduse oficinelor de spionaj...

O altă carte preferată a lui Allen Dulles era romanul lui Daniel Defoe „Robinson Crusoe". Citise de asemenea de mai multe ori şi „Moll Flanders" şi „Jurnalul din anul ciumei". Autorul lor, Daniel Defoe, fusese unul din cei mai faimoşi agenţi secreţi. Îşi începuse cariera organizînd pe cont propriu o întinsă reţea de informatori, ca apoi să devină primul şef al serviciului de spionaj al Angliei, lucru pe care lumea îl află abia după mulţi ani de la moartea sa.

Dulles căuta în paginile cărţilor lui Defoe un cît de vag indiciu că au fost scrise de către şeful serviciului de informaţii al Imperiului britanic. Dar nu găsise nici o aluzie în acest sens...

Agenta lui Schellenberg mai raporta că Allen Dulles studia, în timpul liber, metodele celor mai proeminente organizaţii de spionaj europene din secolul al XIX-lea.

Multe alte date despre Allen Dulles se strînseseră în arhivele blindate ale departamentului lui Himmler. Dar o biografie completă şi unitară a acestui talentat agent secret de la mijlocul secolului al XX-lea, conducătorii celui de-al treilea Reich nu izbuteau să închege.

În realitate, biografia lui Dulles nu era deosebit de remarcabilă. Licenţiat în arte la douăzeci şi trei de ani, fusese misionar în India şi China, iar în anul 1916 ocupă primul său post diplomatic, la Viena. Lucrase la Paris în cadrul delegaţiei conduse de Woodrow Wilson. Apoi, i se încredinţă o misiune specială şi activă în Elveţia şi Austria, cu care prilej încercă să salvgardeze imperiul austro-ungar. În acest scop, în 1918, Dulles puse la cale primul său complot, care ar fi putut fi grandios, dacă realizarea sa n-ar fi fost împiedicată de revoluţia din noiembrie din Germania, revoluţie condusă de

comuniști. Restaurarea dinastiei Habsburgilor, prin care urma să fie instituit un cordon sanitar, un puternic scut blindat în calea pătrunderii bolşevismului în Europa, se văzu compromisă.

Un an mai tîrziu, în 1919, Dulles fu numit prim-secretar al ambasadei Statelor Unite în Germania. Aici, lucrînd în Wilhelmsplatz numărul 7, Allen Dulles intră în contact cu oameni care făcuseră din stăvilirea proliferării bolşevismului în Europa principalul scop al vieții lor. Allen Dulles fu acela care i-l prezentă însărcinatului cu afaceri ad-interim al Statelor Unite în Germania, mister Dressel, pe generalul Hoffmann, cel care elaborase cel dintîi planul unei ofensive germane asupra Kremlinului.

Hoffmann spunea pe vremea aceea „Un singur lucru, în întreaga mea viață, îmi reproşez că nu l-am făcut : în timpul tratativelor de la Brest-Litovsk, eu le-aș fi putut zădărnici, deplasîndu-mi armata împotriva Moscovei. Aș fi putut-o face cu ușurință pe vremea aceea..."

Același .Hoffmann, într-o discuție cu Dulles, avansase, într-o formă elegantă și pe bază de argumente, acele teze care, ulterior, deveniră cunoscute sub numele de doctrina „Drang nach Osten".

După Berlin, Allen Dulles lucră timp de doi ani la Constantinopol, în Turcia, țară învecinată nemijlocit cu Rusia Sovietică ; Turcia reprezenta, pe de o parte, cheia spre Marea Neagră şi Marea Mediterană, iar pe de alta, capul de pod în drumul spre rezervele de petrol ale lumii.

Din Turcia, Allen Dulles reveni la Washington. Aici, deveni șeful serviciului din Departamentul de stat ce se ocupa de problemele Orientului apropiat. În epoca respectivă, Orientul apropiat era unul din punctele cele mai fierbinți ale globului. Orientul apropiat însemna petrol, însemna deci sursa de alimentare cu carburanți a războiului. Magnații americani ai petrolului erau îngrijorați în anii aceia de marile succese pe care le repurtau pe piețele lumii concurenții lor englezi.

Semnificativă în acest sens este declarația făcută în acea epocă de către mister Badford, președintele consilului de administrație al societății „Standard Oil of New Jersey : „Important în momentul de față pentru Statele Unite este să promoveze o politică agresivă".

Dulles desfășura o activitate neobosită. Prima victorie asupra englezilor fu obținută datorită manevrelor lui. Era în anul 1927, cînd compania lui Rockefeller obținu 25 procente din acțiunile societății petrolifere „Irak Petroleum Company",

În același an, corporația petroliferă „Gulf Oil" din grupul lui Mellon dobîndi drepturi prioritare asupra concesiunii insulelor Bahrein.

După ce repurtă aceste victorii, Dulles hotărî să demisioneze. Studiind activitatea serviciului secret al casei bancherilor Rothschild, ajunsese la concluzia că o funcție în cadrul Departamentului de stat nu e decît o primă treaptă într-o carieră serioasă.

Allen Dulles fu angajat de către firma juridică „Sullivan and Cromwell". Era una dintre cele mai mari firme de pe Wall-Street, strîns legată de dinastiile Rockefeller și Morgan. În cadrul acestei firme juridice, Allen Dulles efectuă o grandioasă operație — acaparearea de către Statele Unite a concesiunilor petrolifere din republica Columbia.

Firma „Sullivan and Cromwell" fusese aceea care lucrase pentru guvernul republicii Panama în timpul construcției canalului. Acum, firma „Sullivan and Cromwell" stabilise legături din cele mai strînse cu Germania, țara în care, în urma tratatului de la Versailles, industriașii americani pompaseră o cantitate uriașă de dolari.

În consecință, Allen și fratele său John Foster Dulles stabiliră, la rîndul lor, strînse legături cu trustul lui Thyssen, „I.G.Farbenindustrie", și cu concernul „Robert Bosch". Allen și John Dulles deveniră reprezentanții pentru America ai celor două corporații germane.

La începutul războiului, Allen Dulles se aflase în pragul falimentului. Concernul „Robert Bosch" avea o filială în Statele Unite — „American Bosch Corporation". La începutul celui de-al doilea război mondial, firma era amenințată să fie inclusă pe lista neagră. Proprietarii ei încheiară la iuțeală o înțelegere cu frații bancheri suedezi Vallenberg, prin care banca suedeză își instituia controlul nominal asupra lui „American Bosch Corporation", cu condiția ca firma să fie redată proprietarilor ei la sfîrșitul războiului.

Frații Vallenberg căzură de acord, dar le trebuiau niște persoane care să reprezinte firma în fața autorităților americane. Acest rol le reveni fraților Dulles. Allen Dulles reuși să înșele autoritățile americane și să camufleze sub steag suedez o proprietate a naziștilor. Ceva mai tîrziu, Allen Dulles deveni nu numai coproprietar al firmei „Sullivan and Cromwell", ci și directorul trustului „Schröder Trust Company" și, simultan, director al lui „J. Henry Schröder Banking Corporation".

Cine era, de fapt, acest Schröder ?

Era cetățean german în Germania, cetățean american în Statele Unite, cetățean englez în Marea Britanie. Prin anii treizeci, concernul îl avea în fruntea sa pe baronul Kurt von Schröder. La 7 ianuarie 1933, la vila din Köln a lui Schröder, Hitler se întîlni cu von Papen, cu care ocazie elaboră planul preluării puterii prin forță de către naziști. Drept răsplată, Kurt von Schröder primi gradul de Gruppenführer SS. Tot el deveni și președintele organizației secrete „Freuden Kreis", care avea misiunea să colecteze de la magnații Ruhr-ului mijloacele financiare necesare detașamentelor SS ale Reichsführerului Heinrich Himmler.

Filiala engleză a concernului lui Schröder finanța, la Londra, „Societatea anglo-germană", al cărei obiectiv era propagarea în Marea Britanie a ideilor Führerului. E ușor de imaginat cu ce se ocupa firma „J. Henry Schröder Banking Corporation" în Statele Unite. Directorul acestei firme era Allen Dulles...

Și tocmai omul acesta, care cunoștea ca nimeni altul Europa, Germania, nazismul, businessul, petrolul, devenise rezidentul Oficiului de servicii strategice ale Statelor Unite în Europa.

Desigur, Dulles nu era reprezentantul personal al lui Roosevelt la Berna. Explicația transferării sale în cadrul Oficiului de servicii strategice era legată, printre altele, și de convorbirea care avusese loc între el și unul din reprezentanții marelui business, o săptămînă după ce japonezii atacaseră Pearl Harbour.

— Mă întrebați cum văd eu evenimentele în perspectivă, spusese Dulles îngîndurat, pufăind ca de obicei din nedespărțita-i pipă englezească. Nu sînt pregătit să vă dau un răspuns exhaustiv. Pentru a schița pespectiva din punctul nostru de vedere, ar trebui studiată atent starea finanțelor, ca și anecdotele politice care circulă prin țară, ultimele montări de spectacole, ca și dările de seamă prezentate la Parteitag[1]-urile de la Nürnberg. Un singur lucru mi se pare indubitabil : Germania nu va tăcea la infinit — mă refer la Germania financiarilor serioși, de tipul lui Schacht, care a demisionat de curînd, și a literaților nevoiți să se ocupe de traduceri din latină.

— Schacht, într-adevăr, e o propunere serioasă, pe cînd literații.

— Constituie și ei o problemă la fel de serioasă, replică Dulles, chiar mai serioasă decît vă închipuiți. Prima sa mare greșeală Himmler a comis-o încă în '34, cînd l-a aruncat în lagărul de concen-

[1] Parteitag — congres al partidului nazist.

trare pe laureatul Premiului Nobel von Ossietzky [1] creîndu-i astfel o aureolă de martir. In loc să fie zvîrlit în lagăr, domnul martir ar fi trebuit cumpărat — cu glorie, bani, femei... Nu e om mai venal decît actorul, scriitorul, pictorul. Toți ar trebui cumpărați într-un mod cît mai abil, pentru că nu compromiți mai eficace un om altfel decît cumpărîndu-l.

— Ei, toate astea ne interesează prea puțin, sînt cazuri particulare.

— Nu sînt cazuri particulare, replică Dulles cu încăpățînare, nu sînt cîtuși de puțin cazuri particulare. Hitler a adus șaptezeci de milioane la o supunere oarbă. Teatrul, cinematograful și pictura lui educă niște automate oarbe ,ceea ce nouă nu ne poate conveni: automatul e străin de dorința de a face comerț, de a întreține relații, de a concepe o operațiune rentabilă în sfera afacerilor... Automatele oarbe nu au nevoie de un Schacht. De un Schacht avem noi nevoie. Vedeți, așadar, încheie Dulles, cum se leagă lucrurile între ele în acest domeniu... Un singur pas mai departe, și ajungem inevitabil la intelectualii din armată... Iar intelectualii din armată sînt cei cu grade de la maior la feldmareșal, niciodată mai jos. Mai jos sînt automatele, care execută orbește, fără să gîndească, ordinele, indiferent de natura lor...

— Așa prezentată, problema devine într-adevăr interesantă, aprobase interlocutorul lui Allen Dulles. Și prezintă interes, pentru că înglobează în ea perspectiva. Și dumneata, care spuneai că nu poți răspunde la întrebarea mea...

După ce Karl Wolff părăsi biroul lui Himmler, Reichsführerul rămase încă mult timp neclintit pe scaun, ca bătut în cuie. Nu teama era cea care-l stăpînea acum, nu, sau cel puțin așa i se părea lui. Dar, pentru prima dată în viață, se vedea în situația de renegat. Îi cunoștea prea bine pe renegați, i se întîmplase chiar să nu-i împiedice în acțiunile lor ,rămînînd în expectativă. În iulie 1944, așteptase să vadă cine va ieși învingător din înfruntarea care se pregătea. Acum însă, comitea el însuși un act de trădare față de stat : pentru tratative cu inamicul pedeapsa era una singură — moartea. Convorbirirea cu Goering o putea oricînd justifica : sondase

[1] Ossietzky, Carl von (1889—1938) — publicist antimilitarist și antifascist german.

starea de spirit a unui ins care ieşise din viaţa politică activă. Dacă s-ar fi descoperit faptul că ştiuse dinainte despre complotul din iulie trecut, chiar şi atunci s-ar fi putut dezvinovăţi prin rapiditatea cu care fuseseră arestaţi complotiştii, pînă la unul. „Am jucat în mod special aşa, ca să-i am pe toţi în mînă, putea spune, cît îl priveşte pe Stauffenberg, ăsta a fost un extremist, se întîmplă şi lucruri neprevăzute ; în definitiv, n-am fost şi eu în Bunker, alături de Führer, ce alt alibi mai bun vreţi ?“

Acum, însă, Karl Wolff pleca în Elveţia pentru a intra în contact cu Dulles — un ofiţer superior al SS-ului în legătură directă cu agentul cel mai înalt al serviciilor de informaţii aliate.

Himmler îşi scoase cu un gest caracteristic ochelarii — în ziua aceea purta ochelari fără ramă, dintr-aceia pe care îi poartă profesorii de şcoală — se apucă să le şteargă încet lentilele cu o bucăţică de antilopă. Simţea că se schimbase ceva în el. În primele clipe, nu se dumiri despre ce ar putea fi vorba, apoi, cînd înţelese, zîmbi. „M-am urnit în sfîrşit din loc, îşi zise. Nu e nimic mai îngrozitor, mai chinuitor, decît să te simţi înţepenit din creştet pînă-n tălpi : acestea sînt şi coşmarele cele mai frecvente...“

Îl chemă la el pe Schellenberg. Şeful spionajului politic se prezentă în mai puţin de un minut, de parcă s-ar fi aflat alături, în anticameră, şi nu în biroul său de la etajul doi.

— Wolff pleacă cu avionul pentru a lua legătura cu Dulles, spuse Himmler şi îşi trosni degetele.

— Iată o iniţiativă inteligentă...

— E o iniţiativă nebunească, Schellenberg, nebunească şi aventuroasă.

— Vă gîndiţi la o eventuală cădere ?

— Mă gîndesc la un întreg complex de eventualităţi ! Şi toate acestea din cauza dumitale... Dumneata m-ai împins spre planul acesta !

— Dacă Wolff va cădea, oricum materialele vor ajunge la noi.

— Dacă nu vor nimeri întîi la vienez...

Schellenberg îl privi întrebător. Himmler îl lămuri iritat :

— La Kaltenbrunner. Iar după aceea, de unde vrei să ştiu la cine vor ajunge : la Bormann ori la mine. Şi presupun că ştii ce va face Bormann, de îndată ce-i va cădea în mînă un asemenea material. După cum îţi poţi închipui şi reacţia Führerului după ce îl va citi şi va asculta şi comentariile lui Bormann.

— Am luat în considerare şi această eventualitate.

Himmler se strîmbă înciudat. În clipele acelea, ar fi dat orice să-l poată întoarce din drum pe Wolff, să-l poată opri aici și să-l facă să uite discuția avută, să i-o elimine pentru totdeauna din memorie.

— Am luat în considerare și această eventualitate, repetă Schellenberg. În primul rînd, Wolff va discuta cu Dulles, nu în numele său și cu atît mai puțin în numele dumneavoastră, ci în numele feldmareșalului Kesselring, al cărui subordonat este în Italia. Fiind locțiitorul comandantului trupelor din Italia, nu vă este subordonat dumneavoastră direct...

Himmler aruncă o privire rapidă spre Schellenberg. „Deștept băiat, își zise. Iată un nou alibi infailibil... Unde mai pui că se potrivește perfect cu discuția pe care am avut-o cu Goering !"

Feldmareșalul Kesselring fusese, mai demult ,adjunctul lui Goering la comanda „Luftwaffe". În consecință era considerat drept omul lui Goering.

— Asta ar fi ceva, zise Himmler. Te-ai gîndit la explicația aceasta mai demult sau ți-a venit în minte pe loc ?

— Mi-a venit în minte de îndată ce am aflat despre călătoria pe care o întreprinde Wolff, răspunse Schellenberg. Îmi permiteți să fumez ?

— Da, te rog, răspunse Himmler.

Schellenberg își aprinse o țigară — încă din '36 nu fuma decît „Camel", nesuportînd o altă marcă de țigări. Odată, prin '42, după intrarea Americii în război, cineva îl întrebase : „De unde aveți țigări de fabricație inamică ?" Schellenberg răspunse : „Adevăr zic vouă : de vei cumpăra țigări americane, umbla-va vorba că ți-ai vîndut patria..."

— Am studiat toate eventualitățile, continuă el, chiar și cele mai neplăcute.

— Adică ? Himmler deveni atent. Se liniștise, își venise în fire, acum cînd acțiunea își putea găsi o justificare pe baze perfect raționale ; ce elemente neplăcute se mai puteau ivi, cînd versiunea se prezenta atît de coerent ?

— Dar dacă Kesselring, sau, mai rău, protectorul lui, Goering, vor putea proba un alibi în chestiunea care ne interesează ?

— I-am putea împiedica s-o facă. Ocupă-te de lucrul acesta din vreme.

— Îi vom împiedica, desigur, dar n-ați proceda rău dacă l-ați scoate dintre parantezele operațiunii pe locțiitorul dumneavoastră Kaltenbrunner. Ne-ar putea sta în cale. El și Müller.

— Bine, bine, făcu Himmler obosit. Ei, și ce propui ?

— Propun să împușcăm doi iepuri dintr-un foc.

— Așa ceva nu se prea întîmplă, zise Himmler, cu un glas și mai obosit, deși, mai știi ? Eu nu sînt vînător...

— Führerul afirmă că aliații se află în pragul unei rupturi iminente, nu-i așa ? Prin urmare, a provoca această ruptură constituie una din sarcinile noastre principale, nu-i așa ? Cum va reacționa Stalin cînd va afla despre tratativele separate angajate de generalul SS Wolff cu aliații occidentali ? Cum anume va reacționa nu mă angajez să pronostichez, dar că va întreprinde anumite acțiuni, de asta nu mă îndoiesc nici un moment. Prin urmare, călătoria lui Wolff, căreia îi vom atribui, în circumstanțele date, scopul de a-l induce în eroare pe Stalin, este sau nu în folosul cauzei Führerului ? Cu alte cuvinte, după versiunea noastră, tratativele nu sînt altceva decît o cacealma pe care i-am trage-o lui Stalin ! Iată explicația pe care i-o vom servi Führerului în cazul cînd operațiunea va eșua.

Himmler se ridică de pe scaun (nu putea suferi fotoliile și folosea întotdeauna un scaun vechi de birou) ; se retrase lîngă fereastră și privi îndelung ruinele Berlinului. Pe alocuri începea să răsară iarba. Pîlcuri de copii se întorceau de la școală, rîzînd plini de veselie. Două femei împingeau din spate niște cărucioare cu prunci. Uitîndu-se la toate acestea, Himmler simțea cum îi revine calmul. Se gîndi deodată : „Ce plăcere mi-ar face să mă duc în pădure și să petrec noaptea acolo, lîngă un foc de vreascuri. Doamne, ce băiat deștept e Walter ăsta...“

— Am să mă gîndesc la tot ce mi-ai spus, spuse el, fără să se întoarcă cu fața ; voia astfel să-și însușească meritul raționamentelor celuilalt. Schellenberg era dispus să le cedeze oricum Reichsführerului ; cîte dintre succesele sale nu le cedase el lui Himmler și lui Heydrich ! De aceea întrebă :

— Vă interesează amănuntele, sau le elaborez singur ?

— Elaborează-le singur, răspunse Himmler, dar cînd Schellenberg se îndreaptă spre ușă, se răsucise spre el și spuse : De fapt, în această chestiune nu pot exista amănunte. Concret la ce te gîndești ?

— E vorba, în primul rînd, de operațiunea de camuflare... Va trebui, adică, în vederea tratativelor cu Occidentul, să împingem în față o altă figură, străină, fără nici o legătură cu noi... Ca, pe urmă, să-i prezentăm Führerului un raport care să-l compromită exclusiv pe omul respectiv. Aceasta, evident, în caz de nevoie... Ceea ce va constitui un nou succes al serviciului nostru de infor-

mații : am reușit să dejucăm uneltirile perfide ale elementelor dușmănoase — cam așa se exprimă Goebbels, dacă nu mă înșel, în discursurile sale de la radio... În al doilea rînd, în Elveția Wolff va fi urmărit de mii de ochi. Printre acești ochi ar putea fi și aceia ai agenților noștri, care vor comunica de îndată cele constatate. Întrebarea este — unde vor ajunge aceste comunicări ? Agentul cui, al meu sau al lui Müller va fi cel care va transmite mesajul ? Și ce fel de tip va fi agentul, un intelectual capabil să aprecieze realist situația politică sau un fanatic orb, din plămada lui Kaltenbrunner ? Iată de ce aș vrea ca, pe lîngă cele o mie de perechi de ochi ai aliaților occidentali, să-l urmărească și cinci-șase oameni de-ai mei, de existența cărora Wolff să nu știe nimic : ei îmi vor transmite informațiile direct. În felul acesta, ca un corolar al celorlalte două, ne vom construi și un al treilea alibi. În eventualitatea unei căderi, va trebui să-l sacrificăm pe Wolff, iar materialele ce vor rezulta din urmărirea sa vor face parte integrantă din alibiul nostru.

— Din al dumitale, îl corectă Himmler, din alibiul dumitale !...

„Iar l-am speriat, își zise Schellenberg, toate aceste amănunte îl sperie. Se teme de o operație mai îndrăzneață, cum, de altfel, lucru știut, se teme de orice. Ca de obicei, trebuie să-i smulg aprobarea de principiu, iar de rest să mă ocup singur."

— Pe cine vrei să trimiți acolo ?

— Am mai mulți candidați, răspunse Schellenberg, dar acestea sînt amănunte pe care le voi putea rezolva fără să vă sustrag de la treburi mai importante.

Pe lista candidaților lui Schellenberg pentru rezolvarea primei misiuni figura și von Stirlitz, împreună cu pastorul de sub „tutela" acestuia.

În dimineața în care Erwin urma să recepționeze mesajul de răspuns al Centrului, Stirlitz își conducea mașina, fără grabă, pe străzile Berlinului, către locuința radiotelegrafistului său. Pe bancheta din spate, avea un picup masiv ; de ochii lumii, Erwin era proprietarul unei mici firme de picupuri, ceea ce îi permitea să călătorească mult prin țară, pentru a-și deservi clienții.

Pe una din străzi, circulația era blocată ; în timpul bombardamentului aerian din noaptea trecută, se prăbușise întreaga fațadă a unui bloc de cinci etaje, și lucrătorii din detașamentele pentru repararea drumurilor, împreună cu polițiștii, croiau rapid și cu spor locuri de trecere pentru vehicule.

Stirlitz privi îndărăt : în urma „Horch"-ului său se și înșiruiseră nu mai puțin de vreo treizeci de mașini. Șoferul unui camion, băiat tînăr, strigă, adresîndu-i-se lui Stirlitz :

— Dacă vin acum niscaiva avioane inamice, atunci să vezi harababură... Și nu e nici un adăpost în apropiere !

— Nu vor veni, răspunse Stirlitz, ridicînd privirea spre cer. Norii atîrnau jos și, judecînd după marginile lor cenușii-negre, erau aducători de zăpadă.

„Azi-noapte a fost cald, se gîndi Stirlitz, acum s-a lăsat frigul, semne neîndoielnice că vremea înclină spre ninsoare."

Fără să știe de ce, își aminti de astronomul de deunăzi, cel cu teoria anului soarelui maxim. Pe micuțul nostru glob toate fenomenele sînt într-o strînsă conexiune. Toți ne aflăm în raporturi de conexiune, globul pămîntesc este conex cu aștrii, aștrii cu galaxia. Stirlitz zîmbi deodată : „Parcă ar fi rețeaua de agenți a Gestapoului... Fiecare al doilea îl urmărește pe-al treilea, iar al treilea are misiunea să-l urmărească pe-al doilea. Noi sîntem stele, iar Führerul, soarele care strălucește orbitor... De necrezut în ce hal a fost pervertit poporul acesta în ultimii zece ani !"

Schutzmannul postat în fața șirului de mașini execută o mișcare bruscă cu brațul și strigă cu glas gutural :

— Circulați !

„Nicăieri în lume nu le place atît de mult polițiștilor să comande și să execute cu bastonul mișcările de dirijare a circulației ca la noi..." Stirlitz se încruntă, dîndu-și seama că gîndise despre nemți și Germania ca despre poporul și țara sa proprie. „Adevărul este că nici n-am voie să gîndesc altfel. Dacă nu m-aș confunda cu țara asta și cu oamenii ei, e mai mult ca sigur că n-aș fi scăpat de cădere... Și oricît ar părea de ciudat, iubesc acest popor, iubesc această țară... Sau poate că într-adevăr hitlerii constituie un fenomen trecător — vin și se duc ?..."

Mai încolo, drumul era liber, și Stirlitz apăsă pe accelerator. Știa că virajele bruște uzează foarte repede cauciucurile, după cum știa că procurarea cauciucurilor devenise o problemă insolubilă,

dar îi plăceau la nebunie virajele executate brusc, cînd cauciucurile ţiuie, cîntă, iar maşina se pleacă într-o parte ca o barcă cu pînze în bătaia unui vînt aprig.

Pe Köpenick, acolo unde strada cotea spre locuinţa lui Erwin şi Käth, văzu un cordon de poliţişti.

— Ce-i acolo ? întrebă Stirlitz.

— Strada e dărîmată toată, îl lămuri un Schutzmann tinerel şi palid la faţă, au lansat nu ştiu ce torpilă de calibru mare.

Stirlitz simţi pe frunte broboane de sudoare.

„Asta e... murmură în gîndul lui. A fost lovită şi casa lor, prin urmare."

În anii din urmă, se deprinsese să acorde atenţie presimţirilor. Se uita cu mirare la acei inşi care susţineau sus şi tare că credinţa în presimţiri şi alte asemenea fleacuri e o dovadă de misticism şi deci cu totul absurdă. Stirlitz simţea cu precizie — cu o zi sau două înainte — cînd urma să aibă loc un eveniment important. Avea un simţ special, comparabil cu un radar, care-l avertiza asupra primejdiilor ce-l păşteau. Şi era convins că orice om e înzestrat cu o asemenea însuşire ; dacă, la majoritatea indivizilor ea nu se manifestă, aceasta e din cauză că ei nu şi-au antrenat şi dezvoltat un dar înnăscut.

— Casa cu numărul 9 a fost lovită şi ea ? întrebă Stirlitz.

— Da, a fost complet distrusă.

Stirlitz trase maşina lîngă trotuar şi porni pe ulicioară la dreapta. Acelaşi Schutzmann cu înfăţişare bolnăvicioasă îi bară drumul.

— Pe aici e interzis, domnule.

Stirlitz îşi întoarse reverul hainei. Schutzmannul salută milităreşte şi zise :

— Geniştii se tem că sînt şi bombe cu explozie întîrziată...

— Înseamnă că o să sar în aer împreună cu ei, răspunse Stirlitz obosit şi se îndreptă spre ruinele casei numărul 9.

O oboseală fără margini, neomenească, îi strivea umerii. Îi venea să-şi tîrşască paşii, dar era conştient, că trebuie să meargă cu acelaşi pas al său de totdeauna, elastic, şi că pe faţă trebuie să-i fie întipărit zîmbetul său obişnuit, ironic şi enigmatic. Aşa că îşi regăsi repede pasul elastic, iar pe faţă îi răsări din nou zîmbetul sceptic... Nu-şi putea alunga din minte imaginea lui Käth, aşa cum o văzuse ultima oară, cu pîntecele monstruos de mare şi rotund. „E fată, îi spusese Käth atunci. Cînd pîntecele e ţuguiat ca un cas-

travete, înseamnă că e băiat, pe cînd eu, vezi, am să nasc, absolut sigur, o fată..."

— Au murit toți ? îl întrebă Stirlitz pe un polițist care se uita la agitația pompierilor.

— Greu de spus. Bomba a căzut dimineață și au venit la fața locului o mulțime de ambulanțe...

— Au fost salvate multe obiecte ?

— Da' de unde !... Nu vedeți ce prăpăd au făcut ?...

Stirlitz ajută pe o femeie cu un copil de mînă și care era zguduită de plîns să-și tragă căruciorul în dreptul trotuarului și se întoarse la mașină.

— Măiculiță ! țipa Käth. Dumnezeule ! Mamă-ă-ă-ă ! Ajutați-mă, vă rog, ajutați-mă !

Era întinsă pe masă. Fusese adusă la maternitate, contuzionată : capul îi era spart în două locuri. Cuvintele pe care le striga sunau cu totul jalnic de neînțeles pentru cei din jur.

Medicul care moșise băiețelul — un prunc voinic și gălăgios — se întoarse spre asistenta sa :

— E poloneză, dar uite ce mîndrețe de prunc a născut...

— Nu e poloneză, îl contrazise moașa.

— Dar ce e ? Rusoaică ? Ori poate cehă ?

— După acte, e germană, răspunse moașa, i-am găsit actele în palton, o cheamă Käthrin Kien.

— Poate nu e paltonul ei ?

— Poate, încuviință moașa. Ia uitați-vă ce prunc dolofan, are pe puțin cinci kilograme. Mai mare dragul să te uiți la el... Telefonați dumneavoastră la Gestapou, sau să telefonez eu ceva mai tîrziu ?

— Telefonează dumneata, răspunse medicul, dar mai tîrziu... Mai avem mult de lucru...

„Și cu asta punct, se gîndea Stirlitz obosit, de parcă ar fi fost vorba de altcineva, nu de el, acum am rămas cu totul singur... Da, acum sînt absolut singur..."

Se încuiase în biroul său și nu răspunsese nici la apelurile telefonice. Reținu, în mod cu totul mecanic, că telefonul sunase de nouă ori. Doi dintre cei care-l sunaseră insistaseră îndelung, probabil că era ceva important sau că cei care-l căutau erau niște subalterni de-ai săi ; subalternii insistă întotdeauna la telefon. Celelalte ape-

luri fuseseră scurte — două-trei țîrîituri : așa sună fie șefii, fie prietenii.

Într-un tîrziu, scoase din sertar o foaie de hîrtie, pe care scrisese :

„Reichsführerului SS Heinrich Himmler.

Strict secret. Personal.
Reichsführer

Interesele majore ale națiunii mă determină să vă adresez scrisoarea de față. Din surse apropiate de cercurile corespondenților de presă din țările neutre, am aflat că, în spatele S.D., în spatele Reichsführerului SS, anumite persoane sînt pe cale de a stabili contacte cu inamicul, sondînd terenul în vederea unor tranzacții cu acesta. Deocamdată, nu pot documenta această aserțiune, în schimb, v-aș ruga să mă primiți pentru a vă putea expune unele propuneri în vederea elucidării problemei, care, veți recunoaște, e de importanță capitală și nu suferă amînare. V-aș ruga să-mi îngăduiți ca, utilizînd sursele de care dispun, să vă informez ulterior mai amănunțit și să vă supun un plan de acțiune pentru combaterea acestor manevre trădătoare, care, am impresia, din păcate, nu sînt cîtuși de puțin de domeniul invenției.

Heil Hitler !

Standartenführer SS von STIRLITZ".

Știa la cine să se refere dacă Himmler îl va întreba de unde deține aceste informații : în urmă cu trei zile, fusese ucis în timpul unui raid aerian reporterul cinematografic portughez Pueblos Wassermann. Stirlitz era informat că acesta se afla în relații strînse cu suedezii ; versiunea sa era, din acest punct de vedere, infailibilă.

Se putea spune, că în afară de maseurul său, doctorul Kersten, Himmler avea încredere deplină numai într-un singur om, în Schellenberg. Îl urmărise îndeaproape încă de la începutul anilor treizeci, cînd Schellenberg mai era student. Știa că mîndrețea aceea de bărbat în vîrstă de 23 de ani, după terminarea colegiului iezuit, absolvise universitatea, luîndu-și licența în arte. Știa de asemenea că profesorul său preferat la universitate fusese un evreu. Știa că, la început, Schellenberg cam luase peste picior ideile național-socialismului și nu se exprimase întotdeauna în termeni măgulitori la adresa Führerului.

Himmler avea în subordinea sa mii de oameni plini de forță, care-l ascultau orbește și și-ar fi dat pentru el și ultima picătură

de sînge. Dar lui îi trebuiau cel puțin cinci ajutoare de nădejde, oameni inteligenți și lucizi, care, chiar dacă sceptici în forul lor interior, să-l servească, elaborînd pentru el o linie politică precisă.

Un asemenea om găsi în Schellenberg. Acesta, după mai multe convorbiri cu Heydrich și o întîlnire cu Himmler, acceptă să lucreze în cadrul serviciului de informații al celui de-al treilea Reich. Pe vremea aceea, Schellenberg era din ce în ce mai dezamăgit de atitudinea intelectualității germane, care, retrasă în vilele de pe malul lacurilor, în liniștea pădurilor de pini din jurul Berlinului se limita să comenteze cu durere mișeliile lui Hitler și să-și bată joc, cu prudență, desigur, de istericalele acestuia. Propunerea venea la timp.

Botezul, Schellenberg și-l făcu în salonul „Kitty". Șeful poliției judiciare, Nebe, triase, pentru acest salon select, din bogata sa cartotecă, cele mai elegante prostituate din Berlin, München și Hamburg. Apoi, din însărcinarea lui Heydrich, găsise și un număr de soții tinere și frumoase de diplomați și militari superiori, exasperate de singurătatea în care trăiau. Soții lor își petreceau zilele și nopțile în consfătuiri, se deplasau mereu prin țară și străinătate, așa că ele se plictiseau, tînjeau după distracții. Distracții pe care le găsiră în salonul „Kitty", locul de întîlnire al diplomaților din toate continentele.

Experții serviciului tehnic din S.D. amenajaseră în încăperile salonului pereți dubli, în care instalaseră aparate de înregistrare și fotografiere. Ideea fusese a lui Hydrich, Schellenberg era acela care o punea în practică ; el era patronul faimosului salon, îndeplinind rolul de proxenet monden.

Nu rareori, Schellenberg și Heydrich rămîneau ore în șir în mica sală de proiecție, vizionînd picantele fotografii care le înfățișau pe nevestele prietenilor lor distrîndu-se cu diplomații străini.

Acțiunea de recrutare se desfășura pe două planuri : diplomații compromiși erau siliți să accepte să lucreze pentru serviciul de informații al lui Schellenberg, iar soțiile, nu mai puțin compromise, ale activiștilor militari, de partid și de stat ai celui de-al treilea Reich erau încorporate în cartoteca șefului Gestapoului, Müller.

Müller, însă, n-avea acces în selectul salon ; înfățișarea sa țărănească și glumele sale vulgare puteau să-i îndepărteze pe clienți. Din epoca aceea și data, de altfel, sentimentul de dependență al bătrînului polițist față de băiețandrul acela în vîrstă de 23 de ani.

— Își închipuie c-o să mă apuc să pipăi coapsele tîrfelor lui boite, îi spunea Müller locțiitorului său, dar ar fi prea mare cinste

pentru ele. Nu m-aș culca cu vreuna din ele, nici dacă m-ar plăti. La noi în sat, la muieri dintr-astea li se zice viermi de bălegar...

Atunci cînd Frau Heydrich, în absența soțului ei, îi telefonă lui Schellenberg, plîngîndu-i-se că se plictisește de moarte, iar el îi propuse să meargă împreună undeva afară din oraș, de pildă la lacuri, lui Müller i se raportă totul imediat, și el își spusese că a venit momentul să-i frîngă gîtul tinerelului. Müller nu făcea parte dintre „veteranii" din Gestapo care îl considerau pe Schellenberg o figură neserioasă — ia, acolo, un fante, care comandă de la librărie cărți în latină și spaniolă, care se îmbracă ca un filfizon, nu-și tăinuiește legăturile amoroase, merge pe jos la serviciu, în Prinz Albrechtstrasse, refuzînd mașina : așa arată un colaborator serios al serviciului de informații ?... Flecărește, rîde, bea... Mintea de țăran, greoaie, dar receptivă la nou, a lui Müller, intuise că Schellenberg nu era decît prima rîndunică a unei noi generații ; în urma acestui băiat răzgîiat aveau să vină și alții croiți după același calapod.

Schellenberg o conduse pe Frau Heydrich pe malul lacului Plöner. Era poate singura femeie pe care o stima sincer ; putea discuta cu dînsa despre măreția spirituală a Eladei, despre senzualitatea vulgară a Romei. Hoinăriră pe malul lacului, discutînd cu însuflețire, contrazicîndu-se, completîndu-se, în timp ce doi bădărani tineri în slujba lui Müller făceau baie în apa rece a lacului, nescăpîndu-i o clipă din ochi ; misiunea lor era să observe comportarea „obiectului Nr. 2" și a „obiectului Nr. 75." (Müller o numise pe Frau Heydrich „obiectul Nr. 2" din considerație pentru poziția soțului în ierarhia Siguranței Reichului.) Lui Schellenberg nici nu-i trecu prin minte că cei doi mocofani, singurii care găsiseră să se scalde în apa rece ca gheața, ar putea fi agenți ai Gestapoului ; după părerea lui, unui agent îi era interzis să atragă atenția asupra lui într-un mod atît de direct. Viclenia țărănească a lui Müller se dovedise superioară logicii subtile a lui Schellenberg. Agenții urmau să fotografieze „obiectele" în cazul că le-ar veni „să se întindă puțin sub tufișuri", cum se exprimase Müller. Dar „obiectele" nu se întinseră sub tufișuri. După ce-și băură cafeaua pe terasa unei cofetării, se întoarseră în oraș. Nepierzîndu-și cumpătul, Müller își făcu socoteala că gelozia oarbă e mai de temut decît cea bazată pe evidențe. De aceea îi prezentă totuși lui Heydrich nota informativă asupra plimbării soției sale, în compania lui Schellenberg, prin pădure, subliniind că cei doi petrecuseră o jumătate de zi pe malul lacului Plöner.

Se abținu însă de la alte comentarii — Heydrich era de un amor-propriu bolnăvicios și hotărîrile sale erau de obicei imprevizibile.

Heydrich luă cunoștință de conținutul raportului în deplină tăcere. Cu un gest din cap, îi îngădui lui Müller să plece. Acesta se încordă tot : nu reușise să citească nimic pe fața ascuțită, severă, a superiorului său. Ziua se scurse fără să aducă nici o limpezire. Abia spre seară, după ce îi telefonă în prealabil și lui Müller, Heydrich intră în biroul lui Schellenberg și, bătîndu-l ușor pe umăr, îi spuse :

— Sînt foarte prost dispus astăzi. Hai să mergem să bem !

Hoinăriră în trei, pînă la patru dimineața, prin tot felul de taverne murdare, așezîndu-se la aceeași masă cu prostituatele cele mai decăzute, cu speculanți de valută, rîseră, glumiră, cîntară în cor cu toți bețivii cîntece populare. Către ziuă, Heydrich, alb la față, se trase aproape de Schellenberg și îi propuse să bea cu el *Brüderschaft*. După ce îndepliniră această ceremonie, Heydrich acoperi cu palma gura paharului lui Schellenberg și rosti :

— Uite ce este : ți-am turnat otravă în vin. Dacă nu-mi destăinui întreg adevărul despre relațiile tale cu Frau Heydrich, vei muri. Dacă îmi spui adevărul, oricît ar fi de dureros pentru mine, îți dau antidotul și scapi...

Schellenberg înțelese într-o clipă totul. Avea proprietatea de a sesiza lucrurile rapid. Își aminti de cei doi indivizi cu mutre grobiene care făceau baie în lac, observă privirea agitată a lui Müller, ca și zîmbetul mult prea exagerat ce se lățise pe fața acestuia, și spuse :

— Fie : Frau Heydrich mi-a telefonat spunîndu-mi că se plictisește și m-am dus cu dînsa pe malul lacului Plöner. Pot să vă aduc martori care să ateste cum ne-am petrecut timpul. Ne-am plimbat și am discutat despre măreția Greciei, care a decăzut din cauza delatorilor ce au vîndut-o romanilor. De altfel, nu numai din cauza asta a decăzut... Da, am fost cu Frau Heydrich, pe care pot spune că o divinizez, fiindcă e soția unui om pe care-l consider cu adevărat mare... Unde e antidotul ? întrebă el. Dați-mi-l !

Heydrich zîmbi, turnă în pahar puțin Martini și i-l întinse lui Schellenberg.

La o jumătate de oră de la această întîmplare, Schellenberg se prezentă la Heydrich, rugîndu-l să-i dea aprobarea să se căsătorească :

— Aș vrea să mă însor, spuse el, dar trebuie să vă spun că viitoarea mea soacră este de origine poloneză.

Originea viitoarei soacre constitui obiectul unei dezbateri aprinse ce avu loc la Reichsführerul SS Himmler. Himmler personal ceru să vadă fotografiile viitoarei soții a lui Schellenberg, precum și ale mamei acesteia. Se ceru avizul specialiștilor de la serviciul lui Rosenberg. Li se studie cu microscopul conformația craniului, mărimea frunții, forma urechilor. În cele din urmă, Himmler își dădu aprobarea pentru căsătorie.

La nuntă, Heydrich, care băuse enorm, îl luă de braț pe Schellenberg, îl duse lîngă fereastră și-i spuse :

— Crezi că nu știu că sora soției dumitale e măritată cu un bancher evreu ?

Schellenberg simți un gol în coșul pieptului și mîinile îi înghețară.

— Dar să lăsăm asta ! zise Heydrich, oftînd deodată adînc.

Schellenberg nu înțelese atunci pentru ce oftase Heydrich. Avea să înțeleagă mult mai tîrziu, cînd află că bunicul șefului Siguranței Reichului fusese evreu și cîntase la vioară, pe vremuri, la opereta din Viena.

—. .—. . 6

Schellenberg dădu peste Stirlitz în anticamera Reichsführerului. Stirlitz se înscrisese pentru o audiență la Himmler ; în mînă ținea o mapă verde-cenușie cu marginile aurite. În mapă se afla o singură foaie de hîrtie — scrisoarea redactată cu puțin înainte, îndată după ce se întorsese de la Köpenick.

— Dumneavoastră veți fi următorul, îl anunță șeful de cabinet pe Stirlitz, introducîndu-l în biroul lui Himmler pe generalul Pohl, șeful direcției administrației economice a SS-ului. Presupun că Obergruppenführerul nu va sta prea mult — are de raportat niște chestiuni de ordin local.

— Salut, Stirlitz, făcu Schellenberg. Te căutam.

— Bună ziua, răspunse Stirlitz. De ce arătați așa de obosit ?

— Se vede, nu-i așa ?

— Chiar foarte bine.

— Haidem la mine, am nevoie de dumneata chiar acum.

— Am cerut audiență la Reichsführer.

— În ce problemă ?

— Personală.

— Ai revii peste o oră — o oră şi jumătate, zise Schellenberg. Cere să-ţi fie amînată audienţa, Reichsführerul va rămîne aici pînă la sfîrşitul zilei.

— Bine, mormăi Stirlitz, deşi nu se prea face să amîn...

— Îl iau pe von Stirlitz cu mine, se adresă Schellenberg şefului de cabinet. Amînă, te rog, audienţa pentru ora două.

— Am înţeles, Brigadeführer !

Schellenberg îl luă pe Stirlitz de braţ şi, trecînd pragul, îi şopti cu un licăr de rîs în ochi :

— Ce zici ce voce are tipul ?... Raportează ca un actor de operetă, cu un glas de ventriloc... Şi-l vezi că nu ştie ce să mai facă pentru ca să-ţi intre sub piele.

— Eu îi compătimesc pe aghiotanţi, zise Stirlitz, fiindcă sînt obligaţi să-şi dea aere, să facă pe importanţii, altfel lumea şi-ar da seama de inutilitatea lor.

— N-ai dreptate. Un aghiotant e extrem de necesar. E ca un frumos cîine de vînătoare : cînd lucrezi, poţi chiar să stai de vorbă printre picături cu el, şi dacă are şi un exterior convenabil, ceilalţi vînători te vor invidia pentru achiziţia făcută.

— Am cunoscut un aghiotant, reluă Stirlitz în timp ce străbăteau lungul culoar, care de fapt făcea pe impresarul : le povestea la toţi cît de genial e patronul său... Pînă la urmă, i s-a organizat un mic accident de automobil — prea avea glasul mieros, era enervant...

Schellenberg rîse :

— Asta ai scornit-o, sau e un fapt real ?

— Bineînţeles că am scornit-o...

Dînd să urce pe scara principală, le ieşi înainte Müller.

— Heil Hitler, scumpilor ! îi salută acesta.

— Heil Hitler, amice ! răspunse Schellenberg.

— Sînt bucuros să vă văd, diavolilor, zise Müller. Nu cumva puneţi la cale vreo nouă viclenie ?

— Da, exact asta facem, răspunse Schellenberg. De ce nu ?

— Parcă putem noi să ne măsurăm cu viclenia dumneavoastră !... zise Stirlitz. În comparaţie cu dumneavoastră, noi sîntem nişte mieluşei nevinovaţi.

— La mine te referi ? se miră Müller. Ca să fiu sincer, nu-mi displace să fiu luat drept un diavol. Oamenii mor şi nu rămîne

decît amintirea lor. Tot e bine, chiar dacă lași în urma ta amintirea unui diavol...

Müller îi bătu prietenește pe umăr și intră în biroul unuia din colaboratorii săi ; îi plăcea să intre neanunțat în birourile subalternilor îndeosebi cînd aveau loc interogatorii de durată, pliticoase.

Cînd, în ultimele luni ale războiului, Hitler nu ostenea să repete, ca pe o formulă magică, că destrămarea coaliției anglo-sovieto-americane e o chestiune de săptămîni ; cînd dădea asigurări în dreapta și-n stînga că, după ce vor pierde o singură bătălie de proporții, aliații occidentali vor cere ajutorul germanilor, cei mai mulți luau aceste cuvinte drept manifestarea consecvenței caracterului Führerului, hotărît să creadă pînă la capăt în fantasmele născute de imaginația sa bolnavă. De data aceasta însă, Hitler se baza pe fapte : serviciul de investigații al lui Bormann pusese mîna, la Londra, încă pe la mijlocul lui 1944, peste capul agenților lui Himmler și Ribbentrop, ca să nu mai vorbim de cei ai serviciului secret al armatei, compromis prin căderea amiralului Canaris, pe un document cu caracter deosebit de secret, în care, printre altele, figurau următoarele rînduri : „Dacă barbaria rusă ar nimici cultura și independența străvechilor țări europene, s-ar produce o catastrofă fără precedent în istorie". Hitler avea o memorie excepțională, așa încît nu-i fu greu să se întoarcă în trecut, în anul 1936, la Nürnberg, cînd, de la tribuna congresului partidului național-socialist, el, Hitler, declarase : „Dacă metodele bolșevice vor izbîndi, cultura europeană va fi înlocuită cu cea mai îngrozitoare barbarie din cîte au existat vreodată..."

Alineatul citat din documentul sustras, la care Hitler revenea din ce în ce mai des, îi aparținea lui Winston Churchill. Primul ministru al Marii Britanii notase aceste rînduri într-un memorandum secret, în octombrie 1942, cînd rușii nu se aflau în Polonia, ci lîngă Stalingrad, nu în România, ci lîngă Smolensk, nu în Iugoslavia, ci lîngă Harkov.

Probabil că dacă ar fi aflat despre înverșunata dispută purtată între englezi și americani, în 1943—1944, cu privire la stabilirea direcției loviturii principale a armatelor aliate, Hitler s-ar fi ferit să emită acel decret prin care era pedepsită cu moartea pe loc orice încercare de a angaja tratative cu inamicul. Churchill insistase asupra unei debarcări în Balcani, argumentînd în felul următor :

— Problema se pune astfel : sîntem noi oare dispuşi să ne resemnăm în faţa instaurării comunismului în Balcani şi, poate, şi în Italia ? Sau, dimpotrivă, este de datoria noastră să ne împotrivim penetraţiei şi invaziei comuniste ?... Trebuie să evaluăm cu exactitate avantajele care ar reveni democraţiilor occidentale, în cazul în care armatele lor ar fi acelea care ar ocupa Budapesta şi Viena şi ar elibera Praga şi Varşovia...

Americanii cu o viziune mai realistă asupra lucrurilor îşi dădeau seama că stăruinţele lui Churchill de a îndrepta lovitura principală împotriva lui Hitler nu în Franţa, ci în Balcani, aveau un mobil cît se poate de egoist. Înţelegeau perfect că dacă va triumfa punctul de vedere al lui Churchil, Marea Britanie obţinea hegemonia în Mediterana ; Marea Britanie devenea stăpîna Africii, a Occidentului arab, al Italiei, Iugoslaviei, Greciei. Balanţa puterii ar fi înclinat astfel în mod evident în defavoarea Statelor Unite — în consecinţă, s-a hotărît ca debarcarea să fie efectuată în Franţa.

În iarna anului 1945, Churchill îşi formula în felul următor strategia, în faţa celor mai apropiaţi colaboratori ai săi ;

— Punctul unu — Rusia Sovietică reprezintă în momentul de faţă o ameninţare de moarte pentru lumea liberă ; punctul doi — trebuie creat fără întîrziere un nou front, pentru a-i fi stăvilită înaintarea impetuoasă ; punctul trei — acest front din Europa trebuie împins cît mai departe spre răsărit ; punctul patru — obiectivul principal şi esenţial al armatelor anglo-americane trebuie să-l constituie Berlinul ; punctul cinci — trupele americane trebuie să fie acelea care vor elibera Cehoslovacia şi vor intra în Praga ; punctul şase — Viena, de fapt întreaga Austrie, trebuie să fie înglobată în sfera de influenţă occidentală.

Politician totodată prudent şi temerar, Churchill îşi dădea prea bine seama de faptul că e de neconceput stabilirea de contacte cu oricine dintre căpeteniile hitleriste — nici măcar în cazul unei înaintări impetuoase a ruşilor înspre inima Europei — deoarece, dacă pentru dînsul Rusia reprezenta o ameninţare de moarte, pentru milioanele de oameni înrobiţi de fascişti, Uniunea Sovietică simboliza eliberarea. Pe de altă parte, conducătorii naziști se dovediseră întotdeauna mult prea perfizi, mult prea rău intenţionaţi pentru a se putea pune temei pe o înţelegere cu dînşii... Churchill era conştient şi de faptul că opinia publică mondială nu va ierta niciodată stabilirea de contacte între democraţiile occidentale şi hitleriști. În cel mai bun caz, ar fi putut, în anumite circumstanţe critice, să intre în legătură cu cei din opoziţia Führerului, pentru a crea un front

comun în fața rușilor care ar încerca să răzbată pînă la Atlantic, lucrul de care Churchill se temea cel mai mult. Dar de o opoziție reală nu se mai putea vorbi în Germania după zdrobirea, în vara lui 1944, a grupului de complotiști care încercaseră să-l asasineze pe Hitler. În schimb, își făcea socoteala Churchill, niște „relații amoroase" prudente cu una sau alta dintre căpeteniile naziste care ar încerca să propună capitularea trupelor Wehrmachtului numai pe frontul apusean, deși prea puțin plauzibile, dată fiind poziția fermă a lui Roosevelt și simpatiile de care se bucurau rușii în întreaga lume, le-ar îngădui aliaților să promoveze o politică mai rigidă față de Stalin, în primul rînd în chestiunea Poloniei și a Greciei.

Astfel, că, atunci cînd serviciul de informații militar îi aduse la cunoștință că nemții caută contacte cu aliații, Churchill comentă:

— Britaniei i se poate reproșa încetineala în acțiuni, infatuarea, spiritul prea analitic, umorul sec... Dar nimeni nu-i poate reproșa perfidia, și mă rog de bunul Dumnezeu ca nici pe viitor să nu i se poată reproșa vreodată. Dar, adăugă el, și ochii îi căpătară luciri de oțel, deși în adîncul lor jucau parcă și scînteieri de rîs, în practică, eu am făcut întotdeauna o netă demarcație între jocul diplomatic, menit să întărească de fapt comunitatea națiunilor, și perfidia directă, prostească. Numai asiaticii pot considera drept perfidie jocul diplomatic subtil și complicat. De altfel, însăși noțiunea de joc îți îngăduie să rostești la nevoie: un pas în lături ! Așa spun și copiii cînd se joacă, și nu cunosc politicieni mai onești decît copiii...

În felul acesta, Churchill le dădu de înțeles celor din serviciul secret că este pentru stabilirea de contacte cu nemții — desigur, în anumite circumstanțe, în anumite condiții și sub rezerva de a le putea declara la nevoie drept un joc, un sondaj efectuat în interesul cauzei comune, pentru slăbirea capacității de luptă a hitleriștilor.

— Și apoi, adăugă el, dat fiind faptul că prietenii noștri americani sînt informați și ei în aceeași măsură ca și noi sau poate chiar mai bine, se cuvine să le acordăm lor rolul de vioara întîia în cadrul formației orchestrale.

— Dar dacă s-ar dovedi oportun, jocul ar putea deveni, din simplu joc, o acțiune mai serioasă ? întrebă adjunctul șefului serviciului de informații.

— După părerea dumitale, jocul e ceva neserios ? Ei bine, jocul e tot ce poate fi mai serios pe lume. Jocul și pictura ; tot restul

e deșertăciune... răspunse Churchill. Era culcat în pat, nu se sculase încă de după somnul de după-amiază și se simțea bine dispus, vesel și plin de îngăduință. Politica, așa cum ne-am obișnuit s-o concepem, a murit. Locul politicii locale, bazată pe operațiuni elegante în cutare sau cutare regiune a globului, l-a luat politica mondială. Aceasta nu mai este o politică arbitrară, rezultatul ideilor unei personalități sau alteia, sau reflectarea aspirațiilor egoiste ale unui grup de oameni, ci o știință exactă ca matematica și la fel de periculoasă ca radiația experimentală în medicină. Politicii mondiale i se vor subordona deopotrivă pictorii și astronomii, liftierii și matematicienii, regii și geniile. Churchill își aranjă pledul și adăugă : dacă la cîrma statului se vor afla, concomitent, un rege și un mare om politic, acest lucru nu va fi în detrimentul regelui ; ei nu vor putea intra în conflict decît întîmplător și în nici un caz în chestiuni esențiale. Politica mondială va presupune, în cadrul strategiei ei, alianțe atît de neașteptate, schimbări de direcții atît de paradoxale, încît mesajul meu către Stalin de la 22 iunie 1941 va apărea drept culmea logicii și consecvenței. De altfel, mesajul meu a și fost logic, iar cît privește consecvența, acesta este un aspect secundar. Esențiale sînt interesele comunității națiunilor, restul istoria îl va trece cu vederea...

— Bună ziua, Frau Kien, rosti omul aplecîndu-se la căpătîiul bolnavei.

— Bună ziua, răspunse Käth abia auzit.

Îi venea încă greu să vorbească, capul îi vîjîia încontinuu, fiecare mișcare îi provoca grețuri. Se liniștea doar după ce alăpta copilul. Băiețelul adormea, şi odată cu el se cufunda și ea în toropeală. Iar atunci cînd deschidea ochii, înainte ca toate să înceapă din nou să i se rotească în cap, să-și schimbe culorile și o greață cumplită să i se urce în gît, un sentiment pe care nu-l mai cunoscuse niciodată punea stăpînire pe ea. Un sentiment ciudat, a cărui natură nu și-o putea explica. Se învălmășeau în el și teama, şi o liniște superioară, altădată necunoscută.

— Frau Kien, aș vrea să vă pun cîteva întrebări, zise omul. Mă auziți ?

— Da.

— N-am să vă deranjez prea mult...

— Din partea cui veniți ?

— Sînt de la o societate de asigurări...

— Soțul meu... nu mai e în viață ?

— Aș ruga să vă aduceți aminte : unde se afla dînsul cînd a căzut bomba ?

— Era în baie.

— Brichete de cărbuni mai aveți ? Se găsesc atît de greu... La noi, la societate, în birouri, e un frig năprasnic...

— Le-a cumpărat el... cîteva bucăți... o ocazie...

— N-ați obosit ?

— El... nu mai e în viață ?

— Vă aduc o veste tristă, frau Kien. Soțul dumneavoastră nu mai e în viață... Știți, societatea noastră acordă ajutor tuturor celor care au avut de suferit de pe urma acestor raiduri barbare. De ce ați avea nevoie, acum îndată, cît timp vă aflați în spital ? Hrana vă e asigurată, nu-i așa, îmbrăcăminte vă vom pregăti în preajma ieșirii din spital : pentru dumneavoastră și pentru copilaș... Ce bebeluș drăgălaș ! E fetiță ?

— Nu, băiat.

— Țipă ?

— Nu... Nici nu i-am auzit glasul.

Constatarea că nu auzise încă glasul pruncului o umplu dintr-o dată de îngrijorare.

— În general, noii-născuți țipă des, nu-i așa ? întrebă Käth.

— Ai mei zbierau cumplit, răspunse bărbatul, mă asurzeau cu țipetele lor. Dar ai mei s-au născut slăbuți, pe cînd al dumneavoastră vedeți ce voinic e. Cei voinici, sînt mai toți tăcuți de felul lor... Frau Kien, iertați-mă, dar dacă n-ați obosit prea tare, v-aș ruga să-mi mai răspundeți la o întrebare : pentru ce sumă erau asigurate bunurile dumneavoastră ?

— Nu știu... De lucrurile astea se ocupa soțul meu...

— Și la ce filială erați asigurați, sau nici asta nu vă amintiți ?

— Dacă nu mă înșel, la cea de la întretăierea dintre Kudarna și Kantstrasse.

— A-a, filiala numărul 27... Acum, cînd știu asta, îmi va fi mai ușor să obțin informațiile necesare. Spuneți-mi, vă rog... nu vă aduceți totuși aminte la ce sumă se ridică asigurarea ?

— Cred că la zece mii de mărci.

— E o sumă mare...

Omul își însemnă toate datele acestea în carnețelul său soios. Își drese încă o dată glasul și, aplecîndu-se spre Käth, rosti încet :

— Cît privește plînsul și emoțiile, țineți seama că sînt cu totul contraindicate pentru o mamă tînără... Sînt tată a trei copii și știu ce spun... Plînsul și emoțiile se răsfrîng numaidecît asupra stomăcelului micuțului, și atunci o să-i auziți glasul chiar prea des... S-a dus pentru totdeauna timpul cînd vă puteați permite să vă gîndiți la propria persoană. De aici înainte sînteți obligată să vă gîndiți în primul rînd la bebelușul acesta...

— N-o să mai plîng, spuse Käth în șoaptă și atinse cu degetele ei reci ca gheața mîna caldă și umedă a bărbatului. Vă mulțumesc...

— Unde locuiesc părinții dumneavoastră ? Societatea noastră de asigurări le va înlesni să vină să vă vadă. Suportăm noi costul transportului și le asigurăm și cazarea... Știți prea bine că hotelurile sînt în parte distruse, în parte ocupate de militari. Dar dispunem de camere în locuințe particulare. Părinții dumneavoastră vor fi mulțumiți. Unde să le scriem ?

— Părinții mei au rămas la Königsberg, răspunse Käth. Nu știu nimic de soarta lor.

— Dar rudele soțului ? Cui să comunic nenorocirea întîmplată ?

— Rudele lui trăiesc în Suedia... Dar nu e indicat să li se scrie : unchiul soțului meu este un mare prieten al Germaniei și am fost rugați să nu-i scriem... Trimitem scrisori prin cîte o ocazie sau prin intermediul ambasadei.

— Nu v-amintiți adresa ?

Între timp, copilul începuse să plîngă.

— Scuzați-mă, spuse Käth, după ce-l alăptez, vă spun și adresa.

— Eu ies, ca să nu vă stingheresc, zise omul și ieși din salon.

Uitîndu-se la ușa care se închidea în urma lui, Käth simți că i se pune un nod în gît. Capul o durea la fel ca și mai-nainte, dar greața o lăsase. Nu avu cînd să deslușească tîlcul întrebărilor ce i se puseseră adineauri, fiindcă pruncul începu să sugă la sîn și din clipa aceea orice teamă, orice lucru străin pieri. Rămase pentru ea numai copilașul care sugea lacom, mișcînd iute mînuțele : îl desfășase și se minuna văzîndu-l cît e de mare, de roșu, strîns parcă peste tot cu sforicele.

Apoi, îi veni deodată în minte că acum două zile se afla într-un salon mare, laolaltă cu multe alte femei ; acestora li se aduceau copiii la alăptat toți în același timp și salonul răsuna de țipete asurzitoare, pe care ea însă, le auzea parcă de la mare depărtare.

„De ce mă aflu acum aici, singură ? o sfredeli un gînd. Unde mă găsesc ?“

Omul reveni după o jumătate de oră. Îl privi cîtva timp surîzător pe copilul care adormise, apoi scoase din mapă mai multe fotografii, și le puse pe genunchi și spuse :

— Pînă ce eu o să-mi notez adresa unchiului dumneavoastră, v-aș ruga să vă uitați dacă nu recunoașteți în fotografiile acestea unele obiecte care vă aparțin. După bombardament, o parte din bunurile dumneavoastră au putut fi salvate. Știți, cînd ai fost sinistrat, chiar și o valiză salvată reprezintă mare lucru : ați putea vinde unele lucruri și cumpăra cele strict necesare pentru micuț... Desigur, noi vă vom pregăti cele trebuincioase pentru cînd veți ieși din spital, dar oricum...

— Franz Paakenen, Gustav Georgplatz, numărul 25, Stockholm.

— Vă mulțumesc. Nu vă simțiți obosită ?

— Da, nițel, răspunse Käth, care, printre geamantanele și cuferele aliniate în fața dărîmăturilor casei lor, recunoscuse o valiză mare ce nu putea fi în nici un caz confundată. În valiza aceea păstra Erwin aparatul de radioemisie...

— Uitați-vă cu atenție și după aceea am să mă retrag, zise omul întinzîndu-i fotografiile.

— După cîte îmi dau seama, răspunse Käth, nici unul dintre geamantane nu e al nostru...

— Vă mulțumesc. Chestiunea aceasta o considerăm rezolvată, spuse omul punînd la loc cu grijă fotografiile în servietă. Se ridică de pe scaun și se înclină. Peste o zi-două, am să mai trec pe aici să vă comunic ce am făcut în privința asigurării... Comisionul pe care obișnuiesc să-l iau — ce vreți, astea sînt timpurile ! — e cu totul neînsemnați, în nici un caz n-o să vă strîmtoreze...

— Vă voi fi extrem de recunoscătoare, răspunse Käth.

Individul care o vizitase pe Käth, anchetator al secției raionale a Gestapoului, trimise neîntîrziat la expertiză amprentele acesteia : fotografia reprezentînd geamantanele salvate fusese tratată în prealabil în laborator cu o substanță specială. Amprentele de pe radioemițătorul din valiză fuseseră puse în evidență dinainte, stabilindu-se că pe valiză și pe aparat erau întipărite amprentele a trei oameni diferiți... Anchetatorul expedie o a doua notă Direcției a șasea a Siguranței Reichului, cerînd date referitoare la persoana și activitatea lui Franz Paakenen, cetățean suedez...

Eismann se plimba nervos, încolo și încoace, prin biroul său. Cu mîinile la spate, măsura încăperea cu pași mari și repezi. Se simțea ca și cum i-ar fi lipsit ceva, un lucru foarte familiar și esențial totodată, dar ce anume, nu-și putea da seama. Asta îl împiedica să se concentreze ; mereu se depărta de elementul principal, al problemei care-l frămînta, neizbutind să-și ducă raționamentul pînă la capăt : cum și de ce ajunsese Stirlitz sub „microscop“ ?...

Într-un tîrziu, cînd se porniră să urle sirenele anunțînd alarma aeriană, izbindu-i timpanele cu vaierul lor neurastenizant, Eismann înțelese : îi lipsise tocmai alarma, bombardamentul... Războiul devenise o componentă normală a vieții de toate zilele, acalmia se înfățișa încărcată de primejdii ascunse și producea, prin ea însăși, mai multă spaimă decît un bombardament...

„Slavă Domnului, își zise Eismann, cînd sirena, încheindu-și urletul sinistru, tăcu și se așternu liniștea. În sfîrșit, pot să-mi văd și eu de lucru ! Toată lumea va coborî în adăpost și voi putea să mă gîndesc în tihnă, știind că n-o să mai intre nimeni să mă sîcîie cu întrebări prostești și cu tot felul de idei imbecile...“

Se așeză la birou și se apucă să frunzărească dosarul preotului protestant Fritz Schlag, arestat în vara anului 1944 sub acuzația de activitate antistatală. Ordinul de arestare fusese provocat de două denunțuri : al Barbarei Krein și al lui Robert Nietsche, enoriași amîndoi, ai bisericii al cărui paroh fusese Fritz Schlag. În notele de denunț se spunea că pastorul îndrumă, în predicile sale, la pace și înfrățire cu toate popoarele, înfierînd barbaria războiului și vărsarea de sînge. Din rapoartele polițienești mai vechi, reieșea că pastorul se întîlnise în mai multe rînduri cu fostul cancelar Brüning, aflat actualmente în emigrație în Elveția. Între cei doi se stabiliseră relații dintre cele mai cordiale, dar dosarul în ciuda verificării minuțioase întreprinse atît în Germania, cît și în Elveția, nu conținea nici un element care să ateste o cît de vagă legătură de ordin politic între pastor și excancelarul în exil...

Eismann nu știa ce să creadă : de ce nimerise pastorul Schlag la Siguranță și nu la Gestapo ? Ce anume stîrnise interesul oamenilor lui Schellenberg pentru persoana sa ? I se păru a găsi răspunsul într-o notă anexată la dosar : pastorul părăsise în două rînduri țara, în 1933, călătorind o dată în Marea Britanie, iar a doua oară în Elveția, pentru a participa la niște congrese ale pacifiștilor.

„I-au interesat pesemne relațiile pastorului, trase Eismann concluzia, legăturile lui cu cei întîlniți la congresele acelea. Așa se explică de ce au pus mîna pe el cei de la Siguranță, încredințîndu-i-l

lui Stirlitz. Dar ce vină are Stirlitz în treaba asta ? I s-a încredințat o misiune, omul a executat-o...“

Eismann răsfoi în continuare dosarul : interogatoriile erau scurte și laconice. Pentru ca referatul pe care urma să-l întocmească să se prezinte cît mai obiectiv și documentat, se străduí să scoată extrase, dar practic nu avu ce nota. Interogatoriile se desfășuraseră la un mod cu totul deosebit de cel folosit în mod obișnuit de Stirlitz, care știa să fie sclipitor în replici, inventiv, abil ; de data aceasta, discuțiile se desfășuraseră, de la început și pînă la sfîrșit, monoton, rutinier...

Eismann telefonă la cartoteca specială. Mult timp nu răspunse nimeni.

„Probabil că s-au dus la adăpost“, își zise și era gata să pună receptorul în furcă, cînd i se răspunse în sfîrșit.

— La telefon Eismann, de la direcția a patra. Bună seara. Vă rog să verificați dacă nu există în cartotecă imprimarea audierii de către Standartenführerul Stirlitz, a pastorului Fritz Schlag, pe data de 29 septembrie 1944 ?

„ — Țin să vă previn : sînteți arestat, iar pentru cel care a încăput pe mîinile justiției național-socialiste, a cărei menire este să pedepsească pe cei vinovați și să apere poporul de uneltirile dușmanilor săi, perspectiva de a ieși de aici și de a relua existența și activitatea dinainte este, practic, exclusă. Aceeași soartă o vor avea și rudele dumneavoastră apropiate. Fac o precizare totuși: situația dumneavoastră s-ar putea schimba dacă, întîi — recunoscîndu-vă vina, ați demasca în public pe ceilalți reprezentanți ai bisericii care au o atitudine neloială față de statul nostru și, al doilea — ați fi de acord, să colaborați pe viitor cu noi. Ce părere aveți despre această propunere ?

— Trebuie să mă gîndesc.

— Cît timp vă trebuie pentru aceasta ?

— Cît timp îi trebuie unui om să se pregătească pentru moarte ?

— Vă sfătuiesc încă o dată să reflectați serios la propunerea mea. Îmi dați să înțeleg că vă considerați atît în prima, cît și în a doua postură, un om sfîrșit... Dar nu vă simțiți totuși un patriot german ?

— Ba da. Nu știu însă ce înțelegeți dumneavoastră prin noțiunea de «patriot german»?

— Fidelitate față de ideologia noastră.

— Ideologie și patrie nu sînt două noțiuni care se suprapun.

— Veți recunoaște totuși că țara noastră și-a însușit ideologia Führerului. Și nu e datoria dumneavoastră, ca duhovnic, ca pastor de suflete, să fiți alături de poporul care împărtășește ideologia noastră ?

— Dacă aș avea posibilitatea să discut cu dumneavoastră de la egal la egal, aș ști ce să vă răspund.

— Ei bine, vă invit să discutăm de la egal la egal.

— Să fii alături de poporul tău, e una, și să fii încredințat că te călăuzești în viață după dreptate și credință, e alta... Una poate să coincidă cu cealaltă, după cum poate să și nu coincidă. În cazul de față dumneavoastră îmi propuneți o soluție contrară convingerilor mele. Intenționați să mă folosiți ca o particulă-anexă a nu știu căror forțe, în care scop vreți să mă determinați să semnez nu știu ce declarație. Și vă prezentați propunerea în așa fel ca și cum ați avea de-a face cu o persoană stăpînă pe liberul său arbitru. De ce vă adresați mie ca unui om cu personalitate, cînd îmi propuneți să devin unealta dumneavoastră ? N-aveți decît să-mi spuneți : sau semnezi hîrtia asta, sau te omorîm ! Cît privește destinul poporului german, convingerile sale și așa mai departe — toate astea, pentru mine, nu mai prezintă importanță, fiindcă, în realitate sînt de pe acum un om mort...

— Nu aveți dreptate. Și iată de ce : nu vă cer să semnați nici o hîrtie. Să zicem că-mi retrag prima condiție, aceea de a lua poziție deschisă, în presă și la radio, împotriva coreligionarilor dumneavoastră care au o atitudine ostilă față de regimul nostru. V-aș propune să acceptați în prealabil adevărul meu, adevărul național-socialismului, iar apoi, odată acceptat acest adevăr, să ne ajutați...

— Punînd problema în felul acesta, înțeleg că veți încerca să mă convingeți că național-socialismul le oferă oamenilor cea mai bună soluție de viață.

— Sînt gata s-o fac. Național-socialismul este statul nostru însuși, stat condus de mărețele idei ale Führerului. Dumneavoastră, clericii, nu sînteți capabili să oferiți o alternativă acestui stat. Tot ce propuneți este perfecțiunea morală.

— Absolut exact.

— Dar oamenii nu se pot rezuma la perfecțiunea morală, după cum nu-și pot reduce existența nici la bucata de pîine. Așadar, ceea ce urmărim noi este bunăstarea poporului nostru. Să considerăm acest obiectiv ca un prim pas pe drumul care va duce ulterior națiunea noastră la perfecțiunea morală.

— Fie, dar în cazul acesta am să vă pun o întrebare : lagărele de concentrare sau interogatoriile de felul celui la care mă supuneți în această clipă pe mine, om al bisericii, sînt o rezultantă inevitabilă a organizării dumneavoastră de stat ?

— Bineînțeles ! În felul acesta vă apărăm de mînia națiunii, care, dacă ar afla că sînteți un adversar al Führerului, un adversar al ideologiei noastre, v-ar linșa...

— Totuși, unde e cauza și unde efectul ? Din ce izvorăște mînia națiunii, și constituie oare această mînie o caracteristică a regimului pentru care militați ? Dacă-i așa, atunci se ridică întrebarea : de cînd a devenit mînia un factor pozitiv, de sine stătător ? Nu, nu e vorba de mînie, ci de o reacțiune la rău. Și dacă așezați la temelia statului dumneavoastră mînia, dacă, pentru dumneavoastră, mînia constituie cauza, iar toate celelalte fenomene efectele ei, într-un cuvînt, dacă ridicați răul la nivelul de cauză, cum mă veți putea convinge că răul este o binefacere ?

— Termenul acesta : «răul», l-ați folosit dumneavoastră, eu vorbeam de mînia națiunii, de ura poporului. Ura unui popor care, pentru întîia dată după mulți ani de privațiuni provocate de umilitorul tratat de la Versailles, după ce atîta vreme a fost spoliat de bancherii și negustorii evrei, și-a cîștigat dreptul la o viață tihnită. E firesc ca poporul să se mînie atunci cînd cineva, fie el și om al bisericii, încearcă să conteste marile izbînzi ale partidului național-socialist condus de genialul nostru Führer.

— Foarte bine... Dar cum se împacă «viața tihnită» de care vorbeați cu războiul ?

— Noi purtăm războiul exclusiv pentru a ne asigura spațiul vital.

— Dar a ține în lagăre de concentrare un sfert din populație este tot o binefacere, tot o ilustrare a acelei vieți armonioase pentru care îmi cereți să-mi dau viața ?

— Comiteți o eroare, în lagărele noastre de concentrare, care, în treacăt fie spus, nu constituie un mijloc de exterminare — folosiți probabil date culese din surse dușmănoase — nu se află nici pe departe un sfert din populația țării. Și apoi, pe porțile tuturor lagărelor noastre de concentrare veți găsi inscripția : «Prin muncă, la libertate». În lagăre, sînt educate elementele rătăcite ; bineînțeles, cei care nu că s-au rătăcit, ci s-au dovedit a ne fi dușmani, sînt exterminați...

— Așadar, dumneavoastră decideți cine anume este vinovat față de dumneavoastră și cine nu ?

— Evident.

— Așadar, dumneavoastră știți dinainte ce vrea fiecare om în parte, prin ce greșește și prin ce nu ?

— Eu știu ce vrea poporul.

— Poporul ! Din cine este format poporul ?

— Din oameni.

— Atunci, cum puteți să știți ce vrea poporul, dacă nu cunoașteți ce vrea fiecare om în parte ? Nu e o himeră să credeți că cunoașteți aprioric năzuințele poporului, impunîndu-ni-le, prescriindu-ni-le nouă tuturor ?

— N-aveți dreptate. Poporul vrea să se hrănească bine...

— Și pentru asta, vrea să poarte război ?

— Stați puțin ! Vrea să se hrănească bine, să aibă locuințe bune, automobil, să fie fericit în viața de familie — și, pentru fericirea aceasta a sa, vrea să poarte război ! Da, vrea războiul !

— Și vrea, de asemenea, ca aceia care gîndesc altfel decît el să zacă în lagăre ? Dacă una decurge inevitabil din cealaltă, înseamnă că este ceva șubred în concepția dumneavoastră despre fericire, fiindcă fericirea dobîndită prin asemenea mijloace nu poate fi, din punctul meu de vedere, dreaptă. Dar pesemne că eu văd lucrurile altfel decît le vedeți dumneavoastră. Probabil că, din punctul dumneavoastră de vedere, scopul scuză mijloacele. La fel gîndeau și iezuiții.

— Ca preot, vă feriți probabil să adoptați o atitudine critică față de învățătura creștină, nu-i așa ? Sau poate vă luați totuși îngăduința să condamnați măcar anumite perioade din istoria creștinismului ? Bunăoară, inchiziția ?

— Să nu credeți că n-am ce vă răspunde. Bineînțeles că în istoria creștinismului a existat și inchiziția. Fiindcă veni vorba de asta, să știți că, după opinia mea, decăderea spaniolilor ca națiune s-a datorat tocmai faptului că ei au substituit mijlocul scopului. Inchiziția, instituită inițial ca un mijloc pentru purificarea credinței, s-a transformat treptat în scop în sine. Cu alte cuvinte, acțiunea de purificare, autodafé-ul, cruzimea, urmărirea celor ce se abăteau de la dogmele bisericii, concepute inițial ca mijloace pentru purificarea credinței, au ajuns cu timpul să fie practicate pentru ele însele : răul a devenit un scop în sine.

— E clar. Dar spuneți-mi : cît de des se citează în istoria creștinismului cazuri de nimicire în masă a unor credincioși, evident spre binele celorlalți rămași în viață ?

— Am înțeles ce vreți să spuneți. De regulă, erau nimiciți ereticii. Iar ereziile consemnate în istoria creștinismului au fost toate, fără excepție, mai degrabă niște răzmerițe țintind interese strict materiale. Ereziile au proclamat toate, fără excepție, ideea inegalității, în timp ce Isus Hristos tocmai ideea egalității între oameni a propovăduit-o. Majoritatea ereziilor din istoria creștinismului susținea că bogatul nu este cîtuși de puțin egal cu săracul, că acesta din urmă trebuie să-l răpună pe cel bogat sau să se îmbogățească el însuși și astfel să-i ia locul ; iar învățătura lui Hristos constă, dimpotrivă, în aceea că nu există, în principiu, nici o deosebire între un om și altul, că bogația e un lucru la fel de trecător ca și sărăcia. Pe cînd Isus Hristos s-a străduit să-i pacifice pe oameni, ereziile, toate, fără excepție, au îndemnat la vărsare de sînge. De altfel, ideea de rău a izvorît abia din dogmele eretice, și dacă biserica a adoptat măsuri violente împotriva ereziilor, a făcut-o tocmai pentru ca violența să nu se strecoare și să nu devină parte integrantă din doctrina creștină.

— De acord. Dar acționînd împotriva ereziilor, care se caracterizau prin violență, biserica admitea violența, așa este ?

— O admitea, dar n-o transforma în scop și n-o aproba în principiu.

— Violența împotriva ereziei a fost admisă, după cîte știu, de-a lungul a vreo opt-nouă secole, nu-i așa ? Așadar, vreme de opt-nouă sute de ani a fost utilizată violența în scopul stîrpirii violenței. Noi am venit la putere în 1933. Atunci, ce pretenții aveți de la noi ? În decurs de unsprezece ani, noi am lichidat șomajul, în decurs de unsprezece ani, am asigurat hrana pentru toți germanii — ei bine, am făcut toate acestea folosind violența față de cei ce aveau concepții contrare nouă ! Și veniți dumneavoastră să ne puneți bețe-n roate — flecărind ! Dacă sînteți un dușman chiar atît de convins al regimului nostru, n-ar fi fost mai logic să recurgeți la acțiuni mai palpabile, decît să vă mărginiți la vorbe ? De exemplu, să încercați să organizați un grup antistatal printre enoriașii dumneavoastră și să acționați direct împotriva noastră ? Răspîndind manifeste, punînd la cale sabotaje, acte de diversiune, atentate împotriva unor reprezentanți ai puterii noastre ?

— Nu, n-aș urma niciodată o asemenea cale, din simplul motiv... nu pentru că m-aș teme, nu de asta... Dar, pur și simplu, această cale mi se pare inaccesibilă în principiu, pentru că, folosind împotriva voastră propriile voastre metode, aș deveni fără voia mea, aidoma voua.

— Așadar, dacă ar veni la dumneavoastră, să zicem, un tînăr dintre enoriașii dumneavoastră și v-ar spune : «Părinte, nu sînt de acord cu regimul existent și m-am hotărît să lupt împotriva lui... »

— Nu l-aș împiedica s-o facă.

— Să presupunem că v-ar spune : «M-am gîndit să-l ucid pe Gauleiter». Iar Gauleiterul acela ar avea trei copii, trei fetițe — de doi, de cinci și de nouă ani. Și o soție paralitică. Cum ați proceda ?

— Nu știu.

— Și dacă aș veni eu și v-aș cere să divulgați numele acelui tînăr ? Ați sta în cumpănă să salvați existența a trei fetițe și a unei femei bolnave ? Mi-ați refuza sprijinul dumneavoastră ?

— Da, vi l-aș refuza, pentru că adesea, salvînd o existență sau alta, distrugi în chip inexorabil altele... În zilele acestea, cînd omenirea e angajată într-o încleștare atît de inumană, orice acțiune ai întreprinde, pînă la urmă ea n-ar avea alt rezultat decît o nouă vărsare de sînge. Iată de ce singura conduită posibilă a unui om al bisericii în împrejurările prezente este să se păstreze cît mai deoparte de forțele bestiale, să nu se alăture călăului. E o cale pasivă, din păcate, dar una activă, în aceste condiții, duce doar la sporirea vărsării de sînge.

— Sînt convins că dacă v-am aplica metodele de anchetare de gradul trei, care sînt, vă asigur, deosebit de dureroase, pînă la urmă tot ne-ați divulga numele tînărului terorist !

— Vreți să spuneți că dacă m-ați preschimba într-un animal înnebunit de durere, veți scoate de la mine tot ce veți dori ? Tot ce se poate... Dar nu voi mai fi eu acela. Dacă așa stau lucrurile, de ce vă pierdeți timpul discutînd cu mine ? Aplicați-mi metodele de anchetare pe care le-ați numit, preschimbați-mă într-un animal sau într-o mașină insensibilă...

— Spuneți-mi, dacă anumiți inși, firește niște dușmani înrăiți ai regimului și niște descreierați totodată, ar apela la dumneavoastră, cerîndu-vă să vă deplasați peste graniță, să zicem în Marea Britanie, în Rusia sau Elveția, în calitate de mediator, urmînd să transmiteți un mesaj oarecare, ați accepta o asemenea propunere ?

— A fi mediator este pentru mine o stare firească...

— Cum adică ?

— Nu ține de datoria mea să mediez în raporturile dintre oameni și Dumnezeu ? Prin natura raporturilor sale cu Dumnezeu, se și definește de altfel omul, în deplinul înțeles al acestui termen. Iată de ce eu nu fac nici o deosebire între raporturile dintre om

și Dumnezeu și între raporturile dintre un om și un alt om. În realitate, ele sînt identice — lumea fiind, în ansamblul ei, unică. A media între oameni este deci pentru mine, în principiu, o funcție firească. Singura condițiune pe care aș pune-o într-o asemenea situație ar fi ca actul meu de mediere să fie exercitat în favoarea binelui și prin mijloace moralmente ireproșabile.

— Dar dacă acest act de mediere ar aduce prejudicii statului nostru ?

— Mă siliți să recurg la generalități. Înțelegeți cît se poate de bine că eu, ca reprezentant al bisericii, nu pot accepta, din principiu, un stat întemeiat pe violență. Se înțelege că aș dori din suflet ca poporul meu să trăiască altfel decît trăiește în prezent. O !, dacă aș ști cum și în ce fel să se ajungă la asta !... În principiu, aș vrea ca toți oamenii, toți indivizii constituiți în statul național-socialist de astăzi să rămîie în viață și să se schimbe numai caracterul politic al societății în care trăim. Ce n-aș da ca nimeni, ca nici un om să nu fie ucis pentru a se ajunge la asta !...

— După părerea mea, trădarea este o crimă abominabilă, dar și mai abominabilă este contemplarea indiferentă și pasivă a modului cum sînt comise, atît trădările, cît și omorurile în general...

— Dacă-i așa, singurul lucru ce s-ar putea întreprinde ar fi să se pună capăt omorurilor.

— Poate, dar nu dumneavoastră sînteți în măsură s-o faceți.

— Da, nu eu sînt. Dar ce înțelegeți prin trădare ?

— Trădarea înseamnă, printre altele, pasivitate.

— Nu, pasivitatea nu înseamnă încă trădare.

— Dimpotrivă, e mai condamnabilă chiar decît trădarea..."

Eismann simți clădirea zguduindu-se cumplit. „Probabil că bombardează undeva foarte aproape, se gîndi, sau aruncă bombe extrem de mari... Ciudată discuție... Foarte interesantă, dar cu tonul în care e purtată e stranie..."

Îl sună pe ofițerul de serviciu. Acesta își făcu apariția în birou palid-vînăt la față și năduşit tot. Eismann i se adresă :

— Înregistrarea pe care mi-ai adus-o e oficială sau una de control ?

Ofițerul de serviciu bolborosi :

— Vă comunic îndată, mă duc să mă informez.

— Bombardează în apropiere ?

— Ne-au fost sparte toate geamurile...

— N-ai voie să cobori în adăpost ?

— Nu, răspunse ofițerul. Conform instrucțiunilor, e interzis.

Eismann avea intenția să continue audierea înregistrării, dar ofițerul de serviciu, revenind în birou, îi aduse la cunoștință că Stirlitz nu înregistrase discuția respectivă din cadrul anchetei. Înregistrarea pe care o audiase fusese făcută din ordinul serviciului de contrainformații, în cadrul operațiunii de control asupra funcționarilor din aparatul central...

— Sînt bombe de cel puțin o tonă, aprecie Schellenberg.

— Da, așa se pare, încuviință Stirlitz.

Îl încerca o dorință aprigă să iasă din birou și să dea foc hîrtiei pe care o avea în mapă, raportul acela în legătură cu tratativele purtate de către „trădătorii S.D.-ului" cu Occidentul. „Vicleșugul lui Schellenberg, medita Stirlitz, e mai complicat decît pare la prima vedere. Probabil că pastorul l-a interesat încă de la început ca piesă de acoperire pentru viitor. Iar faptul că are nevoie de el tocmai acum e mai mult decît simptomatic. Evident că o asemenea acțiune el n-ar întreprinde-o fără știrea lui Himmler !" Totodată însă, Stirlitz își dădea seama că trebuie să examineze cu Schellenberg fără nici o grabă și cît mai degajat detaliile operațiunii ce urma să fie efectuată. Cu cît o va pune la punct mai calm și mai cu grijă acum, cu atît vor crește șansele de reușită ale acțiunii sale...

— Am impresia că avioanele pleacă, zise Schellenberg, după ce ascultă atent. Sau mă înșel ?

— Pleacă să ia o nouă încărcătură de bombe...

— Nu, ăștia de acum se duc să se distreze la bazele lor... Au suficiente avioane ca să ne bombardeze fără întrerupere... Așadar, dumneata consideri că dacă vom ține ca ostateci pe sora și pe nepoții pastorului, acesta se va întoarce cu siguranță ?

— Da, absolut sigur.

— Consideri că, odată reîntors, dacă îi vor lua interogatoriul oamenii lui Müller, el va ține sub tăcere faptul că dumneata personal i-ai cerut să plece pentru a stabili unele contacte ?

— De asta sînt mai puțin sigur. Depinde cine îi va lua interogatoriul...

— Ar fi poate bine să păstrezi benzile de magnetofon cu discuțiile pe care le-ai purtat cu dînsul, iar el... cum se zice, să-și găscască obștescul sfîrșit într-un bombardament.

— Am să reflectez...

— Și intenționezi să reflectezi mult timp ?

— V-aș cere îngăduința să studiez chestiunea temeinic și sub toate aspectele ei...

— Cît timp îți propui pentru „studierea chestiunii" ?

— Am să mă străduiesc să vă prezint anumite propuneri concrete pînă diseară.

— Bine, zise Schellenberg. Uite că avioanele au plecat totuși... Vrei o cafea ?

— Grozav aș vrea, dar am s-o beau după ce-mi termin treburile.

— Cum vrei. Îmi pare bine, Stirlitz, că ai înțeles totul atît de exact. O să fie o lecție pentru Müller. A început să-și cam ia nasul la purtare, chiar și față de Reichsführer. O să facem noi treaba care i-ar fi revenit de fapt lui și să-i mai retezăm din nas... Reichsführerul va fi foarte mulțumit cînd va afla.

— Reichsführerul nu știe nimic despre această acțiune ?

— Nu, să zicem că nu... E clar ? În general, trebuie să-ți spun că îmi face mare plăcere să lucrez cu dumneata...

— Și mie de asemenea.

— De ce ești așa de supărat ?

— Cînd sînt supărat, arăt cu totul altfel, bombăni Stirlitz. Atunci sînt cu adevărat posomorît... Acum sînt preocupat, atîta tot.

Schellenberg îl conduse pe Standartenführer pînă la ușă. Strîngîndu-i mîna, spuse :

— Dacă totul decurge cu bine, vei putea pleca pentru vreo cinci zile în munți : e o perioadă a anului minunată pentru schi — zăpada e albastră, și te bronzezi grozav... Doamne, ce de splendori sînt pe lume ! Și cîte dintre ele nu ne-a făcut războiul să le dăm uitării cu totul...

— Înainte de toate, ne-am dat uitării pe noi înșine, răspunse Stirlitz, așa cum uiți paltonul în șifonier după ce, de Paști, îi tragi un chef monstru...

— Da, da, oftă Schellenberg, așa cum uiți paltonul în șifonier... Dar versuri de cînd n-ai mai scris, Stirlitz ?

— N-am făcut niciodată așa ceva...

Schellenberg îl amenință cu degetul :

— O minciună mică, Stirlitz, trezește suspiciuni mari...

— Pot să și jur, zîmbi Stirlitz. Am scris de toate în viața mea, numai versuri nu, am o adevărată idiosincrasie pentru rimă...

După ce distruse scrisoarea sa adresată lui Himmler, Stirlitz ieşi din clădirea de pe Prinz Albrechtstrasse şi o luă alene pe stradă înspre Spree. Trotuarul era curățat, deși nu mai departe de noaptea trecută, fusese acoperit de mormane de cărămizi sfărîmate : de la un timp, se succedau două și chiar trei bombardamente aeriene în fiecare noapte.

„M-am aflat la un pas de cădere, se gîndea Stirlitz. Atunci cînd Schellenberg m-a pus să mă ocup de pastorul Schlag, îl interesa fostul cancelar Brüning, care trăiește în emigrație în Elveția. Atît şi nimic altceva. Îl interesau relațiile pe care putea să le aibă pastorul ; de aceea a și admis cu atîta ușurință ca bătrînul să fie eliberat, a fost de-ajuns să-i spun că pastorul va colabora cu noi. Schellenberg a văzut mai departe decît mine. El a contat, în perspectivă, pe pastor ca pe un pion în jocul ce-l puneau la cale. Ridicol : ce rol ar putea juca pastorul în operațiunea întreprinsă de Wolff ? Şi în ce constă această operațiune ? Cine este interesat în efectuarea ei ? De ce Schellenberg, atunci cînd a vorbit despre călătoria lui Wolff în Elveția, a deschis aparatul de radio ? Dacă el însuși se teme să vorbească despre lucrul ăsta cu glas tare, înseamnă că e vorba de un plan grandios și că Obergruppenführerul Karl Wolff e învestit cu toate prerogativele ; de altfel, rangul pe care-l deține în cadrul SS este egal cu al lui Ribbentrop sau al lui Fegelein. Schellenberg n-a putut evita să-mi vorbească despre Wolff, știa că altfel i-aș fi pus eu însumi delicata întrebare ; şi-a dat seama că nu puteam organiza operațiunea acționînd în necunoştință de cauză, cu ochii închiși. Nu cumva Occidentul are intenția să se așeze la masa tratativelor cu Himmler ? E adevărat că puterea e în mîna lui Himmler, de lucrul acesta ei își dau seama prea bine, ori n-are nici o rațiune să porți tratative cu alții decît cei care dețin puterea. Totuși, e de neconceput ca ei să accepte să se așeze la aceeași masă cu... Dar să admitem că ar fi așa... În acest caz, pastorul va fi momeala, cobaiul, rolul lui ar fi să camufleze adevăratele tratative. Numai că, după cîte se pare, ei au subestimat relațiile pe care le are Schlag. Va trebui, prin urmare, să-l instruiesc pe bătrîn în așa fel, încît dînsul să uzeze de influența sa împotriva celor care, prin intermediul meu, îl vor expedia acolo. Aveam de gînd să-l utilizez ca al doilea canal de legătură, dar se pare că va trebui să-i încredințez un rol mai important. Altul, nu el, va organiza contactele în Elveția. Dacă îl voi înarma cu o «legendă» întocmită de mine şi

nu cu versiunea lui Schellenberg, vor veni la el și emisarii Vaticanului, și cei ai anglo-americanilor. E limpede. Trebuie să-i pregătesc o legendă de asemenea factură, încît să trezească un viu interes pentru persoana lui și totodată un contrainteres pentru toți ceilalți nemți aflați acolo sau pe cale să sosească. Să vedem cine va fi mai tare. În orice caz, important și urgent este întocmirea legendei bătrînului — asta în primul rînd, iar apoi numele celor din opoziția lui Hitler și Himmler al căror reprezentant va fi el acolo."

Stirlitz șezu îndelung cu paharul de coniac în față în acea *Weinstube* plasată într-un subsol. Aici era liniște și nimeni nu-l distrăgea de la gîndurile sale. Iar acestea i se derulau febrile și precise, ca întotdeauna cînd se loveau de cîte o problemă pe care nu și-o putea lămuri cu toată claritatea.

Despre omul acela nu se știa mai nimic. Putea fi văzut extrem de rar în preajma Führerului în jurnalele cinematografice și în fotografiile din ziare. Scund de statură, cu obrazul însemnat de cicatrice ca un student de pe vremuri, se ascundea după spatele vecinilor ori de cîte ori țăcăneau aparatele reporterilor.

Se spunea că prin 1924 stătuse în pușcărie timp de paisprezece luni, pentru omor din motive politice. După aceea, fie că fusese amnistiat, fie că evadase și trăise în clandestinitate — nici asta n-o știa nimeni precis. Nimeni nu-l luase în seamă pînă în ziua cînd Hess fugise cu avionul în Anglia. Führerul îl însărcinase pe Himmler să facă ordine în „bordelul acesta scîrbos". Așa se exprimase Führerul despre Cancelaria partidului, al cărei șef fusese Hess — singurul membru de partid care i se adresa Führerului pe nume și care îl tutuia. Într-o singură noapte, oamenii lui Himmler operară peste șapte sute de arestări. O parte din cei arestați fură ulterior eliberați, o parte trimiși în lagăre de concentrare pe termene lungi de detențiune. Au fost arestați colaboratorii cei mai apropiați ai lui Hess, dar valul de arestări îl evită pe cel mai apropiat ajutor al șefului Cancelariei de partid, pe primul său locțiitor, Martin Bormann. Mai mult decît atît, el fu acela care, într-o anumită măsură, rectifică acțiunile întreprinse de Himmler : îi salva de arestare pe oamenii de care avea nevoie, iar pe ceilalți, dimpotrivă, făcea el să fie trimiși în lagăre.

Devenind succesorul lui Hess, nu se schimbă cîtuși de puțin : rămase la fel de taciturn și, ca și înainte, nu se despărțea nici o clipă de carnețelul în care își nota fiecare cuvînt rostit de Hitler ;

trăia la fel de modest și de retras ca și înainte, departe de ochii lumii. Păstră aceeași atitudine de accentuat respect față de Göering, Himmler și Goebbels, dar treptat, în decurs de un an-doi, știu să se facă atît de necesar Führerului, încît acesta îl numi o dată, în glumă, umbra sa. Știa să organizeze în așa fel lucrurile, încît dacă Hitler se interesa de o problemă oarecare înainte de a se așeza la masa de prînz, la cafea, Bormann îi și servea răspunsul la chestiunea respectivă. Și făcea totul fără tam-tam, fără insistență scînteietoare, fără să caute să se pună în evidență. Odată, la Berchtesgaden, cînd Führerul fu întîmpinat cu ovații care se transformară într-o manifestație spontană, dar cu toate acestea nu mai puțin grandioasă, Bormann observă că Hitler fusese nevoit să stea în plină bătaie a soarelui. A doua zi, Hitler văzu exact în locul acela un stejar enorm : Bormann organizase, literalmente peste noapte, transplantarea copacului... Hitler îl dojenise atunci pe Bormann, dar în adîncul sufletului fusese mai mult decît satisfăcut de această dovadă de solicitudine din partea adjunctului său. Bormann îi pregătea lui Hitler corespondența, tot el parcurgea în prealabil materialele ce urmau să-și găsească locul pe biroul Führerului. Odată, cînd Goebbels îi trimisese lui Hitler un album care glorifica eroismul aviatorilor, Bormann returnă albumul cu următoarea observație : „Face oare să-l iritäm pe Führer cu o minciună propagandistică atît de evidentă ?"

El știa că Hitler nu-și pregătește niciodată dinainte cuvîntările : Führerul se bizuia pe talentul său de improvizator, și de obicei improvizațiile îi reușeau. Dar Bormann nu uita, în special înaintea intîlnirilor cu oameni de stat străini sau în ajunul sărbătoririi revoluției din 9 noiembrie, să noteze pentru Führer o serie de teze asupra cărora, după părerea lui, era cazul ca acesta să-și concentreze atenția. Munca aceasta imperceptibilă, dar foarte importantă, el o făcea cu un tact deosebit, și lui Hitler nu-i mijise niciodată în minte bănuiala că discursurile sale programatice altcineva le concepuse de fapt, în numele său ; activitatea lui Bormann era, în ochii lui, o muncă de secretar, indispensabilă și prestată exact în momentele oportune. Și cînd se întîmplase odată ca Bormann să se îmbolnăvească, Hitler simți chiar din prima zi că n-are nici un spor în lucrul lui și trimise acasă la Bormann pe medicul său personal.

Bormann se pricepea, fără să fie de o insistență supărătoare sau să depășească limitele respectului, să afle de la fiecare cu ce

probleme venea la Führer și știa să-l sfătuiască ce anume să spună și cum să se comporte în timpul audienței. Îi pregătea pe vizitatori de așa manieră ca opiniile acestora să coincidă cu cele ale Führerului.

Pe cei care-și permiteau să discute în contradictoriu cu Führerul, susținînd un punct de vedere propriu diferit de cel îndeobște acceptat, Bormann făcea în așa fel ca să nu mai fie primiți și altă dată în audiență.

El era gîngav, în schimb redacta excelent orice fel de lucrări în scris ; era inteligent, dar știa să-și mascheze inteligența sub aparența unei naivități sincere și nu lipsite de un anume iz de grosolănie ; era atotputernic, dar știa să se comporte ca un muritor de rînd care „trebuie să se consulte" înainte de a lua o hotărîre cît de cît de răspundere.

Acestui om deci, lui Martin Bormann, îi sosi într-o dimineață, de la S. D., prin poșta secretă și cu mențiunea „personal", o scrisoare cu următorul cuprins : *„Parteigenosse Bormann, în cadrul secretariatului dumneavoastră există anumiți oameni ce fac parte din S.D. — numele lor îmi sînt necunoscute, dar dacă m-ați însărcina dumneavoastră personal s-o fac, le-aș putea afla. Nu sînt convins că scrisoarea de față vă va parveni ; în caz că o veți primi totuși, îmi fac datoria ca prin aceste rînduri să mă adresez dumneavoastră într-o importantă chestiune de stat. In momentul de față în spatele Führerului, un număr de inși, pe care îi cunosc, pun la cale un joc periculos cu reprezentanții din Suedia și Elveția ai putredelor democrații occidentale. Iată la ce se pretează acești oameni, acum cînd națiunea germană e angajată în războiul total, cînd viitorul lumii se hotărăște pe cîmpurile de bătălie. V-aș putea informa în amănunt asupra desfășurării acestor tratative care constituie un act de trădare. Țin însă să-mi fie garantată siguranța personală, deoarece, dacă această scrisoare a mea va ajunge în mîinile aparatului S.D., nu încape nici o îndoială că voi fi lichidat imediat. Aceasta este motivul pentru care nu o semnez. In caz că această comunicare a mea vi se pare importantă, vă rog să veniți cu mașina, mîine, la orele 13.00, în fața hotelului „Neue Tor", aflat vizavi de muzeul de științe naturale. Un membru al N.S.D.A.P. credincios Führerului."*

Bormann ținu mult scrisoarea sub ochi, pe birou. De vreo cîteva ori, dăduse să întindă mîna spre receptorul telefonului. Se gîndise să-i telefoneze șefului Gestapoului, Müller. Știa cît de obligat îi

este Müller, și pentru ce anume. Acesta, vechi copoi, luase parte, în două rînduri, pe la începutul anilor treizeci, la nimicirea organizației partidului național-socialist din Bavaria. Mai tîrziu, cînd acesta devenise partidul de stat al Germaniei, se pusese în slujba lui. Pînă în anul 1939, șeful Gestapoului stătuse în afara partidului : colegii săi din serviciul siguranței nu-i puteau ierta sîrguința dovedită în timpul republicii de la Weimar. Bormann fusese acela care — și Müller o știa — îl ajutase să intre în rîndurile partidului, garantînd personal pentru el în fața Führerului. Cu toate acestea, Bormann îl ținuse întotdeauna pe Müller la distanță. În străfundul sufletului, nu prea avea încredere în cei din S.S. Toți îl slujeau, într-un fel sau altul, pe Himmler. Iată de ce se mulțumise să-l observe cu multă atenție pe Müller, cîntărind șansele : dacă urma să și-l apropie, trebuia să-l introducă și în sfînta sfintelor, altfel n-ar fi avut nici un rost. Nu se putuse hotărî s-o facă.

„Ce înseamnă asta ? se gîndea Bormann, cercetînd cu atenție, poate pentru a zecea oară, scrisoarea. Să fie o provocare ? Puțin probabil. A scris-o vreun scrîntit ? Nu cred, pare să spună adevărul... Dar dacă autorul e de la Gestapo, și Müller e și el amestecat în joc ? Șobolanii fug de obicei de pe corabia care se scufundă, așa că totul e posibil... În orice caz, nu e exclus să fi pus mîna pe un atù care să-mi fie de folos în jocul împotriva lui Himmler. Dacă așa stau lucrurile, aș putea transfera în liniște, fără să mă feresc de ticălosul acela, fondurile partidului la băncile din statele neutre pe numele oamenilor mei, și nu ai lui...“

Bormann cugeta îndelung la semnificația scrisorii primite, fără să ajungă la vreo concluzie.

Eismann reluă audierea înregistrării. Fuma alene, ascultînd foarte atent vocea ușor voalată a lui Stirlitz.

„— Atunci, de ce n-ați încercat să întreprindeți unele acțiuni violente împotriva noastră ? Răspundeți-mi cu toată sinceritatea. Vă promit că cele discutate de noi vor rămîne între pereții aceștia.

— Probabil că eu însumi mi-am impus să mă abțin de la violență. Dar vine un moment cînd orice om ajunge la capătul răbdării. Amenințîndu-mă cu exterminarea, chiar prin acest fapt mă determinați să reacționez, să trec la acțiune. Dar chiar așa stînd lucrurile, făptuind răul, nu mă amăgesc susținînd că făptuiesc binele. Deosebirea dintre noi constă în aceea că voi, săvîrșind răul,

îl calificați drept un act pozitiv, în timp ce eu, săvîrșind răul ca reacție la răul săvîrșit de voi, nu uit nici un moment că ceea ce fac e un act negativ.

— Spuneți-mi, v-ați simțit înfricoșat în cele două luni petrecute în închisorile noastre ?

— Am trăit sub imperiul spaimei în toți acești unsprezece ani de cînd vă aflați voi la putere.

— Asta-i demagogie. V-am întrebat dacă v-a fost teamă cît timp ați stat în celulă, în închisorile noastre ?

— Bineînțeles.

— Da, bineînțeles. Hai să ne închipuim că, printr-un miracol, ați fi eliberat : nu-i așa că n-ați vrea să mai ajungeți aici și a doua oară ?

— Nu. După cum n-aș mai vrea, în general, să am de-a face cu voi...

— Perfect. Dar dacă aș condiționa eliberarea dumneavoastră, cerîndu-vă să păstrați cu mine personal, relații corecte, dacă nu neapărat amicale ?

— Evident că aș accepta. Întreținînd relații corecte, chiar amicale, cu dumneavoastră, n-aș face decît să mă comport față de dumneavoastră așa cum mă comport față de oameni în general. De vreme ce spuneți că mă veți cerceta ca om, pur și simplu, și nu ca funcționar din aparatul partidului național-socialist, nimic nu mă va opri să văd în dumneavoastră un om pur și simplu.

— Da, dar omului care vă va cerceta îi veți datora viața...

— Desigur.

— Și nu veți uita lucrul acesta ?

— Nu.

— Se-nțelege de la sine că nu vi se va mai încredința o parohie, că veți fi obligat să duceți o viață retrasă. Puteți să-mi promiteți că vă veți abține să mai predicați ?

— Îmi rămîne altceva de făcut ?

— Dacă voi reuși să vă obțin eliberarea, va trebui să vă manifestați într-un fel recunoștința...

— Vreți să mă ajutați dintr-o pornire sufletească dezinteresată, sau, ajutîndu-mă, legați anumite planuri de persoana mea ?

— Leg, într-adevăr, și niște planuri de persoana dumneavoastră.

— În cazul acesta, trebuie să mă încredințez că scopul pe care îl urmăriți este în slujba binelui, altfel îmi este greu să vă dau un răspuns favorabil.

— Vă asigur că scopurile pe care le urmăresc sînt cît se poate de cinstite.

— Și ce ar urma să fac ?

— Printre prietenii și cunoștințele mele se numără profesori, savanți, funcționari din aparatul de partid, militari, ziariști, într-un cuvînt, fel de fel de oameni. M-ar interesa ca dumneavoastră — bineînțeles, în eventualitatea că voi reuși să-mi conving șefii să vă pună în libertate — să le faceți cunoștință și să angajați discuții cu fiecare în parte. N-am să vă cer să întocmiți rapoarte în legătură cu cele discutate. Nu garantez că în încăperea alăturată nu se vor afla instalate microfoane, dar n-aveți decît să vă duceți în pădure ca să stați de vorbă. Tot ce doresc este să aflu în ce măsură, după părerea dumneavoastră, unul sau altul dintre oamenii aceștia se află de partea forțelor binelui sau ale răului. Pot să contez pe acest serviciu amical ?

— Da... Da, desigur... Dar încă de pe acum mă pot împiedica să nu-mi pun o serie de întrebări în legătură cu mobilul propunerii pe care mi-o faceți.

— Foarte bine : formulați-vă întrebările.

— Ori dovediți față de mine o încredere absolută, cerîndu-mi un serviciu pe care nu-l puteți cere nimănui altcuiva, ori e un act provocator. Dacă e vorba de un act de provocare, discuția noastră se plasează într-un cerc vicios.

— Adică ?

— Adică vom face iarăși uz de două limbaje diferite. Dumneavoastră vă veți plasa din nou pe poziția funcționarului, iar eu pe cea a omului care se străduiește din răsputeri să nu adopte o mentalitate de funcționar.

— Și ce anume v-ar putea convinge că nu e, din parte-mi, un act de provocare ?

— O simplă privire în ochii dumneavoastră.

— Atunci, să considerăm că am și schimbat scrisorile de acreditare."

— Să mi se întocmească un raport în legătură cu comportarea în închisoare a pastorului, ceru Eismann după ce isprăvi audierea înregistrării fonice ce îi fusese pusă la dispoziție. Cum a reacționat în diverse împrejurări, ce legături a avut, ce discuții a purtat cu

deținuții, ce înclinații a dovedit... Într-un cuvînt, un raport cît mai amănunțit.

Raportul, care îi fu înmînat peste o oră, se dovedi întru totul surprinzător. Se preciza în el că pastorul Schlag fusese eliberat din închisoare în ianuarie 1945. Din dosar nu reieșea dacă pastorul acceptase să lucreze pentru S.D. sau dacă eliberarea sa avea alte rațiuni, ascunse. Eliberarea se produsese în urma dispoziției verbale a lui Schellenberg, care i-l încredințase spre supraveghere lui Stirlitz. Asta era tot. Eismann se ridică de pe scaun și începu să se plimbe prin birou ; intuia că e ceva în neregulă, ceea ce îi dădea un sentiment de îngrijorare, amestecat cu altul și mai neplăcut, și mai straniu : acela al nimicniciei sale...

O jumătate de oră mai tîrziu, îi fu adusă o relație suplimentară : după punerea sa în libertate, se ocupase de Schlag un agent special de la direcția a șasea.

— Unde sînt rapoartele agentului ? întrebă Eismann.

— Omul a ținut legătura direct cu Standartenführerul Stirlitz.

— Înregistrările le aveți ?

— Nu, îl informă funcționarul de la serviciul de cartoteci. În interesul operațiunii, nu s-au făcut înregistrări...

— Să fie căutat agentul respectiv, ceru Eismann. Cu discreție, însă. Să nu afle nimeni altcineva în afară de noi trei : dumneata, eu și el...

Kaltenbrunner îi telefonă lui Müller, cerîndu-i să expedieze, la Praga, generalului Krüger de la Gestapo, proiectul unui ordin secret al Führerului :

— Altfel o să ne scape și Praga, cum s-a întîmplat cu Cracovia. Ia cunoștință și dumneata de conținutul ordinului : e un model de bărbăție și de geniu din partea Führerului.

„Ordin emis de Führer:

Conținutul : distrugerea obiectivelor de pe teritoriul Germaniei.

Lupta pentru salvgardarea ființei poporului nostru ne impune să utilizăm și pe teritoriul Germaniei toate mijloacele capabile să ducă la slăbirea capacității de luptă a inamicului și să oprească înaintarea acestuia. Se va recurge la orice mijloc spre a-i provoca inamicului pierderi cît mai mari și a-i reduce forța combativă. Se înșală cine își închipuie că după recucerirea teritoriilor pierdute am putea utiliza din

noii căile de comunicație, poșta, telefoanele, întreprinderile industriale și serviciile de gospodărie comunală pe care, înainte de retragere, nu le-am distrus sau pe care le-am scos din funcțiune doar pentru o scurtă perioadă. Retrăgîndu-se, inamicul va lăsa în urma sa pămîntul pîrjolit și nu va ține seamă în nici un fel de nevoile populației locale.

In consecință, ordon :

1. Vor fi distruse toate căile de comunicații, poșta, telefoanele, întreprinderile industriale și serviciile de gospodărie comunală, precum și rezervele materiale aflate pe teritoriul Germaniei și pe care inamicul le-ar putea utiliza în cît de mică măsură îndată după ocupație sau în perioada imediat următoare.

2. Răspunzători pentru operațiunea de distrugere vor fi : comandamentele militare, în ce privește obiectivele militare, indiferent de natura acestora (sînt incluse căile de comunicații și serviciile poștale și telefonice), Gauleiterii și împuterniciții de stat pentru apărare în ce privește întreprinderile industriale, serviciile de gospodărie comunală și rezervele materiale. Armata va acorda ajutorul necesar Gauleiterilor și împuterniciților de stat pentru apărare la îndeplinirea sarcinilor ce le incumbă acestora.

3. Ordinul de față va fi adus de îndată la cunoștința tuturor comandanților. Își pierd valabilitatea orice dispoziții anterioare contrare prezentului ordin.

HITLER."

—— . ——. . 8

In drum spre întîlnirea cu Bormann — nu-i venea să creadă că acesta nu se va prezenta la locul și la ora fixată, prea era îmbietoare momeala agățată de cîrlig — Stirlitz conducea mașina cu viteză redusă, revenind, pentru orice eventualitate, pentru ca să se asigure că nu e urmărit, pe cîte unele din străzile străbătute. Măsurile de precauție le întreprindea mecanic : în ultimele zile, n-avusese nici un motiv de îngrijorare, și nici nu se mai trezise, ca altădată, în toiul nopții, cuprins, de la tălpi și pînă-n creștet, de un

sentiment subit şi acut de alarmă. Rămînea atunci culcat, cu ochii deschişi în întuneric, analizînd minuţios, un ceas, două, trei, fiecare minut al zilei precedente, căutînd să rememoreze fiecare cuvînt schimbat, indiferent cu cine, fie el şi lăptarul ori vreun vecin de bancă întîmplător din metrou, care la rîndul lui putea să fie urmărit, fără s-o ştie, şi care-l putea periclita astfel şi pe el. Acesta şi era motivul pentru care Stirlitz prefera să circule cu maşina : evita în felul acesta contactele inutile. Totodată însă, socotea că n-ar fi prudent nici să se izoleze cu totul de lume. N-avea cum şti ce sarcină i s-ar putea încredinţa în viitor. Şi atunci, o schimbare bruscă în conduita sa ar fi fost imposibil să nu le atragă atenţia celor puşi să-l supravegheze, iar pentru Stirlitz nu constituia un secret faptul că orice cetăţean al Reichului era supravegheat îndeaproape.

Stirlitz îşi lua libertatea să viziteze foarte des muzeele. În primul rînd, pentru că într-un muzeu se aflau de obicei puţini vizitatori, sălile, înalte şi vaste, aveau ecou, ceea ce îi dădea posibilitatea să constate dacă se ţinea sau nu cineva după el. În al doilea rînd, paznicii, ghizii, funcţionarii muzeelor erau de regulă informatori ai Gestapoului raional, şi ori de cîte ori intra într-un muzeu — de obicei, era în uniformă — toţi indivizii aceia raportau de îndată mai sus cu cine fusese, în ce zi şi între ce ore. Se ducea în uniformă fiindcă ştia că prea puţini ofiţeri vizitează muzeele, aşa că eleganta sa tunică de colonel nu putea trece neobservată.

Luase încă de mult deprinderea de a analiza cu scrupulozitate orice detaliu ; în profesiunea lui, de cele mai multe ori fleacurile erau acelea care te pierdeau. Dacă voiai să te salvezi de la cădere, erai obligat să acorzi importanţă fiecărui amănunt. Nici nu existau de fapt amănunte în sfera sa de activitate, ci numai oameni atenţi sau, dimpotrivă, gură-cască.

...Stirlitz aruncă maşinal o privire în oglinda retrovizoare şi scoase un şuierat de surpriză : „Wanderer“-ul pe care îl avusese în spate lîngă Kurfürstendamm continua să se ţină în urma lui. Apăsă brusc pe accelerator şi „Horch“-ul o zvîcni înainte. O luă cu mare viteză către Alexanderplatz, o coti pe Bergstrasse, apoi, în dreptul cimitirului, pe Veteranenstrasse ; aici, se uită îndărăt şi constată că maşina care-l urmărea — dacă îl urmărea într-adevăr — rămăsese în urmă. Mai făcu un ocol de control şi, trecînd prin faţa restaurantului său preferat, „La Gottlieb bădăranul“, opri. Avea timp destul.

„Dacă s-au apucat din nou să mă urmărească, își zise, înseamnă că s-a întîmplat ceva. Dar ce putea să se întîmple ? Ia să mă așez frumușel, să beau un coniac și să chibzuiesc ce-ar fi putut, la urma urmelor, să se întîmple..."

Îi plăcea foarte mult cîrciumioara aceea veche. Îi spunea „La Gottlieb bădăranul", fiindcă patronul, întîmpinîndu-i pe clienți, le spunea tuturor, indiferent de rang, de funcție și de poziția în societate :

— Dracu' te-a adus, porc scîrbos ? Agățași și-o muierușcă, ia s-o văd — o-ho-ho... bună bucățică ! Măi, butie de bere, măi, halcă de vacă bătrînă, măi, uger de girafă bolnavă...

Cu timpul, Stirlitz observă că Gottlieb îi „cinstea" cu epitetele cele mai deșucheate tocmai pe clienții pe care-i respecta mai mult ; era felul lui de a-și manifesta respectul, un respect de-a-ndoaselea...

Gottlieb îl întîmpină pe Stirlitz cu un aer absent :

— Hai noroc, cretinule ! Du-te și halește...

Stirlitz îi strînse mîna, îi vîrî două mărci în palmă și se așeză la o măsuță de stejar din fund, în spatele unui stîlp de lemn acoperit de sus și pînă jos de inscripții — cu cele mai supărate și mai cinice înjurături ale pescarilor din Mecklenburg, lectura predilectă a nevestelor, îndeobște trecute, de industriași.

„Ce-ar fi putut să se întîmple ? își frămînta mintea Stirlitz sorbind alene din coniac. Nu aștept sosirea nici unui om de legătură, deci nu poate fi vorba de o cădere. Vreo chestie mai veche ? Dar ei nu fac față nici evenimentelor în curs — sabotajul e în creștere, atîtea acte de sabotaj n-a cunoscut Germania niciodată. Erwin.. Stop ! Nu cumva au găsit radioemițătorul ?"

Stirlitz își scoase țigările, dar tocmai fiindcă simțea o dorință aprigă să tragă un fum în piept, se stăpîni și nu aprinse nici una.

Îi venea să se ridice și să se ducă numaidecît la ruinele casei lui Erwin și Käth.

„Greșeala e a mea... Ar fi trebuit să scotocesc personal prin toate spitalele : dacă nu sînt decît răniți ? M-am mulțumit să întreb la telefon... Am să mă ocup de asta imediat după întîlnirea cu Bormann... De venit, trebuie să vină : ăștia, cum se văd la strîmtoare, cum ajung la sentimente mai democratice... Numai cînd le merge din plin se arată inaccesibili, în schimb atunci cînd își simt sfîrșitul, devin fricoși, blînzi și democrați nevoie-mare. Deocamdată, trebuie să las deoparte orice altă preocupare, inclusiv pe Erwin

şi Käth. Întîi de toate, trebuie să cad la înţelegere cu călăul ăsta. Dar dacă mi s-a părut doar că „Wanderer"-ul mă urmăreşte ?

Ieşi din local, se aşează la volan şi porni, fără grabă, spre Invalidenstrasse, unde se afla muzeul de ştiinţe naturale. Acolo, lîngă hotelul „Neue Tor", trebuia să se întîlnească, peste o oră, cu Bormann. Dacă era cumva filat, avea tot timpul să scape de urmăritori.

Conducea foarte încet, privind din cînd în cînd în oglinda retrovizoare : „Wanderer"-ul negru nu se vedea.

„Poate că mă verifică Schellenberg, acum, înainte de lansarea operaţiunii Schlag ? se gîndi el. Ar fi o explicaţie destul de plauzibilă. Sau poate nervii mei au început să cedeze ?"

Privi din nou în oglindă : strada era pustie. Profitînd de acalmia în circulaţia vehiculelor, nişte copii pe patine cu rotile se jucau de-a prinselea pe asfalt, umplînd văzduhul de rîsete şi chiuituri. Pe lîngă pereţii coşcoviţi ai caselor, sute de oameni stăteau la coadă, aşteptînd pesemne să vină carnea.

Stirlitz îşi parcă maşina lîngă clinica „Charité" şi, traversînd parcul spitalului, ieşi în Invalidenstrasse, aproape de muzeu. Locul era liniştit şi pustiu : nu se vedea nici ţipenie de om. Alesese anume locul acela : de acolo vedeai totul ca-n palmă.

„E drept că ar fi putut foarte bine să-şi plaseze oamenii în hotelul de vizavi. Dacă Bormann l-a înştiinţat pe Himmler, chiar aşa se va proceda. Dar dacă n-a făcut-o, atunci oamenii lui Bormann se vor foi mai mult ca sigur pe aici, pe lîngă intrarea în muzeu, pe partea opusă hotelului, luîndu-şi aere de colaboratori ştiinţifici..."

Stirlitz îmbrăcase în ziua aceea un costum civil, şi, cu ochelarii cu ramă groasă de baga şi cu bereta trasă mult pe frunte, era greu de recunoscut, mai ales de la distanţă. La intrarea în muzeu, în vestibul, era expusă o bucată uriaşă de malachit din Ural, alături de un ametist din Brazilia. Stirlitz se oprea întotdeauna în dreptul ametistului brazilian, dar cu coada ochiului admira nestemata din Ural.

Aşa făcu şi acum, după care, fără să se grăbească, intră într-o sală vastă, cu geamurile sparte, care adăpostea macheta unui dinozaur. De acolo avea o vizibilitate perfectă asupra pieţei şi a hotelului. Nu, totul era liniştit şi pustiu, chiar prea liniştit şi pustiu. În muzeu, în afară de Stirlitz, nu se afla nici un alt vizitator, situaţie care, acum, nu-i convenea de fel.

Stirlitz se opri în fața unei vitrine interesante înfățișînd treisprezece stadii în evoluția cutiei craniene. Craniul cu numărul opt aparținea unui pavian, cel cu numărul nouă unui gibon, numărul zece unui urangutan, unsprezece unei gorile, doisprezece unui cimpanzeu. Numărul treisprezece era un craniu de om.

„De ce e omul al treisprezecelea ? Toate sînt împotriva omului, chiar şi numerele, își zise Stirlitz înciudat. Nu putea să fie al doisprezecelea sau al paisprezecelea ?... Ca să vezi — nici mai mult, nici mai puțin, al treisprezecelea !... Și de jur împrejur, cît vezi cu ochii, numai maimuțe, reflectă el în continuare, oprindu-se în fața lui Bobby, o gorilă împăiată. De unde interesul acesta excesiv față de maimuțe ?“

Pe o plăcuță, scria : „Gorila Bobby, adusă la Berlin la 29 martie 1928, în vîrstă de trei ani. A murit la 1 august 1935. Înălțimea — un metru şi 72 centimetri. Greutatea — 266 kilograme.“

„N-ai zice, zîmbi Stirlitz care o vedea pentru a nu ştiu cîta oară. Nici măcar nu pare grasă. Eu sînt mai înalt decît ea şi nu cîntăresc decît şaptezeci și două de kilograme...“

Se depărtă de gorilă păşind de-a-ndăratelea şi ajunse lîngă una din ferestre, de unde se vedea trotuarul opus de pe Invalidenstrasse. Se uită la ceas. Pînă la întîlnire mai erau douăzeci de minute.

Aceasta era exact ora la care îl convocase pe agentul său Klaus. Expediase, în cursul dimineții, prin secretariat, o înştiințare cifrată pe adresa acestuia. Toată lumea cunoştea obiceiul lui Stirlitz de a se întîlni cu agenții săi prin muzee : lucrul acesta i-ar fi servit drept justificare în cazul cînd prezența sa în muzeu ar fi dat cuiva de bănuit. Convocîndu-l pe Klaus, Stirlitz urmărise două scopuri : cel principal, să-şi asigure un alibi pentru eventualitatea că Bormann l-ar fi înştiințat pe Himmler despre scrisoare, iar acesta din urmă ar fi ordonat să fie cercetat, clădire cu clădire, întreg cartierul ; cel secundar, să-şi întărească şi mai mult, chiar dacă indirect, alibiul în privința dispariției lui Klaus.

Stirlitz trecu în sala următoare : Invalidenstrasse rămînea la fel de pustie. Se opri în dreptul unui exponat care constituia o raritate şi care fusese găsit în pădurile Wedenschloss în secolul al optsprezecelea. Într-o bucată de trunchi de copac, erau înfipte adînc niște coarne de cerb, laolaltă cu o parte din craniu, sfărîmat : se vede treaba că vînjosul animal, urmărit de nenoroc în vremea bătăliilor amoroase din primăvară, dînd să izbească într-un rival, greşise ținta şi nimerise cu coarnele într-un trunchi de copac...

Stirlitz auzi zgomot de glasuri în spatele său și o întreagă răpăială de pași. În prima clipă, îl străfulgeră gîndul : „Razie !". Pe urmă însă își dădu seama că erau glasuri de copii. Se întoarse : o profesoară încălțată cu niște ghete bărbătești scîlciate, dar lustruite lună, își adusese elevii, probabil de clasa a șasea, să-și țină acolo lecția de naturale. Copiii se uitau vrăjiți la exponate ; păreau intimidați, de aceea nici nu erau gălăgioși, abia dacă îndrăzneau să șușotească între ei.

Stirlitz îi urmări cu privirea. Fețele copiilor erau pămîntii, nasurile li se ascuțiseră, iar din ochi le lipsea acel licăr minunat de zburdălnicie copilărească. O ascultau pe profesoara lor cu un aer concentrat, de oameni maturi.

„Ce blestem o fi apăsînd asupra acestui popor ? se gîndi Stirlitz. Cum a fost cu putință ca niște idei stupide să ajungă să-i condamne pe toți acești copii la foamete, la bătrînețe precoce ? Nemernicii aceia, care stau ascunși în bunkere, unde, bineînțeles, și-au făcut provizii de ciocolată, de sardele și cașcaval, nu pregetă acum să-și facă scut din trupurile plăpînde ale acestor băiețandri... Și ceea ce e și mai îngrozitor, cine a sădit în copiii aceștia credința oarbă că cea mai înaltă rațiune a vieții este să mori pentru idealurile Führerului ?..."

Stirlitz părăsi muzeul, prin ieșirea de incendiu, la ora unu și cinci minute. În dreptul hotelului nu se afla nimeni. Se furișă, prin niște curți, pînă la Spree, făcu un ocol, se urcă în mașină și se duse la birou, la S.D. Nici în drumul de întoarcere nu observă să fi fost filat.

„Ceva nu e în regulă, își zise el. Ciudat : dacă Bormann m-ar fi așteptat, nu se poate să nu-l fi observat. Dar nici de urmărit, n-am fost urmărit, asta e sigur, m-am speriat degeaba..."

Explicația era că Bormann nu putuse pleca din Bunker : Führerul tocmai perora la ora aceea, sala era arhiplină, iar el, Bormann, stătea chiar în spatele și la doi pași în stînga Führerului. Ar fi fost curată nebunie să plece în timp ce acesta vorbea. De dorit, ar fi dorit să-l întîlnească pe omul care îi trimisese scrisoarea. Dar nu putu părăsi Bunkerul decît la ora trei.

„Cum să dau de el acum ? se întreba Bormann în drum spre Cancelaria de partid. Nu risc nimic întîlnindu-mă cu el, în schimb risc refuzînd s-o fac..."

„D-8 către Müller.

Strict secret. Dactilografiat într-un singur exemplar.

Automobilul cu marca «Horch» avînd numărul WKR 821 s-a desprins din urmărire în cartierul Veteranenstrasse. După toate indiciile, persoana de la volan a observat maşina din spate. Conform indicaţiilor dumneavoastră, am încetat urmărirea, deşi forţînd motorul, am fi putut-o continua. După ce am comunicat serviciului N-2 direcţia în care s-a îndreptat «Horch»-ul WKR 821, ne-am înapoiat la bază. D-8.“

„V-192 către Müller.

Strict secret. Dactilografiat într-un singur exemplar.

Preluînd supravegherea maşinii cu marca «Horch» numărul WKR 821, colaboratorii mei au stabilit că persoana de la volan a intrat la ora 12.27, în clădirea muzeului de ştiinţe naturale. Întrucît m-aţi prevenit că obiectul urmăririi posedă o înaltă calificare profesională, am hotărît să nu încredinţez filarea sa în interiorul muzeului unuia sau mai multor «vizitatori». Agentul meu Ilse a primit misiunea să-i aducă în sălile muzeului pe elevii clasei a şasea, pentru a ţine acolo lecţia. Datele furnizate de către Ilse îmi permit să raportez cu toată certitudinea că obiectul n-a luat contact cu nici o persoană. Ataşez o schiţă reprezentînd exponatele în dreptul cărora obiectul s-a oprit mai îndelung. Obiectul a părăsit clădirea la ora 13.04. prin ieşirea de incendiu folosită de personalul muzeului. V. 192.“

Müller ascunse rapoartele în mapă înainte de a ridica receptorul telefonului.

— Alo, făcu el, la telefon Müller.

— Salut, „tovarăşe“ Müller ! Aici „tovarăşul“ Schellenberg, glumi şeful serviciului de spionaj politic. Sau îţi convine mai degrabă „mister“ Müller ?

— Prefer să mi se spună „Müller“, simplu, replică şeful Gestapoului. E mai direct, mai modest şi mai de bun gust... Te ascult, amice.

Schellenberg acoperi cu palma receptorul telefonului şi privi spre Stirlitz. Acesta zise :

— Da. Şi direct, frontal ! Altfel o să se strecoare, e şiret ca o vulpe.

— Amice, spuse Schellenberg, se află la mine Stirlitz, poate că ţi-aduci aminte de el... Da ? Cu atît mai bine. Omul e oarecum

derutat : a constatat că este urmărit şi nu ştie de către cine, de niscaiva bandiţi — ştii, locuieşte în pădure, singur în casă — ori poate că s-au apucat să-l fileze oamenii dumitale. N-ai vrea să ne ajuţi să lămurim chestiunea ?

— Ce marcă are maşina lui ? întrebă Müller scoţînd din mapă rapoartele abia primite.

— Ce marcă are maşina dumitale ? întrebă Schellenberg, acoperind din nou cu palma receptorul.

— „Horch".

— Nu acoperi receptorul cu palma, spuse Müller. Dă-mi-l pe Stirlitz la telefon.

— Dumneata vezi la distanţă ? întrebă Schellenberg.

— Sigur ! Nu ştiai ?

Stirlitz luă receptorul şi rosti :

— Heil Hitler !

— Bună ziua, amice, răspunse Müller. Numărul maşinii dumitale nu e cumva WKR 821 ?

— Exact, Obergruppenführer...

— De unde au început să te fileze ? De la Kurfürstendamm ?

— Nu. De la Friedrichstrasse.

— Te-ai desprins de ei pe Veteranenstrasse ?

— Exact.

— I-ai observat ?

— Evident.

Müller izbucni în rîs.

— Am să le trag o chelfăneală : ce, aşa se lucrează ? Nu fi îngrijorat, Stirlitz, nu te-au urmărit bandiţii. N-o să te tulbure nimeni în pădurea dumitale. Oamenii noştri au fost : filează un „Horch" care seamănă cu al dumitale... Maşina unui cetăţean din America de Sud. Nu-ţi schimba în nici un fel modul de viaţă, dar dacă, ceea ce nu cred să se întîmple, vei fi din nou confundat cu sudamericanul acela şi mi se va raporta că frecventezi „Zigeunerkeller"-ul din Kudam, te previn că n-am să închid ochii...

„Zigeunerkeller" („Pivniţă ţigănească") era o cîrciumioară unde accesul militarilor şi membrilor de partid era interzis.

— Chiar dacă o să mă aflu acolo în interes de serviciu ? întrebă Stirlitz.

— Chiar şi-atunci, rîse Müller. Dacă ţii cu tot dinadinsul să te întîlneşti cu oamenii dumitale prin taverne, fixează-ţi întîlnirile la „Mexico".

Localul acesta era una din găselniţele lui Müller. „Mexico“ era o adevărată capcană a Gestapoului. Stirlitz aflase asta de la Schellenberg care, desigur, n-avea dreptul să i-o spună. Întrucît li se interzisese printr-o circulară specială membrilor de partid şi militarilor să frecventeze acea cîrciumă, cei mai naivi dintre aceştia credeau că se află acolo în deplină siguranţă, habar neavînd că fiecare măsuţă era prevăzută cu un microfon...

— Vă mulţumesc pentru dezlegarea dată, răspunse Stirlitz. De acum încolo, am să fixez întîlnirile cu oamenii mei la „Mexico“. Şi în caz că voi avea neplăceri din cauza asta, voi veni la dumneavoastră să vă cer sprijinul.

— Vino. Voi fi oricînd bucuros să te văd, amice. Heil Hitler !

Stirlitz se întoarse în biroul său cu un sentiment mai degrabă confuz : era înclinat să-l creadă pe Müller, orice s-ar zice, acesta jucase cu cărţile pe faţă. Dar nu cumva jucase Müller mult prea deschis ? Simţul măsurii constituie esenţialul în orice domeniu de activitate şi cu atît mai mult în activitatea de spionaj. Uneori, Stirlitz se simţea mai puţin periclitat cînd îşi dădea seama că e suspectat decît atunci cînd i se arăta o încredere exagerată... Pentru orice eventualitate, în seara aceea, avînd de făcut o cursă importantă, chemă maşina de serviciu.

„Werner către Müller.

Strict secret. Dactilografiat într-un singur exemplar.

Astăzi la ora 19.42, obiectul a chemat maşina de serviciu WKN 441. Obiectul a cerut şoferului să-l ducă pînă la staţia de cale ferată «Mitlplatz», unde a coborît din maşină. Încercarea de a da de urma obiectului la celelalte staţii a rămas fără rezultat.

WERNER“.

Müller introduse şi acest raport în mapa sa uzată în care păstra documentele referitoare la cazurile cele mai secrete şi mai importante şi se apucă din nou să studieze dosarul personal al lui Stirlitz. Încercui cu creionul roşu un pasaj dintr-o notă informativă, în care se sublinia că „obiectului“ îi place să-şi petreacă timpul liber vizitînd muzeele. Aceeaşi notă preciza că tot în muzee fixa şi întîlnirile cu agenţii săi.

„Interesant om, îşi zise Müller, inteligent şi cit se poate de original. Cît despre Kaltenbrunner, chiar că nu m-am aşteptat din partea lui la atîta perspicacitate. Vreo cinci ani dacă ar mai lucra în domeniul ăsta, pe legea mea, l-ar întrece pe Fouché !...“

—— . .—— . . 9

Obergruppenführerul SS Karl Wolff îi înmînă scrisoarea pilotului personal al lui Himmler.

— Dacă vei fi doborît, îi spuse el cu vocea sa plăcută, deh ! la război ca la război, te poți aştepta la orice, eşti obligat să arzi această scrisoare înainte chiar de a-ți desface chingile paraşutei.

— N-am să pot arde scrisoarea înainte de a desface chingile, răspunse pilotul, un tip pedant, pentru că paraşuta mă va tîrî pe sol. Dar primul lucru pe care-l voi face după ce voi desprinde chingile, va fi să ard scrisoarea.

— Bine, zîmbi Wolff, să ne oprim la varianta asta. Bagă de seamă, scrisoarea trebuie s-o arzi chiar şi în cazul că vei fi doborît deasupra Reichului !

Karl Wolff avea toate motivele să ia măsuri de precauție : dacă scrisoarea sa ar fi încăput în mîinile oricui altcineva în afară de Himmler, soarta sa ar fi fost pecetluită.

Şapte ore mai tîrziu, Himmler desfăcea scrisoarea :

„Reichsführer,

Imediat după revenirea în Italia, am început elaborarea planului pentru stabilirea unui canal de legătură cu Dulles ; în primul rînd sub aspect strategic şi abia apoi sub aspect organizatoric. Informațiile obținute aici mi-au permis să trag următoarea concluzie, esențială : aliații sînt la fel de alarmați ca şi noi de perspectiva, foarte reală, a creării unui guvern comunist în Italia de nord. Chiar şi în cazul în care un asemenea guvern nu va avea decît o funcție simbolică, Moscova va obține un drum de acces direct spre Canalul Mînecii — prin concursul comuniştilor lui Tito, al liderilor comuniști italieni şi ai lui Maurice Thorez. În felul acesta, se profilează un pericol iminent — crearea unui «cordon bolşevic» Belgrad—Genova—Cannes—Paris.

Colaboratorul meu principal pentru această operațiune a devenit Eugen Dollmann; trebuie să știți că mama sa este italiancă și are strînse legături cu înalta aristocrație, în general de orientare filogermană ,dar antinazistă. Intrucît pentru mine noțiuni ca «Germania» și «național-socialismul» sînt indisolubil legate și întrucît m-am convins că la Frau Dollmann sentimentele progermane contează în primul rînd, am considerat oportun să-l pun la curent pe Eugen cu detaliile operațiunii; e în afară de orice îndoială că relațiile mamei sale ne pot fi extrem de utile în ce privește acțiunea de contactare a aliaților.

Am decis — Dollmann angajîndu-se să-l informeze în acest sens pe Dulles, prin canalele de legătură italiene — ca obiectivul eventualelor tratative să fie acela de a face ca întreaga Italie de nord să treacă sub controlul aliaților înainte ca comuniștii să devină stăpîni pe situație. Pe de altă parte, am apreciat că nu e bine ca inițiativa să pornească de la noi: mult mai oportun ar fi ca aliații să «cunoască» punctul nostru de vedere prin intermediul propriilor lor agenți. In acest scop, am aprobat ca Dollmann să efectueze următoarea operațiune: din datele deținute de Gestapo, știam că subofițerul din trupele de tancuri SS Guido Zimmer afirmase, în cursul unor discuții avute cu mai mulți italieni, că războiul este pierdut și că situația este de-a dreptul desperată. La o serată amicală la care nimerise «întîmplător» și Dollmann, către dimineață, cînd se consumase o cantitate apreciabilă de alcool, Dollmann i-a mărturisit lui Zimmer că e sătul pînă-n gît de acest război afurisit și zadarnic. Agenții noștri mi-au adus la cunoștință că, a doua zi chiar, Zimmer i-a relatat baronului Luigi Parilli discuția avută cu Dollmann, susținînd că dacă acesta a ajuns să spună că războiul e «afurisit», înseamnă că la fel gîndește și Karl Wolff, or, de Wolff atîrnă soarta întregii Italii de nord și a armatelor germane cantonate aici. Luigi Parilli a fost în trecut reprezentantul societății americane «Kalwileyshen Corporation» și, deși a fost întotdeauna un fervent susținător al Ducelui, toată lumea, aici, știe că are relații întinse în America. In afară de asta, socrul lui e un mare bancher libanez, legat atît de capitalul britanic, cît și de cel francez. După discuția dintre Zimmer și Parilli, Dollmann l-a dus pe Guido Zimmer într-una din casele noastre conspirative și l-a pus față în față cu rapoartele agenților noștri, care îl compromiteau total .«Ce vezi aici e suficient ca să fii trimis pe loc la spînzurătoare, i-a declarat Dollmann lui Zimmer. Intr-un singur fel mai poți să te salvezi: luptînd cinstit de partea Germaniei. Și cînd spun asta, mă refer și la

bătăliile diplomatice invizibile...» Pe scurt, Zimmer a acceptat să lucreze pentru noi.

A doua zi, Zimmer, întîlnindu-se cu baronul Parilli, i-a spus acestuia că numai conducătorul SS din Italia, Wolff, ar putea salva Italia de nord de primejdia comunistă reprezentată de partizanii din munți și din orașe. Firește însă că dacă Wolff ar acționa în înțelegere cu aliații, rezultatul ar fi și mai sigur, și mai rapid. Baronul Parilli, care are mari interese financiare la Torino, Genova și Milano, l-a ascultat pe Zimmer cu toată atenția și s-a oferit să ne dea concursul în ce privește organizarea unor contacte cu aliații occidentali. Toate acestea Zimmer le-a consemnat în raportul adresat mie. Din acest moment, operațiunea, care a luat aspectul unui joc între noi și aliați, desfășurat sub controlul SS și purtat în interesul Führerului și Reichului, a căpătat acoperirea necesară.

La 21 februarie, baronul Parilli a plecat la Zürich. Acolo a luat legătura cu Max Güssmann, un cunoscut de-al său, care i-a înlesnit legătura cu maiorul Weibel, din serviciul de informații elvețian. Acesta, acceptînd să faciliteze stabilirea unor contacte între reprezentanții SS și americani, și-a motivat acțiunea declarînd că o face strict în interesul Elveției: Genova fiind portul utilizat cu predilecție de firmele elvețiene, subjugarea Italiei de către comuniști ar aduce prejudicii și economiei țării sale... Subliniez că maiorul Weibel a studiat în Germania, absolvind, pe lîngă Universitatea din Basel, și pe cea din Frankfurt.

În discuția pe care a avut-o cu baronul Parilli, Weibel i-a atras acestuia atenția că este absolut necesar să fie păstrat secretul demersurilor, el personal riscînd foarte mult contribuind la stabilirea contactelor. Acest fapt, a spus el, reprezintă o încălcare a neutralității Elveției, și în momentul de față poziția rușilor e atît de puternică, încît, dacă secretul operațiunii ar fi trădat, guvernul său s-ar vedea constrîns să se dezică de dînsul și să arunce asupra lui întreaga răspundere. Parilli l-a asigurat pe maiorul Weibel că, în afară de ruși și de comuniști, nu e nimeni interesat în divulgarea secretului operațiunii. «Or, a continuat el, dat fiind că printre noi, cel puțin așa sper, nu se află nici un comunist și cu atît mai puțin vreun rus, puteți fi liniștit — nimic nu va transpira în afară...»

Chiar a doua zi după discuția avută cu Parilli, Weibel i-a invitat la masă pe Allen Dulles și pe adjunctul acestuia, Gewernitz. «Am doi prieteni care mi-au împărtășit o idee extrem de interesantă... le-a spus dînsul. Dacă n-aveți nimic împotrivă, aș vrea să vi-i prezint.» Dulles,

însă. a replicat că preferă să se întîlnească cu prietenii lui Weibel cu altă ocazie. după ce adjunctul său va discuta în prealabil cu ei.

Gewernitz s-a întîlnit într-adevăr cu Parilli. După cum v-am mai comunicat, acest Gewernitz nu este fiul lui Egon Gewernitz, ci al lui Gerhard von Schultz-Gewernitz, profesor de științe economice la Universitatea din Berlin. Plecat în America după ce și-a susținut dizertația de doctorat la Frankfurt (fiindcă veni vorba, mă întreb dacă nu cumva Weibel și Gewernitz s-au cunoscut în Germania — amîndoi au studiat la aceeași universitate), a obținut un post important în cadrul concernelor bancare internaționale din New York, la care, în aceeași perioadă, lucra și Allen Dulles.

In timpul convorbirii, Parilli i-a pus următoarea întrebare: «N-ați fi dispuși să vă întîlniți cu Standartenführerul SS Dollmann, pentru a discuta mai concret această problemă, precum și altele?» Gewernitz a răspuns afirmativ, cu toate că, după părerea lui Parilli, atitudinea lui Gewernitz față de el a fost mai curînd rece, bănuitoare și plină de neîncredere; de altfel, e o atitudine caracteristică pentru intelectualii care acționează în rîndurile serviciilor de informații.

Am aprobat prin urmare ca Dollmann să se deplaseze în Elveția. Acolo, pe lacul Ciaso, l-au întîmpinat Güssmann și Parilli. Odată reuniți cu toții în micul restaurant „Bianchi", Dollmann a declarat, în conformitate cu instrucțiunile primite: «Scopul nostru, inițiind tratativele cu aliații occidentali, este de a zădărnici planul Moscovei de instaurare a unui guvern comunist în Italia de nord. Acest obiectiv ne obligă, și pe unii, și pe alții, să facem abstracție de animozitățile din trecut. In perspectiva zilei de mîine, e necesar să trecem cu buretele peste momentele dureroase ale zilei de ieri. Pacea trebuie încheiată în condiții echitabile și demne pentru ambele părți.»

Răspunsul lui Güssmann a fost că singurele tratative posibile sînt cele privitoare la o capitulare fără condiții.

«Ar însemna să păşesc pe calea trădării, a declarat Dollmann, și asta n-o voi face. Vă asigur că nimeni, în Germania, nu va păși pe această cale.»

Totuși, Güssmann a insistat în continuare asupra variantei «capitulare fără condiții». Discuția n-a suspendat-o însă, în ciuda poziției negative ferme a lui Dollmann, care, de altfel, nu făcea decît să respecte planul discuției stabilit de noi dinainte.

In continuare, întrerupîndu-l pe Güssmann, a intervenit în discuție Paul Blum, un alt colaborator al lui Dulles. Blum i-a comunicat lui Dollmann numele a doi conducători ai Rezistenței italiene: Ferruci Parri și Usmiani, deținuți în închisorile noastre; cei doi nu sînt

comuniști, ceea ce permite să tragem concluzia că americanii, la fel ca și noi, sînt alarmați de amenințarea comunistă care planează asupra Italiei. Le trebuiesc niște eroi ai Rezistenței necomuniști, pe care, la momentul oportun, să-i poată instala în fruntea unui guvern de orientare prooccidentală.

«Dacă acești doi oameni vor fi eliberați și trecuți peste granită în Elveția, a declarat reprezentantul lui Dulles, întîlnirile noastre ar putea continua.»

Cînd Dollmann mi-a raportat conținutul discuțiilor, am înțeles că negocierile au și început de fapt; ce altă interpretare s-ar putea da cererii de eliberare a celor doi italieni? Dollmann și-a exprimat presupunerea că Dulles așteaptă sosirea mea în Elveția. În consecință, m-am dus la feldmareșalul Kesselring. După o discuție care a durat cinci ore, am ajuns la concluzia că feldmareșalul, e dispus să accepte o capitulare onorabilă, cu toate că nu s-a angajat formal: dar asta, probabil, în virtutea reținerii obișnuite de a vorbi deschis cu un reprezentant al serviciului Siguranței...

A doua zi, Parilli m-a vizitat la casa conspirativă de lîngă lacul Garda și mi-a transmis din partea lui Dulles invitația pentru o consfătuire la Zürich. Astfel că, poimîine, plec în Elveția. În caz că e vorba de o capcană, veți declara, oficial, că am fost răpit. Dacă, dimpotrivă, e vorba de deschiderea propriu-zisă a negocierilor, vă voi ține la curent cu mersul lor prin scrisoarea următoare, pe care v-o voi expedia îndată după întoarcerea la cartierul meu.

Al dumneavoastră, KARL WOLFF."

Medicul-șef al spitalului „Koch" murise în urma unei paralizii a creierului. Fratele său mai mare, profesorul Pleischner, în trecut prorector al universității din Kiel, revenise acasă, după o perioadă de detențiune preventivă în lagărul de concentrare de la Dachau, profund schimbat — taciturn, veșnic cu un zîmbet docil întipărit pe buze. Soția îl părăsise la scurt timp după arestare; rudele ei o determinaseră să divorțeze, și asta fiindcă Hugo von Enns, fratele ei mai mic, fusese numit de curînd, în cadrul ministerului lui Neurath, în funcția de consilier economic la ambasada Reichului din Spania. Era un tînăr de viitor, se bucura și de protecția aparatului local al N.S.D.A.P., drept care consiliul de familie o puse pe Frau Pleischner în fața alternativei: ori își reneagă soțul, care e un dușman al statului, ori, dacă nu vrea să renunțe la interesele ei

egoiste, familia o ostracizează și toate rudele — frați, surori, cumnate, unchi și mătușe — vor declara public, în presă, că au rupt orice legătură cu dînsa.

Frau Pleischner, care avea patruzeci și doi de ani, era cu zece ani mai tînără decît profesorul. Își iubea soțul. Călătoriseră împreună prin Africa și Asia, unde profesorul se ocupa de săpături ; plecau pe cîte o vară întreagă, în expediții organizate de muzeul berlinez „Pergamon". O vreme, refuzase să-și părăsească soțul, drept care destul de mulți dintre membrii familiei, mai bine zis ai clanului, lansat în decursul ultimilor o sută de ani în comerțul de textile, declarară într-adevăr în presă că au rupt definitiv relațiile cu dînsa. Generația mai vîrstnică a clanului motiva acest act de renegare prin faptul că noul stat și partidul național-socialist nu se prea arăta dispus să promoveze, pe linie de serviciu, cadrele provenite din sînul familiilor burgheze ; or, este un lucru știut că, dacă nu se bucură de încurajarea statului, comerțul nu poate prospera. Și ce altceva oferea o funcție în cadrul Ministerului de Externe al noului stat, și încă o funcție de consilier economic în Spania, decît o frumoasă perspectivă firmei de a-și crea un debușeu solid în Peninsula Iberică ?... În cele din urmă, Hugo von Enns își convinse rudele să curme acest scandal public. „Dușmanii noștri vor căuta oricum să ne compromită, explică el. Și cine va trage în primul rînd ponoasele scandalului, dacă nu eu ? Așa că e preferabil să aranjăm lucrurile corect și cu discreție."

Zis și făcut. Hugo îi făcu cunoștință sorei sale cu un prieten al lui din yacht-club. Acesta era un specimen masculin cu totul remarcabil, în vîrstă de treizeci de ani. Îl chema Götz. Prietenii obișnuiau să-l ia peste picior : Götz nu e Berlichingen [1]". Pe cît era de chipeș, pe atît era de sărac cu duhul. Hugo știa despre el că se lăsa întreținut de femeile ajunse la vîrsta periculoasă. Se duseră în trei la un mic restaurant, unde, observînd felul de comportare al lui Götz, Hugo von Enns își dădu seama că partida era cîștigată. Era Götz un prost, dar rolul și-l juca cu precizie, în virtutea unor canoane străvechi ; de vreme ce canoanele sînt străvechi, nu e greu să le aplici la modul perfect, iar Götz le aplica perfect... La masă, stătu mai mult tăcut, încruntat, dar se simțea în el forța. În vreo două

[1] Götz von Berlichingen — cavaler german, cunoscut și cu epitetul de „mînă de fier", A participat la războiul țărănesc german în fruntea unei cete de țărani din Odenwald (1525). Personaj central în drama cu același nume de Goethe.

rînduri, se apucă să povestească, cu destul efect, cîte o anecdotă, apoi, rezervat, o invită pe Frau Pleischner la dans. Urmărindu-i cum evoluează pe ring, Hugo se liniști pe deplin : sora sa rîdea încetișor, iar Götz, care o lipea din ce în ce mai tare de trupul lui, îi șoptea ceva la ureche.

Peste două zile, Götz se mută în apartamentul profesorului. Rămase acolo timp de o săptămînă, pînă la primul control periodic polițienesc al locuințelor. Frau Pleischner se duse la Hugo cu ochii scăldați în lacrimi și-l implora : „Adă-mi-l îndărăt, nu pot suporta să fim despărțiți...“ A doua zi, înaintă acțiunea de divorț. Vestea îl distruse pe profesor : fusese încredințat că soția îi este cel mai apropiat tovarăș de idei. Nimănui altcuiva nu-i împărtășise el cu atîta sinceritate ura pe care o purta regimului tiranilor cu capete pătrate. Îndurînd suferințele din lagăr, își spunea că răscumpără astfel demnitatea ei și libertatea ei de gîndire.

Odată, noaptea, Götz o întrebă : „Te simțeai mai bine alături de dînsul ?“ Ea rîse încetișor și, înlănțuindu-l cu brațele, răspunse : „Ce vorbești, iubitule... El nu știa decît să vorbească frumos...“

După ce fu pus în libertate, Pleischner se duse direct la Berlin, fără să mai treacă prin Kiel. Fratele său, care era în legătură cu Stirlitz, îl ajută să obțină un post la muzeul „Pergamon“. Fu repartizat la secția de artă greacă. În sălile acelei secții își fixa și Stirlitz întîlnirile cu agenții săi. După ce se despărțea de aceștia, trecea mai întotdeauna și pe la Pleischner. Amîndoi, rătăceau apoi îndelung prin vastele și impunătoarele săli ale muzeului. Pleischner știa dinainte că Stirlitz se va opri să admire, minute în șir, „Băiatul scoțîndu-și ghimpele“, că va da de cîteva ori ocol bustului lui Cezar, sculptat în piatră neagră, cu ochi de culoare albă, străvezii — erau făcuți dintr-o rocă bizară — și cu o expresie de furie încremenită. Profesorul organiza în așa fel itinerarul plimbărilor lor prin muzeu, ca Stirlitz să ajungă neapărat și în dreptul tripticului de măști antice : a tragediei, a rîsului și a inteligenței, care îl fascinau pe prietenul său. Profesorul n-avea cum să știe că acesta, cînd se întorcea acasă, rămînea adesea cîte o oră în fața oglinzii din baie, exersînd, ca un actor, diverse expresii ale feței. Stirlitz era de părere că un agent al serviciului de informații e obligat să învețe să-și compună mimica după voință. Anticii stăpîneau această artă la perfecție...

Într-o zi, Stirlitz îl rugă pe profesor să-i dea cheia vitrinei în care erau expuse niște statuete de bronz din insula Samos.

— Am impresia, explicase el, că e de ajuns să ating obiectele acestea sfinte, ca să se petreacă cu mine un adevărat miracol, că mă voi pătrunde, în aceeaşi clipă, de o fărîmă din semina înţelepciune a anticilor...

Profesorul îi adusese cheia şi Stirlitz făcuse un mulaj după ea. În vitrina aceea, dedesubtul unei statuete de femeie, creă o ascunzătoare, de care ştia numai el.

Îi plăcea să discute cu profesorul. Îi spunea :

— Arta greacă, în ciuda talentelor uriaşe care au inlustrat-o, se caracterizează printr-o plasticitate exagerată şi este, aş zice, mai mult sau mai puţin efeminată. Romanii sînt, categoric, mai duri. Probabil că tocmai asta îi şi apropie de germani. Grecii, erau preocupaţi de contur şi erau înclinaţi spre ideea abstractă. În schimb, priviţi acest bust al lui Marc Aureliu : vezi de îndată în el eroul, te simţi îndemnat să ţi-l iei ca model ! Îţi vine să-i pui pe copii să se joace de-a Marc Aureliu...

— Detaliile de vestimentaţie, torsul, redat cu exactitate, toate astea sînt într-adevăr splendide, replică Pleischner cu prudenţă. În lagăr, se dezvăţase să discute în contradictoriu ; prudent, prefera să-şi tăinuiască dezacordul — el, care altă dată se aprindea din nimica toată şi îşi maltrata în discuţii oponenţii ; acum, se mulţumea cu cîte un contraargument timid. Priviţi, în schimb, cu atenţie, faţa. Ce idee în sine exprimă Aureliu ? Nici una, el e în afara ideii, el nu se reprezintă decît pe el însuşi într-o postură majestuoasă. Studiaţi arta franceză de la sfîrşitul secolului al optsprezecelea şi vă veţi convinge că spiritul grec s-a strămutat la Paris, că măreaţa Eladă i-a însufleţit pe liber-cugetătorii iacobini...

Odată, Pleischner îl reţinuse în faţa unor fresce înfăţişînd nişte monştri : capete de om, torsuri de mistreţi fioroşi.

— Cum vi se par ? întrebase Pleischner.

Stirlitz se eschivase de la răspuns printr-una din acele „vocabule sociabile“, cum le numea el, adică — „nu“, „da“, „într-adevăr“, „curios“ şi aşa mai departe, menite să umple o tăcere stînjenitoare şi la care recurgi cînd trebuie să deschizi totuşi gura, deşi nu ai absolut nimic de spus.

În altă zi, cînd se aflau în sala Troiei, Stirlitz îi spusese profesorului :

— Aplicele acestea sînt de un prost gust strigător la cer ! În locul lor, aş vedea lumînări sau nişte lustre imitînd lumînările. Aşa,

e o intruziune brutală a caracteristicilor triviale ale secolului douăzeci în atmosfera de înalt tragism a antichității...

Străbătînd sălile pustii ale „Pergamonului", Stirlitz se întreba adesea : „Cum se face că oamenii, care tot ei au creat această artă măreață, s-au purtat cu atîta barbarie față de niște capodopere ? Au sfărîmat, au dat pradă focului, au răsturnat cu dispreț cele mai minunate statui ! De unde această criminală nepăsare față de geniul artistului ? De ce am fost condamnați să strîngem abia unele firimituri de artă divină, fiindcă atîta a rămas de pe urma prostiei și vandalismului secolelor — niște firimituri, spre a-i putea învăța pe cei ce vor veni după noi ce este frumusețea ? De ce anticii, ei înșiși, și-au lăsat cu atîta nesocotință zeii pradă barbarilor ?"

Cînd „Pergamonul" fu distrus în timpul unui bombardament al englezilor, profesorul nu se evacuase laolaltă cu ceilalți colaboratori științifici. El ceru, și i se încuviință, să rămînă la Berlin, custode al singurei aripi a clădirii rămase în picioare.

Către el se îndrepta acum Stirlitz. Rămas fără nici un om de legătură, căuta cu disperare o ieșire din impas. Să încerce să reînnoade legătura printr-un om care să lucreze în necunoștință de cauză, doar ca un fel de „căsuță poștală", fără să știe în slujba cui se găsește, ar fi fost, în situația dată, cu totul nerațional. De aceea, se gîndea să caute contactul cu agenții sovietici aflați în Elveția, dar pentru aceasta, ar fi trebuit, bineînțeles, ca Schellenberg să-l trimită în acea țară, să „asigure" la fața locului acțiunea preconizată pentru pastorul Schlag. Dar se putea foarte bine ca, după ce va fi pregătit operațiunea, el, Stirlitz, să rămînă în Reich, iar pastorul să fie „tutelat" la Berna de alții. Nu era de fel exclus. Stirlitz nu renunțase la ideea unei întrevederi cu Bormann, știind prea bine că dacă își va asigura sprijinul acestuia, problema plecării sale în Elveția în vederea „urmăririi personale a mersului tratativelor secrete" s-ar rezolva de la sine. Nu era mai puțin adevărat că orice încercare din partea sa de a intra în contact cu cetățenii sovietici din Berna, supravegheați îndeaproape de toate serviciile de informații de pe glob, ar fi dus inevitabil la un eșec definitiv și ireparabil al misiunii sale.

De aceea, avea nevoie de un om în a cărui onestitate să se poată bizui fără rezerve. Un asemenea om putea să fie Pleischner ; nu îi punea nici o clipă la îndoială onestitatea, în schimb, nu garanta că, în caz de cădere, acesta ar rezista la metodele de interogatoriu ale Gestapoului.

Pleischner, văzîndu-l, se bucură grozav. Îl duse în încăperea sa de la subsol și se grăbi să pună ibricul cu cafea pe reşoul electric.

— Niciodată nu mi-aș fi închipuit că vă voi simți lipsa atît de tare ! Nu știu nici cu ce vă ocupați, știu doar că ați fost prietenul răposatului meu frate, dar ceasurile petrecute în compania dumneavoastră mi-au făcut întotdeauna mare plăcere.

— Vă mulțumesc. Mie, ceasurile petrecute în compania dumneavoastră mi-au făcut și mai mare plăcere. Nu înghețați de frig aici ?

— Ba da, bocnă... Dar ce să fac ? Aș vrea să știu cine nu îngheață de frig în zilele noastre ?

— Bunkerul Führerului vă asigur că e foarte bine încălzit...

— E-e, păi e şi normal... Un conducător se cuvine să stea la căldură ! Ce, se pot compara grijile noastre cu ale lui ? Noi sîntem niște bieți oameni, fiecare își vede de ale lui, pe cînd dînsul are grija întregii națiuni germane...

Stirlitz cercetă subsolul cu atenție : neexistînd nici un orificiu de aerisire, aparatura de ascultare şi înregistrare n-avea cum să fi fost montată. De aceea, după ce trase adînc în piept un fum de țigară, spuse :

— Ajunge, profesore... Nu e decît un maniac cuprins de turbare, care a lăsat pradă bombelor capetele a milioane de oameni, în vreme ce el se lăfăiește ca un nemernic într-un adăpost sigur și stă și vizionează filme, înconjurat de banda sa...

Pleischner se făcu palid la față ca un cadavru. În prima clipă, Stirlitz regretă că-i vorbise astfel, după cum regretă, în general, că venise la nenorocitul acela de bătrîn, să-l tulbure cu problemele lui.

„Dar de ce problemele «mele» ? se revoltă el. Problemele acestea sînt în primul rînd ale lor, ale nemților, prin urmare și problemele lui. Eu sînt cel care îmi pun pielea în joc pentru ei..."

— Nu spuneți nimic... zise Stirlitz. Sau nu am dreptate ?

Profesorul tăcea mîlc.

— Trebuie să vă spun, continuă Stirlitz, că fratele dumneavoastră, care mi-a fost prieten apropiat, a fost antifascist militant... Ilegalist... M-a ajutat, și nu o dată. N-ați fost niciodată curios să-mi cunoaşteți profesiunea : sînt Standartenführer şi lucrez în serviciul de informații.

Profesorul își plesni palmele una de alta, apoi își acoperi fața, parcă ferindu-se de o lovitură.

— Nu ! făcu el. Nu ! Și nu ! Și nu ! Fratele meu n-a fost și nu putea să fie agent provocator ! Nu ! repetă el, ridicînd de astă dată glasul. Nu ! Nu vă cred !

— Într-adevăr, n-a fost agent provocator, replică Stirlitz, iar în ce mă privește, lucrez într-adevăr în serviciul de informații. În serviciul de informații sovietic...

Scoase din buzunar o scrisoare, pe care i-o întinse lui Pleischner. I-o trimisese, cu cîteva zile înainte de a muri, fratele acestuia.

„Prietene, vreau să-ți mulțumesc pentru prietenia pe care mi-ai arătat-o. Am învățat de la tine multe lucruri. În primul rînd, ce mare preț are iubirea și de ce ești obligat în numele acestei iubiri, să-i urăști pe cei ce duc în robie poporul și țara ta. Pleischner."

— Scrisoarea e astfel formulată ca să înșele vigilența Gestapoului, explică Stirlitz, luînd îndărăt scrisoarea. Cine duce în robie poporul german, dacă nu hoardele bolșevice și invadatorii americani ?... Nu-i așa ? Pe ei, pe bolșevici și pe americani, trebuie, așadar, să-i urîm, ar reieși din scrisoarea fratelui dumneavoastră. Dar, dacă citim printre rînduri, cine a înrobit poporul german ? Nu Hitler ? Nu naziștii ?

Pleischner rămase multă vreme tăcut, ghemuit în uriașul fotoliu de modă veche.

— Vă admir... rupse el tăcerea într-un tîrziu. Înțeleg, da, înțeleg prea bine... Puteți să vă bizuiți pe mine întru totul. Dar e mai bine să vă previn de pe acum : la prima lovitură de cravașă, voi spune tot...

— Știu, răspunse Stirlitz. Ce preferați : să muriți într-o secundă, luînd otravă, sau sub tortură, în beciurile Gestapoului ?

— Dacă nu există o a treia soluție, zîmbi Pleischner — era un zîmbet înduioșător de neajutorat — evident, prefer otrava.

— Ce-ați simțit cînd v-am spus cine sînt ?

— Ușurare, răspunse Pleischner. O imensă ușurare. Ura și sentimentul neputinței mă gîtuiau...

— Atunci o să facem treabă, noi doi, zîmbi Stirlitz, o treabă pe cinste...

— Ce trebuie să fac ?

— Deocamdată, nimic. Trăiți la fel ca și pînă acum, dar fiți gata, în orice moment, să îndepliniți sarcina ce vi se va încredința.

— S-o îndeplinesc — în numele cui ?

— In numele Germaniei.

— Al cui ? !

— Al Germaniei. Al Germaniei, nu al Reichului. Sînteți de acord, nu-i așa, că sînt două noțiuni cu totul diferite ?

—— . .—— . . 10

— Bună seara, pastore, zise Stirlitz trăgînd repede ușa în urma sa. Iertați-mă că vin la o oră atît de tîrzie. Dormeați ?

— Bună seara. Da, dormeam, dar nu e cazul să vă jenați pentru atîta lucru.

— Vă rog încă o dată să mă iertați.

— V-am iertat. Dar intrați, vă rog ! O clipă, să aprind luminările.

— Aprindeți-le !

— S-a întîmplat ceva ?

— Da, s-a întîmplat...

— Luați loc.

— Mulțumesc. Unde ar fi mai bine să mă așez ?

— Oriunde. Aici, lîngă soba de teracotă, e mai cald, așezați-vă aici.

— Nu, mulțumesc, dar răcesc ori de cîte ori ies de la căldură în frig. Prefer o temperatură cît de cît constantă. Pastore, cine a locuit la dumneavoastră în ultimele șapte zile ?

— E un interogatoriu ?

— Nu.

— Deci pot să nu răspund ?

— Sînteți obligat să răspundeți.

— Și dacă refuz ?

— N-o să refuzați.

— De ce ?

— Am să vă explic după ce-mi veți răspunde.

— Am găzduit în casa mea un om.

— Cine e acest om ?

— Nu știu.

— Nu v-a spus cine e ?

— Nu.

— Nu v-ați interesat cine e !

— Nu. Mi-a cerut să-l adăpostesc, se simțea rău, așa că n-am putut să-l refuz.

— Îmi face plăcere să văd că știți să mințiți atît de bine. Omul acela v-a spus că e un marxist. Luîndu-l drept comunist, ați avut cu el aprinse dispute ideologice. Omul acela nu e comunist, pastore, și nici n-a fost vreodată. E un agent de-al meu, un provocator în serviciul Gestapoului.

— Aha, va să zică, așa stau lucrurile... Am discutat într-adevăr cu el, cum aș fi făcut cu oricare alt om. N-are importanță cine și ce e : comunist sau agent de-al dumneavoastră... M-a rugat să-l ascund... N-am putut să-l refuz...

— N-ați putut să-l refuzați ! îl îngînă Stirlitz. Și, în ochii dumneavoastră, nu există nici o deosebire între un comunist și un agent al Gestapoului...

De mînie, Stirlitz se congestionase la față.

— Dar dacă, din cauza acestei confuzii regretabile, din cauza concepțiilor dumneavoastră despre „omul în sine", despre omul abstract, niște oameni foarte concreți ar fi trimiși la spînzurătoare, nici asta n-ar avea importanță ? !

— Ba da, asta ar avea importanță...

— Dar dacă, printre cei dintîi, ar fi trimiși la spînzurătoare, ca să vorbesc pe șleau, sora dumneavoastră și copiii sorei dumneavoastră, nici asta n-ar avea importanță ?

Pastorul se ridică de pe scaun și întinse mîinile într-un gest de groază și oroare.

— Bine, dar asta ar fi o infamie !

— Să declari că n-are importanță cu cine ai de-a face — cu un comunist sau un agent al Gestapoului, e o infamie și mai mare, rosti Stirlitz tăios. E o atitudine dogmatică, în fond, deci cu atît mai blamabilă. Așezați-vă și ascultați-mă bine. Discuția dumneavoastră cu agentul meu a fost imprimată pe bandă. Nu, n-am imprimat-o eu, ci chiar el. Nu știu unde se află acum : am primit de la el o scrisoare cel puțin ciudată... Și oricum, banda nemaiexistînd — am distrus-o eu între timp — n-o să fie crezut. De altfel, nici n-are cine să-l creadă sau să nu-l creadă, e agentul meu și numai cu mine ține legătura. În ce o privește pe sora dumneavoastră, dînsa va fi arestată de îndată ce veți trece granița Elveției.

— Dar nici prin gînd nu-mi trece să plec în Elveția !

— Ei bine, veți pleca... Iar ca sora dumneavoastră să fie în siguranță, mă voi îngriji eu.

— Parcă ați fi un demon... Ce încredere aș putea avea într-un om cu atîtea fețe ?

— Altă soluție nu aveți, pastore, decît să vă bizuiți pe mine. Și vă veți duce în Elveția, dacă nu pentru altceva, măcar pentru a salva viața celor ce vă sînt dragi. Așa este ?

— Bine, mă voi duce. Ca să le salvez viața.

— De ce nu întrebați ce urmează să faceți în Elveția ? Nu-i așa că ați refuza să plecați dacă v-aș încredința misiunea de a arunca în aer, să zicem, o biserică ?

— Sînteți un om inteligent și sînt convins că v-ați dat seama de ce sînt și de ce nu sînt în stare...

— Exact. Spuneți-mi, vă inspiră milă Germania ?

— Germanii sînt cei care îmi inspiră milă...

— Perfect. N-aveți impresia că încheierea neîntîrziată a păcii ar fi, pentru germani, o ieșire din situația groaznică în care se află ?

— Ar fi mai degrabă o ieșire pentru Germania...

— Asta e sofistică, pastore, pură sofistică ! Nu, ar fi o soluție fericită și pentru germani, și pentru Germania, și pentru întreaga omenire. Nouă nu ne e teamă de moarte, ne-am trăit, cum se zice, traiul, ce să mai aștepte de la viață niște holtei bătrîni ?... Dar copiii ?

— Vă ascult.

— Pe care dintre foștii dumneavoastră cunoscuți din mișcarea pacifistă de dinainte de război i-ați putea găsi în Elveția ?

— Dictatorii au ajuns să apeleze la pacifiști ?

— Nu, dictatorii nu apelează la pacifiști. Apelează în schimb acei oameni care judecă în mod realist situația și își dau seama că fiecare zi de război în plus nu face decît să aducă alte jertfe zadarnice.

— Hitler va fi de acord să poarte tratative ?

— Hitler nu va fi de acord să poarte tratative. Alți oameni vor fi de acord s-o facă. Dar e prematur să discutăm despre asta. Întîi, aș vrea să-mi garantați că veți lua legătură acolo cu oameni care să aibă pondere în viața politică. Cu niște inși, adică, prin intermediul cărora să intrați în relație cu reprezentanții puterilor occidentale. Cine vă poate ajuta în această direcție ?

Pastorul dădu din umeri.

— Președintele republicii elvețiene vă convine ?

— Nu. Nu e ce ne trebuie. Nu putem trata pe cale oficială. N-ar ieși nimic din asta. Mă gîndesc, de pildă, la unii reprezentanți ai bisericii, care să se bucure de prestigiu în lume.

— Toți reprezentanții bisericii se bucură de prestigiu în lume, zise pastorul, dar văzîndu-l pe Stirlitz încruntîndu-se, se grăbi să adauge : Am destui prieteni în Elveția. Ar fi neserios din partea mea să vă promit ceva, dar cred că voi izbuti să discut cu cine trebuie. De pildă, cu Brüning... E foarte stimat în Occident. Dar voi fi întrebat în numele cui vorbesc.

— În numele germanilor, răspunse Stirlitz scurt. Dacă veți fi întrebat cine anume intenționează să poarte tratativele, veți întreba la rîndul dumneavoastră : „Dar, din partea Occidentului, cine va purta tratativele ?“ De altfel, veți primi instrucțiuni prin omul de legătură pe care-l vom fixa...

— Cum adică ? întrebă pastorul, nedumerit.

Stirlitz zîmbi.

— Detaliile le vom pune la punct ulterior. Deocamdată, important este să cădem de acord în principiu.

— Dar garanția dumneavoastră, că sora mea și nepoții mei nu vor nimeri la spînzurătoare, pe ce se bazează ?

— V-am eliberat din închisoare ?

— Da.

— Ce părere aveți, mi-a fost ușor ?

— Cred că nu.

— Ce părere aveți, deținînd banda pe care e înregistrată discuția dumneavoastră cu agentul provocator, unde îl faceți pe Führer de două parale, v-aș putea sau nu expedia într-un lagăr, să faceți cunoștință cu cuptorul ?

— Indiscutabil.

— Iată că v-am și răspuns la întrebarea pe care mi-ați pus-o. Sora dumneavoastră se va afla în siguranță. Firește, atîta timp cît vă veți face datoria, atîta timp cît nu veți scăpa din vedere soarta tragică a poporului german, a copiilor, femeilor, bătrînilor...

— E o amenințare ?

— E un avertisment. Dacă nu veți face așa, nu voi putea nici eu să vă salvez rudele de la moarte...

— Cînd va trebui să plec ?

— De îndată ce se va ivi necesitatea.

— Și cînd se va ivi această necesitate ?

— Foarte curînd. Și acum, o ultimă problemă : oricine vă va întreba despre convorbirea noastră...

— Nu voi spune nimic.

— Aș vrea să vă cred...

— Acum, care dintre noi doi riscă mai mult ?

— Dumneavoastră ce credeți ?
— Cred că dumneavoastră riscați mai mult.
— Exact.
— Năzuința de a aduce poporului german pacea este sinceră ?
— Da.
— Și ați ajuns abia acum la această năzuință, la dorința de a aduce pace omenirii ?
— Cum să vă spun, zise Stirlitz, e greu să vă dau un răspuns cu totul și cu totul cinstit, pastore. Cu cît v-aș da un răspuns mai cinstit, cu atît v-ar putea părea acesta mai mincinos.
— Concret, în ce va consta misiunea mea ? Știi, nu mă pricep să sustrag documente, să trag cu pistolul de după colțul străzii...
— Întîi, surîse Stirlitz, lucrurile astea nici nu e greu să le înveți. Iar în al doilea rînd, nici n-am să vă cer să trageți cu pistolul. Tot ce vă voi cere va fi să faceți uz de relațiile dumneavoastră. Le veți spune prietenilor dumneavoastră că Himmler, prin cutare și cutare interpuși ai săi — numele vi le voi comunica altă dată — încearcă să-i ducă de nas pe aliați. Îi veți lămuri că indivizii aceia, sau oricare alții veniți din partea lui Himmler, nu urmăresc să încheie pacea, le veți arăta prietenilor dumneavoastră că indivizii aceia sînt niște provocatori, că nu se bucură de autoritate și de stimă nici măcar în rîndurile SS-ului. Le veți spune că a angaja tratative cu asemenea indivizi e nu numai stupid, dar și ridicol... Că a negocia pacea cu SS-ul, cu Himmler, e o nebunie. Le veți spune că tratativele trebuie purtate cu alți oameni, și veți cita nume serioase, de oameni influenți și cu prestigiu... Dar toate acestea le vom stabili altă dată...

Înainte de plecare, Stirlitz întrebă :
— În afară de slujnică, nu mai e nimeni în casă ?
— Nici slujnica nu e acasă, e plecată la țară, la rudele ei.
— Pot să arunc o privire prin casă ?
— Vă rog...

Stirlitz urcă la etaj și privi de după perdea în stradă : aleea centrală a orășelului era vizibilă, de aici, de la un capăt la altul. Pe toată lungimea ei, nu era nici țipenie de om.

Patruzeci de minute mai tîrziu, Stirlitz sosea la barul „Mexico" : îi fixase acolo întîlnire agentului său care se ocupa de problema asigurării secretului „armei de răzbunare". Stirlitz se gîndise să-i facă o plăcere șefului Gestapoului : las' să audieze mîine discuția dintre el și agent. Avea să fie un schimb interesant de idei între un nazist inteligent, funcționar superior în serviciul de informații,

și un alt nazist inteligent, savant fizician : de cînd fusese arestat de Gestapo specialistul în fizică nucleară Runge, Stirlitz lua în acest domeniu cele mai temeinice măsuri de prevedere.

— Bună dimineața, Frau Kien... Cum ne mai simțim ? Micuțul cum o duce ?

— Mulțumesc, domnule... De cîtva timp, a început și el să țipe din cînd în cînd, așa că m-am liniștit. Mi-a fost teamă că, din cauza contuziei mele, i s-au dereglat coardele vocale. Medicii l-au examinat și se pare că n-are nimic.

— Ei, slavă Domnului ! Bieții copii... Cîte suferințe nu le e dat să îndure, abia veniți pe lume... Ce vremuri îngrozitoare trăim ! Vă aduc vești...

— Bune ?

— În ziua de azi, toate veștile sînt proaste, dar în ce vă privește, sînt mai degrabă bune decît proaste.

— Vă mulțumesc, răspunse Käth. N-o să uit niciodată cît de bun ați fost cu mine.

— Spuneți-mi, capul vă mai doare ?

— Mi-e mai bine parcă. În orice caz, amețelile au dispărut și nu mai am stările acelea de epuizare, ca de leșin.

— Acelea fuseseră urmările comoției cerebrale.

— Da. Dacă n-aș fi avut coama asta pe cap, băiețelul n-ar mai fi venit pe lume... Ea a fost cea care a atenuat izbitura grinzii de oțel...

— De ce spuneți „coama" ?... Aveți un păr nemaipomenit de bogat și de frumos... L-am admirat și la prima vizită... Folosiți, nu-i așa, niște șamponuri speciale ?

— Da. Ne trimitea unchiul din Suedia vopsele de păr iraniene și șamponuri americane.

Noaptea trecută, Käth, trecîndu-și prin minte, rînd pe rînd, întrebările pe care i le pusese „domnul de la societatea de asigurări", înțelesese totul. Hotărî să expună loviturilor punctele cele mai bine apărate. Versiunea cu unchiul din Stockholm era sigură și verificată. În legătură cu valiza, pregăti cîteva versiuni diferite. Își dădea seama că dintr-acolo venea primejdia cea mai mare. De fiecare dată cînd încerca să răspundă la întrebarea : cît de convingătoare erau versiunile în legătură cu valiza, o durere surdă îi încleșta tîmplele. Își propuse să ocolească problema astăzi, dacă „agentul de asigurări" va reveni asupra ei, prefăcîndu-se că îi e rău. Hotărî să tatoneze metodele „agentului de asigurări". Povestea cu unchiul din

Suedia era mai mult sau mai puțin inofensivă. Ei bine, va recurge la ea și, prin ea, se vor verifica reciproc. Principalul era s-o aducă ea cea dintîi pe tapet...

— Apropo, unchiul dumneavoastră are telefon la Stockholm ?

— Zău că nu știu. Soțul meu nu i-a telefonat niciodată...

Käth tot nu credea că Erwin nu mai trăiește. Pur și simplu, nu putea să creadă. După prima criză de nervi, cînd izbucnise în niște hohote de plîns năprasnice, bătrîna infirmieră îi spusese :

— Nu trebuie să te pierzi cu firea, drăguțo... Tot așa s-a întîmplat și cu fiul meu. Toți îl socoteam mort, iar el se afla la spital. A rămas fără un picior, dar e acasă, la armată nu l-au mai luat, așa că nu-l mai paște nici un pericol...

Käth fu cît pe ce să-i transmită lui Stirlitz un bilet prin infirmieră, ca să-l roage să se intereseze ce este cu Erwin, dar își dădu seama numaidecît că ar fi fost din parte-i o gravă imprudență ; totuși, într-un fel sau altul, trebuia să ia legătura cu Stirlitz. Își impuse să nu se gîndească la ce e mai rău, ci la modul cum să ia legătura cu Stirlitz ; acesta, apoi, îl va găsi negreșit pe Erwin într-unul din spitale. Și toate se vor aranja, micuțul se va plimba cu Erwin prin Moscova, după ce coșmarul ăsta va lua sfîrșit și va fi primăvară, va fi tot timpul primăvară sau un început de toamnă cu zile călduțe, cu funigei aurii plutind prin văzduh, cu mestecăni cu frunzișul galben-galben, înalți, străvezii...

— Societatea noastră, continuă bărbatul, vă va ajuta să obțineți o convorbire telefonică cu unchiul, de îndată ce medicii vă vor permite să vă ridicați din pat. Suedia e țară neutră, oamenii au acolo de toate, așa că e de datoria lui să vă ajute. I-l veți da pe băiețel la receptor, să-l audă cum țipă — nu se poate să nu se înduioșeze... Și acum, încă ceva. Am aranjat cu conducerea societății să vă fie achitată prima îndemnizație zilele acestea, chiar înainte de verificarea generală a primei de asigurare. Dar avem nevoie de numele a doi garanți.

— A cui ?

— A doi oameni care să garanteze pentru dumneavoastră... iertați-mă, eu nu sînt decît un simplu funcționar — a doi oameni care să vă ateste probitatea... Încă o dată vă rog să nu mă înțelegeți greșit...

— Dar cine e dispus să dea o asemenea garanție ?

— N-aveți prieteni ?

— Prieteni care să garanteze pentru noi ? Nu, asemenea prieteni nu avem...

— Bine... Dar nici cunoscuți nu aveți ? Niște oameni care, pur și simplu, să confirme că l-au cunoscut pe soțul dumneavoastră...

— Că îl cunosc, îl corectă Käth.

— Vreți să spuneți că trăiește ?

— Da.

— Și unde se află ? A trecut pe aici ?

Käth clătină din cap.

— Nu. Dar e cu siguranță într-un spital. Am credința că este viu...

— Eu l-am căutat...

— Prin toate spitalele ?

— Da.

— Și prin cele militare ?

— Ce vă face să credeți că ar fi putut ajunge într-un spital militar ?

— El e invalid de război... Fost ofițer... Și-a pierdut cunoștința și s-ar fi putut foarte ușor să fie dus la un spital militar...

— Acum sînt cu totul liniștit în ce vă privește, zîmbi omul. Observ că aveți mintea limpede și că mergeți spre vindecare văzînd cu ochii. În curînd va trebui să vă dați jos din pat : băiețelul trebuie scos la aer. În zilele noastre, aerul curat este cel mai bun medicament. Pînă una-alta, numiți-mi, vă rog, cîteva din cunoștințele soțului dumneavoastră. Voi încerca pînă mîine să-i conving pe oamenii aceștia să vă devină garanți.

Lui Käth îi vîjîiau tîmplele. La fiecare nouă întrebare ce i se punea, le simțea vîjîindu-i și mai tare. De fapt, vîjîit era puțin spus, simțea ca și cum un baros de fier ar izbi-o în moalele capului. Își dădea însă seama prea bine că dacă și acum continua să nu răspundă, după ce se eschivase de la toate întrebările concrete, era pierdută. Își trecu prin minte casele de pe strada lor, oprindu-se în special la cele distruse. Erwin îi repara din cînd în cînd picupul generalului în retragere Nusch. Exact. Generalul locuia la Ransdorf, pe malul lacului. Ei bine, n-are decît să-i ceară referințe generalului.

— Ați putea sta de vorbă, domnule, cu generalul în retragere Fritz Nusch. Locuiește la Ransdorf, pe malul lacului. Generalul e o veche cunoștință a soțului meu. Mă rog la bunul Dumnezeu ca generalul să se arate la fel de binevoitor față de noi ca și pînă acum...

— Fritz Nusch, repetă agentul, însemnîndu-și numele în carnețel, la Ransdorf. Nu știți pe ce stradă ?

— Nu, nu știu.

— La biroul de evidență a populației s-ar putea întîmpla să nu-i găsesc adresa...

— Dar e un om bătrîn... Nu mai e de mult combatant... Are peste optzeci de ani.

— L-o mai fi ținînd capul ?

— Cum ați spus ?

— Nu, nimic... Mă întrebam numai dacă nu s-a senilizat cumva... Dacă ar fi după mine, i-aș izola pe toți oamenii trecuți de șaptezeci de ani în zone speciale, ca să nu ne mai încurce pe noi, ăștialalți. Tot răul în lumea asta de la bătrîni se trage !

— Cum puteți să spuneți așa ceva, domnule !... Generalul e un om atît de cumsecade...

— Să zicem... Și la cine v-ați mai gîndit ?

„S-o numesc pe Frau Korn ? se întrebă Käth. Ar fi periculos. Deși n-am fost în casa ei decît pentru cîte un week-end, aveam cu noi valiza. S-ar putea s-o recunoască după fotografie. Păcat, ar fi fost foarte potrivită : soțul ei este maior SS...“

— Încercați s-o găsiți pe Frau Eichelbrenner. Locuiește la Potsdam, pe strada Morii, casa e proprietatea ei.

— Mulțumesc. Adresa asta e ceva mai precisă. Am să mă străduiesc, Frau Kien, să-i conving pe oamenii aceștia să vă fie garanți. Da, și încă o chestiune... Portarul imobilului dumneavoastră a identificat, printre valizele găsite, două care vă aparțin. Mîine dimineață, le vom deschide aceste valize : îmi veți putea indica pe loc ce anume obiecte nu vă sînt necesare, ca să le vînd și să vă procur rufărie pentru bebeluș.

„E clar, își spuse Käth. Pentru asta a și venit. Încearcă să mă determine să caut să iau legătura, încă astăzi, cu vreunul dintre prieteni...“

— Vă mulțumesc foarte mult, zise ea cu glas tare. Dumnezeu vă va răsplăti pentru bunătatea pe care mi-o arătați. O faptă bună găsește întotdeauna răsplată în fața lui Dumnezeu...

— Sînteți luterană ?

— Nu, în familia mea sîntem toți protestanți.

— Eu sînt luteran... Dar important nu este de care biserică ținem : principalul este să-l păstrăm pe Dumnezeu în suflet... Și o ultimă chestiune... Agentul îi întinse lui Käth o foaie de hîrtie. Iscăliți cererea asta, ca să vă putem achita de îndată o parte din

prima de asigurare. Aici, vă rog. Mulțumesc. Vă doresc însănătoșire grabnică. Sărutați-l din partea mea pe flăcăuașul dumneavoastră...

Agentul o chemă pe infirmieră în biroul medicului de gardă și o preveni :

— Imediat ce-o să te roage să dai un telefon sau să transmiți vreun bilet, mă suni acasă ori la serviciu, ai înțeles ? La orice oră. La orice oră, repetă el. Iar dacă vine cineva s-o viziteze, anunți numaidecît la numărul ăsta — îi dădu un număr de telefon — cei de aici sînt la trei minute distanță de spital. Îl rețineți pe vizitator, cu orice preț, indiferent sub ce pretext, pînă la venirea lor !

Ieșind întîmplător pe coridor, Stirlitz văzu doi inși cărînd valiza lui Erwin. Ar fi recunoscut-o dintr-o mie : în ea se afla aparatul de emisie.

Cu un aer distrat, fără să grăbească pasul, Stirlitz se luă după cei doi, care, sporovăind veseli, intrară, cu valiză cu tot, în biroul Sturmbannführerului Rolf.

Firește, Stirlitz n-avea de unde să știe că la laborator fuseseră descoperite pe valiză amprentele digitale ale lui Käth, și nu numai pe capac, ci și pe scala de acord a aparatului și pe căștile de ebonită...

După ce îi văzu pe cei doi agenți intrînd la anchetatorul Rolf, Stirlitz stătu în cumpănă cîteva clipe : să intre în biroul Sturmbannführerului chiar atunci, sau să mai aștepte. În starea aceea de tensiune vecină cu panica, nu reuși să-și facă un plan de acțiune și, bizuindu-se mai mult pe instinct, ciocăni scurt în ușa biroului lui Rolf. Intră, fără să aștepte răspunsul.

— Ce faci, te pregăteşti de evacuare ? întrebă el rîzînd. Nu pregătise această frază, îi venise în minte spontan, dar se pare alta mai bună n-ar fi putut găsi, nici dacă ar fi chibzuit cîteva ore.

— Nu, răspunse Rolf, e un radioemițător.

— A !... Faci colecție ? Și proprietarul unde e ?

— Proprietara. Proprietarul, pe cît se pare, s-a curățat. În schimb, proprietara se află într-o rezervă de spital, unde-și alăptează noul-născut.

— Noul-născut ?

— Da. Și în plus, ticăloasa e cu capul în bandaje.

— Și ce-ai de gînd să faci cu o femeie bolnavă ? Doar n-ai s-o poți ancheta în starea în care se află...

— Ba, după părerea mea, tocmai starea în care se află o să ne ușureze ancheta. Că dacă ne tot moșmondim, n-ajungem la nici

un rezultat... Mai prost e că idiotul de agent de la secție i-a arătat fotografia cu valizele găsite după bombardament, printre care era și asta. Imaginează-ți, a întrebat-o dacă nu recunoaște cumva printre ele niște lucruri de-ale ei... Noroc că ticăloasa n-o să poată fugi : i-e pruncul acolo, iar în sala copiilor nu se poate intra... N-o cred în stare să fugă lăsîndu-și copilul în voia soartei... Deși, dacă te gîndești, dracu știe... Am hotărît s-o aduc astăzi aici.

— Și bine faci, îl aprobă Stirlitz. Ați luat măsuri să fie supravegheată ? Nu e exclus să încerce să ia contact cu vreunul din complici...

— Da, infirmiera e de-a noastră, iar pe portar l-am înlocuit cu un om de-al nostru.

— În cazul ăsta, ce rost are s-o aduci aici ? Poți să strici tot jocul. Dar dacă se hotărăște să-și caute legătura ?

— Tocmai de asta și stau la îndoială. Pe de altă parte, mă tem să nu-și revină. Îi știi pe rușii ăștia — e bine să-i iei din pripă, să le pui mîna-n gît cît sînt încă năuciți de lovitură...

— Ce te face să crezi că e rusoaică ?

— Păi, de aici a și pornit toată tărășenia. Cînd era în durerile facerii, s-a apucat să zbiere pe rusește.

— Unde e ?

— La „Charité". Așa că nu ne-ar lua decît vreo zece minute s-o aducem aici.

Stirlitz își întinse mădularele și căscă. Îndreptîndu-se spre ușă, zise :

— Ad-o mai repede... Deși, știu eu, ai putea da peste cap toată operația... Ar fi o distracție clasa-ntîi dacă ea ar începe să-și caute legătura. Crezi că n-o caută acum oamenii lor prin toate spitalele ?

— Versiunea asta n-am elaborat-o încă pînă la capăt...

— Ți-o cedez cu plăcere... Aș zice să mai meditezi asupra ei. Am plecat... Îți urez succes ! Ajungînd în dreptul ușii, Stirlitz întoarse capul : cazul e interesant. Foarte interesant. Dar vezi să nu-ți compromiți șansele acționînd cu prea mare grabă. Și te-aș sfătui să nu raportezi șefilor celor mari : în loc să te felicite, o să te pună într-o viteză de-o să blestemi ceasul cînd ai prins-o pe rusoaică...

Cu mîna pe clanță, Stirlitz se plesni cu palma peste frunte.

— M-am sclerozat de tot, zău așa ! rîse el. Am uitat că am venit la dumneata ca să-mi dai un somnifer : toată lumea știe că ai niște somnifere suedeze grozave...

În memoria unui om, ultima frază e cea care rămîne — pentru Stirlitz aceasta era o axiomă. Dacă e important modul cum provoci o discuție, și mai important, ba chiar o adevărată artă, e felul în care îi pui capăt. Acum, reflectă Stirlitz, dacă va fi întrebat cine și în ce scop a fost pe la dînsul, Rolf, fără doar și poate, va răspunde că l-a vizitat Stirlitz ca să-i ceară un somnifer suedez. Rolf, care avea un unchi farmacist, aproviziona jumătate din direcție cu somnifere...

...După vizita făcută lui Rolf, Stirlitz urma acum să joace un alt rol, acela de om furios la culme. Urcă la etaj și se anunță la Schellenberg. Intrînd în cabinetul acestuia, izbucni încă din prag :

— Brigadeführer, mă întreb dacă n-ar trebui să vă aduc la cunoștință că sînt bolnav — căci sînt bolnav într-adevăr ! — și vă cer aprobarea să plec pentru zece zile într-un sanatoriu, fiindcă altfel nu mai rezist...

Adresîndu-se în acești termeni șefului serviciului de informații, Stirlitz era palid la față, aproape livid. Și asta nu numai din pricină că se hotăra soarta lui Käth și, în consecință, și propria lui soartă. Își dădea seama prea bine ce o aștepta pe Käth aici : după patru ore de interogatoriu, una din brute îi va pune noului-născut pistolul în ceafă, atrăgîndu-i atenția mamei că, dacă nu va vorbi, copilul va fi împușcat sub ochii ei. Era o metodă destul de răsuflată de-a tătucului Müller : pînă acum, nu fusese împușcat nici un copil, în sediul Gestapoului, cu un glonte tras în ceafă. Nu din milă, mila n-avea, bineînțeles, nici un amestec — oamenii lui Müller erau capabili de fărădelegi și mai mari; dar ei știau foarte bine că, asistînd la o asemenea barbarie, mama respectivă și-ar pierde mințile și întreaga operație ar fi compromisă. Dar, ca metodă de intimidare, era fără greș.

Era palid, ba chiar livid la față nu pentru că ar fi fost conștient de ce-l așteaptă în cazul că radiotelegrafista ar vorbi și l-ar trăda și pe el. Explicația era mult mai simplă : știa să-și subordoneze în întregime corpul cerințelor spiritului, aducîndu-le la armonie perfectă și realizînd expresii întotdeauna veridice, performanță de care nu sînt capabili decît marii actori. Într-adevăr, un lucrător cu vocație al serviciului de informații e îndeaproape înrudit cu un actor sau un scriitor : ca și aceștia, trăiește și el într-o lume a sa proprie și după legile unui adevăr de asemenea al său propriu. Numai că, dacă un actor joacă fals într-un rol, tot ce riscă este să fie bombardat cu ouă clocite ; dacă un scriitor

scrie o carte în care adevărul vieții și logica sînt în suferință, tot ce-l așteaptă e să fie luat în tărbacă de critici ; pe cînd un lucrător al serviciului de informații plătește cea mai mică greșeală cu viața.

— Ce s-a întîmplat ? se miră Schellenberg. Ce e cu dumneata ?

— Vă rog să vă păstrați cumpătul, dar vă aduc la cunoștință că am ajuns cu toții la cheremul camaradului Müller... Ieri, urmărirea aceea idioată de pe Friedrichstrasse ; astăzi, una și mai și : dumnealor o descoperă pe radiotelegrafista rusoaică, știți, aceea care a lucrat, după cît se pare, cu rezultate extrem de bune. Eu vînez de opt luni postul acesta de emisie și prin nu știu ce întîmplare, cazul începe pe mîinile lui Rolf, care se pricepe la Funkspiel, la războiul undelor, cît mă pricep eu în lesbianism.

Schellenberg întinse, fără să mai stea pe gînduri, mîna spre telefon.

— Nu cred că e cazul, îl opri Stirlitz. Nu realizați nimic. O să înceapă iarăși fricțiunile dintre serviciul de informații și cel de contrainformații. N-are nici un sens. Dați-mi dezlegarea să mă duc chiar acum la rusoaica aceea, s-o aduc la noi și să-i iau eu măcar primul interogatoriu. S-ar putea să mă înșel, dar sînt convins că îl voi lua mai bine decît Rolf. Pe urmă, n-are decît s-o ia el în primire — credeți-mă, nu fac din asta o chestie de ambiție, dar vreau să fie făcută treaba cum trebuie.

— Bine, du-te, zise Schellenberg, dar eu tot am să-i telefonez Reichsführerului.

— Mai bine treceți personal pe la dînsul, spuse Stirlitz. Nu prea îmi place povestea asta.

— Du-te, repetă Schellenberg, și rezolvă cazul. Pe urmă, ne ocupăm de pastor. Vom avea nevoie de dînsul foarte curînd.

— Nici în două nu pot să mă împart...

— Ba poți foarte bine. Un agent al unui serviciu de informații ori cedează din prima clipă, ori nu cedează de fel. E o excepție rarisimă cînd un asemenea om se dezumflă ca urmare a „tehnicii speciale“ aplicate de bandiții lui Müller. Îți vor ajunge cîteva ore ca să te lămurești care-i situația. Dacă femeia tace, pasează-i-o lui Müller, las' să-și bată el capul cu ea. Dacă se hotărăște să vorbească, înregistrăm cazul la activul nostru și-i dăm peste nas bavarezului.

Așa îl numea Schellenberg, în momentele sale de iritare, pe unul din oamenii pe care-i detesta cel mai mult — șeful Gestapoului.

În camera de gardă, Stirlitz prezentă insigna de SS-ist și trecu în rezerva în care era internată Käth. Văzîndu-l, Käth făcu ochii mari ; în clipa următoare, ochii i se umplură de lacrimi. Întinse mîinile spre dînsul, dar Stirlitz, care se temea de prezența aparatelor de înregistrare — cele două orificii pentru ventilație din perete dădeau puternic de bănuit — se grăbi să i se adreseze, împiedicînd-o să comită vreo imprudență :

— Frau Kien, pregătiți-vă să mă urmați. Ați pierdut partida, iar un agent al serviciului de informații trebuie să știe să piardă cu demnitate. Presupun că veți încerca să negați faptele, dar asta ar fi o prostie. Am interceptat nu mai puțin de patruzeci de radiograme cifrate. Vi se vor aduce acum hainele și veți veni cu mine. Dacă vă hotărîți să colaborați cu noi, vă garantez viața, și dumneavoastră, și copilului. Dacă vă încăpățînați, se-nțelege că nu vă mai pot garanta nimic.

Stirlitz așteptă pînă ce infirmiera îi aduse lui Käth taiorul, pantofii și paltonul. Käth, intrînd în joc, zise :

— Nu vreți să ieșiți din salon pînă ce mă îmbrac ?

— Nu ! răspunse Stirlitz. Prefer să mă întorc cu spatele și să continuu să vă vorbesc ; dumneavoastră, între timp, pregătiți-vă răspunsurile.

— N-am ce răspunsuri să pregătesc, replică Käth. N-am ce să vă răspund. Sper că această neînțelegere se va lămuri foarte repede. Soțul meu este ofițer, invalid de război...

Oricît ar părea de ciudat, orice alt sentiment în afară de bucurie pierise din sufletul lui Käth. Acum cînd avea înaintea ei un tovarăș de luptă, simțea că — indiferent prin ce încercări îi mai era dat să treacă — de cea mai îngrozitoare dintre toate : singurătatea, se izbăvise...

— Încetați să mai jucați teatru ! o întrerupse Stirlitz. Aparatul de radioemisie e în mîinile noastre, la fel și radiogramele, pe care le-am descifrat de mult : inutil să tăgăduiți, probele sînt zdrobitoare. Acum, nu vă cerem decît un lucru : să acceptați să lucrați pentru noi. Și vă sfătuiesc — continuă el întorcîndu-se cu fața, dîndu-i a înțelege și din priviri, din mimica feței, foarte palidă în momentul acela, din gesturi, că ce îi spune acum e de maximă

importanță, că trebuie să rețină fiecare cuvînt — vă sfătuiesc să-mi acceptați propunerea ! Asta înseamnă, în primul rînd, să ne spuneți tot ce știți, chiar dacă nu știți mare lucru, iar în al doilea rînd, să începeți de îndată adică în următoarele două-trei zile, să lucrați pentru noi...

Stirlitz își dădea seama că în mașină nu-i va putea comunica nimic : din moment ce îi puseseră sub urmărire automobilul (putea să susțină Müller mult și bine că fusese o confuzie...), nu era de fel exclus să-i fi montat în „Horch“ și un aparat de fonoînregistrare. Așa că instrucțiunile esențiale nu i le putea da decît în timp ce vor străbate coridorul. Totuși, și din cele ce avea să-i spună aici, în rezervă, Käth putea înțelege destule. Pentru a străbate coridorul — estimase Stirlitz încă la venire — nu aveau la dispoziție decît cel mult două minute.

Infirmiera aduse copilul și anunță :

— Copilul e gata...

Stirlitz simți strîngîndu-i-se inima : nu atît din cauză că fărîma aceea de om avea să plece acum la Gestapo, la închisoare, în necunoscut, cît pentru faptul că infirmiera, mamă și ea poate, un om, oricum, putuse rosti cu atîta nepăsare inumana frază : „Copilul e gata...“

— O să vă fie greu să duceți copilul, zise infirmiera, îl duc eu pînă la mașină.

— Nu-i nevoie, interveni Stirlitz. Puteți pleca. Frau Kien o să ducă copilul singură. Verificați mai bine ca pe coridoare să nu se găsească alți bolnavi.

Infirmiera ieși. Stirlitz deschise ușa, lăsînd-o pe Käth să treacă înainte. Porni alături de ea, ținînd-o de braț și ajutînd-o să ducă copilul. Apoi, dîndu-și seama că îi tremură mîinile, îi luă copilul din brațe.

— Ascultă-mă, fetițo, începu el șoptit, strîngînd țigara între buze, Gestapoul știe totul...

— Aruncă țigara, o să-i intre copilului fum în ochi, îl rugă Käth.

— Nu se poate, răspunse Stirlitz. Nu durează decît un minut. Și apoi, nu-i ăsta lucrul cel mai îngrozitor care vi se poate întîmpla... Ascultă-mă cu atenție. Vor încerca să te facă să transmiți alor noștri informații trucate... Tocmește-te, cere garanții, cere să-ți fie lăsat copilul... Prefă-te că cedezi cu greu, și numai din cauza copilului : discuțiile noastre s-ar putea să fie înregistrate,

așa încît, în biroul meu, joacă-ți rolul cu precizie. Nu cunoști cifrul, radiogramele noastre n-au fost descifrate. Erwin a fost cel care le cifra, tu n-ai fost decît radiotelegrafistă. De rest mă ocup eu. Vei spune că Erwin se întîlnea cu rezidentul în Kantstrasse și la Ransdorf. Cu cine anume, nu știi. Vei spune că pe Erwin îl vizita din cînd în cînd un domn din Ministerul de Externe. În mașină, am să-ți arăt fotografia lui. Asta-i tot. E clar ?

„Domnul de la Externe" era un consilier din direcția pentru țările din răsărit, Heinz Korner. Murise cu o săptămînă în urmă într-un accident de mașină. Era o pistă falsă. Mergînd pe ea, Gestapoul avea să piardă, cu siguranță, zece-cincisprezece zile. Iar acum, chiar și o singură zi era prețioasă...

Cinci ore mai tîrziu, Rolf îi raporta lui Müller că radiotelegrafista sovietică dispăruse din clinica „Charité". Müller se făcu foc. Peste alte două ore, îi telefonă Schellenberg, care îi spuse :

— Bună seara, amice... Stirlitz ne-a făcut un cadou : a adus-o pe rusoaica aceea, radiotelegrafista, care a și acceptat între timp să lucreze pentru noi. Reichsführerul l-a felicitat personal pentru acest succes.

Stirlitz știa prea bine că cifrul nu fusese descoperit. Nici n-ar fi avut cum să fie, întrucît era cifrul său personal, iar Gestapoul nu-i dăduse de urmă. Radiogramele ce îi erau transmise lui, lui Stirlitz, de la Centru, aveau altă cheie, pe care radiotelegrafistul respectiv nu era nevoie s-o cunoască : era obligat s-o cunoască omul care cifra sau descifra mesajele, dar acesta era mut, îngropat fiind sub ruinele clădirii în care locuise.

Acum, aflîndu-se în cabinetul lui Schellenberg și ascultîndu-l pe acesta pălăvrăgind vesel la telefon cu Müller, Stirlitz se întreba pentru a suta oară : avusese el dreptul moral s-o aducă aici, în locul acesta sinistru, pe tovarășa sa de luptă, Katenka Kozlova, alias Käth Kien, Inge, Enrike... Fără doar și poate că ar fi putut s-o urce în mașină și, făcînd uz de insigna sa specială atunci cînd era cazul, s-o ducă la Babelsberg, iar ulterior să-i găsească o locuință și să-i procure alte acte. Dar asta ar fi însemnat ca, salvînd viața lui Käth, să condamne la cădere operațiunea pe care Centrul, adică armata sovietică, o planificase și care era menită să înrîurească destinul Europei. Stirlitz își dădea seama prea bine că, dacă ar fi răpit-o pe Käth din spital, întregul aparat al Gestapoului ar fi fost pus în mișcare. Își mai dădea seama și că, chiar dacă evadarea izbutea, urmele pe care inevitabil avea

să le lase — insigna poliției secrete, mașina, semnalmentele lui, nu puteau să nu ducă spre el. Deci ar fi fost nevoit și el să treacă în clandestinitate, ceea ce ar fi echivalat cu căderea. În același timp, oricît de paradoxal ar părea, Käth, locuind într-o casă oarecare, oricît de sigură în aparență, risca mai mult decît dacă, acceptînd să lucreze pentru Gestapo, ar fi fost găzduită într-una din locuințele conspirative ale acestuia. Aici, agenții străini recrutați de Gestapo și care se declarau de acord să lucreze împotriva patriei lor, se bucurau de un tratament mai mult decît mulțumitor. Stirlitz știa că mizează totul pe o carte. Vedea că războiul se apropie de deznodămînt și își dădea seama că, atunci cînd își vor simți sfîrșitul, călăii lui Müller se vor deda la bestialități și-i vor extermina pe toți cei pe care îi țineau în temnițele lor. De aceea îi și spusese lui Käth să pună din capul locului o condiție : întrucît pe ea n-o mai leagă nimic de Rusia, să i se garanteze că, orice s-ar întîmpla, nu va încăpea în mîinile foștilor săi șefi. Era o variantă de rezervă, pentru cazul cînd Käth ar fi fost totuși predată Gestapoului. Dacă ar fi fost sigur că o va putea păstra pînă la capăt în preajma sa, Stirlitz nu și-ar mai fi făcut griji și nu și-ar mai fi pus chinuitoarea întrebare : procedase sau nu bine cu ea ? Ar fi instalat-o într-o casă conspirativă destinată agenților radiotelegrafiști, sub paza SS-ului, iar la momentul oportun ar fi făcut în așa fel, încît Käth, împreună cu copilul, să dispară și nimeni să nu le mai dea de urmă. În ciuda situației tragice de pe fronturi, cu tot numărul imens al refugiaților ce invadaseră centrul țării. Gestapoul continua să lucreze la fel de precis și de eficient : fiecare al doilea om furniza Gestapoului informații despre vecinul său, care, la rîndul său, făcea același lucru în legătură cu dînsul. Numai un naiv, numai un om care n-avea nici cea mai vagă idee despre metodele poliției secrete germane putea crede că s-ar putea cineva strecura prin apa cea mîloasă...

Müller studiase timp de trei ceasuri încheiate materialele primei anchete la care fusese supusă rusoaica. Confruntase, printre altele, înregistrarea prezentată de Stirlitz cu banda magnetofonului montat în secret chiar în masa de lucru a Standartenführerului SS von Stirlitz.

Răspunsurile rusoaicei coincideau întru totul. Întrebările Standartenführerului erau înregistrate cursiv, dar difereau întrucîtva de felul cum le formulase radiotelegrafistei rusoaice.

— Orice s-ar zice, grozav lucrează Stirlitz ăsta ! comentă Müller adresîndu-se lui Rolf. Ia ascultă ce deştept a prelucrat-o !

Şi, după ce derulă banda, puse în funcţiune magnetofonul. Glasul lui Stirlitz se făcu auzit în difuzor :

— N-am să insist asupra unui adevăr atît de elementar ca acela că arestarea dumitale aici înseamnă, implicit, condamnarea dumitale la Moscova. Un om care a încăput în mîinile Gestapoului trebuie să moară. Cel care a fost eliberat de Gestapo este, evident, un trădător, nu poate fi decît un trădător. De acord ? Asta-i una la mînă. N-am să-ţi cer numele agenţilor rămaşi în libertate — asta are prea puţină importanţă : căutînd să-ţi dea de urmă, vor cădea inevitabil în mîinile mele. Asta-i a doua la mînă. Îţi dai seama că, în calitate de om şi de ofiţer al Reichului, nu pot să nu încerc un sentiment de compătimire faţă de situaţia dumitale : înţeleg ce va fi în sufletul dumitale de mamă, dacă îţi va fi luat pruncul şi dat la azil. Copilul şi-ar pierde pentru totdeauna mama. Te rog să nu mă înţelegi greşit, nu vreau să te ameninţ ; dar chiar dacă aş dori să te scutesc de această suferinţă, n-aş putea-o face — am şi eu şefii mei, cărora le e uşor să ordone, ei nu te-au văzut la faţă nici pe dumneata, nici pe copil... Eu nu pot să nu execut un ordin : sînt soldat, iar ţara mea e în război cu ţara dumitale. Şi, în sfîrşit, a patra la mînă : nu demult, ne-au parvenit copiile cîtorva filme de-ale voastre, turnate la Alma-Ata de nişte cineaşti din Moscova. În filmele acestea, noi, nemţii, sîntem prezentaţi ca nişte neghiobi, iar statul nostru, aşa cum e organizat, ca o casă de nebuni. Dacă aşa stau lucrurile în realitate, atunci cum îţi explici că am ajuns la porţile Kremlinului şi pe Volga ? Nişte idioţi n-ar fi fost în stare...

...Aici, Stirlitz îi făcu lui Käth cu ochiul. Bineînţeles, Müller nu putea să-l vadă. Käth înţelese şi replică :

— Da, dar acum Armata Roşie e cea care se află la porţile Berlinului !

— E adevărat. Cînd diviziile noastre se aflau lîngă Moscova, voi nu v-aţi pierdut încrederea că, într-o zi, veţi ajunge la Berlin. Aşa şi noi, sîntem convinşi acum că în curînd ne vom întoarce la Moscova. Dar să lăsăm discuţia asta deşartă. Ce vreau să-ţi

spun este că oamenii noștri de la cifru nu sînt de fel niște proști și v-am descoperit de mult cifrul, așa că treaba dumitale, de radiotelegrafist, o poate face și un om de-al nostru...

Stirlitz îi făcu din nou cu ochiul lui Käth, care interveni :

— Radiotelegrafistul vostru nu-mi cunoaște particularitățile de transmisie, pe care, în schimb, Centrul le cunoaște foarte bine.

— E adevărat. Dar mesajele dumitale le avem înregistrate și pe bandă, așa că omul nostru poate ușor să-ți deprindă particularitățile de transmisie. Putem să-l punem pe el să lucreze în locul dumitale. În felul acesta, vei fi definitiv compromisă. Nu vei găsi iertare în patrie, o știi la fel de bine ca și mine, ba chiar mai bine.

Stirlitz îi făcu din nou semn, din cap, dar Käth, care își strîngea la piept copilul care dormea, rămase tăcută.

— Dacă te vei dovedi rezonabilă, îți promit să-ți procur un alibi infailibil față de șefii dumitale.

— Asta nu e posibil, răspunse Käth, fără să mai aștepte semnul lui Stirlitz.

— Te înșeli. E perfect posibil. Arestarea dumitale nu va fi consemnată în nici un act care să rămînă în arhiva noastră. Te voi instala în locuința unor buni prieteni de-ai mei, unde o va duce bine și fetița...

— E băiat, nu fetiță...

— Scuză-mă... Ulterior, cînd ai să te întorci în patrie, ai să spui că, după moartea soțului, te-a căutat cineva care cunoștea parola...

— Dar nu cunosc eu parola...

— O cunoști dumneata foarte bine, repetă Stirlitz stăruitor, știu eu că o cunoști, dar nu ți-o cer, toate astea sînt fleacuri — hai să facem pe romanticii... Prin urmare, vei spune că omul care ți-a dat parola te-a dus în locuința respectivă și tot el îți încredința mesajele cifrate pe care dumneata le transmiteai Centrului. Iată și alibiul ! La teatru și în filme, agenților serviciilor de informații se obișnuiește să li se acorde timp de gîndire. Eu nu-ți acord timp de gîndire, ci te întreb chiar acum : da sau nu ?

Un lung moment de tăcere.

...Müller se întoarse spre Rolf și comentă :

— O singură mică gafă : a încurcat sexul copilului ; l-a transformat pe băiețaș în fetiță... În rest, e o execuție de virtuoz.

— ...Da, răspunse Käth încet, mai degrabă în șoaptă.

— Nu aud, zise Stirlitz.

— Da, repetă Käth. Da ! Da ! Da !

— Așa, acum e bine, rîse Stirlitz. Și fără accese de isterie !... Știai ce te poate aștepta, atunci cînd ai acceptat să lucrezi împotriva noastră.

— Da, am de pus o condiție, spuse Käth.

— Să auzim.

— Soțul meu fiind mort, iar eu, acum, arestată, orice legătură a mea cu patria s-a rupt. Voi lucra pentru dumneavoastră numai în cazul în care îmi garantați că nu voi cădea niciodată în mîinile foștilor mei șefi...

Deodată, Käth, care, într-o clipă, se făcuse albă ca varul, se porni să alunece încet de pe scaun. Stirlitz abia apucă să sară la ea și să-i ia copilul din brațe. Chemă ofițerul de serviciu și-i spuse :

— Deținuta să fie internată în infirmeria închisorii. Ia măsuri să fie tratată cît se poate de bine... A avut o mică criză nervoasă, o să-i treacă...

Stirlitz îi spuse lui Schellenberg :

— Am da dovadă pur și simplu de prostie și de o ușurință de neiertat, dacă am scăpa-o din mînă ! Mai ales acum, cînd ne pregătim să-l lansăm în acțiune pe pastor. Ar fi foarte bine dacă ne-am asigura sprijinul Reichsführerului.

— Am să încerc, răspunse Schellenberg. Dar ce pretext să-i prezentăm ?

— Pretexte s-ar găsi destule, dădu Stirlitz din umeri.

— Să le strecurăm englezilor, prin Portugalia, anumite informații trucate, iar apoi să pompăm spre Moscova altele, absolut contrare : i-am zăpăci și pe unii, și pe alții, spuse Schellenberg pe gînduri. Ce zici ?

— Ar fi destul de riscant... Dar merită să încercăm.

— Bine, lasă, o să ne mai gîndim. Te felicit pentru succesul repurtat, Stirlitz ! I-am mai retezat din nas lui Müller, ceea ce e bine, foarte bine !

Stirlitz considera drept sarcină primordială a sa stabilirea volumului de lucrări întreprinse de naziști în domeniul cercetărilor nucleare. Acestea erau problemele pe care își propusese, cu precădere, să le elucideze pînă la capăt. Dar, cu luciditatea care-l caracteriza, își dădea seama că misiunea depășea puterile unui singur om, fie el și cu stea în frunte.

Tocmai de aceea, Stirlitz resimțea acut lipsa legăturii cu Centrul. Unii ar fi, poate, înclinați să taxeze o asemenea stare de spirit la un agent al serviciului de informații drept lipsă de inițiativă, teamă de răspundere, neputință de a gîndi independent, indecizie... În realitate, ea dovedea, pe de o parte, un înalt nivel profesional, iar pe de alta, o temeinică pregătire ideologică. Un adevărat conspirator își dă seama că, rupt de legătura cu Centrul, are toate șansele să-și irosească timpul în zadar și să se expună unor riscuri inutile, întrucît e foarte posibil ca misiunea pe care și-o trasează singur să fi și fost rezolvată între timp într-un alt punct pe glob, de către altcineva. Departe de țara sa și nefiind îndrumat de către Centru, unui agent îi este imposibil să aprecieze, cît de cît cu exactitate, în ce măsură este eficientă activitatea sa.

În anii petrecuți în străinătate, Stirlitz se deprinsese să surprindă chiar și cele mai fine nuanțe din radiogramele cifrate pe care le primea de la Centru.

Acum, după ce atacul său frontal asupra lui Bormann, din nu se știe ce motive, eșuase, Stirlitz simțea mai mult ca oricînd nevoia să ia contact cu Moscova. Spera să primească ajutor : unul sau două nume, una sau două adrese de oameni care, să nu fie, să zicem, în legătură directă sau indirectă cu Bormann, dar măcar s-o cunoască, mai mult sau mai puțin îndeaproape, pe nepoata vărului de-al doilea al cumnatului bucătarului acestuia...

Stirlitz pufni în rîs : lanțul de rubedenii i se păruse plin de haz !

„Dacă tărăgănez lucrurile, sînt pierdut, reflectă el. Nu-l pot lăsa pe pastor să plece la Berna pînă nu-l trec dincolo pe Pleischner. Iar să-l trec pe Pleischner, n-are nici un sens, pînă ce nu găsesc acces la Bormann. Să aștept să-mi fie trimis un radiotelegrafist de la Centru, ar însemna să pierd pe puțin o lună. Or, în condițiile actuale, nu-mi pot permite să aștept o lună : după toate probabilitățile, succesul sau eșecul acțiunii se va decide în cîteva zile sau cel mult în cîteva săptămîni."

„De ce n-a venit Bormann la întîlnire ? medită Stirlitz în continuare. Prima explicație ar fi că n-a primit scrisoarea, care ar fi putut să fie interceptată de oamenii lui Himmler. Dar nu-mi vine să cred..." Izbutise să introducă scrisoarea în curierul secret destinat personal lui Bormann, de unde nimeni n-ar fi putut-o sustrage fără grave riscuri, mai ales că el o strecurase în mapa specială după ce aceasta fusese verificată de agentul serviciului

secret afectat pe lîngă secretariatul Reichsführerului. Cu toate acestea, Stirlitz nu excludea nici această posibilitate. Reanalizînd apoi textul scrisorii expediate, Stirlitz notă cîteva greşeli esenţiale pe care le comisese. Era o trăsătură înnăscută a sa aceea de a analiza în mai multe rînduri orice acţiune întreprinsă, orice discuţie mai importantă purtată ; departe de a intra în panică la constatarea retroactivă a unor erori, ori, dimpotrivă, de a-şi spune: „nu-i nimic, poate că am noroc şi nu se observă..." căuta pe loc o soluţie pentru a îndrepta ce se mai putea îndrepta. În felul acesta ieşise din multe situaţii grele. Pentru el personal, scrisoarea trimisă lui Bormann nu prezenta nici un risc : o dactilografiase la maşina de scris din biroul de expediţie în timpul unui atac aerian, aşa încît nu existau indicii care să conducă spre el. Adevărul este, reflectă el, că pentru un ins cu poziţia lui Bormann, scrisoarea cuprindea mult prea multe asigurări de loialitate faţă de nazism şi prea puţine fapte şi propuneri concrete. Psihologic vorbind, un om de stat se deosebeşte fundamental, într-un stat totalitar, de cei plasaţi mai jos pe scara ierarhică. Răspunderea uriaşă pentru hotărîrile pe care le ia, practic, în afara oricărui control, îl determină pe un om de stat de talia lui Bormann să accepte să discute cu un subaltern numai în cazul cînd acesta îi comunică fapte cu totul ieşite din comun şi care să prezinte importanţă pe plan statal. Pe de altă parte însă, continuă să reflecteze Stirlitz, după cum stăteau lucrurile, Bormann era interesat de orice material, chiar minor, capabil să-l compromită cît de cît pe Himmler. Stirlitz cunoştea originile acestei lupte dintre Himmler şi Bormann. Ceea ce nu-şi putea explica era de ce continua ea chiar şi acum, şi încă cu o furie crescîndă. În sfîrşit, Stirlitz nu excludea nici posibilitatea ca Bormann să fi fost pur şi simplu reţinut şi să nu se fi putut prezenta la întîlnire. De altfel, Stirlitz ştia că Bormann nu răspunsese decît în două sau trei rînduri la asemenea propuneri : aflase asta din rapoartele asupra convorbirilor telefonice interceptate. Şi cu siguranţă, era solicitat, zilnic, de cel puţin douăzeci sau treizeci de inşi aflaţi pe trepte din cele mai înalte în aparatul de partid şi cel militar.

„Am procedat absolut naiv, de la început şi pînă la sfîrşit, conchise Stirlitz. Am jucat nu numai la întîmplare, ci, şi mai rău, împotriva regulilor şi deprinderilor partenerului... Aş mai putea îndrepta lucrurile ? În principiu, da, dar nu văd cum aş putea-o face concret..."

Se porni să urle sirena : obișnuita alarmă aeriană. Stirlitz se uită la ceas : zece seara. Cerul fusese, la asfințit, roșu-sîngeriu, cu nuanțe albăstrii. Însemna că avea să se lase ger. „O să-mi vatăme trandafirii, își zise Stirlitz, ridicîndu-se de la birou. I-am răsădit cam prea devreme, dar cine și-ar fi închipuit că o să mai fie geruri atît de tîrziu către primăvară !“

Bombele cădeau din ce în ce mai aproape.

„La dracu ! se hotărî Stirlitz. Cobor în adăpost. E foarte posibil că urmăresc să lichideze chiar clădirea faimoasei mele instituții... Ar fi o nerozie să dau tocmai acum ortul popii.“

Ieși din birou și se îndreptă, pe coridorul pustiu, spre scara ce ducea în adăpost. În dreptul ușii centralei pentru legăturile telefonice directe, se opri. În prima clipă, nu înțelese nici el de ce se oprise, apoi se lămuri : în broasca ușii, pe dinafară, se afla cheia.

Stirlitz se încruntă ; privi în jur, alene : coridorul era pustiu — toată lumea se dusese în adăpost. Împinse ușa cu umărul. Ușa nu se deschise. Răsuci cheia în broască. În încăpere, lumina electrică era stinsă, deși ferestrele erau acoperite de storuri groase de camuflaj. Stirlitz dibui cu mîna pe perete, găsi comutatorul și aprinse lumina. Două telefoane mari, albe, se distingeau, de la prima vedere, dintre celelalte : firele directe cu Bunkerul Führerului și cu birourile lui Bormann, Goebbels și Keitel.

Stirlitz scoase capul pe ușă și se uită pe coridor : ca și adineaori, nu era nimeni. Geamurile zăngăneau — acum, bombele cădeau în imediata apropiere. Se întrebă, preț de o secundă, dacă să încuie ușa sau nu. N-o încuie.

Se apropie de unul din cele două aparate albe și formă numărul 12.00.54.

— La telefon Bormann, răsună în receptor o voce gravă și puternică.

— Ați primit scrisoarea mea ? întrebă Stirlitz, schimbîndu-și glasul.

— Cu cine vorbesc ?

— Trebuia să primiți o scrisoare adresată dumneavoastră personal. De la un membru de partid devotat.

— Da. Bună seara. Unde ești ? A, da... Înțeleg. Numărul mașinii mele...

— Îl cunosc, îl întrerupse Stirlitz. Cine va fi la volan ?

— Ce importanță are ?

— Are, credeți-mă. Unul din șoferii dumneavoastră este...

— Știu, îl întrerupse Bormann.

Se înțelegeau perfect : Bormann își dăduse seama că interlocutorul lui știe că îi sînt interceptate toate convorbirile telefonice, ceea ce dovedea că omul cu care avea de-a face cunoștea înaltele secrete ale Reichului. Stirlitz, la rîndul său, constată că Bormann îl înțelege chiar și din frînturi de frază. Jocul îi reușise, așadar !

— Am să te aștept la locul cunoscut. Mîine, la orele pe care le vei indica dumneata.

— Un moment, spuse Stirlitz. Scădeți din orele indicate anterior două ore și jumătate și apropiați data cu o zi.

— Heil Hitler ! făcu Bormann și puse receptorul în furcă.

—.—. 11

Peste o jumătate de oră, Stirlitz văzu lîngă muzeul de științe naturale un „Meibach" blindat. Trecu cu pași rari prin dreptul mașinii. Pe bancheta din spate, îl recunoscu pe Bormann. Asigurîndu-se că nu e urmărit, Stirlitz reveni și, deschizînd portiera, zise :

— Parteigenosse Bormann, vă rămîn îndatorat pentru încrederea pe care mi-o arătați...

Bormann îi strînse mîna în tăcere, scrutîndu-i chipul.

— Dă-i drumul ! se adresă el șoferului. Ia-o spre Wansee.

După care, ridică geamul despărțitor dintre salonul mașinii și cabina șoferului.

— Unde te-am mai văzut ? întrebă el, continuînd să se uite atent la Stirlitz. Ia scoate-ți camuflajul !...

Stirlitz își așează ochelarii pe genunchi și ridică puțin pălăria.

— Sînt absolut sigur că te-am mai văzut undeva, repetă Bormann.

— E adevărat, răspunse Stirlitz. Cînd mi s-a înmînat Crucea, mi-ați spus că semăn mai degrabă cu un profesor de matematici, decît cu un spion...

— Acum, în schimb, arăți exact ca un spion și nicidecum ca un profesor, glumi Bormann. Ei, ia spune-mi despre ce e vorba...

Telefonul care făcea legătura între biroul lui Bormann și serviciul de siguranță al Reichului rămase mut întreaga noapte. Dimi-

neața, cînd benzile cu convorbirile interceptate ajunseră pe biroul lui Himmler, acesta, după ce la început se înfurie cumplit, se simți cuprins de spaimă. Trimise după Müller, căruia îi ordonă să încerce — dar cu prudență — să afle cine anume vorbise, în cursul nopții, de la centrala de legături telefonice directe a guvernului, cu cartierul general al N.S.D.A.P.-ului.

Müller nu reuși să afle, în cursul întregii zile nimic precis. Abia spre seară, intră în posesia amprentelor digitale pe care necunoscutul care îi telefonase lui Bormann le lăsase pe receptorul telefonului. Nu mică îi fu surprinderea văzînd că, din datele cartotecii, reieșea că aceleași amprente fuseseră puse în evidență, cu cîteva zile în urmă, de către Gestapo, pe aparatul de emisie al radiotelegrafistei rusoaice.

Șoferul lui Bormann, care, avînd dezlegarea șefului său, refuzase cîndva să devină informator al SS-ului, fu arestat pe cînd se întorcea acasă de la serviciu. Timp de trei ore, nu spuse nimic, stăruind să vorbească cu Bormann. După ce anchetatorii îi aplicară metodele clasice de intimidare, recunoscu că, noaptea trecută, în mașină urcase, alături de Bormann, un ins necunoscut. Ce anume discutase acesta cu șeful său, nu putea spune, deoarece cei doi se aflaseră îndărătul geamului gros, incasabil, rezistent chiar și la gloanțe, care desparte cabina sa de salonul mașinii. Dădu totuși cîteva semnalmente ale omului care urcase în mașină. Preciză că necunoscutul purta pălăria trasă mult pe ochi, că avea ochelari cu ramă groasă de baga și niște mustăți cărunte. I se arătară peste două sute de fotografii, printre care și cea a lui Stirlitz. Dar, în fotografie, acesta era fără ochelari și mustață — o mustață se lipește ușor și tot atît de ușor poate fi și scoasă... — și, în afară de asta, pozele erau vechi de cinci ani, iar în cinci ani de război oamenii se schimbă foarte mult la înfățișare ; devin chiar de nerecunoscut...

Himmler, după ce ascultă raportul lui Müller, se arătă de acord cu propunerea acestuia de a fi luate — în secret — amprentele digitale ale tuturor colaboratorilor săi.

Müller mai propuse și lichidarea șoferului lui Bormann, dar în așa fel ca să se creeze aparența unei morți accidentale : de pildă, să fie călcat de un automobil pe stradă, nu departe de casă. Himmler fu cît pe ce să-și dea aprobarea pentru această acțiune

a cărei necesitate era evidentă, dar apoi se răzgîndi — începuse să nu mai aibă încredere în nimeni, inclusiv în Müller...

— De aspectul acesta al chestiunii ocupă-te dumneata personal, spuse el. Mă gîndesc, de altfel, dacă n-ar fi cazul să-i dăm drumul, ce zici ? fentă el, cunoscînd dinainte răspunsul lui Müller.

— Absolut imposibil, omul a fost cam mult solicitat în timpul cercetărilor...

Tocmai un asemenea răspuns și așteptase Reichsführerul.

— În cazul acesta, nu știu ce să zic, se strîmbă el. Șoferul e un om cinstit, iar noi nu pedepsim oamenii cinstiți... Găsești dumneata singur o soluție...

Müller ieși din cabinetul lui Himmler fierbînd de furie : înțelesese că Reichsführerul, temîndu-se de Bormann, îl expune pe el, Müller, loviturii acestuia. Nu, așa ceva nu înghit, hotărî el, dacă-i așa, am să-mi fac și eu jocul ! Las' să rămînă în viață șoferul. Voi avea un atu în plus la momentul oportun...

Himmler îl convocă pe Otto Skorzeny.

— Trebuie să pun mîna pe arhiva lui Bormann, spuse el. Înțelegi ce îți cer, Skorzeny ?

— Înțeleg.

— Asta-i o treabă mai grea decît răpirea Ducelui.

— Cred și eu !

— Și crezi c-ai s-o scoți la capăt ?

— Nu știu.

— Skorzeny, acesta nu-i un răspuns care să mă satisfacă. Zilele acestea, Bormann va începe să-și evacueze arhiva. Trebuie să afli unde o duce și sub paza cui se va efectua transportul. Schellenberg o să te ajute, în secret, sub formă de indicații generale.

— Am înțeles, Reichsführer.

După ce îi raportă lui Schellenberg despre felul cum se gîndise să organizeze expedierea peste graniță a pastorului Schlag, von Stirlitz plecă cu expresul de noapte către frontiera cu Elveția, unde urma să asigure „canalul de trecere". Era de acord cu Schellenberg că, trimițîndu-l pe pastor în străinătate în mod deschis, în jurul acțiunii proiectate se putea crea o publicitate nedorită. Întreaga operație se efectua peste capul Gestapoului. Dacă acesta ar fi aflat că e trecut peste graniță un om în legătură cu care există materiale compromițătoare și care fusese eliberat ilegal din deten-

țiune, în urma unei simple dispoziții a lui Schellenberg, era mai mult ca sigur că, deși probabil l-ar fi lăsat să ajungă în Elveția, acolo, ar fi fost filat îndeaproape de la primii pași, ceea ce nu putea să nu ducă de rîpă „operațiunea de acoperire", așa cum fusese ea concepută. Cît privește „demascarea" lui Schlag, odată misiunea sa îndeplinită, aceasta urma s-o facă conform planului lui Schellenberg, Stirlitz însuși.

În zilele din urmă, Stirlitz, cu acordul lui Schellenberg, îi pregătise pastorului „candidați" pentru rolul de complotiști : după părerea lui, aceștia trebuiau recrutați din cadrul ministerului de externe și al statului-major al Luftwaffei, pe care o patrona Goering. Din personalul acestor instituții, el se opri asupra unor oameni notorii pentru rîvna cu care slujeau și despre care știa că sînt informatori ai Gestapoului. Lui Schellenberg îi plăcu mai ales faptul că lista era compusă exclusiv din oameni ai Gestapoului.

— Asta-i perfect, mai ales în perspectivă, spuse el.

Stirlitz îl privi întrebător.

— În felul acesta, îl lămuri Schellenberg, îi vom compromite în Occident pe toți cei ce vor căuta să stabilească contacte în vederea încheierii păcii făcînd abstracție de noi. Se știe doar că aliații delimitează foarte precis Gestapoul de departamentul nostru.

„Uite că la asta nu m-am gîndit, recunoscu Stirlitz în sinea lui. Bravo, nu se poate spune că nu-și cunoaște meseria și că nu știe să privească înainte cu agerime. Mulțumesc pentru lecție, Schellenberg ! Deși ar mai fi de văzut : dacă occidentalii au într-adevăr pe cineva trimis să tatoneze terenul, înseamnă că sînt dispuși să bată palma chiar și cu dracul, nu numai cu alde Müller."

Expresul acela de noapte se deosebea de toate celelalte trenuri germane prin confortul său de dinainte de război : în compartimente, scîrțîiau curele de piele veritabilă, nu din erzaț ; scrumierele și suporturile de alamă ale lămpilor electrice luceau lună, de frecate ce erau, încît te-ai fi putut crede într-o cabină de transatlantic ; însoțitorii de vagoane le serveau călătorilor cafele. Cu trenul acesta călătoreau acum, de fapt, pe coridorul dintre țările Scandinave și Elveția, numai diplomați.

Stirlitz avea locul Nr. 74. Locul Nr. 56 din vagonul următor îl ocupa un profesor din Suedia, palid-vinețiu, bolnav parcă de ciroză și purtînd un nume scandinav lung și dificil de pronunțat. Ei erau singurii pasageri ai celor două vagoane internaționale, dacă nu-l puneau la socoteală pe un general ce se întorcea pe frontul italian

după ce își vindecase rana în patrie. Generalul întredeschise ușa compartimentului lui Stirlitz, adresîndu-i-se :

— Sînteți german ?

— Din păcate, răspunse Stirlitz.

Avea latitudinea să glumească ; avea pentru asta dezlegarea conducerii. Actul de provocare implică gluma, chiar cît mai malițioasă. În caz că interlocutorul denunța, avea acoperire — dezlegarea din partea conducerii. Iar dacă acesta nu denunța, îl putea avea în vedere pentru o eventuală colaborare... La timpul său, de altfel, problema fusese analizată în cadrul Gestapoului : ce e de preferat, să fie curmate energic, din capul locului, discuțiile „nedemne", ori să fie lăsat omul să-și dea arama pe față ? O parte dintre S.D.-iști opinaseră că e bine să i se închidă fără șovăire gura clevetitorului : frica e cel mai sigur mijloc profilactic. Alții însă, printre care și Stirlitz, susțineau că trebuie provocate discuții pe teme dintre cele mai spinoase ori de cîte ori se ivește prilejul.

— De ce „din păcate" ? se interesă generalul.

— Pentru că măgarii ăștia nu vor să-mi aducă a doua cafea. Cafeaua veritabilă e servită prompt numai celor care au în buzunar un pașaport străin.

— Zău ? Pe mine văd că m-au servit cu cafea. Am și coniac. Doriți să beți ?

— Mulțumesc. Am și eu coniac.

— În schimb, probabil că nu aveți slănină.

— Ba da, am și slănină.

— Înseamnă că sugem de la aceeași țîță, zise generalul uitîndu-se la proviziile pe care le scotea Stirlitz din servietă. Ce grad aveți ?

— Sînt diplomat. Consilier la direcția a treia din ministerul de externe.

— Aha ! Faceți parte dintre indivizii pe care îi blestemă toată lumea, remarcă generalul, așezîndu-se în fotoliul fixat în nișa de lîngă micul lavabou. Voi, numai voi sînteți vinovați de toate !

— De ce ?

— Pentru că voi trageți sforile în politica externă, pentru că ne-ați adus în situația să purtăm război pe două fronturi, Pros't !

— Prosit ! Observ că sînteți originar din Mecklenburg.

— Da. Cum v-ați dat seama ?

— După „pros't". Dumneavoastră, cei din nord, faceți economie la vocale.

Generalul rîse.

— Așa este, zise el. Spuneți-mi, nu v-am văzut cumva ieri la ministerul aviației ?

Stirlitz se încordă tot : într-adevăr, în ajun, îl adusese cu mașina la ministerul aviației pe pastorul Schlag, pentru „a pune la punct" contactele acestuia cu oamenii din anturajul lui Goering aflați pe lista „complotiștilor". În eventualitatea că operațiunea reușea și, la sesizarea lui Schellenberg, aveau să fie puși sub acuzare oamenii Gestapoului, era necesar ca, atunci cînd se va purcede la ancheta-rea „complotului", să fie regăsite urmele pastorului și la ministerul aviației, și la Luftwaffe, și la ministerul de externe... La ministerul aviației, pastorul ceruse — nu înainte de a se fi legitimat — unele informații privind persoana consilierului Walter Schmiedekropfe ; la ministerul de externe, lăsase o scrisoare care trebuia să-i fie remisă doctorului Kleist, cel dintîi care tatonase terenul, la Stockholm, în vederea unor tratative cu Occidentul.

„Nu, își spuse Stirlitz, turnînd coniac în pahare, generalul ăsta n-avea cum să mă vadă. Cît am stat în mașină să-l aștept pe pastor, n-a trecut nimeni pe lîngă mine. Și e puțin probabil ca Müller să-mi „atașeze" un general : nu intră în deprinderile lui, n-are destulă imaginație pentru așa ceva !"

— Nu, n-am fost pe acolo, răspunse el. Dar fizionomia mea are o proprietate ciudată : tuturora li se pare că m-au mai văzut undeva nu demult...

— Aveți o înfățișare stereotipă, căzu de acord generalul. Semănați cu foarte multă lume.

— Asta-i bine sau rău ?

— Pentru un copoi, probabil că e bine, dar pentru un diplomat e mai degrabă rău. Un diplomat trebuie să posede o fizionomie care să rămînă întipărită în memorie.

— Dar un militar ?

— Militarul, în zilele noastre, trebuie să aibă picioare rezistente.

— Dar capul ?

— Ce mai contează capul ? Alții gîndesc pentru el, el doar execută. Importante sînt picioarele. Ca s-o poată lua la sănătoasa la timp.

— Nu vă e teamă să vorbiți în felul acesta cu un ins necunoscut ?

— Păi, tot nu-mi știți numele...

— N-ar fi greu să-l aflu, cu atît mai mult, cu cît fizionomia dumneavoastră îți rămîne întipărită în memorie...

— Da ? Drace, și eu care am crezut întotdeauna că am o înfățișare standard !... Oricum, pînă ce scrieți denunțul, pînă ce va fi găsit și un al doilea martor, trece timp și totul se duce dracului ! În boxa acuzaților o să ne pună ceilalți, nu ai noștri. În frunte cu voi ăștia, diplomații.

— Voi ați incendiat, ați distrus, ați ucis, iar de judecat, noi să fim judecați ?

— Noi n-am făcut decît să executăm niște ordine. De incendiat, a incendiat SS-ul. Noi am purtat război, atîta tot.

— Nu cumva ați inventat niște metode speciale de a purta războiul fără să incendiați și fără să omorîți oameni ?

— Războiul, orice s-ar zice, e un lucru necesar. Bineînțeles, nu unul ca ăsta, idiot. Asta e opera unui diletant care a ajuns la ideea că se poate cîștiga un război fără să înveți strategia la academie, ci doar așa, prin intuiție. A ajuns la ideea că numai el iubește marea Germanie, pe cînd noi ceilalți, toți, nu ne gîndim decît cum să facem s-o vindem perciunaților de cazaci bolșevici...

Stirlitz izbucni în rîs.

— Cazaci perciunați, zău că nu știu să existe !

— O-o ! din partea roșilor te poți aștepta la orice. Ca și din partea americanilor, de altfel. Cu aceștia din urmă mă războiesc de un an încheiat. Pe neghiobii ăștia o să-i ducă la pierzanie însăși tehnica lor : ei își închipuie că un război se poate cîștiga numai prin bombardamente. Pros't !

— Prosit...

— O să-și tot sporească potențialul tehnic, pînă ce-or să se înece în el. Tehnica, asta o să-i roadă, ca rugina. Or să ajungă la concluzia că ei pot orice. Și roșii cred același lucru, dar pentru că sînt sălbatici și niște calici. Pe cînd pe americani bogăția îi face să gîndească așa. De aceea și sînt necesare războaiele...

— Nu văd legătura, remarcă Stirlitz. În teza dumneavoastră, e ceva care nu ține, care o face să se destrame.

— Nu se destramă nimic ! Statele sînt ca și oamenii. Le repugnă inerția. Frontierele le sufocă. Statele, ca și oamenii, au nevoie de mișcare — asta-i o axiomă. Or, mișcarea înseamnă război. Dacă însă voi, diplomați afurisiți, o să vă apucați să pescuiți în apă tulbure, o să fiți nimiciți toți, pînă la unul !

— Și noi am executat niște ordine. Și noi sîntem soldați, ca și voi... Soldați ai Führerului.

— Ia, nu vă mai fandosiți ! Soldați ai Führerului, îl îngînă el pe Stirlitz. Un pîrlit de caporal care a șterpelit niște cizme de general...

— Mă tem să mai discut cu dumneavoastră, generale...

— Nu minţiţi ! Acum, toată Germania vorbeşte ca mine... Sau, în orice caz, gîndeşte ca mine.

— Dar băieţandrii din Hitlerjugend ? Şi ei gîndesc la fel, ei care înfruntă cu pieptul descoperit tancurile ruseşti ? Ei, care mor cu cuvintele „Heil Hitler“ pe buze...

— Fanatismul n-o să ducă niciodată la o victorie adevărată. Pînă la urmă, pe oameni îi oboseşte fanatismul. După un timp, fanatismul se diluează amestecîndu-se cu felul de a gîndi, de a se purta al celor învinşi. Fanatismul nu poate dobîndi decît o victorie momentană. Epuizîndu-se prin el însuşi, pînă la urmă o pierde din mînă... Pros't !

— Prosit... Dacă-i aşa, de ce nu vă răzvrătiţi divizia...

— Corpul de armată...

— Cu atît mai mult. De ce nu vă predaţi inamicului, împreună cu corpul dumneavoastră de armată ?

— Dar familia ? Dar fanaticii pe care-i am în statul-major ? Dar laşii, cărora le vine mai lesne să se bată îmbătîndu-se cu credinţa într-o victorie imaginară, decît să se lase internaţi în lagărele aliaţilor ?...

— N-aveţi decît să daţi un ordin...

— Poţi să le ordoni oamenilor tăi să meargă la moarte... Nu le poţi ordona să trăiască, predîndu-se inamicului. Nici un regulament, al nici unei armate din lume, nu prevede un asemenea ordin...

— Dar dacă, să zicem, veţi primi un asemenea ordin...

— De la cine ? De la descreieratul acela ? Ăsta ne trage după el în mormînt pe toţi : sigur, te îngrozeşte ideea morţii, cînd e să mori de unul singur, pe cînd în grup, zău aşa, e un lucru aproape plăcut, îţi arde chiar să şi glumeşti pe socoteala morţii...

— Să zicem că ordinul l-ar da Keitel...

— Cine ? Păi, ăsta gîndeşte cu şezutul ! Ăsta-i conţopist, nu militar.

— Să admitem. Dar comandantul-şef al dumneavoastră, din Italia...

— Kesselring ? N-o să facă niciodată aşa ceva...

— De ce ?

— Pentru că a făcut parte prea mulţi ani din statul-major al lui Goering. Cine lucrează în subordinea directă a unui grangur politic pierde în mod obligatoriu simţul iniţiativei. Poate deveni,

dacă vreți, un om abil, subtil chiar, dar în nici o împrejurare nu va accepta să ia o hotărîre de capul lui. Înainte de a face un asemenea pas, se va duce să-l consulte pe vier...

— Pe cine ?

— Pe vier, repetă generalul cu obstinație. Pe Goering.

— Sînteți sigur că Kesselring nu poate fi convins să ia o asemenea hotărîre fără încuviințarea lui Goering ?

— Dacă n-aș fi sigur, nu mi-aș răci gura.

— Așadar, nu vedeți nici o perspectivă...

— Ba da, văd o perspectivă... Aceea a iminentei prăbușiri... A noastră, a tuturor... Credeți-mă, nici nu-i așa de înfricoșător, cînd știi că te prăbușești cu toată lumea. Dar prăbușirea noastră va fi atît de cumplită, încît amintirea ei va zdrobi inimile multor generații de germani...

Pe neașteptate, generalul se porni să plîngă. Fața îi rămăsese împietrită, nici un mușchi nu se clintise pe ea, în schimb lacrimile îi curgeau șiroaie de-a lungul obrajilor. Plîngea, dar glasul îi sună ferm, cînd încheie.

— Acesta este legămîntul pe care ar trebui să li-l lăsăm urmașilor : blestemată fie orice formă de democrație în Germania ! Fiindcă democrația, în țara noastră, nu poate avea decît o singură consecință : dictatura micilor negustori. Cu cît ne bucurăm de mai multe libertăți, cu atît jinduim mai avan după SS, după poliție secretă, după lagăre de concentrare și teroare. Numai sub oblăduirea lor ne simțim în siguranță. Ele te scutesc, nu-i așa, de obligația de a avea un punct de vedere al tău cu privire la destinul patriei, te scutesc de răspundere — ridici brațul ca să-l aclami pe individul care se ocupă de toate astea în locul tău, strigi „Heil Hitler" și cu asta, basta, îți simți conștiința împăcată...

In tot cursul nopții, profesorul suedez, cu numele acela scandinav lung și greu de pronunțat nu contenise o clipă să scrie... Se ghemuise într-un colț al compartimentului, căutînd o poziție cît mai bună pentru scris : la joantele șinelor, trenul se zdruncina puternic...

In gara de frontieră, Stirlitz coborî pe peron. Generalul, trecînd pe lîngă el, lăsă privirea în pămînt și își ridică brațul pentru clasicul salut al partidului.

— Heil Hitler ! rosti el cu glas răsunător.

— Heil Hitler ! răspunse Stirlitz. Vă urez să vă zdrobiți dușmanii, pînă la unul...

Generalul îl privi speriat : pesemne că aseară, înainte de a intra în compartimentul lui Stirlitz, apucase să tragă binișor la măsea.

— Mulțumesc, răspunse el la fel de răsunător, dorind probabil să-l audă însoțitorul de vagon. Le frîngem noi gîtul, nu vă temeți !

— Nu mă îndoiesc nici o clipă, spuse Stirlitz, care își urmă apoi plimbarea de-a lungul peronului.

În cele două vagoane nu rămase decît profesorul suedez, care pleca dincolo de graniță, în Elveția neutră și liberă, într-o lume a păcii și liniștei. Stirlitz nu urma să se întîlnească cu nimeni în gara aceea de frontieră, totuși el se plimbă pe peron pînă ce luă sfîrșit controlul grănicerésc și cel vamal. În sfîrșit, trenul se puse încet în mișcare, și Stirlitz îl petrecu cu privirea pe profesorul suedez, care își lipise fața de geam...

Suedezul nu era altcineva decît profesorul Pleischner, fratele tovarășului de luptă al lui Stirlitz, eroul antifascist german Hugo Pleischner. Pleca la Berna purtînd un mesaj destinat Moscovei : raportul de activitate al lui Stirlitz, cu informații despre planul lui Schellenberg, despre implicarea în joc a lui Bormann, despre căderea lui Käth. Totodată, Stirlitz cerea să i se trimită un om de legătură, menționînd cînd, unde și cum să fie stabilit contactul.

Stirlitz oftă ușurat cînd trenul se pierdu din vedere. Se îndreptă apoi spre sediul secției locale de grăniceri, unde urma să obțină mașina care să-l ducă la un post de frontieră din munți ; prin punctul acela avea să treacă în curînd în Elveția, „ilegal", pastorul Schlag.

„Reichsführerului SS Heinrich Himmler.

Strict confidențial. A se preda numai personal, în mînă.
Întocmită într-un singur exemplar.

Reichsführer,

Ieri noapte, am trecut la transpunerea în practică a operațiunii «Adevărul». În prealabil, m-am documentat asupra configurației terenului (drumuri, relief etc.). Am renunțat să mă informez mai îndeaproape asupra traseului convoiului și a numelor șoferilor desemnați să transporte arhiva Reichsleiterului Bormann, pentru a nu trezi suspiciuni în rîndurile oamenilor însărcinați cu paza.

Acțiunea a fost concepută să se desfășoare pe cît posibil, fără zgomot. Schimbul de focuri n-a putut fi însă evitat. Oamenii mei, îmbrăcați în civil, au plasat de-a curmezișul șoselei un camion, blocînd-o. Coloana care transporta arhiva Reichsleiterului n-a oprit însă și a deschis focul, din mers, asupra camionului și a celor trei oameni care se aflau în el. Mașina din frunte, care avea misiunea să asigure paza convoiului, a izbit camionul nostru și l-a răsturnat în șanțul șoselei, degajînd astfel drumul. Din prima mașină, au sărit cinci inși, care au urcat în automobilul următor, și coloana și-a continuat drumul. Mi-am dat seama că în fiecare camion se află minimum cinci sau șase oameni înarmați cu pistoale automate. Am constatat ulterior că nu erau soldați sau ofițeri, ci funcționari ai organizației locale a N.S.D.A.P., mobilizați în aceeași noapte pentru asigurarea transportului arhivei. Bormann personal le ordonase să tragă fără somație în oricine s-ar apropia de mașini la mai puțin de douăzeci de metri.

Am fost nevoiți să schimbăm tactica. Am ordonat unei părți din oamenii mei să plece înainte, pe același itinerariu, dar pe un drum paralel, pînă la întretăierea șoselei cu calea ferată; acolo, cantonierul de la barieră a fost înlăturat, locul lui luîndu-l unul din oamenii mei, cu consemnul să coboare bariera la apropierea convoiului. Eu și restul oamenilor mei, după ce am fragmentat în două părți coloana care transporta arhiva (în acest scop, am incendiat, cu un Faustpatron, cel de-al patrusprezecelea camion, numărînd de la capul coloanei), am rămas pe loc. Din păcate, a fost nevoie să facem uz de arme: cei din paza convoiului, deși le-am cerut să se predea, s-au apărat pînă la ultimul cartuș. Primele treisprezece camioane ale coloanei au ajuns la barieră în același timp cu mașinile noastre, dar, din păcate, nu înainte de sosirea a zece tancuri aparținînd corpului 24 de armată, chemate în ajutor între timp. Oamenii mei au fost nevoiți să bată în retragere, pentru a se evita ca vreunul dintre ei, ucis în timpul schimbului de focuri, să fie identificat și astfel acțiunea să fie desconspirată. Camioanele pe care am reușit să punem mîna le-am incendiat. Sacii și lăzile de zinc capturate au fost transbordate în mai multe camioane blindate și transportate la aerodrom. Ca măsură de prevedere, șoferii de la volanul blindatelor au fost lichidați, după sosirea la destinație, de către grupa noastră de șoc.

Heil Hitler!

Al dumneavoastră, SKORZENY."

Agenta pe care Schellenberg izbutise s-o introducă în locuința lui Dulles din Elveția ca femeie de serviciu anunță Berlinul că „stăpînul" ei fusese vizitat de curînd de un prelat venit din altă țară (numele acestuia nu izbutise să-l afle) și că între cei doi avusese loc o convorbire pe care ea o reproducea aproape textual.

— Omenirea îl va blestema pe Hitler, ar fi spus Dulles în timp ce-și umplea tacticos pipa, nu atît pentru cuptoarele de la Majdanek și Auschwitz... Dar invazia germană, oricît ar părea de paradoxal, a determinat dezvoltarea, fără precedent prin proporțiile ei, a Rusiei. Fără voia lor, nemții au dezvăluit de ce potențial uriaș dispune regimul sovietic. Nicicînd de-a lungul istoriei sale, nici chiar în avîntata și democratica perioadă imediat următoare desființării iobăgiei, n-a făcut Rusia un asemena salt înainte, ca în acești ani ai războiului. Cu ajutorul în mașini-unelte, materiale strategice și documentații tehnice acordat de noi, sovieticii au realizat niște obiective industriale grandioase în Ural și în Siberia. Însușindu-și tehnica noastră, ei au renunțat la metodele lor rutiniere. Hitler a împins Rusia și America una în brațele celeilalte. Cu sumele pe care le vor primi în contul despăgubirilor de război (Stalin își face socoteala să capete de la nemți douăzeci de miliarde de dolari), rușii își vor reface și industria distrusă din regiunile apusene și în felul acesta își vor dubla potențialul industrial.

— Prietenii mei de la Vatican, ar fi spus prelatul, consideră că, în acești cîțiva ani de război, rușii ar fi făcut mari progrese în ce privește capacitatea de manevrare — atît în acțiuni, cît și în gîndire.

— Vedeți dumneavoastră, ar fi spus Dulles, pufăind din pipă, de cîtva timp m-am apucat să-i recitesc pe scriitorii ruși, pe Pușkin, Saltîkov, Dostoievski... Sînt pur și simplu nefericit că nu pot să-i citesc în original, pentru că literatura rusă, orice s-ar spune, e una din cele mai strălucite — mă refer la cea din secolul al nouăsprezecelea. În a doua jumătate a secolului al nouăsprezecelea, poporul acesta și-a descărcat prin scris tot ce avea pe suflet, iată de ce trebuie studiată cu toată atenția literatura rusă, din perioada respectivă, pentru că scriitorii ruși au pus pe hîrtie nu atît gîndurile lor despre lumea în care trăiau, cît mai ales despre cea viitoare... În ce mă privește, am ajuns la concluzia că omul rus de astăzi e înclinat mai degrabă să se inspire din exemplele ideale ale acestui trecut, — mă refer la a doua jumătate a secolului al XIX-lea — decît să riște confecționîndu-și noi modele de urmat pentru viitor. Presupun deci că rușii vor decide să pună accentul pe clasa agrară a Ru-

siei, în speranța că pămîntul vindecă totul și unifică totul. Dacă lucrul acesta se va întîmpla, ei vor intra în conflict cu însuși spiritul epocii noastre și din acest conflict vor ieși zdrobiți. Nivelul de dezvoltare al tehnicii nu va permite nimănui să mizeze, din punct de vedere ideologic, pe entitatea pămînt...

— E foarte interesant, ceea ce spuneți. Mă tem însă că, în speculațiile dumneavoastră, vă postați, cum să zic, deasupra rușilor și nu alături de ei...

— Nu cumva ați vrea să-mi dau adeziunea la P.C. (b) al U.R.S.S. ? ar fi zîmbit Dulles. Vă asigur că n-aș fi primit în acest partid.

Himmler nu îndrăzni să-i arate Führerului informarea respectivă din pricina cuvintelor de la început ale lui Dulles. In schimb, chiar în aceeași zi, ordonă să fie intensificată munca de propagandă în unitățile militare compuse din naționaliștii trădători din Turkestan, țările baltice și Ucraina. Ceru, de asemenea, să fie selecționați cu multă grijă cei mai dotați dintre ei și cei posedînd o cultură oarecare, pentru a putea fi repartizați organelor S.D.-ului ; Reichsführerul se gîndea nu atît la prezent, cît la viitorul mai mult sau mai puțin îndepărtat...

În ziua următoare, Kaltenbrunner expedie, pe adresa locțiitorului șefului Gestapoului din Praga, Gruppenführerului Krüger, un mesaj cifrat în care cerea ca, pe lîngă personalul SS-ului și S.D.-ului, să fie mobilizați, în vederea distrugerii „Orașului de aur", și un număr considerabil de colaboraționiști...

La postul de grăniceri, Stirlitz își rezolvă neașteptat de repede toate problemele : Oberleutnantul din trupele de vînători de munte se dovedi a fi un băiat de treabă și cît se poate de înțelegător. La început, pe Stirlitz chiar îl miră atîta spirit conciliant — grănicerii, aidoma Burschilor din urmă cu un veac, erau reputați pentru îngîmfarea și aroganța lor. Dar, căutînd explicația, Stirlitz o găsi repede : cu siguranță că traiul din munți, la granița cu Elveția neutră și într-o lume cu totul diferită de a restului țării, printre zăpezi și într-un peisaj lunar, unde nu se știa de bombardamente, de ruine și foamete, îl determina pe Oberleutnantul care avea comanda postului de grăniceri, ca și pe ceilalți șefi locali, să caute să fie pe placul oricui venea de la centru, ca să preîntîmpine o mutare în interior. Așa se face că nimeni nu-i puse lui Stirlitz întrebări stîn-

jenitoare în legătură cu proiectata trecere clandestină a graniței și cu atît mai puțin în legătură cu scopul ei. Se înțelege că n-ar fi răspuns la asemenea întrebări. Judecînd după modul de comportare a grănicerilor, după servilismul de care dădeau dovadă, după graba exagerată cu care căutau să-i îndeplinească toate dorințele, Stirlitz trase concluzia că granița a încetat de a mai fi de netrecut ; dacă ar fi fost nevoie să treacă dincolo nu un singur pastor, ci un grup oricît de numeros, ar fi putut-o face cu ușurință, chiar și fără dezlegare din partea conducerii...

Cel mai bine ar fi fost, reflectă dînsul, să-l cheme la telefon pe Schellenberg și să-l roage să dea dispoziții unuia din colaboratorii săi de încredere să-l aducă direct acolo, la postul de grăniceri, pe pastor. Știa însă prea bine că orice convorbire cu Berlinul va fi interceptată de către serviciile lui Müller, ceea ce însemna să pericliteze întreaga operație proiectată de Schellenberg. Lucru care, în fond, nu i-ar fi displăcut lui Stirlitz, care era de principiul că orice încăierare între fruntașii naziști era în avantajul său. Dar eșecul lui Schellenberg și al misiunii încredințate pastorului trebuia să se producă în alte condiții, devenind un atu în mîna sa, a lui Stirlitz, atunci avea să-i raporteze despre el lui Bormann ; iar acestuia nu i se putea înfățișa cu mîna goală, ci înarmat cu fotografii, benzi de magnetofon, liste de adrese și de locuri de întîlnire și cu raportul pastorului însuși. Numai astfel, prezentîndu-i lui Bormann dovezi incontestabile putea el, Stirlitz, să torpileze, din interior, tratativele — și nu pe cele fictive. ci pe cele reale, purtate de generalul Karl Wolff în Elveția.

După ce se înțelese cu Oberleutnantul asupra locului în care avea să-l treacă pe pastor peste granță — era un defileu năpădit de o pădure tînără de conifere — Stirlitz întrebă încă o dată care era numele micii cabane elvețiene ce se vedea de acolo, de la graniță. Află cum îl cheamă pe patronul cabanei și cît timp va fi nevoit să aștepte pastorul sosirea taxiului din oraș ; stabili locul în care se afla cel mai apropiat hotel din vale — conform „legendei“ ce i se întocmise, pastorul era un chior aflat la odihnă și care se rătăcise în timpul unei plimbări : plecase, de pe platou, înspre munți și se rătăcise prin defileuri. Patronul cabanei, la rugămintea lui, urma să comande un taxi, care să-l ducă în vale, la hotel. De acolo, existau curse de autobuz atît spre Berna, cît și spre Zürich, unde pastorul avea prieteni, pe care trebuia să-i caute, fără să-i anunțe în prealabil. Cunoștințelor sale putea să le povestească întreg adevărul :

și cum îi obținuse Stirlitz eliberarea și cum îi introdusese în casă un provocator, și cum, apoi, chiar el organizase fuga sa peste graniță. Omul acesta, trebuia să spună pastorul, așteaptă să primească din partea lui o carte poștală ilustrată cu vederea cheiului din Lausanne, ceea ce însemna : convorbirile preliminare s-au încheiat, contactul a fost stabilit, trimiteți delegați în vederea unor discuții de fond. La început, Schellenberg obiectase împotriva acestui plan al lui Stirlitz.

— E mult prea simplist, spusese dînsul, schema e din cale-afară de simplificată.

— Unui joc mai complicat, pastorul nu i-ar putea face față, replicase Stirlitz. El e dintre aceia care nu pot înfățișa minciuna într-un chip credibil decît crezînd în ea ca într-un adevăr absolut. Altfel, o să se încurce și-o să încapă în mîinile poliției de la primii pași.

...După ce puse la punct toate detaliile proiectatei treceri clandestine, Stirlitz le atrase atenția grănicerilor că îi așteaptă cele mai grave sancțiuni în caz că vor divulga secretul ; îi preveni să nu sufle o vorbă în legătură cu operațiunea, decît, cel mult, Reichsführerului în persoană. Stabili, de asemenea, cu Oberleutnantul, că înainte de a pleca din Berlin, îi va expedia acestuia următoarea telegramă : „Mama a avut o criză de inimă. Dacă poți, trimite medicamente. Hans". Ceea ce însemna că trebuie să găsească în gară o mașină fără șofer, cu cheile în ea. Și că, în locul fixat pentru trecere, trebuie să găsească o pereche de schiuri elvețiene (nu noi, ci folosite și unse cu ceară elvețiană Nr. 4), mănuși împletite, de asemenea elvețiene și o pereche de bocanci, purtați și ei, fabricați la Berna.

Stirlitz se întoarse acasă la el, la Babelsberg, la ora unsprezece noaptea. Descuie. ușa și întinse mîna spre comutator, cînd auzi un glas pe care-l cunoștea prea bine rostind încet :

— Nu aprindeți lumina.

„Holtoff ! își zise Stirlitz. Ce caută aici ? S-a întîmplat ceva, și probabil ceva foarte grav..."

Profesorul Pleischner închirie o cameră într-un mic hotel din Berna, făcu o baie, apoi coborî în restaurant, unde studie îndelung, plin de uimire, lista de bucate : de la exoticul cuvînt „smîntînă" își muta privirea la prețul înscris în dreapta, de la și mai exoticul cuvînt „homari" din nou la preț... Cercetă un număr apreciabil de

minute lista din hîrtie cerată, cu nuanțe albăstrii, apoi, deodată, izbucni într-un rîs năvalnic, care-l surprinse în primul rînd pe el însuși, și rosti răspicat :

— Hitler e un ticălos !

Era singur în restaurant. La bucătărie, bucătarul zăngănea niște crătiți. Mirosea a lapte fiert și a pîine proaspătă.

Pleischner repetă, ridicînd și mai mult glasul :

— Hitler e o scîrnăvie !

Pesemne că de astă dată fu auzit, fiindcă în sală se ivi un chelner tînăr, cu bujori în obraji. Se apropie, plutind parcă și cu un zîmbet radios pe față, de clientul singuratic :

— Bună dimineața, monsieur...

— Hitler e un cîine ! strigă Pleischner. Un cîine ! O canalie ! O brută !

Imposibil să se stăpînească — era un acces nervos... Rîdea și plîngea în același timp, repetînd într-una :

— Bestii ! Ticăloși ! Nemernici !

În prima clipă, chelnerul dăduse să zîmbească, luînd-o drept o glumă din partea domnului îmbrăcat în costum gri de profesor, apoi însă, văzînd lacrimile șiroind pe obrajii acestuia, se repezi la bucătărie. În prag, se ciocni cu bucătarul.

— Să telefonez la spital ? întrebă chelnerul.

— Ce, ai căpiat ? îl repezi bucătarul. Vrei să ne trimită ambulanța și, cît ai bate din palme, să se răspîndească zvonul că în localul nostru s-a intoxicat un client ?!

O oră mai tîrziu, Pleischner ceru să achite nota la recepția hotelului și se mută într-o pensiune particulară de pe malul lacului. Era o prostie să mai rămînă acolo după stupida criză de isterie ; pe deasupra, mai avea și un pașaport suedez fals...

În primul moment, accesul de nervi îl speriase foarte tare. Mergînd pe stradă, întorcea capul la fiecare cîțiva pași ; se aștepta să audă din clipă în clipă un scîrțîit de frînă în spatele său, apoi niște indivizi tăcuți să-l apuce de braț și să-l urce în mașină, ducîndu-l în cine știe ce beci unde să-l snopească în bătaie pentru îndrăzneala de a fi luat în răspăr numele Führerului. Trecea însă dintr-o stradă în alta și nimeni nu-l lua în seamă. Cumpără de la un chioșc un teanc întreg de ziare englezești și franțuzești : în toate, pe prima pagină se lățăiau caricaturile lui Hitler și Goering. Pleischner chicoti, dar tresări speriat — nu cumva avea să facă o nouă criză de isterie ?...

— Sfinte Dumnezeule, își zise, brusc cutremurat de fericire. Chiar să fie adevărat că totul a rămas în urmă ?

Se îndrepta, pe niște străzi mai degrabă pustii, spre locuința conspirativă a cărei adresă i-o dăduse Stirlitz. După ce mai privi îndărăt de vreo cîteva ori, profesorul se surprinse deodată valsînd în plină stradă. (Mai tîrziu, avea să-și aducă aminte că în acea primă zi de viață liberă, făcuse o sumedenie de lucruri bizare.) Fredonînd un vals străvechi, se rotea plin de încîntare, tîrșindu-și din cînd în cînd, după moda veche, vîrful pantofilor și executînd, fără oprire, voltă după voltă, în stilul — ținea bine minte — dansatorilor de estradă de la începutul secolului...

Ușa i-o deschise un bărbat înalt și solid.

— Otto m-a rugat, rosti profesorul cuvintele parolei, să vă transmit că a așteptat aseară să-l chemați la telefon.

— Intrați, zise bărbatul, și Pleischner intră în casă, deși i se interzisese s-o facă dacă nu primea răspunsul convenit : „Ciudat, am fost acasă, dar probabil că a încurcat el numărul de telefon."

Aerul îmbătător al libertății îi jucase profesorului Pleischner un renghi amar : casa, destinată întîlnirilor conspirative ale agentului de informații sovietic, fusese descoperită și lichidată de fasciști, care așteptau acum să pice „vizitatorii". Și primul vizitator s-a nimerit să fie omul de legătură al lui Stirlitz, profesorul Pleischner.

— Ei ? făcu bărbatul cel înalt după ce intrară în odaie. Cum acționează el acolo ?

— Poftim, zise Pleischner întinzîndu-i o fiolă minusculă, pe care o ținuse pînă atunci în gură. Aici este expus totul.

Asta îl salvă : nemții nu știau nici parola, nici pe cei ce ar putea veni pentru a restabili legătura. De aceea, celor ce așteptau în casa conspirativă, li se dăduse următorul consemn : dacă omul de legătură, neprimind răspuns la parolă, va refuza să intre, să fie înșfăcat și, după ce va fi adormit, să fie transportat în secret în Germania, într-o mașină. În cazul însă că va intra în contact cu ei, să fie urmărit, pentru ca, prin el, să fie descoperit agentul principal.

Bărbatul cel înalt intră în camera alăturată. Aici, sparse fiola și întinse pe masă foița din hîrtie de țigară ; șiruri de numere din cinci cifre conțineau, conform codului, informarea destinată Moscovei. Alte șiruri de numere din cinci cifre se aflau acum la centrul de descifrare din Berlin : același cifru îl folosise și radiotelegrafista rusoaică capturată și care acceptase să lucreze pentru nemți.

Bărbatul cel înalt îi înmînă mesajul cifrat ajutorului său, spunîndu-i :

— Să ajungă urgent la ambasada noastră ! Comunică-le băieților să organizeze urmărirea tipului. Am să-l reţin și am să încerc să-l trag de limbă : se vede de la o poștă că e un diletant, probabil că n-a fost folosit decît ocazional. Văd eu ce-i cu el...

—.—.— 12

Käth se plimba prin cameră, legănîndu-şi pruncul. În absența lui Stirlitz, fusese mutată, așa cum el o prevenise, într-o locuință conspirativă a Gestapoului în care se afla instalată o stație de emisie nu prea mare, dar puternică. Käth se uita la băiețelul care dormea și se gîndea : „În viață, ești nevoit să înveți de toate : și cum se pregătește o omletă, și cum să cauți un cuvînt într-un lexicon ; de matematică, ce să mai vorbim ! Numai pentru meseria de mamă nu e nevoie de învățătură... Nici cîntece de leagăn nu trebuie să înveți, nici cum să-ți legeni copilașul ca să-i fie lui bine și să doarmă liniștit...“

Paznica, Fräulein Barbara, care se străduia să pară o fată înțelegătoare și cu preocupări intelectuale, era încă foarte tînără și se dădea în vînt după conversații, mai ales înainte de cină. Soldatul SS-ist Helmut, care locuia în camera alăturată, puse masa pentru trei persoane. Micuțul dormea. Barbara, Käth și Helmut se așezară la masa acoperită cu o față de masă sclipitor de albă. Acolita Hitlerjugendului își sărbătorea a nouăsprezecea aniversare. În timpul cinei festive, compusă din gulaș cu cartofi, Barbara declară că, după ce Germania va cîștiga războiul, femeile vor putea în sfîrșit să plece din armată și să părăsească producția, ca să se dedice menirii lor de căpătîi — creșterea și propășirea unor familii germane cu cît mai mulți copii...

— Să nască și să alăpteze — iată care este menirea femeii, pe-rora Barbara, toate celelalte sînt himere. Să aducă pe lume copii sănătoși și puternici. Nu există nimic mai pur decît instinctele animalice. Nu mă sfiesc s-o spun pe față.

— Cum vine asta ? se interesă, pe un ton ursuz, Helmut, întors de foarte curînd în rîndurile armatei operative, în urma unei con-

tuzii extrem de puternice. Astăzi te culci cu mine, mîine cu altul, iar poimîine cu un al treilea ?

— Ce mîrşăvie ! răspunse Barbara, cu o grimasă de dezgust. Familia e sfîntă. Ce, parcă în patul soţului, tatăl familiei, nu pot găsi aceleaşi desfătări pe care le-aş avea culcîndu-mă pe rînd cu doi, trei, patru bărbaţi ? Trebuie să ne eliberăm de pudoare — care e şi ea o himeră. Dacă eu şi soţul meu reuşim să facem dragoste aşa ca să ne placă la amîndoi, atunci ce rost ar mai avea adulterul ? Femeia se duce la altul numai mînată de curiozitate sau numai atunci cînd e nesatisfăcută... Dumneata, probabil, nu eşti de acord cu mine ? întrebă ea întorcîndu-se spre Käth.

— Nu, nu sînt de acord.

— De ce ?

— Aşa...

— Asta nu-i un răspuns...

— Şi totuşi, este.

— Dorinţa de a arăta cît mai bine e şi ea un vicleşug al femeii, vechi de cînd lumea. Nu cumva îţi închipui că simpaticul nostru Helmut te va prefera mie ? rîse Barbara. El se teme de slavi şi, pe urmă, eu sînt mai tînără...

— Eu urăsc femeile, rosti Helmut cu glasul surd.

— De ce ? întrebă Barbara, făcîndu-i cu ochiul, strengăreşte, lui Käth. Pentru ce ne urăşti ?

— O femeie e mai rea decît un tîlhar. Ăsta, baremi, nu înşală — ştii din capul locului cu cine ai de-a face. Pe cînd femeia, după ce la început îţi face ochi dulci şi te încîntă în fel şi chip, te agaţă şi te învîrte pe degete, de zici ce-i aia... Unde mai pui că se şi culcă cu prietenul tău cel mai bun... Mai cu seamă dacă ţi-au slăbit puterile...

— Aha, ţi-a pus nevasta coarne ! Şi Barbara bătu din palme, cu bucurie răutăcioasă.

Käth remarcă cît de frumoase erau mîinile fetei : moi, gingaşe, cu gropiţe ca la copiii mici şi îngrijite, cu nişte unghiuţe, deşi nedate cu lac, roze şi lucioase.

SS-istul îi aruncă o privire întunecată Barbarei, dar nu răspunse nimic : îi era subordonat, el era soldat de rînd, iar dînsa avea gradul de Unterscharführer.

— Vă rog să mă iertaţi, zise Käth sculîndu-se de la masă. Aş putea să mă duc la mine în cameră ?

— Ce te-a apucat ? protestă Barbara. Astăzi văd că am scăpat de bombardament, de lucrat încă n-ai început să lucrezi, aşa că putem sta ceva mai tîrziu...

— Mă tem să nu se trezească micuţul... Vorbim cam prea tare...

— De ce să se trezească ? Helmut, cît timp l-ai ţinut astăzi pe balcon ?

— O oră dimineaţa şi o oră după-amiază. Spre seară, s-a lăsat gerul, aşa că mi-am zis că-i mai bine să-l duc în cameră. Copiii mici răcesc uşor...

— Ce-ar fi să-mi îngăduiţi să-l culc cu mine ? întrebă Käth. Îmi pare rău de domnul, arătă ea din cap spre Helmut, sînt sigură că micuţul nu prea-l lasă să doarmă...

— Ba de fel, zise Helmut, mai rar aşa copil liniştit. Nu plînge de loc.

— Lucrul ăsta e interzis, zise Barbara. Aşa s-a hotărît — dumneata şi copilul să locuiţi fiecare în altă cameră.

— Vă asigur că n-am să fug, încercă să zîmbească Käth. De altfel, uşile sînt bine ferecate...

— Aşa e, de aici nu se poate fugi, întări Barbara. Noi sîntem doi şi, în afară de asta, uşile sînt bine ferecate, aşa cum spui. Deci, nu despre asta-i vorba, îmi pare foarte rău, dar aşa e ordinul. Incearcă să-l înduplecî pe şeful dumitale...

— Dar cine e şeful meu ?

— Standartenführerul Stirlitz. E om de treabă, să ştii, şi s-ar putea să închidă ochii, bineînţeles dacă o să vadă că munceşti cu tragere de inimă. Există fel de fel de stimulente — pentru unii, banii, pentru unii bărbaţi, femeile, pentru unele femei, bărbaţii... In ce te priveşte pe dumneata, stimulentul cel mai sigur ar fi să ţi se încredinţeze copilul. N-am dreptate ?

— Da, răspunse Käth ! Aveţi dreptate. Spuneţi-mi...

— Vrei să mă întrebi ceva ? întrebă curioasă Barbara, tăindu-şi o felioară de cartof.

Käth remarcă cît de elegant mănîncă fata, ca şi cum s-ar fi aflat la un banchet oferit de o legaţie : mişcările îi erau pline de graţie, iar cartoful, destul de tare maltratat de viermi înainte de a fi scos din pămînt, în mîinile ei, părea un delicat fruct exotic.

— Spuneţi-mi... dacă, să zicem, v-aţi afla în situaţia mea, aţi accepta şi dumneavoastră pentru a salva viaţa copilului, să intraţi în slujba inamicului ?

Barbara nu răspunse imediat. După ce. termină de mîncat cartoful, puse furculița de argint pe șervetul scrobit și, acoperindu-și gura cu palma, se apucă să-și curețe dinții cu un beţişor de os.

— Cum să-ți spun... Apropo, încă nu i-ai dat un nume copilului...

— Am să-l numesc Vladimir...

— În cinstea cui ? Pe tatăl dumitale l-a chemat Vladimir ? Sau poate pe tatăl copilului... Chiar așa, cum îl chema ?

— Pe cine ?

— Pe soțul dumitale.

— Erwin.

— Știu că Erwin... Te-am întrebat care i-a fost numele cel adevărat, cel rusesc...

— Eu cu numele de Erwin l-am cunoscut...

— Nu ți-a spus numele lui cel adevărat ? Cînd v-ați cununat, tot Erwin îl chema ?

— Noi doi nu ne-am cununat...

— Nu se poate !

— Asta a avut loc aici, zîmbi Käth. Eu am fost trimisă încoace împreună cu Erwin. Cred că și agenții dumneavoastră, ca toți agenții din lume, se cunosc între ei după numele conspirative. Că eu sînt de fapt Katia și nu Käth, știa șeful meu de la Moscova și, probabil, cei ce țineau legătura cu Erwin, adică superiorii lui de aici.

— Ca să revenim la întrebarea dumitale... spuse Barbara după cîteva clipe de tăcere. Pe Lenin, dacă nu mă înșel, îl chema Vladimir... Dacă aș fi în situația dumitale, mi-aș boteza fiul Adolf. Ce-aș fi făcut — nu știu... Cred, totuși, că n-aș fi acceptat să colaborez cu inamicul... Dar să lăsăm asta. Poate că e timpul să te duci în camera dumitale. Mîine urmează să te plimbi prin Rahndorf : ideea a fost a dumitale, parcă — ziceai că e bine să fii văzută prin locurile pe unde se ducea Erwin al dumitale, ca să risipești temerile rezidentului că ți s-ar fi întîmplat ceva și să nu bănuiască nimic cînd vom începe să lucrăm.

— Da, spuse Käth, ideea a fost a mea. Văzîndu-mă circulînd în libertate, ai noștri se vor liniști. Nu sînt convinsă că rezidentul nostru nu dispune de un al doilea aparat de radioemisie, dacă nu i se va aduce la cunoștință că mă aflu în libertate, ar putea anunța Moscova că Erwin și cu mine am căzut, și atunci tot jocul ar cădea baltă...

— Rezidentul vostru nu dispune de un al doilea post de emisie, răspunse Barbara. Mulțumește-i lui Dumnezeu că Stirlitz e cel care se ocupă de dumneata : e un om descuiat și cu o logică infailibilă... Fiindcă veni vorba, mîine dimineață el urmează să te ducă prin oraș sau altcineva ? Nu ți-a spus ?

— Nu știu cine mă va însoți în oraș, răspunse Käth. Anchetatorul, normal, nu mi-a vorbit despre asta. Eu i-am explicat de ce ar fi oportună o asemenea acțiune, el s-a arătat de acord, dar cine o va conduce, nu mi-a comunicat...

Dar, noaptea tîrziu, la casa conspirativă își făcu apariția nu Stirlitz, ci Rolf, însoțit de doi dintre subalternii săi. Era nițel băut și, de aceea, trezind-o din somn pe Käth, fu de o galanterie mai mult decît exagerată și de-o dulcegărie de-a dreptul grețoasă ; își presăra mai fiecare frază cu expresii franțuzești. Müller îi comunicase că, în absența lui Stirlitz, el, Rolf, avea să lucreze cu rusoaica ; dispoziția venea de la Kaltenbrunner personal.

— Schellenberg mi-a spus că l-a trimis pe Stirlitz într-o misiune... Ceea ce se nimerește cum nu se poate mai bine. Rolf, ocupîndu-se de rusoaică, va crea contrastul necesar : de regulă, după ce are de-a face cu un anchetator mai dur, arestații sînt mai maleabili cînd sînt luați în primire de unul mai blînd... Stirlitz e blînd, după cîte știu ! Și Kaltenbrunner, servindu-l pe Müller cu o țigară, rîsese într-un fel ciudat.

Müller, aprinzînd țigara, reflectă : e cazul sau nu să vorbească despre amprentele digitale de pe telefonul din centrala pentru legături speciale, ca și despre faptul că aceste amprente coincideau cu cele descoperite pe valiza radiotelegrafistei ruse ? După ce cîntări în răstimpul dintre două fumuri de țigară tare, „Karo“, argumentele pro și contra, hotărî să nu-i spună nimic lui Kaltenbrunner. Nici despre măsura pe care o luase, de a se obține în mod discret amprentele tuturor colaboratorilor săi, era mai bine să nu-i vorbească. Și asta, fiindcă securitatea internă a Direcției centrale a Siguranței Reichului intra în atribuțiile sale, cu alte cuvinte, el, Müller, răspundea de cadrele S.D. și de cele ale Gestapoului. Dacă ar afla de povestea cu amprentele, pe Kaltenbrunner l-ar apuca fără doar și poate pandaliile... Și la prima ocazie, va arunca în spatele lui, al lui Müller, răspunderea cine știe cărui eșec, legîndu-se de faptul că a lăsat să se strecoare dușmanul în propria-i casă. Lui Müller îi convenea perfect că Himmler era la curent cu convorbirea dintre Bormann și un misterios funcționar al R.S.H.A., în vreme ce Kalten-

brunner nu știa nimic ; această „furcă" îi dădea posibilitatea să manevreze între două forțe. Pe de o parte, n-avea intenția să-l informeze pe Himmler despre bănuielile lui Kaltenbrunner în legătură cu Stirlitz ; la rîndul lui, Kaltenbrunner nu știa nimic despre convorbirea misterioasă cu cartierul general al partidului, pe care Himmler o taxase drept un act de trădare și un denunț.

— Doriți să urmăresc îndeaproape modul în care va lucra Stirlitz cu radiotelegrafista rusoaică ? întrebă Müller.

— De ce ? se miră Kaltenbrunner. De ce să-l urmărești dumneata ? După părerea mea, Stirlitz e perfect calificat pentru operațiunea de Funkspiel.

„Să fi uitat ce mi-a spus ? fu rîndul lui Müller să se mire. Ori pregăteşte ceva împotriva mea ? Nu cumva ar trebui să-i aduc aminte ? Sau nu e oportun ? Blestemată dugheană, în care ești nevoit să umbli cu cioara vopsită ! În loc să-i păcălim pe dușmani, ne tragem pe sfoară între noi ! Fir-ar a naibii de treabă !

— Să-i încredințăm lui Rolf o partitură independentă în munca cu pianista rusă ?

În jargonul lor, radiotelegrafistul era numit „pianist", iar conducătorul unui grup de agenți — „dirijor". În ultima vreme însă, de cînd Berlinul fusese inundat de refugiați și trebuiau să-i încartiruiască pe agenții evacuați, sosiți, cu arhive cu tot, din Prusia Orientală, Aachen, Paris și București, termenii aceștia căzuseră în desuetudine și un agent arestat era denumit nu după rolul pe care-l îndeplinea, ci după apartenența națională.

De aceea, Kaltenbrunner îl îngînă, nu fără o umbră de tristețe în glas :

— Cu pianista... Nu, lasă-l pe Rolf să lucreze după indicațiile lui Stirlitz. Scopul să fie același, dar mijloacele pot să difere... Din partea rușilor nu s-a recepționat încă nimic ?

— Deocamdată nu.

— Cum merge treaba la descifratori ?

— Sînt la jumătatea drumului. Cifrul e extrem de complicat.

— Zgîlțîiți-o pe pianistă ! Nu pot să cred că ea nu cunoaște cifrul de care se servește rezidentul.

— Stirlitz lucrează cu ea aplicînd metodele sale proprii...

— Stirlitz lipsește, așa că ar putea s-o zgîlțîie Rolf.

— După metodele lui ?

Kaltenbrunner dădu să-i răspundă, dar tocmai atunci sună telefonul de pe birou care era în legătură directă cu Bunkerul Führerului ; Hitler îl convoca pe Kaltenbrunner la o consfătuire...

Kaltenbrunner nu uitase discuția pe care o avusese cu Müller în legătură cu Stirlitz. Dar cu două seri în urmă, întîlnindu-se cu Bormann și discutînd cu acesta problema asigurării securității transportului arhivei de partid, Bormann spusese la un moment dat :

— Vezi ca oamenii dumitale să păstreze secretul total al acțiunii. Antrenează-i pe cei mai de nădejde, pe cei în care avem deplină încredere : Müller, Scholz, Stirlitz...

Kaltenbrunner cunoştea regulile jocului : din moment ce Bormann nu cerea părerea despre un om, ci îl desemna el singur, însemna că omul acela se află în atenția sa, că e socotit indispensabil.

— Apropo, mi-au găsit oamenii dumitale şoferul ? se interesă Bormann. Am cerut doar să fie căutat. Şi să fie căutat nu de formă, ci ca să fie într-adevăr găsit !

Kaltenbrunner îi răspunse că nu ştie nimic despre şofer, dar că se va informa neapărat şi îi va raporta.

...Kaltenbrunner îşi aminti de şofer abia în maşina care-l ducea la Hitler. Ştia că primul om pe care îl va întîlni în Bunker va fi fără doar şi poate Bormann.

— Îmi cer scuze, *mon petit*, că te-am trezit din somn, zise Rolf, aşezîndu-se la picioarele lui Käth. Ea îşi trase pînă sub bărbie pătura, care era de calitate bună, din păr de cămilă, dar arsă de ţigară în două locuri. Cum te simți aici ?

— Mulțumesc, bine.

— Dar copilul ?

— Mulțumesc, bine.

— Nu vrei să bei ceva ?

— Mulțumesc, n-am voie...

— Un deget nu strică.

— Nu. I-ar face rău băieţelului.

— *Bien*... Eu le admir pe toate mamele de pe glob ! Nu ți-e frig ? Şi, fără să aştepte răspunsul, Rolf îşi vîrî mîna sub pătură.

Käth îşi trase picioarele şi zise :

— V-aş ruga să vă întoarceți la masă...

— De ce ? Subalternii mei sînt în salon şi beau ; i-au adus vin lui Fräulein Barbara, de ziua ei... N-o să ne stinghereaască nimeni... în muncă... Fräulein Barbara e foarte drăguţă, nu-i aşa ? *La femme aime à être initiée, entre deux baisers, aux mystères de l'histoire, de la morale et de la littérature* [1]. Ar trebui să fii drăguţă cu mine şi să-mi zîmbeşti, nu să te uiţi chiorîş la mine...

— Dacă ieşiţi din cameră, mă îmbrac şi putem sta de vorbă...

— Prefer să stau de vorbă cu femeile cînd sînt dezbrăcate... Între interlocutori se stabilesc raporturi mai cordiale. Nu sînteţi de acord ?

— Trebuie să înţelegeţi : soţul meu abia a murit... Lăsaţi-mă să-mi revin...

— Ei, da... O să-ţi revii, iar pe mine, între timp o să mă trimită la doi metri sub pămînt vreo bombă rătăcită. De aşteptat, îşi pot îngădui să aştepte cei cărora le sînt hărăziţi ani mulţi de viaţă... Cu cît înaintez în vîrstă, cu atît îmi dau seama mai bine că *mes aperçus de morale et de politique* [2] se rezumă la dragoste. Nu-mi place să uzez de forţă... Hai să ne facem prieteni, aşa, simplu şi în taină... Eşti foarte drăguţă, iar eu am să încerc să-ţi înlocuiesc soţul...

Rolf trase pătura spre el.

— O să ne simţim amîndoi mult mai bine, continuă Rolf, descheindu-şi nasturii de la tunică. De fapt, cea mai cîştigată ai să fii dumneata. N-o să mai fii numai o radiotelegrafistă a inamicului, ci şi prietena unui ofiţer SS.

— Am să ţip, zise Käth. Vă rog să plecaţi...

— Auzi prostie — să ţipi ! Ar însemna să te certi cu mine, iar de mine depinde în mare măsură soarta dumitale... Ei ?

Käth sări din pat, alergă la uşă şi se apucă să izbească cu pumnii în ea :

— Barbara !

Rolf îşi încheie iute tunica şi zise :

— Eşti o isterică ordinară ! Şi nu într-un serviciu de informaţii ar trebui să lucrezi, ci într-un closet public. Culcă-te în pat şi acoperă-te ! Iute !

[1] Femeii, între două sărutări, îi place să fie iniţiată în tainele istoriei, moralei şi literaturii (fr.).

[2] Concepţiile mele morale şi politice (fr.).

Cînd Fräulein Barbara se ivi în prag îmbujorată şi cu ochii radioşi — pe după umerii ei, se iţeau tinerii ofiţeri, cu pahare de vin în mînă — Rolf i se adresă :

— Fermecătoarea noastră Frau Käth e îngrijorată, ar vrea să ştie cum doarme copilaşul ?

— Copilaşul doarme dus. Tatăl său adoptiv, Helmut, ne-a făcut în două rînduri observaţie că sîntem prea gălăgioşi.

— Vă mulţumesc, domnule Rolf, îşi interpretă Käth cu multă naturaleţe rolul, v-aţi purtat ca un adevărat cavaler.

— Iar dumneavoastră, intră şi Rolf în joc, *vous vous conduisez comme un sage*[1]... N-o să vă mai deranjăm decît dacă va începe să transmită prin radio Moscova dumneavoastră ; în cazul acesta, cu tot regretul, ofiţerul de serviciu o să vă trezească.

— Am înţeles.

— Cam de multişor tace Moscova... Nu v-au uitat cumva tovarăşii ?

— Să mă fi uitat ? Nu. E puţin probabil. N-aveau cum să afle despre arestarea mea...

— O, cît despre asta, nici o grijă : sper că nu ne bănuiţi, pe Standartenführerul Stirlitz ori pe mine, că am avea legături cu Kremlinul ? zîmbi Rolf. Noi ştim prea bine ce s-a întîmplat cu dumneavoastră, nu-i aşa ? Spitalul v-a făcut formele de ieşire a!altăieri şi aţi plecat, împreună cu băieţelul, cu trenul într-o direcţie necunoscută... Noapte bună şi vise plăcute...

Timp de două zile şi două nopţi, cîţiva dintre oamenii cei mai de încredere ai lui Himmler executară o primă triere a arhivelor capturate ale lui Bormann, fără să poată însă descoperi acele materiale vînate în primul rînd de Reishsführerul SS. Nu fu găsit nici un document care să fi putut da indicii asupra căilor prin care îşi transfera partidul fondurile băneşti în băncile din străinătate. Poate că actele respective fuseseră evacuate mai demult, ori poate că Bormann, care avea o memorie fenomenală, nu notase nimic pe hîrtie şi ţinea minte numele agenţilor de bursă şi cifrurile conturilor de bancă, de care putea să dispună a doua zi după încheierea păcii. În sfîrşit, nu era exclus — şi această ipoteză era cea mai supărătoare — ca documentele în cauză să se fi găsit în

[1] Vă comportaţi ca un înţelept (fr.).

primele treisprezece camioane care reuşiseră să răzbată prin blocada lui Skorzeny şi să facă joncţiunea cu tancurile Wehrmachtului.

În schimb, arhivele capturate de oamenii lui Skorzeny conţineau alte documente extrem de interesante. Printre altele, raportul lui Stirlitz adresat lui Bormann, care, deşi neiscălit, dovedea limpede că în sînul S.D-ului se coace trădarea.

Himmler îi arătă hîrtia incriminată lui Schellenberg şi îi ceru să întreprindă o anchetă. Schellenberg promise să îndeplinească cererea Reichsführerului, deşi îşi dădea seama prea bine că n-avea cum să ajungă la vreun rezultat. Oricum, existenţa documentului lăsa să se presupună că în arhiva lui Bormann s-ar găsi şi alte materiale de aceeaşi natură, care i-ar fi permis să-şi verifice o dată mai mult colaboratorii, să constate dacă unii sau alţii dintre ei nu lucraseră concomitent şi pentru Bormann, iar în caz că da — de cînd, în ce domenii, şi, mai ales, împotriva cui anume. Schellenberg nu se temea să afle că unii dintre colaboratorii săi lucrau pentru doi stăpîni deodată. În definitiv, Bormann îi putea recruta făcînd apel la fanatismul lor de membri ai partidului nazist. Tot ce-l interesa era să stabilească dacă şi în ce măsură era Bormann informat în legătură cu acţiunea sa cea mai importantă şi mai secretă — contractarea aliaţilor în vederea încheierii păcii.

Schellenberg însărcină pe cîţiva dintre oamenii săi să se ocupe de această problemă. Se interesa zilnic dacă au aflat ceva. Răspunsul era invariabil : „Deocamdată nu s-a ivit nimic interesant..."

— Cum se simte şeful dumitale ? întrebă bărbatul cel înalt. E sănătos ?

— Da, zîmbi Pleischner. Totul e în regulă.

— Vrei o cafea ?

— Mulţumesc, cu plăcere.

Omul se duse în bucătărie şi întrebă de acolo :

— Ai găsit o locuinţă convenabilă ?

— Da. Nu mă pot plînge.

— Ai un acoperiş de nădejde ?

— Păi, eu locuiesc la etajul trei... răspunse Pleischner, care nu înţelese jargonul.

Oprind din funcţiune aparatul electric de rîşnit cafea, gestapovistul zîmbi : avusese dreptate cînd îl calificase pe comisionar drept un diletant, un colaborator de ocazie, fiindcă „acoperiş", în jargonul spionilor din lumea întreagă, însemna „adăpost", „gazdă".

„Cu toate astea, nu trebuie să mă grăbesc, își spuse el, pe bătrîn îl am ca și în buzunar. O să scoată el pe masă tot ce știe, numai să fiu cît de cît prudent...“

— Cafea ca asta nu se găsește în Germania, zise el întinzîndu-i lui Pleischner ceașca aburindă. Ticăloșii ăia îndoapă poporul cu erzațuri, iar aici cafeaua braziliană e pe toate drumurile.

— I-am și uitat gustul, spuse Pleischner, sorbind din cafea. De vreo zece ani n-am mai băut o cafea ca asta.

— Am învățat de la greci să beau cafeaua cît mai tare și cu apă rece. Nu vrei să încerci ?

Pe Pleischner, acum, toate aveau darul să-l înveselească. Se mișca ușor, gîndea ușor, respira ușor... Izbucni în rîs :

— N-am băut niciodată cafea cu apă !

— E grozav, ai să vezi — contrastul de temperatură și de gust îți dă o senzație deosebită, unde mai pui că și inima e mai puțin solicitată.

— Da, încuviință Pleischner, după ce sorbi o înghițitură de apă, e o senzație cu totul deosebită.

— Ce te-a rugat șeful să-mi transmiți verbal ?

— Nimic. Fiola aceea, atîta tot.

— Ciudat !

— De ce ?

— Credeam că o să-mi comunice pe cînd să-l aștept.

— N-a pomenit nimic despre asta.

— Apropo, nu te-am întrebat : poate ți-e foame ?

— Nu, mulțumesc, am dejunat cît se poate de bine.

— Cum stai cu banii ?

— Pentru început, îmi ajung.

— Dacă o să ai nevoie de bani, treci pe la mine. Bineînțeles, n-o să-ți pot da cine știe cît, dar pentru nevoile curente s-o găsi oricînd ceva mărunțiș... Fiindcă veni vorba, ai fost atent dacă n-ai avut vreo coadă venind încoace ?

— Coadă ? Adică, dacă n-am fost urmărit ?

— Exact.

— Știți, nu prea m-am uitat...

— E-e, asta-i curată nechibzuință ! Șeful nu te-a instruit în privința asta ?

— M-a instruit, bineînțeles, dar pentru prima dată după atîția ani, mai ales după cei petrecuți în lagăr, m-am simțit cu adevărat liber, înțelegi, și asta m-a cam ametit. Îți mulțumesc că mi-ai adus aminte.

— Lucrurile astea nu trebuie să le uiți niciodată ! Așa... Poliția de-aici e dată dracului... Sînt al naibii de vicleni. Nu mai ai nimic să-mi comunici ?

— Eu ? Nu, nu mai am nimic...

— Dă-mi pașaportul dumitale.

— Mi-a spus să păstrez întotdeauna pașaportul la mine...

— Nu ți-a spus șeful că, aici, vei fi la dispoziția mea ?

— Nu.

— Cu toate astea, așa este... De altfel, se precizează și în mesajul cifrat pe care mi l-ai adus. O să ne gîndim cum să organizăm cît mai bine activitatea. Dumneata, acum...

— Acum o să mă întorc la hotel, o să mă bag în pat și o să încerc să recuperez restanțele de somn...

— Lasă asta... Mă gîndeam că... Munca dumitale...

— Mai întîi să mă satur de somn... răspunse Pleischner. Visez să dorm o zi, două, trei zile, și abia după aceea o să mă gîndesc la munca mea. De altfel, manuscrisele le-am lăsat la Berlin... Dar nu contează, am în cap tot ce mi-am propus să scriu...

Gestapovistul luă pașaportul suedez al lui Pleischner și-l aruncă cu un aer neglijent pe masă :

— Poimîine, la ora două, să vii să-l iei, te înregistrăm noi la consulatul suedez. Mai exact, o să încercăm să te înregistrăm, pentru că suedezii sînt niște indivizi scîrboși și se poartă pe zi ce trece mai insolent.

— Cine ? nu înțelese Pleischner.

Gestapovistul fu apucat de un acces de tuse — se abătuse de la rol... Ca să-și îndrepte greșeala, aprinse o țigară și trase de cîteva ori din ea înainte de a răspunde.

— Suedezii văd în fiecare ins care a trecut prin Germania un agent al naziștilor. Pentru ei, toți nemții sînt la fel — indiferent că au de-a face cu un patriot, cu un antihitlerist sau cu un copoi de-al Gestapoului. De aceea trebuie să fim foarte prudenți în raporturile cu ei.

— Șeful nu mi-a spus să mă înregistrez la consulat...

— Și asta se precizează în scrisoarea cifrată.

„Patronul lui se află la Berlin, reflectă gestapovistul, asta-i clar, a pomenit adineaori că și-a lăsat acolo manuscrisele. Înseamnă că punem mîna pe un agent din Berlin... Asta-i o realizare. Numai să nu ne pripim, repetă el în sinea lui, numai să nu ne pripim !“

— Mulțumesc foarte mult, zise Pleischner ridicîndu-se. Cafeaua a fost într-adevăr minunată, și băută cu apă rece, și mai gustoasă încă...

— I-ai comunicat șefului că ai ajuns și n-ai întîmpinat greutăți, sau dorești s-o fac eu ?

— Poți s-o faci prin tovarășii dumitale ?

„E comunist, remarcă pentru el gestapovistul. Drace, asta-i și mai grozav !"

— Da, am s-o fac prin tovarășii noștri. Dar comunică-i și dumneata... Și nu amîna !

— Am vrut s-o fac chiar astăzi, dar n-am găsit nicăieri timbrul poștal pe care trebuia să-l aplic pe ilustrată.

— Pînă poimîine, îți procur eu timbrul respectiv, dacă nu-l găsești în oraș. Ce trebuie să reprezinte ?

— Cucerirea Mont-Blanc-ului... De culoare bleumarin. Neapărat de culoare bleumarin.

— Bine. Ilustrata o ai la dumneata ?

— Nu, e la hotel.

— Altă imprudență ! Nu e permis să lași nimic la hotel. Ești străin, s-ar putea să-ți scotocească prin lucruri. Cum poți să fii atît de imprudent ?

— Nu, zîmbi Pleischner, e o ilustrată obișnuită, am cumpărat la Berlin zece asemenea ilustrate. Iar textul l-am memorat, așa că n-am comis nici o imprudență...

Strîngîndu-i mîna lui Pleischner în antreu, gestapovistul îi repetă :

— Prudență și încă o dată prudență, Genosse ! Ține seama că acalmia de aici e doar aparentă.

— Știu, am fost prevenit.

— Pentru orice eventualitate, lasă-mi adresa.

— „Virginia". Pensiunea „Virginia".

— Locuiesc americani acolo ?

— Nu, de ce ? se miră Pleischner.

— E un nume american... Iar americanii obișnuiesc să tragă la hoteluri cu nume de-ale lor...

— Nu. După părerea mea, nu sînt străini în hotel.

— O să verificăm asta. Dacă ai să mă vezi în pensiunea dumitale, nu te apropia de mine și nici nu mă saluta — ține minte, noi doi nu ne cunoaștem.

— Bine.

— Încă ceva... Dacă ți se întîmplă ceva ieșit din comun, telefonează-mi. Ai să ții minte numărul ? Și gestapovistul pronunță de două ori un număr format din șase cifre.

— Da, răspunse Pleischner, am memorie bună. Latina e cel mai bun exercițiu de memorie...

Pleischner părăsi clădirea prin intrarea principală și traversă strada fără grabă. Chiar vis-à-vis de casa din care ieșise, un bătrîn îmbrăcat într-o vestă îmblănită trăgea obloanele unui magazin de păsări. În coliviile agățate țopăiau fel de fel de păsărele. Pleischner rămase îndelung în fața vitrinei, admirînd păsările.

— Doriți să cumpărați ceva ? întrebă bătrînul.

— Nu, mă mulțumesc să admir păsările.

— Cele mai interesante le am înăuntru, în magazin. Eu procedez exact invers decît alții... Bătrînul era vorbăreț. Orice negustor expune în vitrină marfa cea mai bătătoare la ochi. Eu însă consider că păsările nu sînt o marfă, nu, cîtuși de puțin... Păsările sînt păsări. Nu puțini sînt scriitorii care intră în prăvălia mea să asculte păsările cîntînd. Unul din ei mi-a spus odată : „Înainte de a mă cufunda, ca Orfeu, în infernul unei noi cărți, simt nevoia să mă desfăt ascultînd cea mai minunată muzică, aceea a păsărilor. Altfel, cum aș putea dărui lumii acel cîntec care s-o învie pe Euridice ?..."

Pleischner își șterse lacrimile care-i invadaseră fără veste ochii și zise, depărtîndu-se de vitrină :

— Vă mulțumesc...

— Poftim ? făcu mirat bătrînul cu vesta îmblănită, dar Pleischner, fără să-i răspundă, se îndreptă cu pași mari spre pensiunea sa : încerca o nevoie aprigă să se așeze la birou și să se apuce de lucru...

— De ce să nu aprind lumina ? De cine te-ai speriat ? întrebă Stirlitz.

— Nu de dumneata, în orice caz, răspunse Holtoff.

— Haidem, atunci, să mergem pe dibuite...

— Am apucat să mă familiarizez cu casa dumitale. E plăcut și liniștit aici...

— Mai ales cînd se bombardează, zise Stirlitz ironic. Mă dor șalele groaznic, cu siguranță că m-a prins un curent. Mă duc pînă în baie să iau niște aspirină. Ia loc. Dă-mi mîna, uite, aici e un fotoliu.

— Mulțumesc. Am dat de el.

Stirlitz intră în baie și deschise dulăpiorul cu medicamente.

— În întuneric, în loc de aspirină aș putea să iau un purgativ, zise el. Să lăsăm jaluzelele — sînt foarte compacte, și să aprindem focul în cămin ; dacă te temi că am putea fi fotografiați, așază-te pe scaunul din colț — acolo nu te poate vedea nimeni.

— Am încercat să cobor jaluzelele, dar au nu știu ce dispozitiv secret și nu se clintesc.

— Da' de unde ! Dar se întîmplă să se agațe verigile de crengile copacului. Lasă că mă ocup eu. Ia zi, bătrîne, ce s-a întîmplat ? De cine te temi în halul ăsta ?

— De Müller.

— De șeful dumitale ?

— Exact.

— Ce s-a întîmplat în aceste două zile cît am lipsit ? S-a răsturnat lumea cu capul în jos ? A coborît Dumnezeu pe pămînt ? S-a însurat Kaltenbrunner cu o evreică ?

— Aproape, răspunse Holtoff.

Stirlitz, care camuflase ferestrele, încercă să aprindă lumina. Auzind păcănitul comutatorului, Holtoff zise :

— Eu am scos siguranțele. Nu e exclus să ai instalată pe undeva o aparatură de înregistrare a convorbirilor.

— Instalată de cine ?

— De noi.

— Ce sens ar avea ?

— Tocmai pentru asta am și venit la dumneata. Ai luat aspirina ?

— Da.

— Aprinde focul în cămin și stai jos. N-avem prea mult timp la dispoziție și trebuie să discutăm o serie de probleme importante.

Stirlitz aprinse gătejele dinainte pregătite. Focul se apucă să duduie în cămin ; era un cămin ciudat — la început, cît mai era rece, duduia, și abia după ce se încălzea, se potolea.

— Ei ? făcu Stirlitz, trăgîndu-și fotoliul mai aproape de foc. Ce-i cu dumneata, amice ?

— Cu mine ? Nimic. Dar ce ai să faci dumneata ?

— În principiu ?

— Și în principiu...

— În principiu, îmi propusesem să fac o baie și să mă trîntesc în pat. Sînt rebegit de frig și mort de oboseală.

— Am venit la dumneata în calitate de prieten.

— E-e ! Ajunge ! se strîmbă Stirlitz. Ce tot faci pe misteriosul ca un băieţandru ? Nu cumva te cheamă Monte-Cristo ? Vrei să bei ceva ?

— Vreau.

Stirlitz aduse sticla cu coniac, deşurubă dopul metalic, îi turnă lui Holtoff şi îşi turnă şi lui. Băură în tăcere.

— Bun coniac...

— Mai vrei ? întrebă Stirlitz.

— Cu plăcere.

Mai băură cîte un pahar, după care Holtoff spuse, trosnindu-şi degetele :

— Stirlitz, săptămîna asta, m-am ocupat de unul din cazurile dumitale.

— Nu înţeleg.

— Müller m-a însărcinat să verific, dar în secret, dosarul dumitale în legătură cu fizicienii.

— Ascultă, Holtoff, nu mai vorbi în parabole ! Pe cuvînt dacă înţeleg ceva ! Ori îmi explici cum trebuie ce legătură are cu mine fizicianul arestat, ori îmi spui de ce ai verificat, în secret, dosarele cazurilor mele şi ce i-a venit lui Müller să caute probe împotriva mea...

— Nu pot să-ţi explic toate astea. Eu însumi nu-nţeleg nici pe dracu... Ştiu doar că eşti pus la microscop.

— Eu ? ! făcu Stirlitz. Asta chiar că-i o tîmpenie ! Sau te pomeneşti că şi-au pierdut şefii noştri capul, nici n-ar fi de mirare, în harababura asta !

— Stirlitz, dumneata însuţi m-ai învăţat să-mi păstrez întotdeauna calmul...

— Să-mi păstrez calmul ?... După cele ce mi-ai spus ? ! Ei bine, nu sînt calm. Sînt uluit şi revoltat ! Am să mă duc chiar acum la Müller...

— Doarme, la ora asta. Şi nu te grăbi să te duci la el. Ascultă-mă mai întîi. Am să-ţi spun ce am reuşit să descopăr în legătură cu cazul fizicienilor. Lucrurile astea nu i le-am relatat încă lui Müller, te-am aşteptat pe dumneata...

Stirlitz avea nevoie de cîteva clipe ca să-şi adune gîndurile şi să-şi treacă în revistă activitatea din ultimul timp : nu i-au scăpat cumva anumite indicii compromiţătoare, oricît de neînsemnate la prima vedere — în întrebările adresate celui anchetat, în formula-

rea răspunsurilor acestuia, ori chiar în insistența excesivă asupra unor detalii ?

— Stai puțin, zise el, de frică, văd că m-a apucat burta...

— Ce ? nu înțelese Holtoff.

— Pîntecăraia, repetă Stirlitz, ridicîndu-se, știi ce-i asta, cred...

Se duse la toaletă, unde se încuie. Îl auzi pe Holtoff furișîndu-se în vîrful picioarelor lîngă ușă.

„Nătărăul, se gîndi el, cum e posibil să procedezi atît de prostește ?... Trebuie să-l învăț minte."

— Holtoff ! strigă Stirlitz și îl auzi pe acesta repezindu-se în vîrful picioarelor spre fotoliul lui, ca să poată răspunde de acolo :

— Da ?...

— Puteai să răspunzi de pe loc, fără să mai alergi prin cameră... Spune-mi, de fapt cine m-a pus la microscop ? Müller sau șefii mei ?

— Ieși de acolo și o să analizăm împreună toate variantele ?

— Vin îndată...

„Cum o să se comporte ? reflectă rapid Stirlitz. Să vii și să anunți pe cineva că Gestapoul se ocupă în secret de el e o culpă care îți poate aduce împușcarea. E un nazist convins, ce l-a apucat ? Sau mă tatonează din însărcinarea lui Müller ? Puțin probabil. Nu sînt oameni de-ai lor prin apropiere, ori, ei ar trebui să știe că, după o asemenea discuție, cea mai bună soluție pentru mine ar fi să dispar. Nu mai sîntem în '43, acum frontul e la doi pași. Să fi venit din proprie inițiativă ? Hm, hm... Dacă-i așa, ce urmărește ? Pentru ca să fi combinat un joc realmente serios, nu e suficient de inteligent. Deși e extrem de șiret. În ce mă privește, nu înțeleg prea bine această șiretenie naivă, dar îmi dau seama că, în anumite condiții, tocmai o asemenea șiretenie naivă poate întrece și logica, și bunul simț. Dacă joc acum greșit, n-o să am nici o scuză. Voi rata operațiunea cea mai importantă, și tare mă tem că nu va fi nimeni care s-o poată continua în locul meu..."

— Ce tot faci acolo, Stirlitz ?

— Îmi confecționez ștreangul, vreau să mă spînzur...

După ce ieși din toaletă, Stirlitz se așeză în fotoliu, scormoni lemnele arse și zise :

— Hai, dă-i drumul.

— Tot ce ți-am spus e cît se poate de serios...

— Dar ce nu e serios în lumea asta ?

— Am convocat trei experți din departamentul lui Schumann.

Schumann era consilierul Wehrmachtului în domeniul armamentului nou, şi oamenii săi erau aceia ce se ocupau de problema dezagregării atomului.

—Şi eu am convocat nişte experţi de la departamentul lui Schumann atunci cînd l-aţi arestat pe Runge.

— Da. Pe Runge l-am arestat noi, dar de ce te-ai ocupat de el dumneata, care lucrezi la serviciul de informaţii ?

— N-ai înţeles de ce ?

— Nu, n-am înţeles.

— Runge şi-a făcut studiile în Franţa şi Statele Unite. E chiar aşa de greu de priceput că mai importante sînt legăturile lui acolo, decît persoana lui însăşi, aici ? Ce ne strică pe noi, pe toţi, este lipsa de îndrăzneală în a privi problemele în perspectivă. Ne temem să dăm frîu liber imaginaţiei. De la şi pînă la, nici un pas în lături : iată greşala noastră esenţială.

— Asta-i adevărat, recunoscu Holtoff. Ai dreptate. În ce priveşte lipsa de îndrăzneală, n-am să te contrazic... În ce priveşte însă detaliile, ei bine, nu mai pot să fiu de acord cu dumneata. Runge susţinea că trebuie studiate în continuare posibilităţile de a obţine plutoniul din substanţe înaltradioactive, ori tocmai această teză i-au contestat-o adversarii săi ştiinţifici. Şi exact aceiaşi oameni au scris denunţul pe baza căruia a fost el arestat : i-am determinat eu să recunoască...

— Eu nu m-am îndoit nici o clipă de asta.

— De ce ?

— Pentru că important pentru mine era să lămuresc un lucru : este studiul lui Runge un simulacru sau un lucru serios şi, în consecinţă, pe cine serveşte acest studiu ? Pe noi sau pe duşmanii noştri ?

— Şi ai ajuns la concluzia că propunerile lui sînt în avantajul duşmanilor noştri ?

— Doar ai citit dosarul.

— Dar iată că, de curînd, oamenii noştri ne-au comunicat de la Londra că Runge a avut dreptate ! Americanii şi englezii au urmat exact linia propusă de el ! Asta în vreme ce el stătea închis la noi, la Gestapo !

— La voi, la Gestapo, îl corectă Stirlitz. La voi, Holtoff. Nu noi l-am ridicat, ci voi. Nu noi am confirmat hotărîrea în cazul respectiv, ci voi : Müller şi Kaltenbrunner. Şi nu bunica mea, nu a dumitale, nu a lui Schumann a fost evreică, ci a lui, şi el a ascuns acest lucru...

— Dar n-avea decît să fi fost și bunicu-său de trei ori evreu ! izbucni Holtoff. Ce importanță are cine i-a fost bunicul sau bunica, din moment ce el ne-a slujit pe noi, și ne-a slujit cu fanatism ! Iar dumneata i-ai crezut pe niște ticăloși !

— Ticăloși ? ! Vechi membri ai mișcării ? Arieni verificați ? Fizicieni decorați de Führer personal ?

— Bine, bine... Fie. Așa este. Ai dreptate. Mai toarnă-mi coniac...

— Siguranțele nu le-ai aruncat ?

— Doar ții una din ele în mîna stîngă, Stirlitz.

— Ăsta-i dopul de la carafă. Te-am întrebat de siguranțele de la contorul electric.

— Nu, nu le-am aruncat. Sînt în sertarul măsuței de lîngă oglindă.

Holtoff, răsturnînd capul pe spate, bău dintr-o înghițitură coniacul.

— Am început să beau cam mult, spuse el.

— Aș vrea să știu cine bea puțin în vremea noastră ?

— Cei care n-au bani, glumi Holtoff. Bieții oameni !

— E caraghios.

— E trist, replică Holtoff. Dar nu despre asta e vorba. După părerea dumitale, Stirlitz, ce hotărîre va lua Kaltenbrunner dacă îi voi raporta rezultatele verificării pe care am făcut-o ?

— Mai întîi ești obligat să-i raportezi lui Müller rezultatele verificării. El e cel care a emis ordinul de arestare a lui Runge.

— Iar apoi, cel care l-a anchetat pe Runge ăsta ai fost dumneata.

— Exact, eu l-am anchetat, dar asta în urma unei dispoziții de sus, executînd un ordin...

— Și dacă dumneata l-ai fi eliberat, atunci țara noastră s-ar fi aflat, încă acum o jumătate de an, foarte departe pe drumul creării „armei de răzbunare" și n-ar fi bătut pasul pe loc.

— Poți să dovedești lucrul ăsta ?

— L-am și dovedit.

— Și toți fizicienii sînt de acord cu punctul dumitale de vedere ?

— Majoritatea. Majoritatea celor pe care i-am convocat pentru a discuta cu ei problema. Așa că te așteaptă...

— Nimic, îl întrerupse Stirlitz. Absolut nimic. Rezultatele unei cercetări științifice se confirmă prin practică. Unde sînt aceste confirmări ?

— Sînt la mine. În buzunar.

— Chiar așa ?

— Întocmai așa. Am primit cîte ceva de la Londra. Cele mai proaspete noutăți. Ei bine, asta reprezintă condamnarea dumitale la moarte.

— De fapt, ce urmărești dumneata, Holtoff ? Fiindcă urmărești ceva, dar ce anume, nu reușesc să înțeleg.

— Îți repet : cu voie sau fără voie, dumneata ai fost acela care ai făcut să eșueze lucrările în domeniul creării „armei de răzbunare". Cu voie sau fără voie, dumneata ai fost acela care, în loc să chestionezi o sută de fizicieni, te-ai limitat la vreo zece dintre ei și, pe baza avizului acestora — or, tocmai ei erau cei interesați în izolarea lui Runge — ai făcut ca direcția cercetărilor preconizată de Runge să fie calificată drept dăunătoare și lipsită de perspectivă !

— Așadar, dumneata mă îndemni să nu am încredere în ostașii cu adevărat devotați Führerului, în oamenii care se bucură de încrederea lui Keitel și Goering și să iau apărarea unui ins care se pronunța pentru școala americană în studierea atomului ? ! La asta mă îndemni dumneata ? Dumneata mă îndemni să am încredere în Runge, care fusese arestat de Gestapo și, se știe, Gestapoul nu arestează pe nimeni degeaba, și să n-am încredere în cei care au contribuit la demascarea lui Runge ? !

— Totul apare cît se poate de logic, Stirlitz ! Întotdeauna ți-am admirat priceperea de a dura eșafodaje cu fundamentări logice infailibile : dumneata îl expui loviturii și pe Müller, care a ordonat arestarea lui Runge, și pe mine, care apără un evreu din a treia generație, și prin asta dumneata devii un monument al credinței, înălțat pe cadavrele noastre. Fie ! Toată combinația e foarte precis construită, Stirlitz. Nu pentru ca să ți-o dărîm am venit la dumneata... Runge — ai avut grijă de asta, dovedind din nou clarviziune — deși e deținut într-un lagăr de concentrare, trăiește bine-mersi, într-o vilă specială din perimetrul SS-ului și i s-au asigurat condiții să se ocupe de fizica teoretică. Și acum, Stirlitz, să-ți dezvălui esențialul : mă aflu într-o situație extrem de dificilă... În caz că îi raportez lui Müller rezultatele verificării, el își va da seama că dumneata — chiar în situația în care te afli, adică pus la microscop, în curs de verificare, nu numai de către mine, ci și de către alții, poate — tot deții o armă împotriva lui. Da, ai dreptate, el e cel care a ordonat arestarea lui Runge. Dacă îi comunic că verificarea a adus dovezi împotriva dumitale, el va înțelege că faptul îl expune indirect loviturii și pe el. Iar eu, oricît ți se pare de amuzant, eu aș avea de încasat lovituri din două părți. Mă va

izbi şi Müller, şi dumneata. El, ordonînd ca concluziile mele să fie verificate şi răsverificate, iar dumneata... Dumneata ai spus adineaori în ce fel mă vei lovi. Ce-mi rămîne de făcut, mie, care sînt ofiţer al Gestapoului ? Sugerează-mi o soluţie dumneata care eşti ofiţer al serviciului de informaţii...

„Aha, iată unde bate, înţelese Stirlitz. E o provocare sau nu ? Dacă e provocare, atunci e clar cum trebuie să procedez. Dar dacă este o invitaţie la dans ? Te pomeneşti că au şi început şobolanii să fugă de pe corabie ! Nu întîmplător a făcut demarcaţia între Gestapo şi serviciul de informaţii. Aşa, deci. E clar. Dar e încă prematur să-i dau răspunsul. E încă prematur..."

— Parcă e vreo deosebire, dădu din umeri Stirlitz, între Gestapo şi serviciul de informaţii ? În general, dacă facem abstracţie de fricţiunile dintre noi, facem aceeaşi treabă.

— Da, aceeaşi, încuviinţă Holtoff. Numai că noi avem, în lumea întreagă, renumele de călăi şi de tîlhari, noi — ăştia din Gestapo. Pe cînd voi, dragă-Doamne, sînteţi bijutieri, experţi în parfumerie, voi reprezentaţi serviciului de informaţii politice... Voi sînteţi necesari sub oricare regim şi în oricare stat, pe cînd noi sîntem una cu Reichul — împreună cu el, ori ne înălţăm, ori pierim...

— Mă întrebi cum să procedezi ?

— Da.

— Care sînt propunerile dumitale ?

— Mai întîi vreau să te aud pe dumneata.

— Judecînd după faptul că ai scos siguranţele şi că mi-ai cerut să trag jaluzelele...

— Jaluzelele ai propus dumneata să le tragi...

— Da ? Ei, drăcie ! şi eu care aveam impresia că propunerea venise de la dumneata... Bine, nu asta-i important... Vrei să ieşi din joc ?

— Dumneata, în locul meu, n-ai face la fel ?

— Nu-ţi pot răspunde, Holtoff, pînă nu aud un „da" sau un „nu" din gura dumitale.

— Şi dacă — admiţînd prin absurd — aş răspunde „da" ?

— Dacă vrei să recurgi la absurd, atunci ai greşit adresa. Consultă un astrolog, nu pe mine.

— Dumneata ai o fereastră deschisă peste graniţă ?

— Să admitem că da.

— Şi dacă am trece, în trei, într-o ţară neutră ?

— În trei ?

— Da. Exact — în trei : Runge, dumneata și eu. Am salvat, pentru știința mondială, un mare fizician. Din lagăr l-am salvat eu, iar dumneata ai organizat trecerea peste graniță. Înduioșător, nu ? Ce zici ? Și ține seama că la microscop ai fost pus dumneata, nu eu. Și știi ce înseamnă să te pună Muller la microscop. Ei ?... Aștept răspunsul.

— Mai vrei coniac ?

— Vreau.

Stirlitz se ridică de pe fotoliu, deșurubă dopul metalic, se apropie fără grabă de Holtoff, acesta îi întinse paharul și, în aceeași clipă, Stirlitz îl lovi cu toată puterea în cap cu carafa grea, șlefuită în fațete. Sticla se sparse într-o mulțime de cioburi, coniacul de culoare închisă se prelinse pe fața lui Holtoff, amestecîndu-se cu sîngele.

„Am procedat just, reflectă Stirlitz, apăsînd la maximum pe acceleratorul «Horch»-ului. Nici nu puteam proceda altfel. Într-un joc de «fifty-fifty», nu merge să umbli cu jumătăți de miză. Chiar dacă a venit la mine cu intenții sincere, tot am procedat just. Ierarhia scopurilor mi-a dictat în cazul de față soluția justă — pierzînd un avantaj mărunt, am cîștigat unul mult mai important : încrederea deplină a lui Müller.“

Alături, într-o rînă, proptit în portieră, se afla Holtoff, încă lipsit de cunoștință. Încheieturile mîinilor îi erau prinse în cătușe.

Holtoff nu avusese dreptate cînd spusese că Müller dormea la ora aceea. Müller nu dormea. Tocmai primise o comunicare de la centrul de descifrare, referitor la cele petrecute la casa conspirativă a Gestapoului din Berna. Cifrul radiotelegrafistei ruse coincidea cu cel transmis la Berna. Se poate deduce, reflecta Müller, că rezidentul rus a început să caute o legătură nouă, fie din cauză că îi consideră pe radiotelegrafiștii săi uciși în bombardament, fie că intuiește că s-a întîmplat ceva necurat cu ei. Meditînd pe marginea acestor elemente, Müller se străduia într-una să scoată dintre paranteze acele nefaste amprente digitale de pe radioemițătorul rusesc, identice cu cele de pe receptorul telefonului în legătură directă cu Bormann. Dar cu cît le scotea mai cu insistență dintre paranteze, cu atît îl împiedicau blestematele de amprente să-și limpezească ideile. De-a lungul celor douăzeci de ani de serviciu în poliție, i se formase o anumită deprindere — să acorde atenție, mai presus de orice, celor ce i le sugera flerul, intuiția ; reținînd prima impresie,

o verifica analizînd temeinic faptele și caracterul omului pe care îl avea în obiectiv. Greșise rareori, atît în perioada cînd fusese în slujba republicii de la Weimar, și îi snopea în bătaie pe participanții la demonstrațiile naziste, cît și mai tîrziu, cînd trecuse de partea naziștilor și îi expedia în lagăre de concentrare pe liderii republicii de la Weimar. La fel, nu greșise nici atunci cînd executase cu conștiinciozitate sarcinile pe care i le încredința Himmler, și nici mai tîrziu, cînd începuse să graviteze spre Kaltenbrunner. Nu, flerul nu-l trădase niciodată. Își dădea seama că e puțin probabil să fi uitat Kaltenbrunner despre misiunea pe care i-o dăduse în legătură cu Stirlitz. Însemna că intervenise ceva, și încă undeva la nivel înalt. Dar ce anume intervenise, și cînd — lucrul ăsta Müller nu-l știa și, ce era mai rău, nu dispunea de nici un indiciu din care să-l poată deduce. Acesta și era motivul pentru care îi trasase lui Holtoff sarcina să se ducă la Stirlitz și să însceneze specacolul la care am asistat ; dacă Stirlitz venea la el a doua zi, să-i relateze cele petrecute, putea băga foarte liniștit dosarul în seif, considerîndu-l închis. Dacă Stirlitz accepta propunerea lui Holtoff, atunci nimic nu-l oprea să se prezinte la Kaltenbrunner și să dea cărțile pe față. Ar fi raportat cazul bazîndu-se pe elementele furnizate de colaboratorul său — și astea erau altceva decît himerele și formulele din domeniul fizicii — încearcă de te descurcă în ele ! — erau realități, fapte imposibil de combătut prin nu știu ce teorie savantă contrară...

„Așa, va să zică... continuă să reflecteze Müller. Bun ! Să așteptăm venirea lui Holtoff și atunci vom vedea ce-i de făcut. Acum, în ce-o privește pe pianista rusoaică : aș zice că acum, cînd șeful ei a început să caute altă legătură prin Elveția, muierii i se pot aplica metodele noastre, nu poveștele sfătoase ale lui Stirlitz. E de necrezut ca ea să nu fi fost decît un simplu instrument în mîinile șefilor săi. Femeia asta trebuie să știe ea ceva. Nu mai dispunem de timp. Nu e exclus ca și cheia mesajului cifrat care ne-a parvenit de la Berna să se afle în capul ei. Dacă am putea confrunta mesajele transmise anterior, de aici, de rezidentul rus, cu mesajul transmis la Berna, am descoperi o mulțime de lucruri și am putea angaja un joc nou... Or, în momentul de față, asta este foarte important — să putem angaja un joc atît împotriva Occidentului, cît și împotriva rușilor. E ultima noastră șansă."

Nu reuși să-și ducă gîndul pînă la capăt, fiindcă se deschise ușa și intră Stirlitz, ducîndu-l în brațe pe Holtoff, care era plin de

sînge. Mîinile lui Holtoff erau prinse la spate în niște cătușe cromate, micuțe.

Müller zări în prag fața dezorientată a locțiitorului său Scholz și spuse :

— Dumneata ai înnebunit, Stirlitz...

— Eu n-am înnebunit, răspunse Stirlitz, zvîrlindu-l cu dezgust pe Holtoff într-un fotoliu. În schimb, omul ăsta ori a înnebunit, ori a devenit un trădător !

— Apă, își dezlipi Holtoff buzele. Dați-mi apă...

— Dați-i apă, zise Müller. Ce s-a întîmplat, lămurește-mă ca lumea !

— Întîi să lămurească el totul „ca lumea", replică Stirlitz. Eu prefer să expun totul „ca lumea" în scris...

Îi dădu lui Holtoff să bea apă, apoi așeză paharul pe tavă, alături de cană.

— Du-te la dumneata în birou și scrie tot ce consideri necesar să scrii, spuse Müller. În cît timp poți s-o faci ?

— Pe scurt, în zece minute. Amănunțit, mîine.

— De ce mîine ?

— Pentru că astăzi mai am niște treburi urgente, care nu suferă amînare. Și apoi, mai devreme de mîine n-o să-și revină nici el în fire. Permiteți să plec ?

— Da, poftim, răspunse Müller.

Stirlitz ieși. Müller eliberă din cătușe încheieturile mîinilor lui Holtoff, îl mîngîie îngîndurat pe obrazul însîngerat și se apropie de măsuța pe care rămăsese paharul. Prinzînd cu grijă paharul cu două degete, îl privi în lumină. Se vedeau clar amprentele degetelor lui Stirlitz. Stirlitz se număra printre cei cărora nu li se luaseră încă amprentele digitale. Supunîndu-se mai degrabă obiceiului său de a duce orice treabă pînă la capăt, decît fiindcă ar fi avut bănuieli în legătură cu Stirlitz, Müller îl chemă pe Scholz și-i spuse :

— Să fie luate amprentele de pe acest pahar. Dacă dorm, să nu fiu trezit. Nu cred să fie ceva urgent.

Iar Stirlitz, după ce-i lăsase lui Scholz un scurt raport pentru Müller, gonea acum cu mașina spre locuința pastorului ; se hotărîse să nu mai tergiverseze lucrurile și să-l treacă chiar în ziua aceea pe pastor în Elveția. Acolo, totul era pregătit. Pleischner nu se putea să nu-și fi îndeplinit misiunea. Pastorul avea să joace rolul hîrtiei de turnesol. Independent de voința și dorința sa, el va contribui

la zădărnicirea complotului organizat de Himmler şi de către aceia dintre occidentali pentru care rușii, care eliberau Europa, nu erau decît niște asiatici sălbatici ce amenințau civilizaţia...

Şi totuşi, Müller fu trezit din somn. Îl trezi Scholz însuşi. Amprentele digitale lăsate de Stirlitz pe suprafața paharului erau aceleaşi cu amprentele digitale de pe receptorul telefonului şi — ceea ce era de-a dreptul îngrozitor ! — cu cele descoperite pe aparatul rusesc de radioemisie...

„Reichsführerului SS

Heinrich HIMMLER — personal

Dactilografiat într-un singur exemplar.

Scumpul meu Reichsführer,

M-am întors din Elveţia la statul meu major şi ţin nu numai să vă relatez evenimentele în ordinea lor cronologică — oră de oră, ci încerc să fac şi o apreciere obiectivă asupra situaţiei, care, precizez din capul locului, în lumina tratativelor purtate cu Dulles, s-a schimbat brusc în bine.

Ieri, împreună cu Dollmann, am plecat în Elveţia, luîndu-i cu noi şi pe insurgenţii naţionalişti italieni Parri şi Usmiani. Operaţia de trecere clandestină a graniţei a asigurat-o unul din colaboratorii maiorului Weibel din serviciul de informaţii elveţian. Trecerea graniţei a fost pregătită cu cea mai mare scrupulozitate ; am ajuns dincolo exact în momentul plecării trenului spre Zürich. La Zürich, Parri şi Usmiani au fost internaţi la Girslandenklinik, un sanatoriu elegant de la marginea oraşului. După cum am aflat mai tîrziu, Dulles n-a întîrziat să-i viziteze. Se pare că pe Dulles şi pe Parri îi leagă o veche prietenie ; în afară de asta, se pare că americanii sînt preocupaţi încă de pe acum de componenţa viitorului cabinet italian, care să facă politica lor şi în care să intre miniştri aureolaţi de gloria de partizani — dar nu comunişti, ci monarhişti şi naţionalişti extremişti, care l-au părăsit pe Duce abia în ultimul timp, după ce trupele noastre s-au văzut obligate să intre în Italia.

Güssmann a venit să ne ia şi ne-a condus la Dulles, la locuinţa conspirativă a acestuia. Dulles ne aştepta. S-a purtat reţinut, dar binevoitor. Ne-am strîns mîinile, şi tratativele au început. E adevărat că

Dulles, care se așezase lîngă fereastră, cu spatele la lumină, tăcea. Cel dintîi a luat cuvîntul Gewernitz.

M-a întrebat :

— N-ați fost dumneavoastră acela care, la rugămintea Mathildei Gedewills, ați stăruit să fie eliberat italianul Romano Guardini ?

Am răspuns evaziv, pentru că nu-mi aduceam aminte de acest nume. Pe de altă parte, putea să fie și o formă de verificare.

— E vorba de un eminent filozof catolic, continuă Gewernitz, foarte apreciat de orice european cu adevărat cult.

Am surîs cu subînțeles, în stilul marelui nostru actor Schellenberg.

— Generale, mi s-a adresat apoi Güssmnan, vă dați seama că Germania a pierdut războiul ?

Era limpede că aveau de gînd să mă supună unui autodafé, adică tot ce poate fi mai umilitor pentru un om ca mine. Cîndva, procedam și eu la fel, ori de cîte ori îmi propuneam să mi-l atașez pe unul sau altul dintre oamenii politici adversari ai regimului nostru. Să mi-l atașez în așa măsură, încît să-i pot încredința ulterior o funcție de răspundere în administrație : nu e garanție mai bună pentru loialitatea viitoare a unui om ca trecerea lui prin furcile caudine.

— Da, am răspuns.

— Vă dați seama că unica bază practică este : capitulare fără condiții ?

— Da, am răspuns, spunîndu-mi că faptul însuși, că tratativele erau inițiate devenea mai important decît obiectul lor. Scopul principal îmi dicta în cazul de față să accept începerea tratativelor, oricît m-ar fi costat acesi lucru, ca general SS și ca membru de partid.

— Totodată însă, continuă Güssmann, dacă dumneavoastră aveți cumva de gînd să tratați în numele Reichsführerului Himmler, atunci tratativele se vor întrerupe în acest punct și mister Dulles se va vedea nevoit să-și ia rămas bun.

Îl privii de Dulles. N-am putut distinge fața acestuia — lumina mă bătea în ochi, dar am observat cum a dat afirmativ din cap, deși, ca și pînă atunci, n-a rostit nici un cuvînt. Am înțeles totuși că întrebarea era mai mult de formă, fiindcă ei nu puteau să nu știe în numele cui ar putea vorbi și va vorbi un general SS. Adresîndu-mi această întrebare, se puneau ei de data asta într-o situație ridicolă și umilitoare. Firește, le-aș fi putut răspunde că, la rîndul meu, sînt dispus să discut numai cu mister Dulles și că, în caz că voi afla că dînsul reprezintă capitalul monopolist evreiesc, voi rupe eu orice relație cu dînsul. Am înțeles că răspunsul meu e așteptat și am spus :

— Consider drept o crimă împotriva marelui popor german și a înaltei idei de stat german — avanpostul civilizației în Europa — continuarea acestui război, mai ales acum cînd am reușit în fine să ne așezăm la aceeași masă, aceea a tratativelor. Sînt gata să pun la dispoziția aliaților întreaga mea organizație, care este, după cum știți, cea mai puternică organizație de pe teritoriul Italiei: trupele SS și poliția, în scopul încetării ostilităților și împiedicării instaurării unui guvern comunist.

— Trebuie să înțelegem, vorbi în sfîrșit Dulles, că trupele dumneavoastră SS vor intra în luptă împotriva celor ale Wehrmachtului, comandate de Kesselring ?

Mi-am dat seama că am de-a face cu un om funciarmente serios, ceea ce mi-a plăcut fiindcă reprezenta o garanție în ce privește caracterul realist al discuțiilor.

— Pentru a putea discuta convingător și la obiect, cu feldmareșalul Kesselring, va trebui ca dumneavoastră să-mi oferiți anumite garanții.

— Se înțelege, consimți Dulles.

Am continuat :

— Sînteți de acord, cred, că de îndată ce Kesselring va ordona capitularea aici, în Italia, unde sub comanda sa se află peste un milion și jumătate de soldați, va urma o reacție în lanț și pe celelalte fronturi — mă refer la frontul de vest și la cel scandinav, din Norvegia și Danemarca.

Mi-am spus că ar fi bine ca încă în această primă, dar foarte importantă discuție, să-mi dau pe față atuurile.

— Dacă dumneavoastră îmi garantați continuarea tratativelor, voi lua asupra mea obligația de a împiedica pe teritoriul italian distrugerile ordonate de Führer. Trebuie să vă spun că am primit ordinul să distrugem galeriile de tablouri și monumentele antichității, într-un cuvînt, să facem una cu pămîntul cele mai valoroase vestigii ale istoriei omenirii. Deși, personal ,am înfruntat mari riscuri, am reușit pînă în prezent să pun la adăpost, în tainițele mele, tablourile din galeriile Uffizi și Pitti, precum și colecția de monede a regelui Victor Emanuel .

Le-am pus pe masă lista tablourilor ascunse de mine, printre care figurau opere de Tițian, Botticelli, El Greco.

Americanii întrerupseră discuția, apucîndu-se să studieze lista.

— Cît pot să valoreze aceste tablouri la cursul actual al dolarului ? am fost întrebat.

— Valoarea lor e inestimabilă ,am răspuns, adăugînd apoi : După părerea mea, valorează peste o sută de milioane...

Geuernitz ne ţinu o conferinţă de vreo zecc minute despre arta Renaşterii şi despre influenţa acestei epoci asupra dezvoltării tehnice şi filozofice a Europei. Apoi interveni în discuţie Dulles. Brusc, fără nici o tranziţie. Spuse :

— Sînt dispus să păstrez legătura cu dumneavoastră, generale Wolff. Dar va trebui să vă luaţi obligaţia că nu veţi căuta să stabiliţi vreun alt contact cu aliaţii. Asta este prima condiţie. Sper că vă daţi seama că faptul că am angajat tratative trebuie să fie cunoscut exclusiv de către cei de faţă.

— In cazul acesta, nu vom putea ajunge la încheierea păcii, i-am spus, întrucît dumneavoastră nu sînteţi preşedinte, iar eu nu sînt cancelar.

Ne-am zîmbit unul altuia în tăcere şi am înţeles că în felul acesta am primit consimţămîntul de a vă informa despre tratative şi de a vă cere noi indicaţii. Trimit această scrisoare prin aghiotantul feldmarcşalului Kesselring, care îl însoţeşte în avion pe şeful său în drum spre Berlin. Omul a fost verificat de mine cît se poate de minuţios, nu atît în calitate de agent al meu, cît sub raportul convingerilor sale politice şi patriotice, care sînt identice cu ale noastre. O să vi-l amintiţi desigur, întrucît chiar dumneavoastră l-aţi trimis cu cîtva timp în urmă la Kesselring, pentru a ne informa despre relaţiile feldmareşalului cu Reichsmareşalul Goering.

Ar fi cît se poate de indicat dacă l-aţi invita la dumneavoastră, pentru o discuţie, pe Kesselring. Următoarea întîlnire cu americanii va avea loc în zilele următoare.

Heil Hitler !

Al dumneavoastră.

KARL WOLFF."

Wolff spunea adevărul în scrisoarea sa. Convorbirile se desfăşuraseră la sau aproape la tonalitatea descrisă. Trecuse sub tăcere un singur fapt şi anume că, la întoarcerea spre Italia, avusese în compartimentul de tren o discuţie lungă şi extrem de confidenţială, cu Güssmann şi Weibel cu privire la componenţa viitorului cabinet german. Rămăsese stabilit ca pentru funcţia de cancelar să fie desemnat Kesselring, ministru al afacerilor externe să fie von Neu-

rath, fost protector al Boemiei și Moraviei, ministru al finanțelor — Hjalmar Schacht, membru de onoare al N.S.D.A.P., iar ministru al afacerilor interne — Obergruppenführerul SS Karl Wolff. În acest cabinet, lui, lui Himmler, nu i se rezervase nici un portofoliu.

—— . .—— . . 13

Stirlitz, în timpul acesta, gonea cu toată viteza de care era capabil „Horch"-ul său către granița elvețiană. Alături de el, tăcut și palid, era pastorul. Stirlitz potrivi aparatul de radio pe lungimea de undă a Franței. Parisul transmitea concertul tinerei șanteze Edith Piaff. Vocea ei răsuna grav și puternic, iar textul cîntecelor era simplu și sincer.

— La ce decădere a moravurilor asistăm, rupse tăcerea pastorul. N-o condamn pe femeia asta, dar ascultînd-o, nu pot să nu-mi amintesc de Händel, de Bach. Altădată, oamenii de artă erau pesemne mai exigenți cu ei înșiși : drumul lor se îmbina cu cel al credinței și își trasau sarcini artistice aproape peste puterile omenești... Într-un fel, erau niște faruri în beznă... Iar femeia asta ? În limbajul ăsta se vorbește în piețe...

— Cîntăreața aceasta, replică Stirlitz, vă asigur că va supraviețui existenței sale pămîntene trecătoare. Ea va rămîne în amintirea oamenilor și după moarte.

— Prin gura dumneavoastră vorbește indulgența.

— Prin gura mea vorbește dragostea pentru Paris... Să lăsăm asta, pastore... Vom mai discuta despre acestea după război. Acum, repetați-mi ce aveți de făcut la Berna...

— Să știți că am o memorie bună. Biblia te învață nu numai bunătatea, ci și o precisă rînduire a memoriei...

— Și totuși, vă rog să-mi repetați totul, de la început pîn-la sfîrșit.

Pastorul se apucă să-i expună lui Stirlitz ceea ce acesta îi inculcase în minte în ultimele trei ore. Ascultîndu-l pe pastor, Stirlitz continua să reflecteze : „Da, Käth a rămas la ei. Dar dacă aș fi luat-o pe ea cu mine, ei s-ar fi agățat de pastor — probabil și de persoana lui se ocupă cineva de la Gestapo. Și atunci, întreaga operație ar fi căzut în mod inevitabil, iar Himmler ar fi putut stabili

contactul cu cei de la Berna... Dacă se va întîmpla ceva neprevăzut, ceea ce, deși am luat toate măsurile, nu este exclus, Käth, ca să-și salveze copilul, mă va trăda pe mine. Între timp însă, pastorul își va fi îndeplinit activitatea, iar Pleischner își va fi îndeplinit și el misiunea. Nici unul din ei nu își cunoaște adevăratul rol în cadrul operațiunii mele. În plus, pastorul se va afla sub observația oamenilor noștri, anunțați dinainte de Pleischner. Așa că totul va fi în regulă. Voi zădărnici încercările lui Himmler de a stabili un contact cu Berna... E prea tîrziu ca să-i mai reușească jocul. Despre fereastra mea de ieșire peste graniță, Müller nu știe nimic, iar grănicerii nu vor destăinui nimic oamenilor lui, întrucît ei știu că eu acționez în numele Reichsführerului, personal. Așadar, pastorul se va afla astăzi în Elveția, iar de mîine va începe să acționeze pe linia frontului meu, sau, mai exact a frontului nostru..."

— Nu, interveni Stirlitz, întrerupîndu-și firul gîndurilor. Întîlnirile va trebui să le fixați nu în sala albastră a hotelului, ci în cea roz ; vedeți, memoria ca memoria, dar repetiția nu strică niciodată...

— Mi s-a părut că nu mă ascultați de fel...

— Vă ascult cu toată atenția. Continuați, vă rog...

„Dacă pastorul va reuși să plece și totul va fi în ordine, am s-o smulg pe Käth de acolo. Atunci, voi putea miza totul pe o carte. Cercul se strînge în jurul meu și, de la un moment dat încolo, nici Bormann nu mă va mai putea ajuta... Dracu să-i mai știe !... Dacă îmi voi da seama că jocul se apropie de sfîrșit, voi dispare, împreună cu Käth, prin fereastra mea de la graniță. Iar dacă voi putea continua — în realitate, nu au probe împotriva mea și nici nu le pot obține — atunci o voi răpi, firește, nu fără împușcături, asigurîndu-mi în prealabil un alibi prin Schellenberg. M-aș putea duce să-i prezint raportul acasă, sau la Hohenlychen, unde se află mai tot timpul, în preajma lui Himmler. Trebuie să calculez exact timpul. După ce lichidez paza de la locuința conspirativă și distrug aparatul de radioemisie, o răpesc pe Käth. Încă o dată, mare atenție la calculul timpului. Acțiunea trebuie să fie rapidă. N-au decît să ne caute după aceea. Prea mult timp nu le-a rămas la dispoziție. Judecînd după felul cum s-a îngrozit Müller cînd l-a văzut pe Holtoff cu craniul spart, se pare că Holtoff a încercat să mă provoace, și încă într-un mod pueril. Că Müller l-a pus la cale, e limpede. Dar prea s-a comportat firesc Holtoff pentru ca personajul pe care l-a jucat să nu fi corespuns cu gîndurile sale intime. Și nu se știe cum ar fi procedat în continuare dacă aș fi consimțit să plec în Elveția

împreună cu el și cu Runge... Probabil că ar fi plecat într-adevăr. Chiar foarte probabil. Mi-amintesc cum se uita la mine în timp ce-l anchetam amîndoi pe astronomul acela și cele cîteva fraze în doi peri pe care le-a rostit. Am jucat exact cum trebuia. Pentru plecarea mea inopinată, am două acoperiri, pe de-o parte Schellenberg, pe de alta Bormann. Jocul se anunță interesant. Acum, principalul este Käth. Mîine la întoarcere, nici nu mai trec pe acasă, mă duc direct la ea. Dar nu, nu se poate ! Nu se poate juca la întîmplare, niciodată. Mai ales în activitatea noastră. Aici, o greșeală nu se plătește cu bani, ci cu reușita sau nereușita misiunii. Cu viața chiar".

— Mă bucur, spuse Stirlitz, că ați reținut acest amănunt : într-adevăr, luați întotdeauna al doilea taxiu, lăsîndu-l pe primul să treacă, și nu vă urcați niciodată într-o mașină de ocazie. În general, mă bizui pe faptul că se vor îngriji de dumneavoastră călugării de la mînăstirea pe care v-am indicat-o. Țin să vă repet încă o dată : vi se poate întîmpla orice. Orice, înțelegeți ? O cît de mică imprudență vă poate aduce înapoi aici, în beciurile lui Müller, înainte chiar de a vă da seama ce s-a întîmplat. Dar dacă lucrul acesta se va produce, să știți : numele meu, pronunțat de dumneavoastră fie și o singură dată, în delir sau în timpul torturilor, va atrage fără doar și poate moartea mea, dar și a sorei și nepoților dumneavoastră, puteți fi sigur de asta. În mintea celor care au aprobat ieșirea dumneavoastră din țară, viața rudelor dumneavoastră este asociată cu viața mea. Nimic nu vă va salva rudele, dacă veți rosti numele meu. Nu e o amenințare, înțelegeți-mă bine : e o situație de fapt, de care trebuie să luați cunoștință și de care să țineți seama.

— Înțeleg.

— În cazul acesta, foarte bine. N-aș fi vrut ca tocmai în această problemă să fiu înțeles greșit...

Stirlitz își abandonă mașina cu o sută de metri înainte de a ajunge în piața din fața gării. Mașina postului de grăniceri îl aștepta la locul stabilit, cu cheia de contact la locul ei. Geamurile fuseseră anume stropite cu noroi pentru a nu putea fi distinse fețele celor dinăuntru. În munți de asemenea, în locul dinainte stabilit, erau înfipte în zăpadă schiurile, alături de o pereche de bocanci.

— Încălțați-vă, zise Stirlitz.

— Îndată, răspunse în șoaptă pastorul. Îmi cam tremură mîinile, stați să-mi revin nițel.

— Puteți vorbi cu glas normal, aici nu ne aude nimeni.

Luna plină arginta zăpada din vale, pe cînd cea din defileuri era aproape neagră, cu rare sclipiri ca de naftalină. Straturile groase și pufoase de zăpadă așternute pe crengile pinilor păreau labele unor animale de pradă, gata să se repeadă. De undeva din depărtare răzbătea uruitul motorului unei stații electrice ; adus de rafalele vîntului, zgomotul cînd se auzea limpede, cînd se pierdea.

—Și acum, făcu Stirlitz, drum bun, pastore !

— Dumnezeu să vă binecuvînteze, răspunse pastorul și porni stîngaci, pe schiuri, în direcția pe care i-o indicase Stirlitz. Căzu în două rînduri, exact în locul unde era marcată granița. Stirlitz rămase lîngă mașină, pînă ce îl auzi pe pastor strigînd de două ori, așa cum conveniseră, din pădurea ce se întindea întunecoasă de cealaltă parte a defileului. De acolo, nu mai era decît o aruncătură de piatră pînă la cabană. Așadar, totul era în ordine. Putea trece acum la ultima acțiune — smulgerea lui Käth de sub primejdia care plana asupra ei.

Stirlitz își regăsi „Horch"-ul, la volanul căruia parcurse vreo douăzeci de kilometri, după care simți că îl doboară somnul. Se uită la ceas : se împlineau patruzeci și opt de ore de cînd era în picioare, fără să fi închis o clipă ochii.

„Am să dorm o jumătate de oră, își spuse. Altfel, o să-mi fie imposibil să ajung la Berlin."

Dormi exact douăzeci de minute. Trezindu-se, ieși din mașină, își frecă fața cu zăpadă, bău o gură de coniac dintr-un bidonaș plat și, lăsîndu-se cu toată greutatea pieptului pe volan, porni cu toată viteza. Motorul, utilizat la maxim, al „Horch"-ului uruia egal și puternic. Acul vitezometrului se apropia de „150 km." Șoseaua era pustie. Zorile mijeau timide. Ca să-și alunge somnul, Stirlitz cînta cu voce tare poznașe șansonete franțuzești.

Rolf își făcu apariția la casa conspirativă pe la ora opt. Nici nu se luminase bine.

— Heil Hitler ! îl salută Barbara, ridicîndu-se de la locul ei.

Rolf i se adresă scurt :

— Lasă-ne singuri !

Chipul Barbarei, zîmbitor pînă atunci, luă pe loc o expresie oficială, și ea trecu în odaia alăturată. Cînd deschise ușa, Käth auzi glasul pruncului ei, care probabil tocmai se trezise și cerea să fie alăptat.

— Dați-mi voie să-mi alăptez copilul, zise Käth, altfel n-o să ne lase să lucrăm.

— Copilul o să aștepte.

— Dar nu se poate... Trebuie să fie alăptat la ore fixe...

—Bine. O să-l alăptezi după ce-o să-mi răspunzi la o întrebare...

Cineva bătu la ușă.

— Sîntem ocupați ! strigă Rolf.

Ușa se deschise totuși și în prag se ivi Helmut, cu pruncul în brațe.

— E timpul să fie alăptat, anunță el, băiatul cere foarte insistent să fie hrănit...

—O să aștepte, strigă Rolf. Închide ușa !

— Da, dar... încercă să spună Helmut, dar Rolf, ridicîndu-se de pe scaun, se repezi la ușă și o închise în nasul soldatului contuzionat.

— Va să zică, așa... Mă interesează un anume lucru. Noi am aflat că îl cunoști pe rezident.

— Am explicat de la început că...

— Cunosc explicațiile dumitale. Le-am citit și în stenogramă, le-am ascultat și imprimate pe benzi de magnetofon. Pînă azi-dimineață, m-au satisfăcut mai mult sau mai puțin. De astăzi-dimineață însă, aceste explicații ale dumitale au încetat să mă mai satisfacă.

— Și astăzi-dimineață ce s-a întîmplat ?

—, S-a întîmplat ce trebuia să se întîmple. Și întîmplarea aceasta noi am așteptat-o mai demult, am știut chiar de la început totul, dar ne lipseau dovezile. Pe care, în sfîrșit, le-am obținut. Îți dai seama că nu puteam aresta pe cineva în absența dovezilor : probe materiale, fapte, sau cel puțin mărturia a doi inși. Iată însă că am intrat și în posesia probelor...

— După cîte știu, eu de la bun început n-am refuzat să...

— Lasă jocul ăsta copilăresc... Nu despre dumneata e vorba ! Știi foarte bine despre cine e vorba...

— Nu știu la cine vă referiți. Și vă rog foarte mult să-mi dați voie să-mi alăptez copilul...

— Întîi ai să-mi spui unde și cînd aveai întîlnirile cu rezidentul, iar după aceea n-ai decît să te duci să-ți alăptezi plodul.

— I-am explicat domnului care m-a arestat că nu cunosc nici numele rezidentului, nici adresa sa și, în sfîrșit, că nu știu nici cum arată.

— Ascultă, se răsti Rolf, nu face pe proasta ! Cum s-ar spune, dă-ți cărțile pe masă : asul dumitale a fost bătut cu un șesar...

Era extrem de obosit, ca și toți ceilalți colaboratori apropiați ai lui Müller, de altfel, care de la ora trei dimineața nu făcuseră altceva decît să organizeze pe sectoare urmărirea mașinii lui Stirlitz. Fuseseră plasate posturi de pîndă lîngă locuința acestuia, lîngă casa conspirativă pentru radiofoniști, dar pe Stirlitz parcă îl înghițise pămîntul. De altfel, Müller interzisese să i se comunice lui Kaltenbrunner și, bineînțeles, lui Schellenberg că Stirlitz a fost pus sub urmărire. Se decisese să joace partida pe cont propriu ; își dădea seama că e o partidă foarte complicată, care nu putea avea ca rezultat decît fie un mare succes, fie o înfrîngere zdrobitoare. Și asta pentru că Bormann, nu altcineva, deținea cu drepturi depline uriașe sume de bani depuse la băncile din Suedia, Elveția, Brazilia și — prin persoane interpuse — chiar în Statele Unite. Bormann nu uita niciodată un serviciu care îi era adus. Dar nu ierta nici răul care i se făcea. Tot ce avea legătură, într-un fel sau altul, cu Hitler, era notat cu meticulozitate de Bormann, chiar și pe o batistă, în absența unei foi de hîrtie. Dar ce avea cît de cît contingență cu persoana lui nu era niciodată notat, ci îi rămînea pe veci întipărit în memorie. Iată de ce partida legată de Stirlitz, omul care îi telefonase lui Bormann și avusese și o întîlnire cu acesta, șeful Gestapoului o juca pe cont propriu — era partida lui și nu-i era îngăduit să greșească. Dacă n-ar fi fost la mijloc convorbirea telefonică și întîlnirea cu Bormann, cazul Stirlitz ar fi fost simplu și cu totul neinteresant. Cercul se închisese : Stirlitz — cifrul de la Berna — radiotelegrafista rusoaică. Dar cercul acesta se sprijinea pe un fundament puternic — Bormann. Ceea ce însemna că, în cazul că izbutea să-l doboare pe Bormann, el, Müller, sub pretextul verificării, ar avea acces în sfînta sfintelor acestuia. O asemenea perspectivă nu era imposibilă. Pe de altă parte, dacă jocul ar lua un alt curs, desconspirînd complotul lui Stirlitz legat de radiotelegrafiștii ruși, el, Müller, devenea omul de care Bormann nu s-ar mai fi putut lipsi. Amîndouă aceste deznodăminte puteau avea drept consecință atît o supremă înălțare, cît și o supremă prăbușire... Iată de ce atît el, cît și colaboratorii săi cei mai apropiați nu dormiseră întreaga noapte, lucrînd pînă la epuizare, întinzînd capcane în dreapta și-n stînga, pregătindu-se pentru ciocnirea hotărîtoare.

— N-o să mai scot o vorbă ! spuse Käth. Pînă n-o să-mi dați voie să alăptez copilul, am să rămîn mută...

Logica mamei e cu totul opusă logicii călăului. Dacă Käth n-ar fi pomenit despre copil, i-ar fi fost dat ei însăşi să bea din paharul amar al torturii. Aşa, mînată de sentimentele ei materne firești, îl împingea fără voie pe Rolf către o hotărîre pe care acesta n-o luase cîtuşi de puțin atunci cînd venise acolo. Rolf cunoştea prea bine tăria agenților ruşi, ştia că ei, în cele mai multe cazuri, preferă moartea trădării şi că, chiar şi atunci cînd sînt convinşi să „colaboreze", fac ce fac şi îşi continuă misiunea, bineînțeles cu mijloace mai subtile, mai viclene.

O inspirație bruscă îl străfulgeră pe Rolf.

— Iată ce e, zise el, să nu mai pierdem timpul ! Eu ştiu tot ce vrei dumneata să ascunzi. Foarte curînd o să te confruntăm cu rezidentul dumitale ; presimțindu-şi căderea iminentă, el s-a hotărît să fugă peste graniță, dar planul nu i-a reuşit. Şi-a pus nădejdea în maşina lui — Rolf o săgetă cu privirea pe Käth, care pălise — are o maşină bună, nu-i aşa ? Dar a dat greş — maşinile noastre nu sînt mai proaste, ci mai bune decît a lui. În toată tevatura asta, dumneata ne interesezi prea puțin. El este cel care ne interesează. Iar dumneata ai să ne spui totul despre el. Totul, repetă Rolf, pînă la ultima silabă !

— Nu am ce să vă spun !

Rolf se ridică de pe scaun, se apropie de fereastră şi, deschizînd-o larg, se zgribuli de frig :

— Iarăşi geruieşte, zise el. Cînd mama dracului o să vină primăvara ? ! Ne-am pierdut răbdarea tot aşteptînd-o...

Închise fereastra, veni lîngă Käth şi zise :

— Fă bine şi întinde mîinile !

Käth întinse mîinile şi, cît ai clipi, Rolf îi prinse în jurul încheieturilor o pereche de cătuşe.

— Şi picioarele, acum, zise Rolf.

— Ce vreți să faceți ? întrebă Käth. Ce aveți de gînd ?

Rolf îi prinse altă pereche de cătuşe de glezne şi strigă :

— Helmut ! Barbara !

Nu-i răspunse nimeni. Dădu uşa de perete şi mai strigă o dată :

— Barbara ! Helmut !

Cei doi, care apucaseră să se obişnuiască cu glasul lătrat şi strident, cu note isterice, al gestapovistului, veniră în fugă. Rolf avea toate motivele să strige aşa : Müller îi ceruse ca, nu mai tîrziu de-

cît în ziua aceea, s-o facă pe rusoaică să spună adevărul, aşa încît atunci cînd Stirlitz îi va cădea în gheare, să aibă în buzunar dovada principală a vinovăției acestuia.

— Aduceți pruncul, ordonă Rolf.

Helmut plecă să aducă băiatul, iar Rolf apropie de fereastră măsuța pe care se afla o vază cu flori artificiale. Apoi deschise fereastra și spuse :

— Să știți că nu întîmplător am pomenit adineaori de gerul de afară. Trei-patru minute, în care să fie ținut gol-goluț, fără scutece, uite, pe masa asta, în dreptul ferestrei, sînt suficiente pentru ca băiețaşul dumitale să moară. Aşa că, ori — ori ! Hotărăşte.

— N-o să faceți asta ! țipă Käth, zvîrcolindu-se pe scaun. N-o să faceți asta ! Ucideți-mă pe mine ! Ucideți-mă pe mine ! N-o să fiți în stare s-o faceți !

— Da, o să-mi fie cumplit de greu s-o fac ! răspunse Rolf. Da, sînt și eu om, nu o fiară, din pîntecele unei mame m-am născut și eu ! Cu toate astea, în numele tuturor mamelor din Reich, o voi face ! În numele copiilor din Reich care pier sub bombe, o voi face !

Käth se prăbuşi de pe scaun și, rostogolindu-se pe podea pînă la el, se apucă să-i sărute cizmele, implorînd :

— Chiar n-aveți inimă ? ! Ce faceți ? ! Nu vă cred !

— Unde e copilul ? ! strigă Rolf. Adă-l încoace, fir-ar al dracului !

— Doar ești mamă ! interveni Barbara. Fii rezonabilă...

Helmut intră cu copilul în brațe. Rolf i-l luă, îl puse pe masă şi începu să-l desfașe. Käth scoase un urlet — teribil, de fiară rănită,

— Hotărăşte-te ! zbieră Rolf. Nu ești mamă ! Ești o ucigașă neghioabă ! Decide-te !

Băiețelul țipa cu glăsciorul său răguşit și, de necăjit ce era, gurița i se făcuse pătrată ; ar fi fost de mult timpul să fie hrănit, iar el era lăsat să flămînzească...

„Monseniorului Cadicelli, Vatican.

Dragă prietene,

Am înțeles foarte bine și a trezit în sufletul meu cel mai adînc respect atenția pe care curtea papală — care, în zilele rezistenței împotriva naziștilor, a dovedit un curaj atît de înalt — o acordă cu

toate acestea acum studierii oricăror posibilități de a dărui, prin intermediul dumneavoastră, omenirii atît de greu încercate — pacea...

Iată de ce n-am fost de fel surprins aflînd că Vaticanul și-a asumat cu atîta bunăvoință misiunea de a înlesni contactul dintre Müller, care reprezenta pe nefericitul amiral Canaris și pe ceilalți generali eroi ce și-au dat viața în lupta împotriva vandalismului hitlerist, și reprezentanții oficiali ai guvernului britanic.

Cei în numele cărora vorbea doctorul în filozofie Müller erau înzestrați cu asemenea trăsături morale, încît vă era îngăduit să încercați să exercitați fără ezitare influența dumneavoastră asupra cabinetului britanic, în speranța găsirii unei soluții pentru instaurarea unei păci raționale și nobile. Dar după ce, în vara anului trecut, acei patrioți germani au fost uciși, o pauză sinistră a intervenit în conciliabulele pentru pace.

Am înțeles de asemenea foarte bine atitudinea dumneavoastră sceptică față de propunerile prudente ce vi le-a prezentat spre examinare generalul Karl Wolff. Ați trăit, personal, sub ocupația nazistă. Cu proprii dumneavoastră ochi ați văzut nelegiuirile strigătoare la cer săvîrșite de SS-iști, subordonați direct celui care astăzi se pretinde în favoarea păcii — generalul Wolff. De aceea am apreciat poziția dumneavoastră ca fiind nu atît una de expectativă, cît, mai degrabă, de respingere fățișă: nu se poate avea încredere într-un om care, cu o mînă săvîrșește răul, iar cu cealaltă — binele. Șovăielile și dedublarea, de înțeles și putînd fi iertate unui om oarecare, înzestrat de către Dumnezeu cu slăbiciuni, nu sînt în nici un caz scuzabile la un om care determină politica, la un șef militar sau la un bărbat de stat, investit cu putere.

Dar cu toate că a fost refuzat de către Vatican, generalul Wolff n-a asigurat mai puțin reușita acțiunii sale, intrînd în contact aici, la Berna, cu reprezentantul multrespectatului președinte Roosevelt, mister Dulles. Informațiile pe care le dețin îmi permit să trag concluzia că tratativele dintre Wolff și Dulles se desfășoară cu succes.

Aș dori ca poziția mea să fie corect înțeleasă: dacă l-aș pune încă o dată în gardă pe domnul Dulles în legătură cu continuarea contactelor sale cu generalul Wolff, s-ar putea ca prietenii noștri americani să interpreteze greșit intervenția mea; cei ce se află la cîrma politicii de stat înțeleg mult prea rar politica slujitorilor Domnului.

Evident, n-ar avea nici un sens să-i vorbesc domnului Dulles despre perfidia generalului Wolff și să-i relatez ticăloșiile săvîrșite de naziști, din ordinul acestuia, pe teritoriul minunatei noastre Italii. Întîi de toate pentru că cel ce are ochi de văzut poate să vadă și singur

și, în afară de asta, nu se cuvine ca noi, cei ce ne aflăm în serviciul lui Dumnezeu, să scoatem în evidență, pe primul plan, suferințele noastre. Cînd ne-am ales calea, noi știam ce ne așteaptă.

Situația mi se părea dificilă și fără ieșire, cînd a sosit aici, la Berna, pastorul Schlag. Presupun că vă aduceți aminte de omul acesta nobil care a fost întotdeauna un fervent luptător pentru pace. Pînă în anul 1933, cînd ieșirea din Germania nu era împiedicată de măsurile polițienești introduse după venirea la putere a lui Hitler, a vizitat în repetate rînduri Elveția, Vaticanul și Marea Britanie.

După cum afirmă, pastorul Schlag a sosit aici în scopul de a studia toate posibilitățile reale existente pentru încheierea unei păci drepte într-un termen cît mai scurt. Din vorbele sale reiese că a fost trimis încoace, peste graniță, de anumiți inși neliniștiți de apropierea ce se conturează între punctele de vedere ale unor oameni atît de opuși, ca generalul Wolff și domnul Dulles, cu privire la viitorul statut al păcii.

Misiunea sa, dînsul o vede în zădărnicirea tratativelor dintre Wolff și Dulles, întrucît e profund convins de faptul că Wolff nu e cîtuși de puțin preocupat de realizarea păcii, ci doar sondează terenul în vederea menținerii regimului nazist, în schimbul anumitor concesii din partea celor care dețin în momentul de față singura putere reală în Germania — conducătorii SS-ului.

Misiunea sa el o vede de asemenea în stabilirea unor contacte între cei care, riscîndu-și viața, i-au înlesnit ieșirea din Germania și reprezentanții aliaților. Cei pe care, după cum afirmă, îi reprezintă dînsul aici consideră drept o datorie nestrămutată a lor să determine lichidarea a tot ceea ce a fost legat — și poate fi legat în viitor — de SS. și N.S.D.A.P.

V-aș cere încuviințarea de a purta discuții mai sincere și mai explicite cu pastorul Schlag. E cazul, poate, să-l informăm mai amănunțit despre conciliabulele ce au loc în prezent la Berna.

Atîta timp cît nu-i voi putea oferi pastorului Schlag dovezi concrete ale bunăvoinței noastre, nu e de așteptat nici din partea sa să discute sincer, comunicîndu-ne date complete despre prietenii săi de idei care, acolo în Germania, așteaptă un semnal de la el.

Admit ipoteza că prietenii săi de idei din Germania nu sînt de fel atît de puternici pe cît am dori-o noi. Pastorul Schlag n-a fost niciodată un om politic, ci doar un duhovnic onest al enoriașilor săi. Dar, dacă privesc în viitor, văd un imens avantaj în faptul că tocmai un simplu duhovnic, un slujitor al lui Dumnezeu, a fost acel om supe-

rior și cu sufletul neînțînat care, punîndu-și viața în joc, s-a străduit să dăruiască omenirii pacea, și asta fără să facă nici o concesie nazismului.

Poate că acest înalt exemplu de curaj civic la un slujitor al lui Dumnezeu ne va ajuta, atunci cînd nefericitul și istovitul popor german va trebui să-și aleagă viitorul, să salvăm Germania de bolșevism. Îndepărtat de Vatican de către Hitler, poporul german se va întoarce, pe o cale sau alta, în sînul bisericii catolice și pastorul Schlag — sau imaginea sa luminoasă — îi va ajuta în viitor pe duhovnicii noștri să răspîndească lumina bisericii pretutindeni unde a domnit bezna nazistă.

Aștept răspunsul dumneavoastră în timpul cel mai scurt.

Al dumneavoastră, NORELLI,
episcop de..."

Dulles primi din partea lui Donovan, șeful Oficiului de servicii strategice, indicația ca de acum înainte convorbirile cu Wolff să poarte, în limbaj de cod, denumirea de operațiunea „Crossword". Pentru a stimula tratativele, doi generali — șeful adjunct al statului-major al armatelor aliate în Italia, generalul britanic Eiri, și generalul american Lemnitzer — fură delegați să ia parte la ele.

Cei doi generali, purtînd uniforme de soldați simpli americani, fură aduși de la Napoli la granița elvețiană. Frontiera urmau s-o treacă pe bază de documente false ; legenda pe care le-o întocmise Dulles pretindea că respectivii călătoresc prin Europa în căutarea unor rude dispărute. La postul de vamă elvețian generalul Lemnitzer răspunse cu precizie la toate numeroasele întrebări despre America ce-i fură puse. Generalul Eiri, care nu vizitase niciodată Statele Unite, se încurcă însă repede în răspunsuri. Operațiunea „Crossword" se văzu astfel amenințată să cadă de la primii pași. Maiorul Weibel, care era de față, se grăbi să dea dispoziții colaboratorilor săi de la grăniceri ca Eiri să fie lăsat să treacă indiferent de răspunsurile pe care le-ar fi dat la întrebările de verificare ale funcționarilor vamali.

Eiri își ștergea cu mîna tremurîndă broboanele de sudoare de pe frunte, cînd Weibel, în civil, veni la el și-i înmînă două bilete de tren pentru Berna. Acolo îi aștepta o mașină, care îi duse pe Weibel și pe cei doi generali într-o stradă liniștită, unde le fusese închiriat un apartament pe numele unor persoane interpuse. Allen Dulles

îi aştepta. În locuinţa aceea, se consultară cu toţii, timp de două zile, elaborînd o bază comună în vederea continuării tratativelor cu generalul SS Karl Wolff.

— Avem puţin timp la dispoziţie, le spuse Dulles, dar avem de pus la punct o serie întreagă de chestiuni. Poziţia aliaţilor trebuie să fie precizată clar, atît în punctele principale, cît şi în detalii...

— A aliaţilor anglo-americani, rosti generalul Eiri, pe un ton care putea să fie la fel de bine şi interogativ, şi afirmativ.

— Anglo-americani sau americano-englezi — în cazul de faţă e un termen formal, care nu schimbă esenţa lucrurilor, răspunse Dulles.

Şi astfel, pentru prima dată în decursul întregii perioade a războiului, din noţiunea „aliaţi“ fu eludat unul din elemente — „sovieto“. În locul termenului de „aliaţi anglo-sovieto-americani“, fu lansat la Berna unul nou — „aliaţii anglo-americani“...

Eismann, deşi murdar din cap pînă-n picioare, se prezentă la Müller fără să-şi fi schimbat îmbrăcămintea. Cizmele îi erau pline de noroi lutos, iar tunica, udă leoarcă. Rătăcise îndelung în ploaie, prin Neuestadt, în căutarea surorii pastorului Schlag. N-o găsise la adresa indicată în dosarul cazului respectiv. Se adresase secţiei locale a Gestapoului, dar nici acolo nu se ştia nimic despre rudele cele mai apropiate ale lui Schlag.

Ce e drept, aflase de la vecini că, cu cîteva zile în urmă, noaptea tîrziu, auziseră zgomotul motorului unui automobil. Dar cine anume venise, cu ce maşină şi ce se întîmplase după aceea cu Frau Ana şi copiii ei, nu ştia nimeni.

Dispăruse la fel de misterios ca şi pastorul. De două zile, agenţii poliţiei criminale, din ordinul lui Eismann, căutau să dea fie de urmele pastorului, fie de cele ale sorei şi copiilor acesteia, dar deocamdată fără nici un rezultat.

Müller îl primi pe Eismann cu zîmbetul pe buze. După ce ascultă raportul Obersturmbannführerului, nu spuse nimic. Se mulţumi să scoată din seif o mapă subţire, din care extrase o foaie de hîrtie.

— Dar cu asta cum rămîne ? întrebă el, înmînîndu-i hîrtia lui Eismann.

Era raportul acestuia, în care îşi declara încrederea totală în devotamentul Standartenführerului Stirlitz.

Eismann tăcu îndelung, apoi, după ce oftă adînc, răbufni :

— Fir-am să fim cu toţii de trei ori blestemaţi !

— Așa mai vii de-acasă, îl aprobă Müller introducînd raportul la loc în mapă. O să-ți prindă bine lecția asta, amice !

— Și acum ce să fac, să vă adresez un alt raport ?

— De ce ? Nu e nevoie...

— Consider că e de datoria mea să mă dezic de opinia anterioară...

— Și crezi că e bine ? întrebă Müller. Lepădarea de opinie miroase întotdeauna urît.

— În cazul ăsta, ce să fac ?

— Să-ți bagi în cap că n-am să uzez de raportul pe care mi l-ai înmînat atunci. Și să-ți vezi de treburi. Te anunț că în curînd urmează să pleci la Praga. După aceea, fiindcă s-ar putea să fii rechemat pe neașteptate, te vei ocupa din nou de cazul pastorului și totodată, de cel al prietenului dumitale credincios, cu care te-ai aflat împreună sub bombe la Smolensk... Acuma, du-te. Și nu-ți face sînge rău. Un agent de contraspionaj s-ar cuveni să știe, mai bine ca oricine, că în vremurile noastre nu poți avea încredere în nimeni, cîteodată nici măcar în tine însuți...

Șefului Serviciului central al Siguranței Reichului
Obergruppenführerului SS
KALTENBRUNNER.

Praga.

Dactilografiat în două exemplare.

Scumpul meu Obergruppenführer,

După primirea ordinului Führerului de a transforma fiecare oraș și fiecare clădire într-o fortăreață inexpugnabilă, am studiat din nou situația din Praga, care, alături de Viena și de reduta din Alpi, urmează să devină centrul bătăliei hotărîtoare cu bolșevismul, sau, în cazul că bătălia va avea un sfîrșit tragic, să fie făcută una cu pămîntul. Conform indicațiilor dumneavoastră de a selecționa pe cei ce vor primi misiunea să distrugă orașul Praga, și anume de a-i selecționa nu numai din rîndurile germanilor, ci și din ale altor națiuni, m-am oprit asupra mai multor candidați care, de-a lungul anilor de luptă comună împotriva bolșevismului, au manifestat fără echivoc dorința lor de colaborare. Nu intenționez să-i enumăr aici pe toți acești oameni — asemenea amănunte v-ar sustrage de la treburile de mare importanță pe care le aveți de rezolvat. Voi expedia secretariatului dumneavoastră lista respectivă, care cuprinde 421 de nume. Printre acești

colaboratori ai noștri se află indivizi de cele mai diferite naționalități.

În vederea acestei acțiuni, l-am cooptat pe colonelul Berg, din serviciul de informații al armatei. L-ați cunoscut personal — știam asta încă din Cracovia — cu prilejul anchetării cazului dușmanului națiunii Canaris. Îmi este de un real ajutor și prin faptul că împreună cu el lucrează un rus recrutat de noi, Grișancikov. Fiindcă tot a venit vorba de el, acest Grișancikov a fost foarte bine apreciat, ca frizer și maseur de primă clasă, de către Standartenführerul Stirlitz, atunci cînd a vizitat Cracovia. În realitate, Grișancikov s-a dovedit a fi un foarte capabil agent de contraspionaj. El m-a ajutat la trierea candidaților din rîndurile rușilor din armata generalului Vlasov.

Întrucît toate persoanele recrutate în vederea acțiunii de pregătire a distrugerii celor mai importante focare de cultură slavă urmează să treacă printr-o verificare specială a Gestapoului, v-aș ruga să dați indicații Obergruppenführerului Müller să dispună verificarea suplimentară a colonelului Berg și, dacă este posibil, a rusului Grișancikov.

Îmi iau permisiunea să vă rog, din cînd în cînd, să-mi îngăduiți să vă comunic problemele legate de munca mea de aici, fără să uit însă nici o clipă că sarcinile mele nu se pot compara în nici un fel cu gigantica dumneavoastră activitate pusă în slujba victoriei noastre totale.

Heil Hitler !

Al dumneavoastră, KRÜGER."

Kaltenbrunner parcurse scrisoarea aceasta și puse pe ea rezoluția : „Către Müller. Nu cunosc nici un Berg și cu atît mai puțin vreun Grișancikov oarecare. Ocupă-te de verificarea cerută și pe viitor să nu mai fiu sustras de la treburi cu asemenea fleacuri. Kaltenbrunner".

Avînd acum nevoie urgentă de agentul de legătură care adusese la Berna mesajul cifrat al rezidentului berlinez, Müller hotărî să anuleze manevra întreprinsă de oamenii săi care se aflau la pîndă în casa conspirativă, demascată, a rușilor din orașul elvețian ; urmărirea agentului de legătură al rezidentului devenise inutilă, lui, acum, îi trebuiau dovezi, și asta neîntîrziat. Cît privește operația de descoperire a întregii rețele, asta era treaba lui Schellenberg, care n-avea decît să ticluiască o nouă combinație. Judecînd după cele ce i se comunicaseră, agentul sosit la Berna era un diletant re-

crutat din rîndurile intelectualilor. Unuia ca ăsta i se poate „dezlega limba“ ușor. Unul ca ăsta nu este dintre cei dîrji, ăsta o să spună cine i-a înmînat mesajul. Și cînd va dispune de dovezi incontestabile, va fi călare pe situație.

În consecință, la Berna fu trimisă următoarea dispoziție : „Sistați operațiunea privitoare la agentul de legătură. Organizați răpirea sa și expediați-l peste frontieră, în Reich, la dispoziția Obergruppenführerului personal, în portbagajul mașinii ambasadei...“

Pregătindu-se să se ducă la casa conspirativă la ora care îi fusese fixată, Pleischner se afla în aceeași bună dispoziție ca și în ajun. Lucrase cu spor, neieșind din cameră decît ca să coboare să înbuce cîte ceva. Fremăta de bucurie și de speranță gîndindu-se la apropiatul sfîrșit al lui Hitler ; își făcuse un obicei din a cumpăra toate ziarele, și lui, istoricului, deprins cu analiza evenimentelor, nu-i era greu să-și imagineze viitorul. Pe vremea cînd trăia în Germania, se temea să asculte postul de radio englez, străduindu-se să descifreze adevărul chiar din presa aservită propagandei lui Goebbels, citind printre rînduri. Ajunsese curînd să-și însușească o tehnică specială ; citea comunicatele și articolele din Völkischer Beobachter“, parcurgea rapid relatările despre pretinsele succese de pe front, apoi, îndepărtînd învelișul de fraze pompoase, își făcea o imagine despre situația reală, înfigînd, bineînțeles în minte, steguleț roșii, înstelate și brune. Pentru asta, avea nevoie de hartă, de numele orașelor, spicuite din comunicate, și de o riglă. Aceste trei elemente îi erau suficiente pentru a reconstitui adevărul. Aici, în Elveția, Pleischner se convinsese cît de exacte fuseseră diagnosticele sale de acasă, de la Berlin... Nu se îndoise nici un moment că victoria fascismului ar fi însemnat sfîrșitul civilizației și ar fi adus, în ultimă instanță, decăderea națiunii germane însăși. Într-adevăr, ori de cîte ori în istorie populația lumii ajungea să se împartă în robi și stăpîni, pentru casta stăpînitorilor începea declinul. Roma, al cărei țel a fost dominarea întregii lumi cunoscute, n-a întîrziat să cadă sub loviturile barbarilor. În general, reflecta Pleischner, oricare stat din antichitate s-a văzut condamnat la pieire exact din momentul cînd, la apogeul unei puteri aparente, își propunea să cucerească lumea. Și asta fiindcă, de regulă, puterea se însoțește cu trufia, care, la rîndul ei, degenerează în înfumurare, iar înfumurarea, se știe, e tot ce poate fi mai orb și mai periculos în clipele de răscruce. Conducătorii Greciei, ai Romei și înaintea lor, cei ai Egip-

tului și Babilonului, îmbătîndu-se de biruințele de pe cîmpul de luptă, încetau să mai perceapă statul ca un conglomerat de indivizi mînați de aspirații diferite, adesea contrarii. Biruințele repurtate dincolo de hotare îi îmbătau în așa măsură pe cîrmuitorii din antichitate, încît ei uitau de revolta mocnită a robilor, de murmurul de nemulțumire al curtenilor ce se considerau nu îndeajuns de răsplătiți pentru serviciile aduse, de atitudinea critică a filozofilor și cărturarilor față de rînduielile prezente, ei trăind pentru un viitor luminos, chiar dacă utopic, la care năzuiau. Izbînzile asupra vrăjmașilor fățiși îi făceau pe împărați, pe faraoni, pe tribuni, pe tirani, pe consuli să fie încredințați că dacă au izbutit ei să năruie alte împărății, cu atît mai ușor le va fi să le vină de hac propriilor lor supuși, oricît ar mîrîi aceștia. Numai că ei scăpau din vedere că, în oștile care, se înțelege, urmau să constituie — la nevoie — principala forță de represiune se aflau frații, fiii sau prietenii celor care trebuiau aduși, prin sînge, la ascultare. Dezbinarea aceasta dintre cîrmuitori și supuși conținea în sine acele elemente de progres cărora Pleischner, într-un limbaj pentru uz propriu le aplica termenul de „fermenți ai civilizației". După părerea lui, Hitler concepuse un experiment de-a dreptul diabolic : biruința Reichului asupra lumii trebuia să aducă fiecărui german, indiferent de poziția sa în societate, importante bunuri materiale. În viziunea lui Hitler, germanii — și anume toți germanii, fără excepție — trebuiau să devină stăpînii lumii, iar toți ceilalți oameni de pe glob, sclavii lor. Cu alte cuvinte, el voise să evite apariția „fermenților civilizației", în orice caz într-un viitor previzibil. În eventualitatea victoriei lui Hitler, germanii ar fi devenit, în totalitatea lor, o națiune militară, iar toate celelalte popoare ar fi fost dezarmate și lipsite de o organizare statală proprie. Așa stînd lucrurile, orice încercare de răscoală a celor înrobiți ar fi fost sortită eșecului ; națiunea germană, înarmată pînă-n dinți, n-ar mai fi putut fi combătută decît de o altă națiune, la fel de bine organizată și de puternică. Fiindcă era o copilărie să aștepți pînă ce în sînul națiunii stăpînitorilor se vor coace „conflictele renașterii" — puteau să treacă ani, decenii, secole, și apoi nimic nu garanta că, în general, un asemenea fenomen, se va produce...

...Pleischner se uită la ceas — mai avea timp. Alături era o cofetărie mică ; dincolo de geamurile pe care șiroiau stropii de ploaie, un grup de copii mîncau înghețată. Pesemne veniseră însoțiți de învățătoarea lor.

„Iarăși gîndesc în categorii tipice Reichului, se surprinse Pleischner, observînd că cel din capul mesei era un bărbat, un tînăr, care rîdea împreună cu copiii. Numai la noi toți învățătorii sînt femei, bărbații apți pentru serviciul militar fiind pe front. Adevărul este că în școli n-ar trebui să fie folosiți decît bărbați. Ca în Sparta. Femeia e un consolator, nu un educator. Pregătirea copiilor pentru viață e dator s-o facă bărbatul ; în felul acesta, copiii ar fi feriți de iluzii zadarnice — nimic nu e mai dureros în viață decît în momentul în care iluziile copilăriei se confruntă cu realitățile vîrstei mature. Din păcate, nimeni n-a încercat încă să amelioreze omenirea sub aspectul delimitării sale în două categorii distincte... Nu în occident și orient, nu în stăpîni și robi, ci în adulți și copii. Două noțiuni strict delimitate, și totuși atît de jalnic amestecate ! Fiindcă tocmai acest amestec generează mari și ireversibile procese... După război, principala sarcină a omenirii ar trebui să fie tocmai influențarea acestui proces de pîrguire, în așa fel încît copiii să nu repete greșelile celor maturi..."

Intră în cofetărie, se așează într-un colț și comandă o porție de înghețată de fructe. Copiii rîdeau cu poftă de glumele învățătorului. Acesta discuta cu ei de la egal la egal, fără să le cînte însă în strună, ci din contra, vădind tot timpul tact și discreție ; se vedea că copiii erau sincer atașați de el.

„Dacă Hitler ar fi invadat și această țară, copiii ar fi stat acum la masă tăcuți, mîncîndu-l din ochi pe educatorul, sau mai bine zis educatoarea lor, iar pe stradă ar fi mers încolonați, nu în stol zburdalnic, și s-ar fi salutat între ei cu idiotul strigăt «Heil Hitler». Recunosc că e un lucru îngrozitor să dorești înfrîngerea patriei tale, și cu toate astea eu exact asta îi doresc patriei mele, să fie înfrîntă, și cît mai curînd..."

Pleischner își mînca fără grabă înghețata și asculta zîmbind sporovăiala copiilor. Învățătorul spuse :

— Haideți să-i mulțumim stăpînului acestui colțișor minunat, care ne-a oferit găzduire caldă și înghețată rece. Să-i cîntăm cîntecul nostru ?

— Da, răspunseră copiii.

— Pun la vot ! Cine e contra ?

— Eu, făcu o fetiță cu părul roșcat, pistruiată și cu ochi mari, albaștri. Eu sînt contra.

— De ce ?

Ușa cofetăriei se deschise și intră, scuturîndu-și stropii de ploaie de pe impermeabil, vlăjganul cu ochi albaștri, gazda locuinței cons-

pirative. Îl întovărășea un individ robust, vioi și negricios, cu o față expresivă, extrem de voluntară și cu fălci proeminente. Pleischner fu cît pe ce să se repeadă de pe scaunul lui, dar își aduse aminte de ce îi spusese vlăjganul — „am să te recunosc eu singur". așa că își vîrî din nou nasul în ziar, atent la discuția de la masa copiilor.

— Explică, de ce ești împotrivă ? se adresă învățătorul fetiței. Trebuie să știi să-ți aperi punctul de vedere. Poate că tu ai dreptate și nu avem noi... Lămurește-ne de ce nu avem.

— Mama spune că, după ce mănînci înghețată, nu e voie să cînți, spuse fetița, asta face rău la gît.

— Mama are multă dreptate. Așa e, dacă am cînta sau am țipa tare în stradă, ne-ar face rău la gît... Dar aici... Nu, eu cred că aici n-o să ni se întîmple nimic la gît. De altfel, tu n-ai decît să nu cînți — n-o să ne supărăm pe tine.

Și învățătorul începu, primul, un cîntecel vesel tirolez. Patronul ieși de după tejghea și îi aplaudă pe copii. Aceștia ieșiră lărmuind din cofetărie. Pleischner privi îngîndurat în urma lor.

„Pe tipul ăsta negricios l-am mai văzut undeva, își aduse el aminte. O asemenea fizionomie, oricît ar șterge-o timpul, nu se uită. Să fi stat cu el în lagăr ? Nu... Nu acolo l-am văzut. Dar mi-amintesc de el. Știu precis că l-am întîlnit undeva..."

Probabil că examinase mult prea atent fața negriciosului, fiindcă acesta îi zîmbi scurt la un moment dat, și după acest zîmbet, Pleischner, revăzînd parcă o secvență dintr-un film, îl recunoscu. Îi auzi chiar și glasul, cum spusese atunci : „Și să semneze angajamentul că va fi alături de Führer în orice împrejurare ! În orice împrejurare ! Nu să spună mai tîrziu, arătîndu-ne pe noi cu degetul : vinovații ei sînt, eu am stat deoparte... Acum n-are nimeni dreptul să stea deoparte ! Loialitate sau moarte — nu există altă alternativă pentru un german care a ieșit dintr-un lagăr de concentrare." Asta se petrecea în cel de-al doilea an de război : fusese chemat la Gestapo pentru obișnuita „convorbire" — era chemat o dată pe an, de regulă primăvara. Individul acesta scund și negricios intrase pentru cîteva minute în birou, ascultase discuția dintre el și gestapovistul în uniformă cu care discuta de obicei în asemenea ocazii și rostise cu răutate, lătrător, cuvintele acestea care lui, lui Pleischner, îi rămăseseră întipărite în memorie. Pleischner trecuse atunci pe la fratele său — Hugo mai era încă medic-șef și nimeni nu și-ar fi putut închipui că peste un an va muri. „E proce-

deul lor obișnuit, îi explicase Hugo, urmăresc în felul acesta să te lege de ei..."

Pleischner simți cum, de emoție, mîinile începuseră să-i tremure ușor. Nu știa cum trebuie să procedeze : să se apropie de tovarășul cel înalt, stăpînul locuinței conspirative, și, luîndu-l de-o parte, să-l prevină ; să iasă în stradă și, acolo să vadă dacă cei doi vor pleca împreună sau se vor despărți ; sau, poate, să se ridice primul de pe scaun și să se ducă în grabă la locuința conspirativă, ca să-l pună în gardă pe omul rămas acolo — auzise doar, la prima sa vizită, vocea a încă unui om — și acesta să plaseze la fereastră semnalul de alarmă.

„Stop ! și Pleischner simți deodată ca o izbitură în creier. Ce se afla la fereastră alaltăieri, cînd m-am dus acolo ? Da, era glastra cu flori despre care mi-a vorbit Stirlitz ! Sau nu era ?... Nu, nu e posibil, dar dacă-i așa totuși, atunci de ce, acum, acest tovarăș... Nu, stai ! Să nu fie iar un acces de istorie !... Întîi să mă calmez !..."

Vlăjganul, fără să fi aruncat în tot acest timp nici o privire în direcția lui Pleischner, ieși și o dată cu el ieși și negriciosul. Pleischner îi ceru patronului nota și îi întinse o bancnotă, ultima care îi mai rămăsese. Patronul nu avea rest și dădu fuga pînă la magazinul de vizavi, iar atunci cînd reveni și, înmînîndu-i banii lui Pleischner, îl conduse pînă la ieșire, strada era pustie. Nu se mai vedea nici vlăjganul, stăpînul casei conspirative, nici celălalt, cel scund și negricios.

„Poate că el e la fel ca și Stirlitz ? se întrebă Pleischner. Poate că, la fel ca și Stirlitz, nu făcea decît să-și joace rolul, în realitate luptînd cu naziștii din interior ?..."

Gîndul acesta îl liniști și, cu toate că își amintise unde îl cunoscuse pe negricios și în urechi îi mai răsuna glasul acela dezgustător însoțit de un zîmbet scurt și rău, Pleischner căută să se convingă că, de fapt, nu e nimic, că s-a lăsat pradă unei panici absurde.

Se apropie de casa în care se afla locuința conspirativă și, ridicînd privirea spre fereastră, îi văzu pe amîndoi, pe cel înalt și pe cel cu părul negru. Stăteau în picioare și discutau, iar între ei se afla glastra cu o singură floare mare — semnalul căderii. Agentul secret rus, simțind că e urmărit, reușise să pună la vedere acest semnal de alarmă, iar gestapoviștii nu-și putuseră da seama ce anume semnaliza această floare : „totul e în regulă", sau : „locuința conspirativă a fost demascată". Încredințați fiind că rusul nu primise de veste, lăsaseră toate la locul lor, iar faptul că Pleischner,

distrat, intrase acolo alaltăieri, fără să acorde atenție glastrei cu floarea, îi întărise în convingerea că la locuința conspirativă toate sînt în regulă.

Cei de la fereastră îl zăriră pe Pleischner și cel înalt îi zîmbi, făcîndu-i semn din cap. Pleischner îl vedea pentru întîia dată zîmbind, și tocmai acest zîmbet îl ajută să înțeleagă cum stăteau lucrurile. Zîmbi și el la rîndul lui și se angajă în traversarea străzii ; își spunea că, de sus, n-o să-l poată vedea pe trotuarul celălalt și va putea fugi. Dar aruncînd o privire în urmă, zări alți doi bărbați, care veneau după el la vreo sută de metri, cercetînd cu atenție vitrinele.

Pleischner simți cum i se moaie picioarele.

„Să țip ? Să strig după ajutor ? Aștia vor ajunge primii. Știu ce vor cu mine, Stirlitz mi-a povestit cum poate fi adormit un om sau cum poate fi dat drept alienat mintal...“

În clipele de primejdie intensă, orice om, presupunînd că nu și-a pierdut capacitățile combative, își ascute simțurile la extrem, iar creierul îi lucrează la tensiune maximă.

Pleischner zări, în fundul intrării principale, pe unde pătrunsese alaltăieri în clădire, o fîșie mică, joasă, de cer vinețiu, vestitor de zăpadă.

„Acolo e o curte de trecere, își dădu el seama. Trebuie să intru pe ușa principală...“

Și intră, cu picioarele înțepenite, cu genunchii tremurînd și cu un zîmbet încremenit pe fața cenușie. Găsise ușa descuiată — cei de la etaj îl așteptau și, apăsînd de sus pe un buton, îi descuiaseră prevenitor ușa principală.

Pleischner trase ușa după el și se repezi la cea opusă, cea cu gemulețul și care dădea în curte. Împinse de clanță și constată că e încuiată. Se năpusti cu umărul în ea. Ușa nu cedă.

Înainte de a intra în clădirea R.S.H.A., Stirlitz trase mașina la marginea drumului și se așeză pe o bancă nevopsită de mult și, din cauza aceasta, cu lemnul umflat de ploi și înghețuri. Pe asfalt, ocolind cu dibăcie pîlniile lăsate de bombe, un cîrd de copii alergau încolo și-ncoace pe patine cu rotile. Goneau tăcuți și concentrați, și Stirlitz observă că fețele copiilor erau ude de transpirație. Foamea era cea care-i făcea să transpire...

„Patinele astea o să le strice inimioarele de tot, își zise el. Noaptea, groaza bombardamentelor, ziua, patinele cu rotile, și mai

era și continua dorință de a mînca : pîine, crenvurști, cartofi, orice, numai să fie pe săturate... Consecința cea mai îngrozitoare a luptei dintre oamenii mari o constituie sufletele și trupurile schilodite ale copiilor."

Stirlitz strînse pleoapele și, pe dată, înaintea ochilor minții îi apăru, clar și reliefat, chipul Sașenkăi. Chipurile femeilor iubite se lasă memorate îndeosebi cu prilejul despărțirilor și al revederilor. Cît de mulți ani se scurseseră, cîți oameni pieriseră — luaseră naștere state, dispăruseră altele, se schimbase politica, cîștigase și pierduse prieteni, și în tot acest timp, chipul ei (palid, speriat...) fusese mereu cu el, era destul să închidă ochii ca să-l regăsească. Se ivea, ca o explozie luminoasă și cu ecou prelung, dintr-un hău verde-violet și arăta întotdeauna așa cum fusese în ultimele clipe ale despărțirii.

„Femeile simt mai puternic decît bărbații. Nu glasul rațiunii răsună în ele, ci altceva, îndepărtat, necunoscut, misterios... se gîndi Stirlitz. Îi spuneam atunci că ne vom revedea peste un an, iar ea, cu ochii închiși, dădea din cap și-mi mîngîia fața ca un orb..."

— Sașenka, gemu Stirlitz, Doamne-Dumnezeule, Sașenka...

„Cît de greu i-a fost să facă față, singură, cu Saşka al nostru... Noi n-aveam patine dintr-astea cu rotile, zbîrnîitoare, iar o bicicletă chiar că era o minune.... Sub aspectul rațiunii, am luat-o cu mult înainte omenirii, dar las' că și sub cel al patinelor cu rotile și al bicicletelor i-o vom lua odată și-odată... În loc de tată, de patine cu rotile, de bicicletă, Saşka a avut-o pe Sașenka a mea și cartea — și altceva nimic..."

Gîndurile lui Stirlitz se derulau alene, și o stare dulce și amară totodată îl copleșise, fiindcă nu-i rămîneau, pentru a-și evoca soția și fiul, decît cîteva minute, după care avea să intre în clădire și să bată la ușa cabinetului lui Müller. Iar acolo nu-i era îngăduit să gîndească nici o clipă la ce avea el mai scump în această viață care, de fapt, nu-i aparținea. Acolo el trebuia să se poarte ca un luptător, iar un luptător care, înaintea bătăliei, nu e capabil să elimine din el tot ce nu ține nemijlocit de luptă este iremediabil înfrînt.

„Nu-i nimic, Katiușa, murmură Stirlitz ridicîndu-se de pe bancă, o să mă bat și o să te scot eu de acolo. Pînă la urmă, totul va fi bine și-o să-ți poți crește pruncul mare și voinic !"

Stirlitz se îndreptă fără grabă spre mașină, zîmbindu-le copiilor palizi și transpirați care goneau unul în spatele celuilalt pe patinele cu rotile. Gîndurile, acum, îi erau îndreptate la Käth — se pregătea sufletește pentru această luptă.

„Numai să am grijă să nu mă amăgesc, își zise, așezîndu-se la volan, să nu-mi creez o stare de spirit prea optimistă în legătură cu eliberarea lui Käth. Dacă n-ai încredere în izbîndă, pierzi, dar nici să te lași legănat de iluzii nu ai voie, fiindcă atunci ai să fii bătut la sigur !“

Porni motorul, care începu să duduie. Stirlitz, după obiceiul lui, murmură :

— Haide, mașinuțo, să plecăm... Mai putem face un tur pe străzi, să privim chipurile oamenilor, să respirăm văzduhul ăsta în care se simt adierile primăverii, după care o să dăm ochii și cu Müller...

—.—.—.—. 14

Cînd i se raportă lui Müller că Stirlitz se află pe coridoarele R.S.H.A., îndreptîndu-se spre biroul său, șeful Gestapoului, pentru o clipă, se zăpăci. Nu se îndoise nici un moment că va pune mîna pe Stirlitz, dar undeva în altă parte. Fără să-și poată explica de ce, în tot acest timp nu-l părăsise presimțirea succesului. Ceea ce nu înseamnă că nu-și dădea seama de greșeala comisă : își amintea cît de stîngaci se comportase atunci cînd îl văzuse pe Holtoff stîlcit în bătaie. Stirlitz, fără doar și poate, înțelesese că el, Müller, nu era străin de provocarea lui Holtoff, de aceea și dăduse Stirlitz bir cu fugiții, își zicea Müller. Dar cînd află că acesta își făcuse apariția la Oficiul central al Siguranței Reichului, că străbătea fără grijă coridoarele, salutîndu-și cunoscuții, se simți descumpănit și încrederea sa în reușita acțiunii se clătină.

Calculul lui Stirlitz era simplu : surprinzîndu-l pe adversar și dezorientîndu-l, victoria era pe jumătate repurtată. Știa că lupta pe care urma s-o angajeze cu Müller va fi dificilă — Holtoff dăduse tîrcoale pasajelor celor mai vulnerabile din dosarele consacrate fizicienilor. Dar lipsa de pregătire și, în general, disprețul față de orice probleme intelectuale îi interziseseră lui Holtoff să formuleze niște acuzații clare, așa încît fiecare punct slab sesizat de el, mai degrabă intuitiv decît pe cale logică, putea fi cu ușurință combătut ; în cel mai rău caz, i se puteau da două interpretări. Stirlitz se interpusese cu multă abilitate în ancheta privitoare la cazul

Runge. El își dăduse seama că cei de la Gestapo vor proceda cu fizicianul întocmai ca și cu oricare alt arestat ; anchetatorul n-avea cum să găsească un limbaj comun cu un specialist în fizica teoretică, obsedat pînă la manie de cîte o idee și, în consecință, înclinat, în viața de toate zilele, spre manifestări isterice și incoerente. De aceea, într-o discuție cu Schellenberg, îl adusese, cu multă prudență, pe acesta la tema amenințării nucleare din partea Statelor Unite. Schellenberg, după cum se și așteptase Stirlitz, se plînse de rămînerea în urmă a Germaniei în acest domeniu și își exprimă presupunerea că nu este exclus ca mișeii de dincolo de ocean, vicleni cum sînt, să urzească și pe această linie un complot împotriva Reichului, cu scopul de a-l împiedica să obțină în viitorul apropiat „arma de răzbunare". Cu toate că Schellenberg nu pronunță numele deținutului Runge, Stirlitz își exprimă părerea că un asemenea complot al intelectualilor ar putea fi descoperit numai cu ajutorul fizicienilor înșiși ; din păcate, cei din aparatul lui Müller nu se pricepeau decît să frîngă oasele... Schellenberg se interesă în ce măsură îi sînt cunoscute Standartenführerului ultimele curente în domeniul fizicii. Stirlitz îi răspunse, pe tonul său ursuz de totdeauna (niciodată nu se putea ghici dacă glumește sau vorbește serios) :

— Ce mă preocupă acum este următoarea problemă : nu s-ar putea cumva opri, cu ajutorul chimiei fizice, procesul de prostire a maselor ?... E din ce în ce mai dificil să te descurci, într-atît s-au înmulțit idioții care rostesc fraze impecabile...

— Dumneata, Stirlitz, ai să-ți sfîrșești viața într-un lagăr de concentrare, zîmbi Schellenberg. Deși, zic eu, Müller n-o să te interneze în lagăr, fiindcă cunoști prea multe lucruri, oamenii de teapa dumitale sînt înmormîntați cu onoruri în urma unor accidente de automobil.

— Mulțumesc, răspunse Stirlitz. Numai că, înainte de asta, vreau să depun eu o coroană pe mormîntul lui.

— Müller e nemuritor... El nu poate muri, după cum nu poate să moară pe lumea asta activitatea de investigație polițienească — nu uita că ambiția principală a oamenilor se rezumă la cercetare. Cei cu înzestrări înalte pe această linie se consacră fizicii, iar cei născuți ca de-alde noi, mărginiți, investighează în domeniul contraspionajului...

— Müller n-o să vă ierte niciodată aceste cuvinte...

— De ce să nu mi le ierte ? dădu din umeri Schellenberg. Cuvintele acestea îi aparțin chiar lui. Dacă bavarezul ăsta ar fi avut ceva mai multă cultură, zău că nu știu unde s-ar afla în clipa asta : în

clădirea noastră sau într-o altă clădire mai aproape de poarta Brandenburg.

— Mă întreb de ce i-ați devenit dumneavoastră atît de nesuferit ?...

— Din două motive, răspunse Schellenberg fără să se gîndească, dînd dovadă că reflectase îndelung la această temă, la timpul cuvenit. În primul rînd, fiindcă sînt de două ori mai tînăr decît el...

— Aproape de două ori, îl corectă Stirlitz morocănos.

— În cazul de față, acest „aproape" nu prezintă mare importanță. Dimpotrivă, el ar fi bucuros să poată spune că e de trei ori mai în vîrstă decît mine — eu nu sînt femeie, iar el nu e cocoș-de-munte în perioada împerecherii. În al doilea rînd, nici un om care s-a văzut nevoit să abandoneze manualele pentru a-și cîștiga pîinea prin muncă n-are cum să iubească pe norocosul care, după colegiu și universitate, vine la de-a gata și în decurs de trei ani face carieră. O carieră pentru care un Müller a trebuit să-și irosească întreaga viață. N-ar fi exclus să existe și un al treilea motiv, care mi-a venit abia acum în minte : știi, în viață se întîmplă lucruri ciudate — există oameni care concep și alții care execută... S-ar putea foarte bine ca Müller să fie grozav de invidios pe faptul că mie mi-a fost dat să execut foarte puțin. În general, am conceput, pe cînd el, o viață întreagă n-a făcut decît să execute : ordinul, execuția, cutare acțiune, apoi alta. Asta, știi, lezează amorul propriu al unui om... L-am căutat în mai multe rînduri, cu gîndul să îmbunătățim relațiile dintre noi. Crezi că s-a putut ? E gelos pe mine ca o țărancă bavareză : și din cauza Reichsführerului, și din cauza răposatului Heydrich, și din cauza...

— E clar, zîmbi Stirlitz, restul e clar...

— Dumitale toate îți sînt clare, zîmbi la rîndul său Schellenberg, ridicîndu-se de pe scaun. Lasă-l în plata Domnului ! La urma urmei, facem cu toții aceeași treabă și va trebui să îndurăm cîndva aceleași lucruri neplăcute... Pe de altă parte, dacă ne gîndim bine, cine ar fi de acord să-și asume conducerea acestei tulumbe de gunoi care este Gestapoul ? Cine, dintre oamenii care se respectă cît de cît ?

O lună și jumătate se scurse după această discuție. Stirlitz nu precipita niciodată evenimentele — socotea că răbdarea este reversul impetuozității. Totul este în funcție de proporții — și arta, și activitatea de contraspionaj, și dragostea, și politica.

Următoarea „incizie“ în cazul Runge Stirlitz o efectuă în timpul serii festive consacrate aniversării Führerului. După cuvîntarea rostită de către Himmler, urmă un concert, după care trecură cu toții în sala mare, unde avea să aibă loc banchetul. Reichsführerul, după obiceiul său, bea apă gazoasă, în timp ce subalternii săi trăgeau la măsea coniac. Stirlitz găsi momentul potrivit pentru a-i relata lui Schellenberg cu cîtă lipsă de pricepere îl anchetează oamenii lui Müller pe fizicianul arestat cu trei luni în urmă. „De bine-de rău, dar am absolvit facultatea de fizică şi matematică... spuse el. Nu-mi face plăcere să-mi amintesc de acest episod din viața mea, fiindcă de pe urma lui era cît pe ce să rămîn impotent, dar realitatea asta este. Și apoi, de la fizicianul acesta pornește o întreagă rețea de legături — omul a studiat și a lucrat dincolo de ocean... Mult mai oportun ar fi să ne ocupăm noi de el !“

Îi pasase această idee lui Schellenberg parcă în treacăt, după care se apucase să-i povestească tot felul de anecdote hazlii, la care Schellenberg rîsese copios. Ceva mai tîrziu, retraşi lîngă fereastră, discutaseră în legătură cu o operație pe care Schellenberg o încredințase unui grup de colaboratori ai săi, printre care și Stirlitz. Era vorba de o acțiune de dezinformare de anvergură, menită să bage zîzanie între aliați. Cu acest prilej şi remarcase Stirlitz modul inteligent în care își organiza Schellenberg acțiunile — cu multă prudență, luîndu-și toate măsurile de siguranță, fără să apese excesiv pe pedală și neinteresîndu-l decît scopul final, dezbinarea dintre aliații occidentali și Kremlin. În acest joc, el îndrepta, de regulă, lovitura principală împotriva Kremlinului. În cazul respectiv. Schellenberg obținuse aprobarea ca o parte din unitățile germane, dispuse pe linia de apărare a țărmului Atlanticului să fie înzestrate cu armament automat anglez. Armamentul acesta fusese achiziționat de germani prin intermediul unor țări neutre și transportat prin Franța fără respectarea măsurilor de siguranță luate de obicei în asemenea cazuri. În schimb — și lucrul fusese regizat cu multă iscusință — după ce partizanii comuniști francezi sustraseră un număr de puști automate englezești din depozitele germane, fusese emis un ordin care prevedea pedeapsa cu moartea pentru orice neglijență în asigurarea pazei depozitelor de arme. Ordinul fusese tipărit într-un număr de exemplare, și agenții lui Schellenberg care îi vînau pe partizani găsiră mijlocul de a strecura comuniștilor lui Thorez din maquis unul din ele. La ce altă concluzie ar fi putut ajunge sovieticii decît că aliații occidentali nu intenționează în realitate să debarce în Franța sau Olanda, din moment

ce îi vînd inamicului propriul lor armament ? În această operație, Schellenberg îi dăduse mînă liberă lui Stirlitz — el fusese acela care se ocupase de partea organizatorică a misiunii, făcînd propuneri dintre cele mai interesante în ce privește colaborarea S.D.-ului cu departamentele lui Goebbels și Ribbentrop, în cadrul operațiunii. Schellenberg aproape că nu mai ieșea din biroul său : aștepta din moment în moment răbufnirea mînioasă a Kremlinului, aștepta prăbușirea coaliției Stalin-Churchill-Roosevelt... Stirlitz acționa cu zel și orice propunere nouă a sa se bucura de aprobarea deplină a lui Schellenberg. Kremlinul nu reacționase... La R.S.H.A., toată lumea își frămînta mintea întrebîndu-se ce s-o fi întîmplat. Stirlitz avansă cîteva ipoteze, una mai îndrăzneață și mai plauzibilă decît alta. Firește, printre ele una singură nu figura, explicația propriu-zisă : el, Stirlitz comunicase Moscovei încă de la început tot ce știa despre operațiunea respectivă, precizînd că Londra nu vînduse niciodată arme naziștilor și că întreaga combinație nu e decît o înscenare, o dezinformare abilă, cu tragere lungă.

În timpul discuției de la festivitatea aniversării Führerului, Stirlitz se depărtă anume de la cazul fizicianului Runge, aducînd vorba despre eșecul acțiunii de mistificare a Kremlinului. Știa prea bine că Schellenberg, conducător inteligent și agent secret înnăscut, deși își permitea uneori să uite sau să se facă a uita anumite detalii, nu scăpa niciodată din vedere punctele principale, nodale, ale unei convorbiri pe care o purtase, indiferent cu cine, chiar și cu grădinarul său ; metodele sale de percepere a lumii purtau și ele pecetea profesionalismului... Stirlitz își dădea seama că Schellenberg îi era un adversar egal ca forță, și a-l înșela în chestiuni de strategie era foarte greu, mai bine zis imposibil. Dar, studiindu-l, observase la el o trăsătură curioasă : ori de cîte ori vreun colaborator venea cu o propunere interesantă, Schellenberg, în primul moment, se făcea că nici n-o ia în seamă, schimbînd subiectul discuției. Abia după trecerea mai multor zile, săptămîni, ba chiar și luni, înglobînd propunerea respectivă, într-o viziune a sa originală asupra unei probleme date — în prealabil, se pare, se orienta asupra felului cum erau văzute lucrurile în sferele mai înalte — o prezenta de data aceasta ca aparținîndu-i lui, ca fiind o operație propusă de el, concepută, elaborată de el. E drept că, chiar și unei propuneri făcute în treacăt, știa să-i dea o asemenea strălucire, s-o introducă cu atîta precizie în complexul general al politicii Reichului, încît nimeni nu l-ar fi putut bănui că de fapt comisese un plagiat ordinar.

Stirlitz calculase bine : două săptămîni mai tîrziu, la sfîrşitul unei consfătuiri operative, cînd participanţii la ea se retrăgeau din biroul şefului serviciului de spionaj, Schellenberg îl rugă să mai rămînă.

— Stirlitz, îi spuse Schellenberg, se pare că problema supremaţiei tehnice va constitui momentul hotărîtor în istoria omenirii, mai ales după ce savanţii vor pătrunde secretele nucleului atomic. După părerea mea, atît în Occident, cît şi în Orient, oamenii de ştiinţă au înţeles acest lucru, ceea ce nu se poate spune şi despre oamenii politici. Vei vedea, vom fi martorii degradării funcţiei de politician, în accepţiunea pe care a avut-o aceasta de-a lungul a nouăsprezece secole de istorie. În viitor, ştiinţa va fi aceea care îi va dicta politicii linia de acţiune. A pătrunde impulsurile de gîndire ale oamenilor de ştiinţă, ale celor cu concepţiile cele mai înaintate, a vedea ce idei îi inspiră în căutările lor — iată o sarcină nu a zilei de azi, sau mai bine zis, nu atît a zilei de azi, cît una în perspectivă, dar nu mai puţin importantă. De aceea, va trebui să te ocupi de fizicianul acela arestat... I-am uitat numele...

Stirlitz înţelese că, prin lapsusul acela prefăcut, Schellenberg, de fapt, căuta să-l verifice pe el. Şeful lui voia să se lămurească dacă abilul Stirlitz şi-a dat sau nu seama ce anume stătea la originea acelui monolog şi cine îi furnizase lui, lui Schellenberg, ideile respective. Stirlitz îşi privea posomorît degetele. Lăsă să treacă un răstimp de tăcere, exact atît cît era necesar, apoi ridică o privire nedumerită spre şeful lui. Şi astfel ajunse el să se interpună în cazul Runge, izbutind, în final, să zădărnicească şansele germanilor — foarte reale, în cazul în care ar fi învins punctul de vedere al lui Runge — de a se afla încă în anul 1944, în situaţia de a obţine bomba atomică. De altfel, în cursul celor cîteva zile de discuţii neîntrerupte cu Runge, se convinsese că destinul însuşi împiedica Germania să intre în posesia noii arme : după bătălia de la Stalingrad, Hitler refuza să finanţeze cercetările ştiinţifice în domeniul apărării dacă savanţii nu-i promiteau o eficacitate reală, rezultate concrete, într-un termen de maximum şase luni. E adevărat că după ce certurile şi intrigile dintre diferitele grupuri de specialişti în domeniul fizicii nucleare care lucrau în laboratoarele direcţiei muniţiilor, la institutul „Kaiser Wilhelm", la Institutul de medicină, precum şi la ministerul poştelor ajunseră la cunoştinţa lui Himmler, acesta manifestă interes faţă de problema armei atomice şi instituí „Fondul unificat al cercetărilor ştiinţifico-militare." Goering însă, care răspundea, pe plan naţional, de domeniul cerce-

tărilor științifice, pretinse ca noul organism creat de Himmler să-i fie subordonat lui. Interese majore erau compromise de ambiții mărunte... Genialii fizicieni germani rămaseră astfel în afara atenției conducerii statului, ceea ce nici nu era de mirare dacă ne gîndim că nici unul dintre șefii naziști, cu excepția lui Speer și Schacht, nu avea studii superioare... Stirlitz comunică toate acestea Moscovei și, în plus, ațîță din răsputeri vrajba dintre adepții și adversarii lui Runge ; orice pierdere înregistrată de dușman devenea în mod automat un cîștig pentru ai săi...

Acum se afla în fața etapei următoare a aceleiași bătălii : trebuia să demonstreze că avusese dreptate în cazul Runge. Poziția și-o studiase. Era tare. Trebuia să-l învingă pe Müller, și îl va învinge !

... Nu mai trecu pe la biroul său. În anticamera lui Müller, i se adresă aghiotantului acestuia, Scholz :

— Amice, transmite-i șefului dumitale scuzele mele : i-am promis că revin la ora nouă, și acum e nouă și douăsprezece minute... Întreabă-l ce dispoziții îmi dă. Mă primește imediat, sau pot să dorm o jumătate de oră ?

— Să văd, răspunse Scholz și dispăru îndărătul ușii. Lipsi vreo două minute. Rămîne la aprecierea dumitale, zise el revenind. Șeful e dispus să te primească și acum, dar discuția poate fi amînată și pentru diseară.

„Așadar, varianta cu complicații, își zise Stirlitz. Vrea să afle unde mă duc de aici. Lucrurile nu trebuie tărăgănate — oricum, partida se va decide într-o oră, cel mult în două. Chiar dacă va fi necesară invitarea experților de la institutul „Schumann."

— Am să fac așa cum mă sfătuiești dumneata, spuse Stirlitz. Mă tem să nu se ducă diseară la conducere și să fiu nevoit să-l aștept pînă dimineața. Ce zici, n-am dreptate ?

— Da, aveți, încuviință Scholz.

— Atunci, să mă prezint acum ?

Scholz deschise larg ușa și zise :

— Intrați, Standartenführer...

În biroul lui Müller era întuneric : Obergruppenführerul, așezat într-un fotoliu lîngă o măsuță, asculta B.B.C.ul. Se transmitea emisiunea antigermană a „lordului Hau-hau." Pe genunchi, ținea o mapă cu hîrtii. Potrivind într-una lungimea de undă, fiindcă glasul din aparat cînd se apropia, cînd se depărta, Müller parcurgea totodată atent actele. Arăta obosit, gulerul tunicii negre îi era des-

cheiat. Straturi cenușii de fum de tutun pluteau în birou ca norii într-un defileu.

— Bună dimineața, rosti Müller. Ca să fiu sincer, nu mă așteptam să vii atît de devreme.

— Și eu, care mă temeam că o să încasez o săpuneală zdravănă pentru întîrziere.

— Toți vă temeți să nu încasați o săpuneală de la bătrînul Müller... Dar s-a întîmplat vreodată să săpunesc pe careva ? Sînt un bătrîn blajin, despre care se scornesc verzi și uscate... Spilcuitul de șef al dumitale e de o mie de ori mai hain la suflet decît mine. Numai că dînsul a învățat, în universitățile alea ale lui, să zîmbească și să ciripească franțuzește. Iar eu nici astăzi nu știu dacă mărul trebuie să-l tai sau pot să-l mănînc așa cum îl mănîncă oamenii la mine acasă, mușcînd din el.

Se ridică în picioare, își încheie vestonul și zise :

— Să mergem.

Observînd privirea nedumerită a lui Stirlitz, surîse :

— Ți-am pregătit o surpriză.

Ieșind din birou, Müller îi aruncă în treacăt lui Scholz :

— Probabil că o să ne întoarcem...

— Dar n-am chemat încă mașina...

— Păi, nu plecăm nicăieri.

Müller coborî greoi scările în pantă repede ce duceau la subsol. Acolo erau amenajate celule pentru delicvenți deosebit de importanți. La intrarea în subsol stăteau trei SS-iști, toți trei niște uriași ; micile browninguri de la cingătorile lor arătau parcă neajutorate, chiar caraghioase. Ce nevoie aveau de browninguri banditii aceia, care erau în stare, cu un singur pumn, să culce la pămînt un cal ?

Müller își scoase walterul din buzunarul de la spate și-l întinse paznicilor.

Stirlitz se uită întrebător la Müller și acesta dădu abia vizibil din cap. Stirlitz își întinse și el parabellumul unuia dintre paznici, care îl vîrî în buzunar. Müller luă un măr de pe măsuța paznicilor și spuse :

— Nu se cade să ne ducem fără o mică atenție. Chiar dacă amîndoi am fost adepți ai dragostei libere — fără nici un fel de obligații deci — se cade oricum, ca vizitînd niște foști amici, să le ducem ceva, cît de cît.

Stirlitz se forță să rîdă cu poftă : înțelesese la ce se referise Müller. Odată, oamenii acestuia încercaseră să recruteze un diplomat sudamerican ; îi puseră în față cîteva fotografii, în care acesta

se recunoscu, în pat, împreună cu o fetișcană blondă, care, bineînțeles, îi fusese plasată tot de oamenii lui Müller. I se spusese : „Ori expediem fotografiile astea soției dumitale, ori colaborezi cu noi !“ Diplomatul cercetă îndelung fotografiile, după care întrebă : „N-ați putea aranja să mă mai culc o dată cu fata asta ? Și eu, și soția mea, ne dăm în vînt după poze pornografice.“ Întîmplarea se petrecuse curînd după ce Himmler emisese o circulară în care cerea să se acorde o atenție deosebită vieții de familie a agenților secreți germani. Müller bombănise atunci : „Ar trebui împărtășită dragostea liberă, care nu impune nici un fel de obligații. Atunci, n-ar mai putea fi prins nimeni călcînd strîmb !“ Cînd i se relatase episodul cu peruvianul, Stirlitz se mulțumise să scoată un fluierat :

— După părerea mea, peruvianul v-a dus de nas : te asigur că se teme de moarte de nevastă-sa, dar nu s-a trădat și și-a jucat bine rolul, iar voi l-ați crezut. Ție nu ți-ar fi fost frică de nevasta ta ? Ba bine că nu! Numai eu n-am cum să fiu prins — eu, care n-am obligații față de nimeni, nu mă tem decît de mine însumi. Singurul inconvenient e că nu va fi cine să mă viziteze la pușcărie și să-mi aducă cît de cît ceva...

Müller se opri în dreptul celulei Nr. 7. Se uită îndelung prin vizetă, apoi făcu semn paznicului și acesta descuie ușa grea. Müller intră primul în celulă. Stirlitz îl urmă. Paznicul rămase lîngă ușă. Celula era goală.

— Vorbește ! continuă să strige Rolf. Numai în filme se întîmplă minuni şi tot în film se numără pînă la trei ! Eu n-am să număr pînă la trei... Am să deschid fereastra și-am să smulg pătura de pe plodul ăsta al tău ! Să fim bine înțeleși ! Tu îți faci datoria față de poporul tău, eu față de poporul meu !

Käth simți deodată cum întreg corpul se face ușor, ușor de tot, un țiuit infernal îi năvăli în urechi, şi ea își pierdu cunoștința.

Rolf se așează pe marginea mesei şi zise :

— Helmut, ia băiatul...

Soldatul luă copilul şi dădu să iasă, dar Rolf îl opri :

— Nu pleca. O să-și revină îndată și-am să continui... Barbara, adă, te rog, niște apă. Pentru ea şi pentru mine. Şi dacă ai picături pentru inimă, toarnă-le, te rog, într-un pahar.

— Cîte picături să-i pun ?

— Nu ei, ci mie.

— Bine. Cîte ?

— De unde vrei să știu ?! Zece... Sau treizeci...

Se lăsa pe vine în fața lui Käth și o bătu ușor cu palma peste obraji.

— Cam cît durează starea asta la ele ? se întoarse Rolf spre Helmut.

— Cam cît ar fi durat starea asta la mama dumneavoastră ?

— Da... La mama mea... Ticăloșii ăia se feresc să se mînjească, mîrșăviile mi le încredințează mie... Dă-mi, te rog, un chibrit...

— Nu sînt fumător...

— Barbara ! strigă Rolf. Adu și chibrituri ! Ia, uită-te, și-a revenit ? A început să-i zvîcnească pleoapa...

— Nu mă pricep de fel la astea...

— Barbara ! strigă Rolf. Ce te tot moșmondești acolo ?

Barbara veni cu două pahare cu apă. Rolf bău din paharul în care apa era tulbure, ușor albăstruie. Se strîmbă :

— Pfui, ce porcărie !

După ce-și aprinse țigara, Rolf se lăsă pe vine în fața lui Käth și-i ridică o pleoapă. Îl aținti o pupilă larg deschisă.

— N-o fi murit ? întrebă el. Barbara, ia, uită-te...

Barbara întoarse capul lui Käth.

— Nu. Respiră.

— Fă-i ceva. N-avem timp... Șeful așteaptă...

Barbara începu s-o lovească pe obraji — cu grijă, mai mult masîndu-i-i și nepricinuindu-i durere. Luă în gură o înghițitură mare de apă rece și o stropi pe Käth pe față. Käth inspiră adînc și fața i se contractă de cîteva ori. Băiețelul țipa de mama focului.

— Dar fă-i ceva ! se enervă Rolf. Nu mai pot să-i aud țipetele !

— I-e foame...

— Ce tot repeți ca un papagal ? ! Nu cumva crezi că numai dumneata ai inimă ? strigă Barbara.

— Am cerut voie să trec în cealaltă cameră...

Sună telefonul. Rolf ridică receptorul și răspunse :

— Aici Rolf. Cine ? Da, vă ascult.

Băiețelul țipa din ce în ce mai tare. Fețișoara i se făcuse vînătă, pleoapele i se umflaseră și buzele i se acoperiseră de o spuzeală albă.

— Du-te ! făcu Rolf un gest cu mîna și Helmut ieși. Dar țipetele copilului continuau să se audă și din odaia vecină. Da, rosti Rolf în receptor. Încă nu... Credeți că e așa de simplu ? Da ? Ce-ar fi să ne schimbăm rolurile ? Cînd a început să-l ancheteze ? Tace ? A-a, discută ca doi prieteni... Atunci de ce nu discută și cu asta de-aici, tot la fel ? Aș avea de ce rîde...

Käth își reveni în momentul cînd Helmut scoase copilul din încăpere ; chiar și în starea aceea îngrozitoare de leșin, ea, chiar dacă nu auzea, percepea totuși plînsul pruncului ei, acolo, alături de ea, în camera acea de tortură. Acum, copilul țipa undeva în altă parte, dar în odaie era cald, însemna că nu fusese deschisă fereastra. Despre ce vorbește ? Cine e anchetat și cine tace ? „El“ tace. „Ei“ discută ca doi prieteni. Să-l fi arestat într-adevăr pe Stirlitz ? Dacă ea va spune ceea ce așteaptă ei de la ea, vor începe să-l bată și să-l tortureze, și ce altceva ar fi asta decît trădare ? Nu poate face așa ceva. Dar nici asta nu poate îngădui, ca micuțul ei să fie așezat pe masa aceea de lîngă fereastră — gol-goluț, cu mînuțele sale roșii și piciorușele strîmbe și fără unghii — pradă valurilor de ger care vor năvăli în odaie, și să-l vadă fără scăpare, să-l audă țipînd tot mai tare, pînă ce-l vor înăbuși sughițurile de plîns și tusea...

„Mai bine aș muri eu, își zise cu deznădejde Käth. Asta ar fi singura salvare. Pentru toți. Pentru micuț, pentru Iustas și pentru mine. Asta ar fi soluția cea mai minunată, cea mai bună în primul rînd pentru mine... Inimă, șopti ea, cu aceeași deznădejde, în gîndul ei, de ce te ții atît de tare ? Plesnește ! Sau... simplu de tot, oprește-te. Fiindcă așa nu se mai poate...“

Rolf puse receptorul în furcă și zise :

— Am impresia că și-a venit în fire.

Barbara se lăsă din nou în genunchi în fața lui Käth și-i deschise cu două degete unul din ochi. De dincolo de pleoapa care îi zvîcnea. Käth o ațintì pe Barbara.

— Da, zise Barbara, și-a revenit.

— Dă-i apă.

Käth încercă să simuleze că e în continuare leșinată, dar o trădă fața, care recăpătase culorile vieții ; și nici nu-și putea subordona reacțiile fiindcă în odaia vecină își auzea țipînd băiețelul.

— Ajunge, ajunge ! făcu Rolf. Cînd a fost leșin — a fost leșin, dar acum ai început cu prefăcătorii muierești. N-o să-ți meargă. Te-ai vîrît într-o treabă de bărbați, unde fițele nu se prind. Barbara, ajut-o să se așeze. Ei ! Deschide ochii !

Käth nu se mișcă și nu deschise ochii.

„Mai bine aș fi rămas fără cunoștință, își zise. De ce trebuie să îndur toate astea ?“

— Bine, zise Rolf. Las-o, Barbara. Văd că mă aude perfect. Am să-l chem acum pe Helmut și-am să deschid fereastra. S-o vezi atunci cum o să deschidă ochii, dar o să fie prea tîrziu.

Käth nu rezistă și izbucni în plîns.

— Ei ? întrebă Rolf. Te-ai hotărît ?

O ridică chiar el și o așează pe scaun.

— Ai să vorbești ?

— Trebuie să mă gîndesc...

— N-avem timp de gîndire !

— Nu știu ce să vă spun... Sau poate vreți să îndrug minciuni ?

— Nu vreau să-mi îndrugi minciuni. Ce vreau eu este adevărul.

— V-am spus tot ce știam.

— Am să te ajut, spuse Rolf. Ca să n-ai sentimentul că ești renegată.

Scoase din buzunar fotografia lui Stirlitz și i-o arătă lui Käth, dar în așa fel ca Barbara să nu vadă figura Standartenführerului.

— Ei ? E clar ? Ce sens mai are să taci ? Ai să vorbești ?

Käth tăcea.

— Ai să vorbești ? ! strigă deodată Rolf, cu un glas teribil și strident, și izbi cu pumnul în masă, făcînd să salte vaza cu flori artificiale. Sau tot nu vrei ? ! Helmut !

Helmut apăru cu băiețelul în brațe, și Käth se întinse spre el, dar Rolf smulse pruncul din mîinile soldatului, deschise fereastra și azvîrli deoparte păturica de pe copilașul gol. Käth dădu să se repeadă la Rolf, dar, fiind în cătușe, căzu la primul pas. Țipînd cumplit, se rostogoli pe podea spre el. Rolf strigă și el ceva, cînd, deodată, răsunară sec două împușcături.

— E logic, spuse Müller, după ce-l ascultă pe Stirlitz. Poziția dumitale în ce-l privește pe fizicianul Runge este inatacabilă. Consideră-mă aliatul dumitale.

— „Trena“ pe care ați agățat-o după „Horch“-ul negru al diplomatului suedez avea legătură tot cu cazul Runge ?

— Chiar ai simțit „trena“ ? Întotdeauna percepi cu atîta acuitate primejdia ?

— Orice neghiob, în locul meu, ar simți „trena“ în urma lui. Cît privește primejdia — ce fel de primejdie te poate amenința cînd te afli acasă ? Dacă aș fi fost undeva în străinătate...

— Pe dumneata nu te doare capul ?

— De griji ? zîmbi Stirlitz.

— Din cauza tensiunii, răspunse Müller și, ridicînd zvîcnit mîna stîngă, se apucă să-și maseze ceafa.

„A vrut să se uite la ceas. Așteaptă ceva, își zise Stirlitz. N-ar fi regizat întreg acest spectacol dacă n-ar fi păstrat în rezervă un anumit atù. Cine să fie ? Pastorul ? Pleischner ? Käth ?“

— V-aș recomanda să încercați gimnastica respiratorie a yoghinilor.

— Nu cred eu în chestii din astea... Bine, arată-mi-o. Mi-au mai arătat și alții, dar n-am avut încredere în așa ceva.

— Mîna stîngă puneți-o pe ceafă. Nu, nu, numai degetele. Iar mîna dreaptă, pe creștet. Așa ! Și începeți să masați craniul cu amîndouă mîinile simultan. Ochii, însă, închideți-i.

— Ce vorbești, eu să închid ochii, iar dumneata să mă pocnești în cap, ca pe Holtoff !

— Dacă aveți intenția să-mi propuneți să-mi trădez patria, exact așa am să și procedez... Obergruppenführer, adineaori v-ați uitat discret la ceas ; ceasul dumneavoastră e în urmă cu șapte minute. Iar noi ne aflăm aici de mai bine de o oră. Mie îmi place să joc deschis — în orice caz, cu ai noștri.

— Hm, făcu Müller. Am regretat întotdeauna că nu faci parte din cadrele aparatului meu. Demult te-aș fi numit locțiitorul meu.

— N-aș fi primit.

— Ce n-ai fi primit ?

— Să devin locțiitorul dumneavoastră.

— De ce ?

— Sînteți gelos... Ca o nevastă iubitoare și devotată. Și asta e cea mai terribilă formă de gelozie... O gelozie tiranică, altfel n-o pot numi...

— Am impresia că nu m-ai înțeles. Gelozia tiranică de care vorbești poate fi numită și altfel — grijă pentru camarazii de muncă, dar asta, aș zice, e o chestiune de tehnologie, nu de principiu...

Müller se uită din nou la ceas, de astă dată fără să se mai ferească. „În orice caz, din punct de vedere profesional e de clasa cea mai înaltă, remarcă Müller. Înțelege totul, și nu neapărat din cuvinte, ci din gesturi, din expresia feței. Bravo lui ! Dacă a lucrat cumva împotriva noastră, nu mă angajez să apreciez paguba pe care a adus-o Reichului. Un artist ca ăsta ne costă de obicei mii de vieți de soldați nenorociți de pe front...“

— Bine, zise Müller. Să jucăm cu cărțile pe față ! Dar așteaptă o clipă...

Se ridică și deschise, fără nici un efort, ușa grea. În ciuda căptușelii sale metalice masive, ușa se deschidea ușor, chiar împinsă

cu un singur deget. I se adresă unuia dintre paznici, care, pe coridor, își curăța alene unghiile cu un chibrit :

— Telefonează-i lui Scholz și întreabă-l ce noutăți are.

Müller socotea că lui Rolf nu-i vor trebui mai mult de două-trei ore ca s-o facă pe rusoaică să vorbească. După care urma să fie adusă acolo pentru confruntare : da-da, nu-nu... Acoperirea o avea — verificarea faptelor intra în obligațiile directe ale unui agent de contraspionaj. În ce îl privește, elaborase destul de precis partitura anchetării lui Stirlitz ; de îndată ce Rolf ar fi desferecat gura rusoaicei, el, Müller, și-ar fi etalat atuurile, observînd reacția lui Stirlitz, iar după aceea l-ar fi confruntat cu pianista.

— Imediat, întoarse Müller capul spre celulă. Aștept doar o comunicare...

Stirlitz dădu din umeri :

— Și de ce a fost nevoie să mă aduceți aici ? Nu puteam discuta în birou la dumneavoastră ?

— Aici e mai liniștit. Dacă totul se va termina așa cum doresc eu să se termine, ne vom întoarce împreună sus, și toată lumea va ști că am avut treabă cu dumneata pentru o acțiune care interesează serviciul meu.

— Șeful meu va fi informat ?

— De a cui gelozie te temi mai mult — de a lui sau de a mea ?

— Dumneavoastră ce credeți ?

— Îmi place că ce ți-e în gușă, ți-e și-n căpușă...

— Nu am altă ieșire. Și apoi, mi-a plăcut întotdeauna ca lucrurile să fie clare.

— Claritatea este una din formele nebulozității totale... Dar recunosc că ești foarte abil.

Paznicul intră și raportă :

— M-a rugat să vă comunic că, acolo, nu răspunde nimeni la telefon.

Müller își țuguie buzele a mirare, dar îndată după aceea își zise : „Probabil că a plecat încoace fără să mai telefoneze. Circuitul meu putea să fie ocupat, așa că a plecat să nu mai piardă timp. Excelent ! Înseamnă că, în zece-cincisprezece minute, Rolf va fi cu ea aici.“

— Bine, zise Müller. Cum spune Biblia : timpul pentru a strînge pietrele și timpul pentru a le arunca...

— Se vede că n-ați fost prea silitor la școală la studiul religiei, replică Stirlitz. În cartea ecleziastului stă scris : timpul pentru a

împrăștia pietrele și timpul pentru a aduna pietrele ; timpul pentru îmbrățișare și timpul pentru a te smulge din îmbrățișare.

Müller îl întrebă :

— Cu pastorul Schlag ai studiat atît de temeinic Biblia, în perioada cînd s-a aflat sub tutela dumitale ?

— Biblia e una din lecturile mele favorite. Ca să-ți învingi adversarul, trebuie să-i cunoști ideologia, nu-i așa ? Dacă te apuci să i-o studiezi abia în timpul luptei, înseamnă că te condamni singur la înfrîngere.

„Nu cumva l-au interceptat pe pastor dincolo de frontieră ? N-ar fi exclus. Deși în drumul de întoarcere la gară n-am întîlnit nici o mașină. Dar mi-ar fi putut-o lua înainte și să fi pîndit la postul de grăniceri. Iar acum — ca timp, s-ar potrivi — ar putea să se apropie de Berlin. Așa, deci. Dacă asta este, cer imediat să fiu confruntat cu șeful meu. Important e să mă păstrez în ofensivă. Pentru nimic în lume să nu mă plasez în defensivă. Dar dacă Müller mă întreabă unde a dispărut agentul Klaus ? Scrisoarea lui e la mine acasă, în sertarul biroului. Alibiul e cusut cu ață albă, dar cine și-ar fi închipuit că evenimentele îi vor conduce tocmai la pastor ? Dar în cazul Klaus mai trebuie să facă rost de dovezi, iar timpul lucrează în favoarea mea.“

Uitîndu-se țintă în ochii lui Stirlitz, Müller trase încet, centimetru cu centimetru, din buzunarul de la piept, un plic albastru.

„La urma urmei, eu mi-am îndeplinit misiunea, continua să reflecteze Stirlitz. Nătărăul, crede c-o să mă hipnotizeze cu gesturile lui lente, făcîndu-mă să intru în panică. Dă-l încolo ! De pe urma jocului lui de-a hipnoza, cîștig vreo douăzeci de secunde pentru gîndire... Pastorul ar putea fi determinat să vorbească, dar asta nu e atît de grav. Important e că Pleischner i-a prevenit pe ai noștri despre căderea lui Käth și despre faptul că Wolff a început tratativele. Sau e pe cale să le înceapă. În caz că eu voi cădea, ai noștri vor putea să organizeze acțiunea în continuare, acum cînd știu cum stau lucrurile. Codul meu Müller n-o să-l afle — nu-l cunoaște nimeni în afară de mine și de șeful meu. Iar de la mine nu-l va smulge nimeni — pentru asta bag mîna-n foc...“

— Iată, zise Müller, scoțînd din plic trei imprimări dactiloscopice, ia privește ce chestii interesante sînt aici. Degetuțele astea — și Müller împinse spre Stirlitz primul dintre cele trei cartonașe — le-am pus în evidență pe paharul pe care dumneata l-ai umplut cu apă spre a i-l înmîna bietului, prostului, credulului Holtoff. Iar

degetuţele astea — Müller zvîrli cea de-a doua dactiloscopie cu gestul cu care tai cartea cu atuul, le-am găsit... Unde crezi că le-am găsit ?... Ia zi !

— Degetuțele mele pot fi găsite în Olanda, spuse Stirlitz, la Madrid, Tokio, Ankara...

— Și unde încă ?

— Aş putea să-mi amintesc, dar pentru asta mi-ar trebui, să zicem, vreo cincisprezece ceasuri, dacă nu mai mult, aşa că aţi pierde nu numai prînzul, dar şi cina...

— N-are nimic. Sînt dispus să rămîn flămînd. Apropo, yoghinii dumitale consideră foamea drept unul din cele mai eficace leacuri şi prezic că, în viitor, lumea va trata blenoragia nu prin administrare de sulfamide, ci prin abţinere de la mîncare timp de o săptămînă... Ei, ţi-ai adus aminte ?

— Discuția noastră începe să devină fără sens. Dacă sînt arestat — iar în acest caz aduceţi-mi-o la cunoştinţă în mod oficial — voi răspunde la întrebările dumneavoastră în calitate de arestat. Dacă nu sînt arestat, nu voi răspunde.

— „Nu voi răspunde“, îl îngînă Müller, imitîndu-i chiar și intonația. „Nu voi răspunde...“

Se uită la ceas : dacă ar fi intrat Rolf acum, ar fi început cu aparatul de transmisie, dar Rolf întîrzia, de aceea Müller zise :

— Te rog să încerci să reconstitui cu exactitate stenografică — dacă se poate, minut cu minut — ce ai făcut după discuția telefonică pe care ai purtat-o din centrala specială, în care, după cum ştii, accesul este categoric interzis ?

„Cea de-a treia imprimare dactiloscopică n-a arătat-o, remarcă Stirlitz. Înseamnă că mai are ceva. Înseamnă că trebuie să lovesc acum, ca să-l facă să-şi mai piardă din siguranţă.“

— După ce am intrat în centrala telefonică specială — apropo, telefoniştii ar trebui trimişi în faţa curţii marţiale, pentru neglijenţă şi laşitate ; au lăsat cheia în uşă şi s-au repezit ca iepurii în adăpost cînd a sunat alarma — m-am întîlnit cu Parteigenosse Bormann şi m-am aflat împreună cu dînsul mai bine de două ore. Despre ce anume am discutat, vă daţi seama că nu vă pot spune...

— Ai putea să nu-mi spui, dacă...

— Nu începe nici un „dacă“...

— Nu depăşi măsura, Stirlitz, nu depăşi măsura !... Sînt totuşi superiorul dumitale — şi în grad, şi ca vîrstă, de altfel...

„Invitație la dans, calculă, rapid Stirlitz. Răspunzîndu-mi în

felul acesta, mi-a dat să înțeleg că nu sînt arestat. Iar dacă-i așa, înseamnă că nu au probe, dar că le așteaptă — inclusiv de la mine. Deci, mai am o șansă."

— Vă rog să mă scuzați, Obergruppenführer.

— Vezi, așa e parcă mai bine. Prin urmare, despre ce ai discutat cu Bormann ? Cu Parteigenosse Bormann...

— Voi putea răspunde la întrebarea dumneavoastră numai în prezența sa, și vă rog să nu mă înțelegeți greșit.

— Dacă mi-ai fi răspuns fără să fie dînsul de față, te-aș fi scutit poate de obligația de a răspunde la a treia întrebare.

Müller se uită încă o dată la ceas — Rolf, cu siguranță, cobora în clipa asta scările — Müller fusese întotdeauna convins că posedă un uimitor simț al timpului.

— Sînt gata să vă răspund la întrebarea a treia, în cazul că se referă la mine personal și nu la interesele majore ale Reichului și ale Führerului.

— Se referă la dumneata personal. Aceste amprente digitale, Stirlitz, oamenii mei le-au găsit pe valiza radiotelegrafistei rusoaice... Mă tem că la această întrebare îți va fi foarte greu să dai un răspuns satisfăcător.

— De ce ? Din contra, la această întrebare nu mi-e de fel greu să răspund : am cercetat valiza radiotelegrafistei în biroul lui Rolf — chemați-l, și o să confirme.

— A și făcut-o.

— Atunci ?

— Chestia este că amprentele dumitale digitale au fost puse în evidență la secția raională a Gestapoului *înainte* ca dumneata să fi pus mîna pe valiză în biroul lui Rolf.

— Și orice eroare este exclusă ?

— Este exclusă.

— Dar o întîmplare ?

— O întîmplare, nu. Dar întîmplarea trebuie dovedită. De ce, din cele aproximativ douăzeci de milioane de valize aflate în locuințele berlineze, tocmai pe valiza în care radiotelegrafista rusoaică își păstra aparatul de transmisie s-au găsit amprentele dumitale ? Cum se explică ?

— Hm.. Hm... Iată un lucru într-adevăr greu, dacă nu imposibil de explicat. Nici eu, dacă aș fi în locul dumneavoastră, n-aș lua în considerație chiar orice explicație pe care v-aș oferi-o... Vă înțeleg, Obergruppenführer... Vă înțeleg...

— Stirlitz, aș dori foarte mult să primesc din partea dumitale un răspuns întemeiat pe probe, fiindcă îți dau cuvîntul meu de onoare, îmi ești realmente simpatic.

— Nu mă îndoiesc de asta...

— Rolf o va aduce acum aici pe pianista rusoaică, și ea o să ne ajute să ne lămurim — sînt convins de asta — cum de s-a făcut că ți-ai lăsat amprentele pe valiza în care își păstra aparatul de transmisie.

— Rusoaica ? dădu Stirlitz din umeri. Cea pe care am luat-o de la spital ? Am o memorie vizuală excelentă. Dacă aș mai fi întîlnit-o cîndva, i-aș fi memorat figura. Nu, ea nu ne va putea fi de nici un ajutor...

— Ba da, o să ne fie, replică Müller. Și ne va mai fi de real ajutor... — începu din nou să se scotocească în buzunarul de la piept — iată, asta...

Și îi arătă lui Stirlitz scrisoarea cifrată pe care o trimisese la Berna prin Pleischner.

„Da, asta, într-adevăr, înseamnă prăbușirea, își dădu seama Stirlitz. Dezastrul complet... Ai noștri n-au aflat și nu vor afla nimic... M-am dovedit un idiot, asta e ! Pleischner e un laș, sau gură-cască, sau un provocator...“

Berlin, Prinz Albrecht-Strasse.
Către Praga.

Dragă Krüger,

Din însărcinarea Obergruppenführerului SS Kaltenbrunner, oamenii mei s-au informat asupra colonelului Berg. Probabil că ați fost indus în eroare în legătură cu faptul că șeful Oficiului central al Siguranței Reichului îl cunoaște personal. La cererea generalului Nebuth, ne-am ocupat încă mai demult de cazul Berg și n-am descoperit probe directe care să ne fi permis să tragem concluzia că a avut legături cu trădătorul Canaris. Cu toate acestea, consider că nu e recomandabil să i se încredințeze răspunderea unor activități de importanța celor pe care i le-ați încredințat. Dat fiind însă că dînsul a și început să lucreze, părerea mea este că ar fi neoportun și neoperativ să fie înlocuit. Din contra, încredințîndu-i sarcinile cele mai complicate, dar restrînse, în nici un caz de importanță majoră, ați putea organiza dumneavoastră înșivă o minuțioasă verificare a lui Berg. După cum știți, Canaris se află în lagărul de concentrare din Flossenburg și,

pentru noi, ar prezenta o mare utilitate chiar și cele mai neînsemnate indicații în legătură cu activitatea sa trădătoare. Iată de ce, dacă Berg ar putea lua cuvîntul în calitate fie de martor al acuzării, fie chiar de martor al apărării, sînt sigur că conducerea v-ar fi extrem de recunoscătoare. Sincer vorbind, după catastrofalul eșec al operației din Cracovia, cînd orașul a încăput intact în mîinile bandelor rușești, o reușită în cazul Berg sînt convins că v-ar asigura un succes considerabil și v-ar reabilita pe deplin... Îmi dau prea bine seama că funcția de locțiitor de șef al Gestapoului din Praga nu corespunde nici nivelului dumneavoastră de pregătire, nici experienței, nici posibilităților pe care le aveți.

În ce-l privește pe colaboratorul serviciului de contraspionaj, domnul Grișancikov, cu atîta căldură apreciat de Standartenführerul SS Stirlitz pentru calitățile sale de maseur, de el se vor ocupa oamenii mei. V-aș ruga să nu mă înțelegeți greșit — nu considerați lucrul acesta drept o manifestare de neîncredere în ce vă privește.

Această hotărîre e dictată de situația de aici, din Berlin. Sper că veți acorda tot sprijinul colaboratorului meu care vine la dumneavoastră cu scrisoarea de față. Îl cunoașteți — este Eisman, un om profund devotat Führerului, un adevărat agent de contraspionaj, cu un înalt nivel intelectual și, în plus, un ins simpatic. Sînt convins că veți colabora perfect.

Vă strîng mîna,

MÜLLER."

Pleischner se mai repezi o dată cu umărul în ușă, care însă nu cedă. Prin ferăstruică — prin care văzuse petecul acela de cer — era imposibil de ieșit.

„Și apoi, asta nu e o scenă de film, își zise el brusc, obosit, placid, ca și cînd ar fi fost vorba de o altă persoană. Un bătrîn ca mine, încercînd să iasă pe o fereastră ca asta ar rămîne înțepenit în ea, bălăbănind din picioare... Celorlalți nu le va rămîne decît să tragă de ele..."

Se urcă cu un palier mai sus, dar, acolo, fereastra, de la care ar fi putut sări jos — era la vreo trei metri de sol — dădea într-o stradă pustie, liniștită, numai că pe strada aceeea pășeau fără grabă, cei doi indivizi cu pălăriile trase pe ochi. Încetaseră să mai cerceteze vitrinele și să se prefacă a nu se cunoaște. Pleischner urcă în fugă pînă la palierul următor ; acolo fereastra ce dădea în curte era acoperită cu o foaie de placaj — pesemne că se spărsese geamul, sau

se făceau pregătiri pentru reparații — scara era veche și vopseaua, pe alocuri, se coșcovise.

„Cel mai îngrozitor lucru e cînd te dezbracă și cînd îți cercetează gura — atunci te simți ca o insectă. La Roma, erai luat și ucis — ce epocă minunată, ce epocă onestă, antichitatea ! Pe cînd ăștia țin cu tot dinadinsul să-ți calce sufletul în picioare înainte de a te atîrna în ștreang ! N-are rost să-mi fac iluzii, la torturile lor n-am să pot rezista. Atunci, prima dată, n-aveam nimic de ascuns și tot n-am rezistat și-am spus ce-au vrut ei, am scris tot ceea ce mi-au cerut să scriu... Și eram și mai tînăr pe atunci. Acum, cînd vor începe să mă tortureze, e absolut sigur că n-am să rezist și, astfel, voi trăda memoria fratelui meu. Și cînd trădezi memoria fratelui tău, e ca și cînd ai fi mort. Iar dacă-i așa, nu e preferabil să dispari înainte de-a putea trăda ?...“

Se opri lîngă o ușă. Pe plăcuță sta scris : „Doctor în drept Franz Uhlm“.

„Să sun la ușa acestui Uhlm, se hotărî deodată Pleischner. Am să-i spun că am o criză de inimă. Degetele îmi sînt înghețate, la față, de asemenea, sînt probabil palid. O să-l rog să cheme un medic. N-au decît să tragă în mine de față cu alți oameni — atunci, măcar, i-aș putea demasca...“

Pleischner apăsă pe butonul soneriei. Auzi de dincolo de ușă sunetul prelung al soneriei.

„Și dacă doctorul o să mă întrebe unde locuiesc ? îi veni în minte. Ei și ? În cel mai rău caz, o să mă aresteze poliția elvețiană. Sfîrșitul lui Hitler tot e aproape, și atunci o să pot spune cine sînt și cum am ajuns aici.“

Sună încă o dată, dar nimeni nu răspunse.

„Acest Uhlm stă acum la cofetărie și mănîncă înghețată. Înghețată de fragi, cu pișcoturi, își zise Pleischner, cu un surîs amar. Și își citește ziarul și, puțin îi pasă de mine...“

Se întoarse către altă ușă și apăsă pe butonul soneriei acesteia, al cărei sunet se vădi cu totul diferit ; un clinchet cristalin răsună în locuință, apoi un glăscior de copil întrebă :

— Cine e acolo ?

Pleischner se lăsă, nu știu nici el de ce, în genunchi și spuse șoptit :

— Deschide, copilașule...

— Cine e acolo ? repetă glasul de copil.

— Deschide, te rog, repetă Pleischner ceva mai tare şi i se păru că glasul îi răsunase pînă în ultimul ungher al clădirii.

— Dar tu cine eşti ? Mămica mi-a spus că Mickey Mouse va mai veni abia peste un an.

— Nu sînt Mickey Mouse, sînt fratele lui... Ţi-am adus un cadou din partea lui...

— Ce fel de cadou ?

— Deschide uşa, şopti Pleischner ridicîndu-se şi rezemîndu-şi fruntea de uşă. Ţi-am adus o motocicletă mecanică...

— Cu motocicletele mecanice se joacă fratele meu... Eu sînt fetiţă şi mă joc cu păpuşile...

— Am şi o păpuşă. Una mare, care vorbeşte şi-şi închide ochii.

— Are părul blond ?

— Da, blond.

— Am o păpuşă dintr-asta... Eu vreau una cu părul negru...

— Am şi o păpuşă cu părul negru, zise Pleischner, implorînd-o apoi : Deschide mai repejor !

Auzi, jos, dîndu-se uşa de perete. Cei doi indivizi intraseră. Le auzi paşii, apoi glasul fetiţei :

— Mama m-a încuiat în casă, dar vine ea acuşi...

Fetiţa mai spuse ceva, dar Pleischner nu mai stătu s-o asculte, ci se repezi pe scară în sus. Străbătuse jumătatea distanţei dintre paliere şi tocmai voia să sune la uşa de vizavi de locuinţa conspirativă, cînd uşa acesteia se deschise şi vlăjganul cel blond, înaintînd pe palier, i se adresă :

— Ai greşit numărul apartamentului, tovarăşe. Pe scara asta locuim doar noi şi familia la care ai sunat, toţi ceilalţi sînt plecaţi din oraş. Aşa că te afli aici în deplină siguranţă.

„Şi manuscrisul meu, care a rămas la hotel, pe masă ?... Am întrerupt scrisul la jumătatea paginii. Şi cu ce spor lucrasem... Dacă n-aş fi întreprins călătoria asta, aş fi fost acum la Berlin, la masa mea de lucru, iar mai tîrziu, cînd toate astea ar fi luat sfîrşit, aş fi publicat cartea... Acum, în mîinile cui îmi vor cădea hîrtiile ? Nici măcar n-o să mi se poată descifra scrisul...“

Deschise fereastra cu putere şi se aruncă prin ea, cu picioarele înainte. Vru să strige, pentru ca trecătorii să-l audă şi să-l vadă, dar nu izbuti, fiindcă inima încetă să-i mai bată chiar în clipa în care trupul în întregul lui, simţi golul.

Müller se așezase pe un scaun chiar lîngă ușă, în așa fel ca să poată urmări în voie activitatea criminaliștilor și a fotografului, care își țăcănea aparatul, înregistrînd pe peliculă cînd pe Rolf, cînd pe Barbara, întinși pe podea în poziții cu totul nefirești.

— Nimic, mormăi unul din experți. Nici un fel de urme !

Müller venise la locul crimei însoțit de cei mai buni detectivi ai săi — îi luase cu el pe bătrînii împreună cu care, prin anii douăzeci, capturase și bandiți, și național-socialiști de-ai lui Hitler, și comuniști de-ai lui Thälmann. Apela la oamenii aceștia numai în cazurile deosebite. Nu-i încadrase în Gestapo ca să nu li se urce la cap.„. La Gestapo, anchetatorii se bazau pe expertize, pe microfoane, pe rapoartele agenților, Müller, personal, era un adept al lui Čapek, scriitor în ale cărui cărți detectivii o scoteau la capăt exclusiv prin forța de deducție și prin experiență.

„Nicicînd și nicăieri o religie n-a fost reformată de propriii săi preoți, decretase, într-un rînd, Müller: „Reformatorii vin întotdeauna din afară. De aceea, ca să nu-mi facă vînt cîndva viitorii reformatori, îi țin în rezervă pe bătrînii mei. Ei și practica lor mă ajută să reorganizez eu însumi din cînd în cînd cîte ceva.“

— Absolut nimic ? îl întrebă Müller. Nimic ? Nici un fir de care să ne putem agăța ?

— Nici pe dracu, răspunse detectivul, un bătrîn cărunt, cu fața pămîntie. Müller uitase cum îl cheamă, cu toate că ei doi se tutuiau încă din 1926. Cazul ăsta seamănă cu crima pe care ai descîlcit-o tu la München.

— Pe Egondstrasse ?

— Da. La numărul nouă, pare-mi-se...

— Numărul opt. Tipul le-a făcut de petrecanie pe partea străzii cu numerele cu soț.

— Mă, ce memorie ai !

— Tu te plîngi de a ta ?

— Beau iod ca s-o păstrez în funcțiune.

— Iar eu beau rachiu.

— Tu ești general, îți convine să bei rachiu. Noi de unde s-avem bani de rachiu ?

— Lasă-te șpertuit, chicoti scurt Müller.

— Ca pe urmă să încap în labele alor tăi, care să-mi zdrobească oasele ? Nu, mai bine rămîn la iod.

— Dă-i înainte tot așa ! încuviință Müller. Ca să fiu sincer, bucuros mi-aș schimba și eu rachiul pe iodul tău.

— Te-nghesuie munca ?

Müller răspunse :

— Deocamdată, da. Dar curînd n-o să mai fie de loc... Ca să revenim la ale noastre — ce zici, ce-ar fi de făcut ? Chiar n-ai găsit nimic, nimic ?

— Trimite la laborator, să le cerceteze oamenii tăi, gloanțele cu care li s-a făcut de petrecanie ăstora doi.

— Nici o grijă, o să fie cercetate gloanțele, dădu din cap Müller.

In încăpere intră și un alt detectiv, la fel de bătrîn. Își trase un scaun și se așeză lîngă Müller.

„Mîrțoagă bătrînă ! se gîndi Müller, aruncîndu-i o privire scurtă. Bag mîna-n foc că se cănește. Sigur, are părul vopsit".

— Ei ? întrebă Müller. Tu ai găsit ceva, Günther ?

— Ceva, da.

— Ascultă, cu ce-ți vopsești părul ?

— Cu șampon. Părul meu nu e nici cărunt, nici negru, ci naiba știe cum, bălțat, iar Ilse a mea a murit. Fetele de azi preferă soldați tineri detectivilor, așa că...

— Soldații sînt pe front.

— Dar invalizii ? Unde te uiți, numai de ei dai...

— Păi, ăștia sînt fără picioare...

— Parcă pentru treaba aia îți trebuie neapărat picioare ! necheză Günther. Ascultă, o bătrînă din casa de peste drum a văzut, acum un ceas, o muiere însoțită de un soldat. Muierea ținea un prunc în brațe și se vedea că e grozav de grăbită.

— Cum era îmbrăcat soldatul ?

— Cum vrei să fie ? În uniformă...

— Că doar nu în chiloți ! în uniformă neagră ?

— A... desigur, în neagră, că doar voi nu încredințați paza arestaților celor în uniformă kaki...

— În ce fel de mașină s-au urcat ?

— Într-un autobuz.

Müller, de surprins ce fu, se ridică pe jumătate de pe scaun :

— Cum în autobuz ? !

— Așa. Bine. În autobuzul 17.

— În ce direcție au plecat ?

— Încolo, făcu cu mîna Günther, spre apus.

Müller se repezi la telefon, smulse receptorul și formă, îngrijorat, un număr.

— Scholz ! Repede ! Punctul unu — trimite echipe mobile pe traseul autobuzului 17. Pe pianistă și pe paznicul ei. Cum ? De unde vrei să știu cum îl cheamă ! Află tu cum îl cheamă ! Punctul doi — întocmește imediat un dosar personal al soldatului : cine e, de unde, unde i se află părinții. Trimite-mi aici foaia lui matricolă. Dacă afli că și-a încrucișat, fie și o singură dată, drumurile cu Stirlitz, îmi comunici imediat ! Ce ? Indiferent unde — pe front, la bordel, la mare !

...Müller se așeză la loc pe același scaun de lîngă ușă. Experții de la Gestapo și fotograful plecaseră. Rămăseseră ei trei, el și bătrînii detectivi, și pălăvrăgeau acum despre vremurile trecute, întrerupîndu-se într-una. Müller îi asculta și, din cînd în cînd, își simțea ochii muindu-i-se ; bătrînii îi aminteau de anii tinereții lor, cînd toate erau simple și limpezi, cînd nu erai nevoit să-ți urmărești prietenii, cînd dormeai fără somnifer și făceai dragoste fără doping.

— Alo, rosti Müller la telefon, după ce formă un număr, trimite o echipă de pîndă la locuința lui Stirlitz ! Cît timp ? Vor sta atît cît va fi nevoie... Să spună că Stirlitz se întoarce acasă peste o jumătate de oră. Cine ? Să spună că e șoferul...

„Am pierdut, își zicea Müller, mult mai calm acum după discuția cu bătrînii săi colegi de odinioară, dar îmi rămîne, ca rezervă, Berna. Desigur, acolo nu e chiar așa de simplu, poliția și grănicerii sînt străini, nu sînt de-ai noștri. Din păcate, am pierdut un atu, important din punctul meu de vedere. S-au urcat în autobuz, ăsta-i un indiciu că n-avem de-a face cu o operație pregătită dinainte, altfel ar fi trebuit în orice caz să-i aștepte o mașină. Nu, e stupid să-mi închipui măcar o clipă că a fost o operație organizată. Desigur, rușii țin la oamenii lor, dar e puțin probabil să trimită cîțiva oameni la moarte pentru a încerca, numai pentru a încerca, s-o elibereze pe pianistă. Deși, pe de altă parte, își dădeau și ei seama că pruncul e punctul vulnerabil al femeii. Din cauza asta, să fi riscat ? Dar ce prostii îmi trec prin cap ? ! Nu e vorba de nici un risc — auzi, să se urce în autobuz, ce risc mai e și ăsta ?... Asta-i tîmpenie, nu risc...“

Ridică din nou receptorul.

— Aici Müller. Anunțați posturile de poliție de pe toate traseele de Eisenbahn și U-Bahn în legătură cu femeia cu pruncul. Comunicați-le semnalmentele ei — spuneți poliției că e vorba de o hoață și o ucigașă și s-o aresteze pe loc. N-are a-face dacă, din greșeală, o să

aresteze oricît de multe alte femei — o să-i iert. N-o să-i iert dacă o scapă pe cea de care avem nevoie...

Stirlitz se uită din nou la ceas : Müller lipsea de aproape trei ore.

„Înseamnă că biata fetiță tace, deduse el. Sau poate o confruntă cu Pleischner ? Asta nu prezintă pericol : ei doi nu știu nimic unul despre altul. Și totuși, undeva i s-au încurcat țițele lui Müller. S-a întîmplat ceva neprevăzut, asta-i sigur... Ceva care îmi dăruiește mie un time-out ; trebuie neapărat să valorific acest time-out..."

Se plimba cu pași rari prin celulă, depănînd în minte diferite soluții posibile. În centrul reflecțiilor lui Stirlitz se afla valiza aceea. Da, așa e, erau în pădure, cînd Erwin alunecase și era cît pe ce să cadă. Asta se întîmplase chiar în noaptea dinaintea bombardamentului.

„Stai ! Un moment ! tresări Stirlitz. Într-adevăr, chiar înaintea bombardamentului aerian... După raidul acela, a trebuit să staționez cu mașina pe una din străzi... Se opriseră zeci de mașini... Circulația era blocată din cauză că intraseră în acțiune pompierii. Cum am nimerit acolo ? Am nimerit acolo pentru că drumul meu obișnuit către Kudamstrasse era și el blocat de niște case care se prăbușiseră. Am să cer să fie interogați polițiștii de serviciu în dimineața respectivă, cei care au format cordonul de pază. Prin urmare, mă aflam în locul acela pentru că într-acolo mi-a dirijat poliția mașina. În dosar există și fotografia valizelor recuperate după bombardament. Am schimbat cîteva vorbe cu unul din polițiști — l-aș recunoaște oricînd — și nu se poate să nu-și amintească și el de insigna cu care m-am legitimat... Am dat o mînă de ajutor la transportul valizelor — să mă contrazică dacă poate. N-o să mă contrazică, fiindcă am să cer să fiu confruntat cu el. Am să spun că am transportat și pătuțul de copil al unei femei care plîngea, ceea ce femeia o să confirme, fiindcă așa s-au petrecut lucrurile în realitate și e greu să uiți pe cineva care te-a ajutat..."

Stirlitz izbi de cîteva ori cu pumnii în ușă, și ușa se deschise. Nu era încuiată, dar în dreptul ei stăteau doi paznici. Un al treilea paznic trecu tocmai atunci prin fața celulei lui Stirlitz, escortînd un deținut care căra o tinetă. Obrazul deținutului era desfigurat, dar lui Stirlitz îi fu suficientă o singură privire pentru a recunoaște în bucata aceea de carne vie trăsăturile șoferului personal al lui Bormann, cel care refuzase să devină agent al Gestapoului și care se afla la volan în timpul discuției sale cu șeful Cancelariei partidului.

Stirlitz se încordă din cap pînă-n picioare. Numai de n-ar scăpa momentul !

— Ascultă, amice, telefonează-i urgent Gruppenführerului Müller. Spune-i că mi-am amintit, mi-am amintit totul ! Roagă-l să coboare imediat la mine !

„Pleischner n-a fost adus încă ! Una la mînă. Cu Käth n-au scos-o la capăt. A doua la mînă. N-am decît o singură șansă de a scăpa — timpul. Timpul și Bormann. Dacă tărăgănez lucrurile, iese Müller învingător."

— Bine, spuse paznicul, Am să-i raportez numaidecît, Standartenführer...

Un soldat înalt şi deşirat, morfolind între buze o țigară neaprinsă, se schimbă de pe un picior pe altul în dreptul unei ferestruici mate din vestibulul orfelinatului pentru prunci. După felul cum își arunca într-una privirea la ceas, se vedea că e grozav de grăbit. Cînd ferestruica se deschise, soldatul vîrî temător capul prin ea și spuse :

— Iertați-mă, aş vrea să vă rog să...

— Acum nu putem satisface nici o cerere, îi răspunse o femeie cu bonetă albă pe cap. E ora cînd sînt alăptați copiii şi toată lumea e ocupată...

— Da, dar sînt venit de pe front numai pentru o jumătate de zi. Trebuie să mă întorc la unitate.

— Îmi pare foarte rău, domnule, dar, acum, toți copiii...

— Poate că cineva din administrație...

— Nici la administrație nu e nimeni disponibil — toți, fie că sînt pe front, fie că se ocupă de copii. Vă rog să mă scuzați, şi femeia închise ferestruica în nasul soldatului.

— Cînd se termină alăptarea copiilor ?

Femeia răspunse de după ferestruică închisă :

— Peste o jumătate de oră. Vă rog să treceți peste o jumătate de oră, atunci, da, o să vă putem servi...

Soldatul ieşi din orfelinat, traversă strada şi coborî în subsolul unei case dărîmate. Acolo așezată, pe niște lăzi sparte, Käth își alăpta feciorul.

— Cum a mers ? întrebă Käth.

— Prost, răspunse Helmut. Trebuie să aşteptăm o jumătate de oră.

— O să aşteptăm, îl linişti Käth. O să aşteptăm.. Ce ni s-ar putea întîmpla acum ? De unde să ştie ei unde sîntem ?

— Mda, aşa e, totuşi trebuie să părăsim cît mai repede oraşul, altfel o să ne găsească. Îi ştiu eu de ce sînt în stare cînd caută pe cineva. Poate c-ar fi mai bine să plecaţi înainte, iar eu, dacă am să pot, am să vă ajung din urmă, ce ziceţi ? Să stabilim unde să vă aştept...

— Nu, dădu din cap Käth, nu e bine. Am să aştept... Tot n-am unde mă duce în oraşul ăsta...

Scholz îi telefonă lui Müller la casa conspirativă şi îi comunică :

— Stirlitz m-a rugat să vă trasmit că şi-a amintit totul.

— Da ? se înveseli Müller şi le făcu semn cu mîna detectivilor să nu rîdă atît de tare. Cînd ?

— Adineaori.

— Bine. Spune-i că vin îndată. Altceva, nimic nou ?

— Nimic deosebit.

— N-ai aflat nimic în legătură cu paznicul acela ?

— Nu, doar nişte fleacuri...

— Ce anume ? întrebă Müller, mai degrabă mecanic, din obişnuinţă, trăgînd înspre el, de pe scaunul de alături, mantaua.

— Unele date despre nevastă-sa, despre copii, despre părinţi.

— Şi astea sînt fleacuri ? ridică Müller glasul. Nu sînt fleacuri de loc, amice Scholz, mai ales în situaţia de faţă. Vin îndată şi ne lămurim noi cum e cu fleacurile astea ! Ai trimis pe cineva la nevastă-sa ?

— Nevastă-sa l-a părăsit acum două luni.

— Cum, cum ? !

— L-a părăsit cînd el era internat în spital în urma contuziei. A plecat cu un negustor la München.

— Dar copiii ?

— O clipă, răspunse Scholz, răsfoind dosarul, să văd unde sînt copiii... Ah, da ! Am găsit...

— Vorbeşte mai puţin, Scholz! Vorbeşte mai puţin şi acţionează mai cu inimă !

— Are un copil de patru luni. Nevastă-sa l-a dat la orfelinat.

„Copilul rusoaicei e şi el sugar ! îşi aminti numaidecît Müller. Soldatului îi trebuie o doică ! Iar Rolf pesemene că a întrecut măsura în privinţa copilului !

— Cum se numeşte orfelinatul ?

— N-are nume. Se află în Pankow, pe Schillerstrasse, numărul 7. Așa... Mama paznicului...

Müller nu mai stătu să asculte datele despre mama lui Helmut. Trînti receptorul în furcă — se simțea din nou plin de energie — își îmbrăcă paltonul și spuse :

— Băieți, s-ar putea să aibă loc un schimb serios de împușcături așa că pregătiți-vă „buldogii“ ! Cine cunoaște orfelinatul din Pankow ?

— Cel de pe Schillerstrasse, numărul opt ? întrebă detectivul cel cărunt.

— Iar le încurci, răspunse Müller, în timp ce părăseau, locuința. Mereu încurci numerele cu soț cu cele fără soț. Numărul șapte.

— E o stradă ca toate străzile, spuse detectivul cel cărunt, nimic special de semnalat. Se poate lucra frumos pe strada aceea : e liniștită, puțin circulată, nu deranjăm pe nimeni... Numerele, ce-i drept, le cam încurc. Încă din copilărie. Am fost bolnav și-am absentat de la școală cînd ni s-au predat numerele cu și fără soț...

Rîse, rîseră și ceilalți. Aveau cu toți buna dispoziție a unor vînători care au împresurat un cerb și se pregătesc să-i vină de hac.

Nu, Helmut Kolder nu avusese în nici un fel vreo legătură cu Stirlitz. Drumurile lor nu se încrucișaseră în nici o parte. În anul patruzeci se afla pe front. Era ferm încredințat că luptă pentru patria sa, pentru viața mamei sale, a celor trei frați și a surorii sale. Era încredințat că luptă pentru viitorul Germaniei, împotriva slavilor — rasa aceea inferioară care a cotropit imense întinderi de pămînt, dar fără să se priceapă să le și lucreze ; împotriva englezilor și a francezilor, vînduți plutocraților de peste ocean ; împotriva evreilor care-i jefuiesc pe cei din popor, speculînd necazurile acestora. Era încredințat că geniul Führerului, care luase pe umerii săi greaua povară de a aduce fericire națiunii germane, va străluci peste veacuri.

Așa a fost pînă în toamna anului patruzeci și unu, cîtă vreme au străbătut drumurile lumii cu cîntecul pe buze. Aerul îmbătător al victoriei îi făcea pe toți, pe el și pe camarazii săi din unitățile de tancuri SS, veseli, petrecăreți, nepăsători. După bătălia de lîngă Moscova, cînd se ciocniră pentru întîia dată cu partizanii și primiră ordinul de a-i ucide pe ostateci, el, Helmut Kolder, trăi un moment de cumpănă. Era țăran, și în sufletul lui cultul mamei era mai presus de orice altceva. Pe el, ca și pe frații și pe sora lui, mama

îl crescuse. După moartea tatălui, ea fusese aceea care trudise de dimineață pînă seara ca să-i hrănească și pe el nu-l lăsase să părăsească școala pînă ce n-o doborîse boala.

Atunci cînd, lîngă Smolensk, unde fusese provocată o deraiere de tren, plutonul lui primi pentru întîia dată ordinul să împuște patruzeci de ostateci, Helmut se apucă de băutură. Nu putea alunga dinaintea ochilor femeile acelea cu copii în brațe, bătrînii, bătrînele. Femeile își strîngeau copiii la piept, le închideau ochii și se rugau să fie omorîte mai repede...

Observă curînd că și în Rusia, la fel ca și în Germania, mamele le dădeau ultimul cartof copiilor, și cînd se uitau la ei cum mănîncă, ochii li se umpleau de lacrimi.

După prima execuție, Helmut nu mai redeveni niciodată cel dinainte. Nu era el singurul care se apucase de băutură ; mulți dintre camarazii săi duceau la gură, în tăcere, sticlele de votcă și nimeni nu mai spunea anecdote vesele, nimeni nu mai cînta la acordeon. Abia cînd fură din nou trimiși în linia întîi, amintirea acelui coșmar păli întrucîtva, în înverșunarea încleștărilor cu rușii.

Cînd se întoarse acasă în permisie, vecina lor, împreună cu fiica ei veniră să-i facă o vizită mamei. Pe fată o chema Luiza. Era frumușică, îngrijită și curățică. Helmut o vedea în fiecare noapte în vis. O invita la cinema și se plimbau împreună pînă dimineața. Era cu zece ani mai în vîrstă decît ea și, de aceea, simțea față de dînsa și o anumită duioșie paternă. O dorea ca soție și mamă a copiilor lui. Visul lui Helmut fusese întotdeauna să vadă în casa lui, aliniate lîngă cuier, cît mai multe perechi de ghetuțe de copil ; îi erau foarte dragi copiii. Cum să nu-i fi fost dragi, cînd pentru fericirea, pentru viitorul lor luptase cu arma în mînă ? !

Se căsători cu Luiza în timpul următoarei sale permisii acasă. Cînd el plecă pe front, Luiza îi duse dorul vreme de două luni, dar cînd își dădu seama că rămăsese însărcinată, sentimentul care o cuprinse fu unul de plictiseală și de teamă. Plecă la oraș, și chiar în prima noapte — la hotel nu găsi cameră liberă, iar casa în care locuiau niște cunoscuți de-ai lui Helmut fusese distrusă de bombe — se duse să se culce cu un ofițer din Luftwaffe.

Cînd se născu copilul, îl dădu la orfelinat. În timpul acesta, Helmut zăcea în spital de pe urma unei contuzii grave. Se întoarse acasă, unde află că Luiza plecase cu altul. Îi veniră în minte femeile din Rusia : odată, un prieten de-al lui se culcase, pentru cinci cutii de conserve, cu o învățătoare în vîrstă de treizeci de

ani — femeia avea o fetiță și n-avea cu ce s-o hrănească. Spre dimineață, rusoaica se spînzură, după ce încredințase fetița unor vecini ; aceștia găsiră, între scutece fotografia tatălui fetiței și cele cinci cutii cu conserve... În timp ce Luiza, membră a Hitlerjugend-ului, ariană pură, nu o slavă sălbatică oarecare, o abandonase pe fetița lor într-un orfelinat, ca ultima dintre tîrfe !

Se ducea la orfelinat o dată pe săptămînă și i se dădea voie, uneori, să se plimbe cu fetița. Se juca cu ea, îi cînta și, curînd dragostea lui pentru ea, înecată și într-o nemăsurată milă, luă trăsături aproape isterice. Văzînd-o, într-o zi, pe radiotelegrafista rusoaică legănîndu-și băiețașul, ca să-l adoarmă, își puse, pentru întîia oară cu limpezime, întrebarea : „Cum de-am ajuns noi să săvîrșim tot ce-am săvîrșit ? Ce ticăloși am fost cu toții ! Și ei sînt oameni tot ca și noi, și ei își iubesc copii și, tot ca și noi, sînt gata să-și dea viața pentru ei...“

Iar atunci cînd îl văzu pe Rolf torturînd pruncul, hotărîrea îi veni nu din rațiune, ci din simțăminte. În persoana lui Rolf și a Barbarei, care asista impasibilă la pregătirile de ucidere a unui prunc de două săptămîni, o revăzu pe Luiza, care pentru el simboliza trădarea în forma sa cea mai abjectă.

Întors la orfelinat — jumătatea de oră trecuse, iar lui i se spusese că peste o jumătate de oră poate veni după fetiță — se postă lîngă ferestruica cu geam mat. Treptat, încordarea aceea cumplită, pe care n-o mai cunoscuse niciodată și care pusese stăpînire pe el în clipa cînd văzuse trupușorul roșu al copilașului zbătîndu-se în mîinile lui Rolf, începu să scadă. Dar simțea cum în el ceva se frînsese, îl scuturau din ce în ce mai des fiori și toată partea stîngă a corpului — cea contuzionată — devenise rece și totodată insensibilă la frig.

— Bună ziua, se adresă el femeii al cărei cap se ițise în ferestruică. Ursula Kalder... E fiica mea... Îmi dați voie să...

— Da, știu. Dar acum fetița trebuie să doarmă...

— Dar plec... Mă întorc pe front. Am să mă plimb cu ea și o să doarmă la mine în brațe... Cînd va fi timpul să i se schimbe scutecele, am să v-o aduc...

— Mă tem, domnule, că medicul nu va permite...

— Plec pe front, repetă Helmut, nu puteți să-mi răpiți dreptul de a-mi vedea copilul !

— Bine... Înțeleg... Am să încerc. Vă rog să așteptați o clipă.

Fu nevoit însă să aștepte nu o clipă, ci zece minute bune. Își simțea trupul scuturat de frisoane. Dinții îi clănțăneau în gură.

Ferestruica se deschise în sfîrșit, și îi fu înmînat copilul înfășat într-o plăpumioară albă. Fața fetiței era acoperită de un scutecel de o albeață strălucitoare.

— Vreți să ieșiți în stradă ?

— Cum ? făcu Helmut, care nu înțelese.

Vorbele acum, ajungeau la el ca de undeva de departe, ca printr-o ușă închisă. De la contuzie încoace, așa i se întîmpla întotdeauna cînd era foarte emoționat. I se întîmplase să și leșine de cîteva ori pe stradă, cînd văzuse spitale și orfelinate distruse de bombe.

— Să vă dau un cărucior, dacă doriți să ieșiți să vă plimbați cu fetița.

— Pentru ce ?

— Ca să n-o țineți în brațe.

— Nu, mulțumesc, tocmai că-mi face mare plăcere s-o țin puțin în brațe.

— Ar fi mai indicat să vă duceți în grădina noastră — acolo e liniște și, în caz de atac aerian, puteți coborî repede în adăpost.

— Bine. Doar să văd dacă n-a venit autobuzul care trebuie să mă ia, și intru în casă...

— În ce casă ?

— În grădină, scuzați, în grădină...

— Nu vă simțiți cumva rău ?

— Nu. De ce ?

— Sînteți foarte palid...

— Nu, nu, făcu Helmut, care se grăbi să plece.

Abia ieșise în stradă, cînd auzi în spatele lui un scrîșnet de frîne. Un șofer militar frînase mașina la doi pași de el ; scoțînd capul prin portieră, șoferul strigă :

— Ce, ești chior ? ! Nu vezi mașina ? !

Helmut strînse fetița la piept și, bolborosind niște vorbe neînțelese, porni la trap mărunt spre intrarea în subsol. Käth îl aștepta lîngă ușă în picioare. Băiețelul stătea culcat pe ladă ; dormea, zvîrcolindu-se în somn.

— Numai o clipă, zise Helmut, întinzîndu-i lui Käth fetița, țineți-o puțin, trebuie să dau o fugă pînă la stație. De-acolo, se vede cînd apare autobuzul de după colț. O să am timp să vin să vă iau.

Văzînd cu cîtă grijă o ia Käth în braţe pe fetiţa lui, ochii i se umplură de lacrimi. Dar nu întîrzie şi fugi în stradă.

— Mai bine mergem împreună, strigă Käth în urma lui.

— Lăsaţi, mă întorc într-o clipă, răspunse Helmut din stradă. S-ar putea foarte bine să aibă fotografia dumneavoastră, pe cînd eu, pînă la contuzie arătam cu totul altfel. Viu îndată, aşteptaţi-mă !

Se îndreptă cu paşi repezi către staţie. Strada era pustie.

„Va să zică, aşa, or să evacueze orfelinatul şi-o să-mi pierd fiica. Pas de-o mai găseşte pe urmă ? Iar dacă mi-e dat să mor sub bombe, apoi mai bine să murim împreună. Femeia asta o s-o poată hrăni — că doar gemenii cum se alăptează ?... Pentru fapta asta, Dumnezeu o să-mi ierte toate păcatele. Ori barem ziua aceea de lîngă Smolensk...“

Se porni să plouă. Era o ploaie pătrunzătoare, rece, dar, îşi zise Helmut, oricum, nu strică, totdeauna după cîte o ploaie de primăvară, vremea se-ncălzeşte...

„Numai de nu ne-ar vedea surorile de la orfelinat cînd om lua autobuzul. Să ajungem măcar pînă la Zoo, că acolo ne suim noi într-un tren. Sau ne amestecăm într-o coloană de refugiaţi. Aşa ne-am pierde chiar şi mai uşor urma. Pînă ajungem la München, o hrăneşte ea pe fetiţă... Iar acolo o să ne ajute mama. I-am putea găsi o doică. Nu, la mama nu ne putem duce, acolo o să mă caute ei întîi şi întîi. Ei, nu-i nimic ! Pînă una-alta, să ne vedem plecaţi din oraşul ăsta. Nu mai să dăm de cîmp şi să intrăm în pădure, că pe urmă nu mai am nici o grijă... Putem să apucăm şi spre nord, către mare. La Hans... La urma urmei, cui să-i treacă prin minte că am căutat adăpost la un camarad de front ?

Helmut îşi trase capela peste urechi. Frisoanele îi mai trecuseră, iar partea stîngă a trupului parcă se mai încălzise şi ea.

„Bine măcar că s-a pornit ploaia, îşi zicea el, e şi asta o schimbare... Prost e cînd aştepţi şi-i linişte şi nu se petrece nimic, atunci simţi cum îţi plesnesc nervii. Cînd se cerne zăpada, ori se porneşte să plouă, parcă nu te simţi chiar atît de singur !“

Continua să plouă, deşi norii se risipiseră în parte ; un petec de cer, de un albastru întunecat, se ivise printre ei, luminat apoi deodată de un colţ sclipitor din discul alb al soarelui.

„Uite c-a venit şi primăvara, gîndi Helmut. Nu mai e mult şi dă şi colţul ierbii...“

De după colţul străzii, apăru botul teşit al autobuzului, şi Helmut tocmai voia să se întoarcă în grabă la ruinele casei în

care aștepta Käth, cînd zări țîșnind înainte, dindărătul autobuzului, două mașini negre, ca două fiare dezlănțuite. Nesocotind orice reguli de circulație, cele două mașini se îndreptară în viteză spre orfelinat. Helmut își simți din nou picioarele muindu-i-se și mîna stîngă înghețîndu-i — mașinile erau ale Gestapoului ! Primul impuls al său fu s-o rupă la fugă, dar înțelese imediat că în felul acesta va trezi bănuielile gestapoviștilor, care nu vor întîrzia să pună mîna pe rusoaică împreună cu fetița lui ; își zise că cel mai bun lucru e să rămînă pe loc, iar după ce mașinile vor pleca, să dispară folosind curțile de trecere. „Vor afla că adineauri am luat fetița și vor porni să scotocească prin împrejurimi. Și vor da de rusoaică, ascunsă în subsol. Iar ea n-o să le spună că fetița-i a mea. Doar am văzut cît e de îndărătnică...“

Ce se va întîmpla pe urmă cu fetița lui, nu prea-și dădea seama. În clipa aceea, cel mai mult se temea să nu facă o nouă criză și astfel, fără simțire, să cadă în mîinile urmăritorilor, care, apoi, o vor lua și pe fetiță, o vor dezbrăca la piele și o vor așeza în fața ferestrei larg deschise — și primăvara era abia la început, și cine știe cînd se va încălzi vremea... Rusoaica n-o să zică nimic, tot ce vrea ea e să scape băiețelul ei... Dar nu se poate să se dovedească atît de nerecunoscătoare, nu se poate să...“

Helmut înaintă cu un pas pe asfalt, săltă în sus mîna încleștată pe parabellum și trase mai multe gloanțe în parbrizul mașinii din față. Ultimul lucru la care se gîndi, după ce răsună rafala pistolului automat și înainte de a înregistra senzația de durere, cea din urmă din viața aceasta, fu : „Doamne ! nici n-am apucat să-i spun cum o cheamă pe feti...“

Și acest gînd îl mai chinui încă o frîntură de clipă, înainte de a muri.

— Nu, domnule, repetă sora de la ghișeu, aceeași care îi adusese lui Helmut fetița, nu sînt nici zece minute de-atunci...

— Și-atunci, unde e fetița ? întrebă posomorît detectivul cel cărunt, încercînd să nu se uite la cadavrul camaradului său cu părul vopsit. Acesta zăcea pe podea, lîngă ușă, și abia acum se putea vedea bine cît de bătrîn fusese : pesemne își cănise ultima oară părul mai demult, fiindcă acesta avea două culori distincte — era bălțat la rădăcină și castaniu curat doar către capete.

— După părerea mea, a plecat cu mașina, interveni o a doua soră. Am văzut eu oprindu-se alături de ei o mașină.

— Vrei să spui că fetița s-a urcat singură în mașină ?

— Nu, răspunse femeia foarte serios, singură nu putea să se urce în mașină, fiindcă n-are decît patru luni...

Müller spuse :

— Cercetați peste tot, ca la carte, eu trebuie să mă întorc la sediu. Va sosi îndată încă o mașină, a și plecat încoace... Și totuși, cum ar fi putut ajunge fetița în mașină ? întrebă el, întorcîndu-se în prag. Ce fel de mașină era ?

— Mare.

— Un camion ?

— Nu. Un autoturism. Verde...

— Numărul, desigur, nu l-ați reținut ?

— Nu.

— E ceva neclar în treaba asta, zise Müller, deschizînd ușa. Căutați prin casele din apropiere. Da, curioasă treabă !

— Primprejur nu sînt decît dărîmături.

— Ei bine, scotociți prin dărîmături... Fir-ar să fie, totul e atît de aiurit, de făcut la întîmplare, încît, practic, n-ai cum lucra... Cel mai greu lucru e să pătrunzi logica unui neprofesionist.

— Poate că avem de-a face cu un profesionist extrem de abil ? spuse detectivul cel cărunt, aprinzîndu-și țigara.

— Un profesionist abil nu s-ar fi dus la orfelinat, răspunse Müller ieșind ; adineauri, cînd îi telefonase lui Scholz, acesta îi comunicase că locuința conspirativă din Berna căzuse, fiind capturată de către poliția elvețiană, deoarece omul de legătură al rușilor, cel care adusese mesajul cifrat, se sinucisese.

După ce expedie la Berlin, pe adresa lui Stirlitz, ilustrata cu vederea din Lausanne, după cum fusese convenit, pastorul Schlag se întoarse acasă ; locuia în incinta bisericii Sfîntul Laurențiu — aici, îi spusese Stirlitz, indicîndu-i locurile în care putea găsi adăpost, oamenii Gestapoului n-aveau cum pătrunde. Odaia în care locuia nu era mare și avea un plafon înalt, boltit. Plafonul acesta boltit și alb, de un alb sclipitor, era singurul element ce amintea în acea odaie de o mînăstire ; mobila, confortabilă, era tapisată cu catifea de un bordo neașteptat de viu.

I se explicase că odaia aceea era destinată străinilor veniți de peste graniță și care, din diferite motive, nu puteau sau nu voiau să tragă la hotel. Și i se dăduse de înțeles că era vorba de oameni

ce veneau pe meleagurile neutrei Elveții cu misiuni de pace, pentru ca popoarele Europei să nu se măcelărească între ele.

Schlag se așeză lîngă fereastră și contemplă îndelung orașul, care nu știa ce e aceea camuflajul. Vitrinele magazinelor, intrările cinematografelor erau iluminate cu becuri multicolore. Schlag nu se mai sătura uitîndu-se la trecători ; de mulți ani nu mai văzuse atît de multe chipuri tinere... Nimic de mirare că, în Germania, în ultimul timp, începuse să aibă impresia că lumea a îmbătrînit.

Se auzi o bătaie în ușă.

— Intră.

— Doriți cumva o cafea ? întrebă un servitor bătrîn care se ivise în prag.

— Nu, mulțumesc.

— Dacă doriți mai tîrziu cafea, ceai sau apă, puteți să mă sunați.

— Mulțumesc.

— Atunci, eu mă duc, noapte bună, pastore...

— Noapte bună. Da, iată ce voiam să vă întreb : poate aveți niște luminal ? Sau brom ? Nu pot să adorm...

— Am să mă interesez. Mă întorc îndată.

Într-adevăr, după discuția pe care o avusese în ziua aceea cu fostul cancelar al Germaniei, Brüning, pe care pastorul îl cunoștea din anii douăzeci, se temea că fără somnifer îi va fi cu neputință să adoarmă. Și nici nu se putea așeza încă la masa de lucru, să noteze impresiile zilei. Impresiile fuseseră atît de șocante și de îngrozitoare, încît înainte de a le încredința hîrtiei, trebuia întîi să se liniștească, să încerce să cumpănească încă o dată însemnătatea celor auzite de la Brüning.

„La începutul discuției, s-apucă el să scrie, încet, oprindu-se după fiecare cuvînt, excancelarul Brüning s-a interesat de soarta cunoscuților noștri comuni, și-a exprimat admirația față de curajul omului care m-a ajutat să fug peste graniță, fără să condiționeze acest gest, riscant pentru el, de nici un fel de obligații prealabile sau ulterioare ; m-a întrebat despre deținuții pe care am avut ocazia să-i întîlnesc în închisoare și în lagărul de concentrare. Cînd am îndreptat discuția pe făgașul problemelor ce mă frămîntă în primul rînd, Brüning a spus : «Cei neimplicați direct în desfășurarea evenimentelor nu au niciodată dreptate. Eu am încetat de mult să mai prezint vreun interes pentru Casa Albă sau White-Hall ; cei de acolo sînt oameni politici autentici, fiindcă dețin puterea, pe cînd eu nu sînt decît un fost om politic, lipsit de vreo putere, de

vreo influență reală. Discutăm în limbi diferite și sînt convins că, în ochii lor, eu apar ca un diletant ; și pe bună dreptate, fiindcă nimeni nu-și pierde mai repede profesionalismul ca un om politic îndepărtat de la putere.» La întrebarea mea, cine ar putea fi în cazul acesta considerat un om politic serios în Germania acum, după ce Himmler a lichidat pe cei mai merituoși reprezentanți ai opoziției, Brüning mi-a răspuns : «Himmler». Încercînd să-l contrazic, subliniind că în această afirmație a sa eu văd manifestîndu-se probabil ambițiile sale lezate, sau oboseala, sau scepticismul, sau faptul că se simte rupt de patrie, Brüning mi-a propus să iau cunoștință de conținutul unui anume document. Mai mult decît atît, mi-a permis să-mi fac și note. În primul moment conținutul acestui document m-a surprins, apoi am emis supoziția că ar putea fi un fals confecționat de naziști înșiși. Brüning mi-a răspuns că ar fi bucuros să poată fi de acord cu mine, dar că, din păcate, era sigur că documentul e autentic. Am vrut să știu cît de reprezentativă poate fi considerată, din punctul său de vedere, delegația germană la masa tratativelor. Brüning a replicat că un răspuns cît de cît categoric e greu de dat, întrucît în condițiile dictaturii hitleriste, hotărîrile nu le poate lua decît Führerul ori acela dintre locțiitorii săi care s-ar decide să-l răstoarne și să ia puterea în mîinile lui. Asemenea oameni Brüning vedea, în primul rînd în persoana Reichsmarschallului Goering sau a lui Bormann. În schimb nu credea că ar fi posibilă promovarea lui Himmler pe primul loc. «Chiar dacă anumite cercuri din Occident ar dori-o, opinia publică mondială nu va admite niciodată ca statele democratice să trateze cu Himmler, omul care întruchipează toate ororile național-socialismului. Cu toate că Himmler este personajul cel mai puternic în Germania în momentul de față, a purta tratative cu dînsul este aproape de neconceput.» L-am întrebat cît de serioase sînt intențiile aliaților de a realiza o înțelegere de pace cu Germania. Brüning mi-a răspuns că tratativele în acest scop, deși nu poate să-mi comunice între cine și cine sînt purtate, și unde anume, fie că au ajuns la punctul culminant, fie că sînt foarte aproape de acesta... L-am întrebat apoi cît de sigure sînt datele pe care le deține, la care Brüning mi-a replicat că un om politic aflat în emigrație se bazează, de regulă, pe zvonuri bine verificate... Cînd i-am adus la cunoștință că prietenii mei rămași în Germania m-au însărcinat să sondez terenul în vederea unor tratative serioase cu aliații, pentru oprirea vărsării de sînge și readucerea omenirii sub imperiul păcii și liniștei

mult rîvnite, Brüning s-a interesat cine sînt aceşti oameni. Neprimind un răspuns destul de precis la întrebare, dînsul mi-a pus încă o dată la dispoziţie stenograma discuţiilor dintre reprezentanţii americani şi germani, pentru ca, în strădaniile mele de a obţine pacea, să fiu pregătit de a înfrunta puncte de vedere din cele mai diferite. Reproduc mai jos conţinutul stenogramei..."

Schellenberg fu chemat la telefon dis-de-dimineaţă ; îi telefona unul din membrii echipei însărcinate cu cercetarea arhivei capturate a lui Bormann.

— A apărut ceva interesant, îi comunică acesta, dacă veniţi încoace, Brigadeführer, o să vă punem deoparte cîteva documente.

— Viu imediat, răspunse scurt Schellenberg.

Intrînd în biroul respectiv, Schellenberg, fără să-şi scoată paltonul, luă în mînă cele cîteva foi de hîrtie care i se pregătiseră.

Le parcurse fugitiv şi ridică sprîncenele a mirare. Se dezbrăcă fără grabă, aruncînd paltonul pe speteaza scaunului, şi se aşeză. Într-adevăr, documentele erau cît se poate de interesante. Iată ce conţinea, de pildă, primul :

„In ziua X, urmează a fi izolaţi Kaltenbrunner, Pohl, Schellenberg, Müller." Numele lui Müller era tăiat cu creion roşu, ceea ce Schellenberg notă cu un mare semn de întrebare, pe un cartonaş mic, lucios — avea întotdeauna un mic teanc de asemenea cartonaşe lucioase în buzunar şi pe birou, pentru diverse notiţe. „E de presupus, scria mai departe în documentul care nu purta nici semnătură, nici adresă, că izolarea sus-numiţilor conducători ai Gestapoului şi S.D.-ului va reprezenta o acţiune de distragere *sui-generis*. Căutarea conducătorilor izolaţi, care răspundeau de probleme *concrete*, vor pune stăpînire pe minţile tuturor celor cărora le convine aceasta : atît din punct de vedere operativ, cît şi sub aspectul orientării strategice."

În continuare, documentul cuprindea o listă de 176 de persoane.

„Aceşti ofiţeri ai Gestapoului şi ai S.D.-ului ar putea — într-o măsură mai mare sau mai mică — să pună în lumină, chiar dacă nu prin indicarea problemelor majore, ci doar prin detalii, aspectele esenţiale ale politicii externe a Reichului. Firește, fiecare în parte reprezintă, fără s-o ştie, doar o plăcuţă dintr-un amplu mozaic — individual, lipsită de valoare, dar, asamblată cu celelalte, pur şi simplu inestimabilă. În consecinţă, toţi aceşti oameni ar putea fi de mare folos duşmanilor Reichului, interesaţi să compromită idealurile na-

țional-socialismului prin dezvăluirea practicilor acestuia. Iată de ce, dacă ar fi coroborate acțiunile ofițerilor enumerați mai sus, ar rezulta un tablou general care ar pune Reichul într-o lumină cu totul nefavorabilă. Din păcate, în cazul de față nu poate fi trasată riguros o linie de demarcație între doctrina partidului și practicile SS-ului, mulți dintre ofițerii acestuia fiind veterani ai mișcării intrați în rîndurile N.S.D.A.P. în perioada 1927—1935. Pentru toate aceste motive, izolarea acestor oameni apare deopotrivă și oportună, și perfect legitimă."

„E clar, îi fulgeră prin minte lui Schellenberg. Liderul nostru de partid cochetează : Pentru ce noi numim «lichidare», el folosește eufemismul de «izolare»... Prin urmare, eu urmează să fiu izolat, iar Müller păstrat ! Dar la ce altceva m-aș fi putut aștepta ?... Ar fi fost și caraghios să se întîmple altfel. Curios e faptul că pe listă e trecut și Kaltenbrunner. Deși, dacă mă gîndesc bine, e de înțeles : Müller s-a ținut întotdeauna în umbră, pe el nu-l cunosc decît profesioniștii, pe cînd Kaltenbrunner, agățîndu-se de candelabru, și-a făcut vînt din ce în ce mai tare și a ajuns să fie cunoscut în lumea întreagă. Vanitatea — iată ce o să-l piardă, am știut asta de mult. Iar pe mine m-a pierdut dorința sinceră de a fi de folos Reichului. Și cum puteam să-i fiu de folos altfel decît aflîndu-i secretele, dinăuntru și din afară ?... În aceasta și constă paradoxul unui stat ca al nostru — cu cît vrei să-i fii mai de folos, cu atît ești mai primejduit ! Oamenii de genul meu n-au dreptul să ducă cu ei în mormînt, așa, simplu, secretele de stat care au devenit secretele lor personale. Între viață și moartea naturală, s-ar putea ivi acel gol de timp în care aș putea împărtăși cine știe cui o parte din aceste secrete. Oamenii de genul meu trebuie scoși din viață brusc și repede... Ca Heydrich..."

Parcurse cu atenție numele celor trecuți pe listă în vederea „izolării". Găsi printre ei o mulțime de colaboratori ai săi. În dreptul numărului curent 142 era trecut Standartenführerul SS Stirlitz.

Faptul că Müller fusese tăiat de pe listă, iar Stirlitz lăsat, dovedea graba și harababura de nedescris ce domnise în timpul evacuării arhivei de partid. Bormann dăduse indicații să fie operate anumite corective în liste cu două zile înainte de evacuare, dar, pesemne din grabă, numele lui Stirlitz fusese omis ; ori poate că fuseseră revăzute doar primele pagini ale documentului, în care figurau numele mai cunoscute. Asta îl și salvă pe Stirlitz — nu de

la „izolarea“, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, de către oamenii lui Bormann, ci de la „lichidarea“ de către cei ai lui Schellenberg : aceștia ar fi făcut-o mai prompt și mai iscusit, doar asta le era meseria...

— S-a întîmplat ceva ? întrebă Stirlitz, cînd Müller reveni în subsol. Nu știu de ce am avut emoții...

— Foarte bine, surîse Müller. Și eu am avut emoții.

— Mi-am adus aminte, spuse Stirlitz.

— Ce anume ?

— Cum s-au putut întipări amprentele mele digitale pe valiza rusoaicei... Apropo, unde e ea ? Credeam că o să aranjați o întrevedere între mine și ea... Cum s-ar zice, o confruntare...

— E la spital. Dar va fi adusă în curînd.

— Ce s-a întîmplat cu ea ?

— Cu ea, nimic... Dar, ca s-o facă să vorbească, Rolf a cam întrecut măsura cu copilul.

„Minte, își zise Stirlitz. Nu m-ar fi băgat aici, dacă Käth ar fi vorbit. Nu e departe de adevăr, dar minte...“

— Bine, mai e încă timp...

— De ce „mai e încă“ ? Simplu : mai e timp.

— Mai e încă timp, repetă Stirlitz. Dacă vă interesează într-adevăr aiureala cu valiza, să știți că mi-am amintit cum a fost. Lucrul m-a costat încă vreo cîteva fire albe de păr, dar adevărul triumfă întotdeauna — asta e o veche convingere a mea...

— Ca să vezi ce fericită coincidență între convingerile noastre ! Să auzim faptele !

— Ca să le verificați, va trebui să-i chemați pe polițiștii care au asigurat cordonul de pază în zona Beioreterstrasse — în locul acela am fost obligat să opresc mașina și nu mi s-a dat voie să trec nici măcar după ce am prezentat insigna S.D. Așa că am ocolit prin Köpenikstrasse. Dar și aici am fost oprit și m-am trezit într-o coloană de mașini blocate. M-am dus să văd ce s-a întîmplat, și poiițiștii — unul tînăr, care se vedea că e serios bolnav, probabil tuberculos, și însoțitorul lui, nu i-am reținut prea bine trăsăturile, fața îi era plină de funingine — nu m-au lăsat să mă duc pînă la un telefon ; voiam să-l sun pe Schellenberg. Le-am prezentat insigna, și abia atunci mi-au dat voie să trec. Lîngă telefon, se afla o femeie cu un copil, căreia i-am scos de sub dărîmături căruciorul de copii. Apoi am mutat mai la distanță de foc un număr de valize. Amintiți-vă de fotografia valizei găsite după bombardament — e

anexată la dosar. Una la mînă. Confruntați locul unde a fost găsită cu adresa la care locuia pianista — doi la mînă. Chemați-i pe polițiștii din cordonul de pază, care m-au văzut ajutîndu-i pe sinistrați să-și transporte valizele — trei. Și dacă vreuna din afirmațiile mele se va dovedi mincinoasă, nu-mi rămîne decît să vă cer un pistol cu un singur cartuș : altă ieșire nu voi avea, fiindcă în alt fel îmi va fi imposibil să-mi probez alibiul.

— Hm, zîmbi ironic Müller. De ce nu ? Hai să încercăm ! Totul pare logic. Să-i ascultăm întîi pe germanii noștri, pe urmă o să stăm de vorbă și cu rusoaica dumitale.

— Cu rusoaica noastră, zîmbi Stirlitz la rîndul lui, sau într-adevăr mă considerați agent bolșevic ?

— Bine, bine, făcu Müller, nu te lega chiar de fiecare vorbă...

Ieși ca să se ducă să-i telefoneze comandantului școlii de ofițeri de poliție, Obersturmbannführerul SS doctor Helwig, care locuia în Charlottenburg, pe Schlosstrasse, în localul școlii. Rămas singur, Stirlitz continuă să analizeze situația : „Chiar dacă au izbutit s-o facă pe fată să vorbească — Müller a făcut de altfel aluzie la copilaș ; sigur, dacă s-au apucat să-l tortureze pe micuț, cum era să reziste ?... — ceva tot nu le-a ieșit la socoteală, altfel n-ar fi transportat-o la spital, ci, dacă le-ar fi ieșit pasiența, ar fi adus-o încoace... Dar și în cazul că le-a spus că mă cunoaște, Käth tot nu dispune de elemente concrete : mașina nu mi-a văzut-o, numele nu mi-l cunoaște, faptul că fac parte din SS e caraghios să nu-l știe; de vreme ce a fost în biroul meu. Unde locuiesc ? Da, știe. Dar lucrul ăsta i l-aș fi putut spune chiar eu. Îmi cunoaște adresa, dar n-a fost niciodată la mine acasă. Cred că e momentul să arunc în joc atùul Bormann. La fel, dacă Pleischner s-ar fi aflat în mîinile lor, n-ar mai fi așteptat — în asemenea cazuri, tergiversarea e cu totul contraindicată, te duce la pierderea inițiativei..."

— Ți-au adus ceva de mîncare ? întrebă Müller, revenind. Ce-ar fi să luăm o gustare ?

— Ar fi timpul, încuviință Stirlitz.

— Am cerut să ni se aducă cîte ceva de sus.

— Mulțumesc. Ați chemat oamenii ?

— I-am chemat.

— Nu prea arătați bine...

— Eh ! dădu din mînă Müller. Tot e bine că, în general, mai trăiesc. La ce făceai, cu atîta viclenie, aluzie prin acel „mai e încă" al dumitale ? „Mai e încă timp"... Hai, dă-i drumul !

— Îndată după confruntare, răspunse Stirlitz. Acum n-are sens. Dacă nu se va confirma că am avut dreptate, n-are rost să vorbim despre acel „încă".

Se deschise ușa și intră paznicul cu o tavă acoperită cu un șervet alb scrobit. Pe tavă se afla o farfurie cu carne fiartă, pîine, unt și două ouă în păhărele cu picior albastre.

— Într-o temniță ca asta și încă la subsol, nu m-aș da în lături să rămîn o zi, două, să dorm cum trebuie ! Aici, nici bombardamentele nu se aud.

— Las' că o să și dormi...

— Mulțumesc... izbucni în rîs Stirlitz.

— Ei, ce ? surîse Müller. Vorbesc serios... Să știi că-mi place cum te ții. Am mai discutat aici cu unii dintre oamenii mei — să-i fi văzut cum se fleșcăiau ! Bei ceva ?

— Nu, mulțumesc.

— Nu obișnuiești, în general, să bei ?

— Mă tem că îmi cunoașteți chiar și coniacul preferat.

— Nu ți-o lua în cap, nu te crede o figură la fel de proeminentă ca Churchill... Despre el, e adevărat, știu că preferă coniacul rusesc tuturor celorlalte. Bine... Nu vrei, treaba dumitale, eu însă am să beau. Fir-ar să fie, ai avut dreptate, nu mă simt de loc în formă...

Auzind împușcăturile, Käth înțelese numaidecît că se petrecuse ce era mai rău. Dădu fuga spre ieșire, se uită afară și văzu două mașini negre și pe Helmut chircindu-se în mijlocul trotuarului. Se repezi îndărăt : băiețelul ei, culcat pe ladă, se agita în somn ; fetița, pe care o avea în brațe, era mai liniștită — dormea, plescăind din cînd în cînd din buze. Käth culcă fetița alături de băiatul ei. Mișcările îi erau sacadate, îi tremurau mîinile. Își porunci : „Ia ! Să fie liniște ! De ce «liniște» ? îi trecu prin minte, în timp ce se înfundă cu pași grăbiți, spre capătul culoarului de la subsol. Doar n-am țipat..."

Înainta cu mîinile întinse prin întunericul din ce în ce mai nepătruns, împiedicîndu-se de pietre și de grinzi. Parcă retrăia unul din jocurile de-acasă, cînd se juca cu băieții de-a războiul. Băieții o acceptau printre ei — recunoșteau că e o fată curajoasă. La început, îi dăduseră rolul de infirmieră, dar mai tîrziu, Tolka Tuter de la scara șase, care era întotdeauna comandantul roșilor, se îndrăgosti de ea și el o avansă în funcția de soră de caritate, ca

apoi s-o înainteze chiar medic militar de rangul trei. Statul lor major își avea sediul în subsolul casei de pe Spaso-Nalivkovskoe. Odată, lumina din subsol se stinse, iar subsolul era mare, un adevărat labirint. Șeful statului-major se porni să plîngă de frică, îl chema Igor, și Tolka îl primise în detașament numai pentru faptul că era elev fruntaș. „Ca să nu se spună că sîntem anarhiști, își argumentase Tolka hotărîrea, ne trebuie cel puțin un elev-model. Și apoi, nu i-am încredințat decît funcția de șef de stat-major — ce rol poate juca el în războiul nostru ? Nici unul, răspunsese tot Tolka. O să șadă binișor în subsol și o să redacteze ordinele mele. Statele-majore aveau importanță mai mult la albi, la roșii însemnătate are un singur om — comisarul.“ Cînd Igor izbucnise în plîns, în subsol, se așternuse o liniște de mormînt, și Katia îl simțise pe Tolka însuși pierzîndu-se cu firea. Își dăduse seama după felul cum fornăia din nas și tăcea. Iar Igor plîngea tot mai jalnic, și după el se pornise să se smiorcăie încă unul dintre lucrătorii statului-major. „Ia ! Să fie liniște ! strigase atunci Tolka. Vă scot eu acuși de aici. Stați pe loc și nu vă împrăștiați !“ Revenise peste zece minute, cînd se aprinsese din nou lumina. Era murdar de praf și avea nasul zdrelit. „Stingem lumina, spusese Tolka, trebuie să ne obișnuim să ieșim fără lumină, asta pentru viitor, cînd va începe războiul adevărat.“ „Cînd va începe războiul adevărat, replicase șeful statului-major, Igor, atunci vom lupta pe cîmp, nu în subsoluri.“ „Tu să taci din gură ! Ești destituit din funcție, se răstise la el Tolka. Lacrimile, în război, înseamnă trădarea poporului ! Ai înțeles ? Ești un laș, asta ești !“ Se suise pe o masă veche adusă acolo de acasă și deșurubase becul. Izbutise să-i scoată pe toți din subsolul întunecos, și în ziua aceea Katia îl sărutase pentru prima dată.

„Tolka ne-a condus de-a lungul peretelui, își zicea ea acum, se ținea tot timpul cu mîinile de perete. Numai că el avea chibrituri. Nu, n-avea chibrituri. De unde putea să aibă chibrituri ? Pe-atunci, Tolka n-avea decît nouă ani, nu se apucase încă de fumat.“

Käth se uită îndărăt : lada pe care stăteau culcați copiii nu se mai vedea. Iar în față era același întuneric de nepătruns. Se sperie că s-ar putea rătăci, că nu va mai găsi drumul înapoi, iar copiii au rămas acolo, pe ladă ; băiețelul dintr-o clipă într-alta se va porni pe plîns, probabil că de pe acum îi sînt scutecele ude, o va trezi pe fetiță, și glasurile lor se vor auzi pînă în stradă. Un

simțămînt de neajutorare și de înstrăinare o copleși și izbucni în plîns ; se simți, cîteva clipe, cu totul de prisos pe lume... În cele din urmă, făcu calea întoarsă, mergînd tot timpul lipită de zid. La un moment dat, din cauză că era prea agitată, se împiedică de o țeavă și își pierdu echilibrul. Strînse pleoapele, întinse mîinile înainte și căzu. Preț de o clipă, mii de globulețe verzi i se aprinseră în ochi, o durere ascuțită îi învălui craniul, și își pierdu cunoștința.

...Käth nu află niciodată cît timp rămase fără cunoștință pe podea : un minut sau o oră. Cînd deschise ochii, primul lucru care o izbi fu un sunet straniu. Zăcea cu urechea stîngă lipită de o suprafață metalică neregulată și rece ca gheața, și sunetul acela ciudat dintr-acolo venea, un zgomot surd, foarte asemănător cu cel pe care-l auzise pentru întîia oară în munți, în niște chei unde se învolbura un pîrîu albastru-străveziu, ca de cleștar. În primul moment își zise că probabil izbitura făcea să-i țiuie urechile. Înălță capul și zgomotul încetă. Mai precis, deveni altul. Käth dădu să se ridice în picioare, și în aceeași clipă se lămuri : căzuse cu capul pe un chepeng de canalizare. Pipăi cu palmele suprafața metalului, care avea muchii ascuțite și se convinse că nu se înșelase. Erwin îi vorbise cîndva despre sistemul vast de comunicații subterane ale Berlinului. Trase cu putere de chepeng, dar acesta nu se clinti. Se apucă să pipăie podeaua în jurul chepengului și dădu de o bucată de fier ruginit. Vîrî fierul dedesubtul chepengului și astfel izbuti să-l dea deoparte. Zgomotul acela ciudat, pe care, pînă atunci, chepengul metalic îl înăbușise în bună măsură, izbucni deodată năvalnic.

...Se aflau în munți și străbăteau defileul întunecat, de un albastru intens : Ghera Smetankin, Mișania Velikovski, Tolka și ea. Mergînd, cîntau în gura mare : „Departe-departe, dincolo de mare, o țară de aur se-ntinde...“

Cînd intraseră în defileu era arșiță și mirosea puternic a cetină ; de-o parte și de alta, era pădurea de conifere, albastră. Pe urcușul povîrnit, presărat cu pietroaie mari și ascuțite li se făcuse grozav de sete. Nu dădeau de apă nicăieri, ceea ce îi umplea de mirare. Căci, la capătul defileului, trebuiau să ajungă în zona de zăpezi veșnice Krasnopoleana și, în mod normal, ar fi trebuit să se afle pe firul unui pîrîu. Și totuși, nu era un strop de apă ! Numai vîntul foșnea prin vîrfurile brazilor, și foșnetul acela catifelat sublinia liniștea adîncă a împrejurimilor. Apoi, din alb și

zvîntat de soare, pietrişul deveni negru şi peste vreo zece minute de mers dădură de un pîrîiaş care se prelingea printre bolovani. Un zgomot îndepărtat le ajunse la urechi şi curînd poteca întîlni un şuvoi de apă albastru şi mînios ; acum, liniştii îi luă locul un fel de bubuit continuu, şi ei îşi simţiră înghețîndu-le picioarele. Apoi zăriră zăpada, şi cînd urcară în împărăţia ei, iarăşi se făcu tăcere adîncă — şuvoiul de apă mînios, provenit din topirea zăpezii, rămăsese undeva dedesubt. Iar ei urcau, tot mai sus şi mai sus, în împărăţia tăcută şi sorită a zăpezilor şi un sentiment pe care nu-l mai cunoscuseră, de triumf înalt, le umplea inimile...

Detectivul cel cărunt aprinse lanterna, şi raza ascuţită porni să pipăie subsolul.

— Ia spuneţi, SS-istul ăla a fost curăţat cu un singur pistol ori s-a tras în el din două arme diferite ? întrebă el.

— Am telefonat la laborator, i se răspunse. N-au terminat încă expertizele.

— Şi, cică la Gestapo chestiile astea se rezolvă într-un minut ! Nişte lăudăroşi ! Ia să se uite careva, că eu nu văd bine : nu sînt nişte urme pe-aici ?

— E prea puţin praf... Dacă ar fi fost vara...

— Dacă ar fi fost vara, şi dacă i-am fi dat unui dobermann-pincer să miroase mănuşa femeii care a şters-o din casa SS-ului, ăsta i-ar fi adulmecat urma pe dată... Ia spuneţi, ce fel de muc de ţigară e ăsta ?

— E vechi. Se vede imediat — e ca piatra.

— Pipăie-l, pipăie-l ! Una e să vezi, alta e să te încredinţezi cu degetele... Slavă Domnului că Günther a fost singur pe lume... Mă şi-ngrozesc la gîndul că i-aţi fi comunicat Mariei mele că zac pe o lespede la morgă, ciuruit de gloanţe şi îngheţat !

Se apropie cel de-al treilea detectiv, care cercetase între timp subsolul, să vadă dacă nu sînt şi alte ieşiri.

— Ce se-aude ? întrebă cel cărunt.

— Au mai fost două ieşiri. Dar sînt blocate de dărîmături.

— Cu ce ?

— Cu cărămizi.

— E mult praf ?

— Nu. E la fel ca aici — cărămidă sfărîmată, ce praf ai vrea să fie ?

— Prin urmare, urme de nici un fel ?

— Ce urme vrei să fie pe cărămidă sfărîmată ?...

— Să mergem să ne mai uităm o dată, pentru orice eventualitate. Ăștia sînt dați dracului !

Și se urniră din loc toți deodată, discutînd cu glasul coborît. Razele lanternei sfîșiau, bucată cu bucată, bezna subsolului, pînă în ungherele cele mai depărtate ; pretutindeni, numai grinzi și cărămizi. Detectivul cel cărunt se opri și scoase din buzunar pachetul de țigări.

— O clipă, zise, doar să aprind.

Stătea chiar pe chepengul metalic.

Käth îi simți pe polițiști oprindu-se deasupra capului ei. Îi auzi discutînd, chiar dacă cuvintele nu le distinse, întrucît dedesubt, sub picioarele ei, apa vuia asurzitor. Proptită în două scoabe, strîngea în brațe copiii, îngrozindu-se la gîndul că își va pierde echilibrul și se va prăbuși, cu ei cu tot, în apa aceea, care vuia bezmetic dedesubt. Cînd auzi, chiar deasupra capului ei, glasurile acelea, hotărî : „Dacă trag chepengul, îmi dau drumul jos. E singura soluție pentru toți !“ Își dădu seama că băiețelul e gata-gata să scîncească — dintr-o clipă într-alta se va porni pe plîns... De legănat, nu putea să-l legene, fiindcă și-ar pierde cu siguranță echilibrul...

— Drace ! făcu detectivul cel cărunt, mi s-au umezit chibriturile.

— Am eu o brichetă.

— Mulțumesc... La a mea, s-a fărîmițat piatra și o bucată s-a înfipt sub rotiță — nu izbutesc s-o extrag în nici un chip, nu mă mai ajută vederea...

— Trebuie dată unui meșter.

— M-am plictisit să tot caut un meșter, răspunse detectivul cel cărunt, înapoind bricheta. N-a rămas un atelier deschis în tot Berlinul. Toți meșterii sînt pe front.

— Dați-mi-o mie, v-o repar eu.

— O, mulțumesc, frăție ! Îmi faci un mare serviciu.

— Ne ducem mai departe ?

— Negreșit. Trebuie să cercetăm totul pînă la capăt, ca să n-avem mai tîrziu remușcări.

Și porniră mai departe.

Băiețelul se porni să plîngă. La început, cu un glăscior subțirel, abia auzit, dar lui Käth i se păru că țipă atît de tare, că toată lumea

dimprejur îl va auzi pe dată. Căutînd să nu-și piardă echilibrul, se aplecă asupra lui și începu să fredoneze încetișor, din vîrful buzelor, un cîntec de leagăn. Dar băiețelul plîngea din ce în ce mai tare.

— Mai încet, micuțule, șopti Käth, te rog din suflet, mai încet...

Cere de mîncare, își dădu ea seama. Și pînă nu-l alăptez, o să tot țipe... Dar cum să-l alăptez ?"

Bine că măcar fetița dormea ca și înainte. Dedesubt, în întunecime, apa vuia.

„N-o să plece odată ăștia de-aici ? ! se întrebă Käth cu disperare. Doamne sfinte, ajută-mă..."

—. .—. . 16

În biroul anchetatorului Holtoff, Müller, Scholz și Stirlitz erau așezați pe niște scaune înșiruite de-a lungul peretelui. Obersturmbannführerul Eismann deschise ușa și introduse un polițist în uniformă.

— Heil Hitler ! exclamă acesta dînd cu ochii de Müller, care era în uniformă de general.

Müller își stăpîni cu greu un zîmbet ironic și nu răspunse. Nu putuseră fi invitați, pentru proba de identificare și alți funcționari ai Gestapoului, asta pentru a nu fi aruncată prematur umbra bănuielii asupra lui Stirlitz. Se mulțumise să-i însărcineze cu operația de confruntare sau, mai exact, de identificare, pe cei trei oameni ai săi care erau la curent cu cele petrecute...

— Cunoști pe vreunul dintre acești trei oameni ? se adresă Eismann polițistului.

— Nu, răspunse polițistul, uitîndu-se cu coada ochiului, temător, la baretele de decorații şi la Crucea de cavaler de pe tunica lui Müller.

— Pe nici unul din ei nu l-ai întîlnit vreodată ?

— După cîte mi-amintesc, nu.

— Poate că l-ai întîlnit întîmplător, în timpul unui bombardament sau cînd făceai parte din cordonul de pază al unui sector bombardat ?

— Multe persoane în uniformă veneau să vadă ruinile, răspunse polițistul. Așa că nu-mi pot aminti în mod concret...

— Mulțumesc, zise Eismann. Să intre următorul.

După ce polițistul ieși, Stirlitz interveni :

— În felul ăsta nu-l vor putea identifica decît pe Reichsführer. Uniforma dumneavoastră îi intimidează.

— Ei ! îi intimidează !... îl îngînă Müller. Ce-ai vrea să mă dezbrac în pielea goală ?

— Atunci, amintiți-le măcar locul concret, spuse Stirlitz. Altfel, cum vreți să-și aducă aminte — stau pe străzi cîte zece ore pe zi și e normal să li se pară că toți oamenii arată la fel.

— Bine, încuviință Müller, hai să-i ajutăm... Pe ăsta dinainte nu ți-l amintești ?

— Nu, pe ăsta nu l-am văzut. Dar pe cei pe care i-am văzut o să-i recunosc.

Cel de-al doilea polițist nu identifică nici el pe nimeni. Cel de-al șaptelea însă fu Schutzmannul cel tînăr cu aspect bolnăvicios și pe care Stirlitz îl bănuia a fi tuberculos.

„Dacă Müller ar intenționa să mă zdrobească cu orice preț sau dacă ar deține, de la Käth ori de la Pleischner, dovezi precise, palpabile, s-ar comporta cu totul altfel față de mine. Dar el șovăie ! Caută ! N-are un plan dinainte fixat — iată încă o șansă în favoarea mea...“

— Ai mai văzut pe vreunul din oamenii aceștia ? întrebă Eismann.

— Nu. Aș zice că nu...

— N-ai făcut parte din cordonul de pază de pe Köpenickstrasse ?

— A, da, da ! se învioră Schutzmannul. Iată, domnul acesta mi-a prezentat insigna. L-am lăsat să treacă spre locul incendiului...

— Ți-a cerut dînsul să-l lași să treacă ?

— Nu... Dar mi-a arătat insigna — era cu mașina și eu nu lăsam nici o mașină să treacă... Dar dînsul a trecut pe jos... De ce ? se sperie deodată Schutzmannul. Credeți că n-avea dreptul ?... Știu că e un ordin în care se spune că cei din S.D. și din Gestapo au acces peste tot...

— Avea dreptul să treacă, spuse Müller, sculîndu-se de pe scaun. Nu te teme, domnul nu e dușman. Dînsul lucrează la noi... Ei, și acolo, la locul incendiului, pe cine căuta dînsul, pe lehuza aceea cumva ?

— Nu... Pe lehuza aceea o transportaseră încă de cu noapte, iar dumnealui a trecut pe-acolo abia dimineața.

— Căuta cumva lucrurile femeii aceleia !... Dumneata l-ai ajutat ?

— Nu... Schutzmannul își încreți fruntea. Mi-amintesc că a cărat pătuțul unei femei... Un pătuț de copil... Nu, eu nu l-am ajutat, dar m-am aflat în preajmă...

— Era lîngă valize ?

— Cine ? Pătuțul ?

— Nu, femeia.

— Asta nu mai știu. Pare-mi-se că erau pe-acolo și niște valize, dar nu mai știu precis. Mi-a rămas în minte pătuțul, pentru că se desfăcuse și domnul acesta l-a montat la loc și l-a dus pe trotuarul celălalt.

— De ce ? întrebă Müller.

— Acolo era mai în siguranță, pe partea noastră erau pompierii, care manevrau furtunurile. Ar fi putut să strivească pătuțul, și atunci copilul n-ar mai fi avut unde dormi, pe cînd așa, femeia a instalat mai tîrziu pătuțul în adăpost și copilul a dormit acolo — l-am văzut chiar eu...

— Mulțumesc, zise Müller, ne-ai ajutat foarte mult, ești liber.

Cînd Schutzmannul ieși, Müller i se adresă lui Eismann :

— Pe ceilalți lasă-i să plece.

— Trebuie să mai fie printre ei unul mai în vîrstă, spuse Stirlitz, o să confirme și dînsul.

— Lasă, ajunge ! se strîmbă Müller. E suficient.

— De ce nu i-ați chemat și pe cei din primul cordon, cei care mi-au îndrumat mașina pe alt traseu ?

— În legătură cu asta ne-am și edificat, spuse Müller. Scholz, ți s-a confirmat totul precis ?

— Da, Obergruppenführer. A sosit între timp și depoziția lui Helwig, care s-a ocupat în ziua aceea de repartizarea posturilor și a ținut permanent contactul cu serviciul de circulație.

— Mulțumesc, zise Müller. Sînteți liberi.

Scholz și Eismann se îndreptară spre ușă. Stirlitz dădu să-i urmeze.

— Te mai reții un minut, Stirlitz, îl opri Müller.

Așteptă pînă ce Eismann și Scholz ieșiră, aprinse o țigară și se apropie de birou. Se așeză pe marginea biroului — obiceiul acesta al său fusese preluat de toți funcționarii Gestapoului — și urmă :

— Totul e în regulă, detaliile corespund, iar eu pun întotdeauna bază pe detalii. Acum, răspunde-mi la o întrebare : unde se află pastorul Schlag, dragă Stirlitz ?

Stirlitz arboră o mină uimită. Se răsuci brusc spre Müller și spuse :

— Păi, cu asta trebuia să începeți !

— Știu eu mai bine cu ce trebuie să încep, Stirlitz. Înțeleg, te-am zgîlțîit cam tare, totuși nu e cazul să uiți respectul pe care mi-l datorezi...

— Obergruppenführer, o să-mi iau permisiunea să vorbesc cu dumneavoastră deschis.

— O să-ți iei permisiunea ! Ce vorbești ?!

— Obergruppenführer, știu foarte bine că înregistrările convorbirilor telefonice ale lui Bormann, după ce, în prealabil, au fost audiate de Schellenberg, sînt aduse la cunoștința Reichsführerului. Mai știu și că dumneavoastră nu puteți să nu executați dispozițiile Reichsführerului. Chiar dacă ele sînt inspirate de prietenul dumneavoastră și șeful meu. Vreau să cred că Gestapoul l-a arestat pe șoferul lui Bormann în urma unui ordin venit de sus. Sînt convins că vi s-a ordonat să-l arestați pe omul acela.

Müller se uita placid în ochii lui Stirlitz, dar, în forul lui interior, era încordat tot — la orice se aşteptase, numai la asta nu.

— De ce crezi că... începu el, dar Stirlitz îl întrerupse :

— Obergruppenführer, ați primit ordinul să mă compromiteți, indiferent pe ce cale, punîndu-mi în cîrcă niște indivizi dubioși și implicîndu-mă într-o combinație dubioasă — numai și numai pentru a nu mă mai putea întîlni cu Parteigenosse Bormann. Am văzut cum v-ați construit tactica în decursul zilei de astăzi — cu aceeași minuțiozitate de totdeauna... Numai că v-a lipsit inspirația : i-ați pus tot timpul în cumpănă pe cei cărora le convine cu cei cărora nu le convine ca întîlnirilor mele cu Bormann să li se pună capăt... De ce nu le convine unora, am să vă spun după ce-am să mă întorc. Acum n-am timp : la ora cinci, mă aşteaptă Bormann. Și nu cred că dumneavoastră personal v-ar conveni să mă înlăturați din cale.

— Unde te întîlnești cu Bormann ?

— Lîngă muzeul de științe naturale.

— Cine va fi la volan ? Cel de-al doilea șofer ?

— Nu. Noi știm că a fost recrutat de Gestapo, prin intermediul lui Schellenberg.

— Care „noi“ ?

— Noi — patrioții germani, soldații Führerului...

— Te vei duce la întîlnire cu mașina mea, spuse Müller, asta în interesul securității dumitale.

— Mulțumesc.

— Și vei lua în servietă un aparat de fonoînregistrare. Vei înregistra întreaga convorbire pe care o vei avea cu Bormann. Printre altele, vei discuta cu dînsul și despre soarta șoferului. Ai dreptate, am fost obligat să-l pun la popreală și să-i aplic categoria a treia de intimidare. După aceea, te vei întoarce aici, vom audia împreună înregistrarea. Mașina te va aștepta tot acolo, lîngă muzeu.

— Ar fi cu totul nechibzuit să procedăm așa, răspunse Stirlitz, care calculase la iuțeală toate alternativele situației. Eu, după cum știți, locuiesc în pădure. Iată cheia locuinței. Duceți-vă acolo. Data trecută, Bormann m-a adus cu mașina pînă acasă ; dacă șoferul lui ar fi recunoscut locul presupun că aș fi fost scutit de cele șapte ore neplăcute de astăzi.

— Cine știe, poate că aș fi fost obligat să execut și un alt ordin, spuse Müller, și atunci cele șapte ore neplăcute ale dumitale ar fi luat capăt înainte de a începe...

— Dacă s-ar fi întîmplat asta, Obergruppenführer, v-ar fi fost dat să vă luați de piept cu foarte mulți dușmani — da, chiar aici, în această clădire... — și nu sînt de fel convins că ați fi ieșit biruitor.

Punînd mîna pe clanță, Stirlitz întrebă :

— Apropo, pentru combinația pe care o am în vedere, rusoaica mi-ar fi de mare folos. De ce n-ați adus-o ? Și ce nevoie a fost de trucul acela ieftin cu mesajul cifrat de la Berna ?

— Toate astea, să știi, nu sînt chiar atît de naive pe cît ți se par. O să facem noi un schimb de impresii în legătură cu ele, la dumneata, la Babelsberg, după convorbirea cu Bormann.

— Heil Hitler ! zise Stirlitz.

— Ia mai slăbește-mă, bombăni Müller. Și așa îmi țiuie urechile...

— Nu înțeleg... și Stirlitz se opri, ca și cum s-ar fi lovit de un obstacol ; nu ridică însă mîna de pe clanța masivă, de aramă, a ușii din lemn negru.

— Lasă, lasă ! Înțelegi dumneata foarte bine. Führerul nu mai e capabil să ia hotărîri și, în definitiv, nu trebuie confundate interesele Germaniei cu persoana lui Adolf Hitler.

— Vă dați...

— Da, da, da ! Îmi dau seama ! Dar în încăperea asta nu sînt aparate de ascultare și înregistrare, iar dumneata n-o să îndrăznești să reproduci cuiva cuvintele mele, și chiar dacă ai face-o, nu te-ar crede nimeni. Parcă dumneata — bineînțeles dacă nu faci cumva un joc mai subtil decît cel cu care vrei să mă îmbrobodești pe mine

— nu ți-ai dat seama și singur că Hitler a adus Germania la catastrofă. Și nu văd nici o ieșire din ea... Înțelegi ? Nu văd. Dar stai jos, stai jos ! Mai sînt douăzeci de minute, iar de ajuns la întîlnire poți ajunge în cinci, cel mult șapte minute. După părerea dumitale, Bormann are un plan propriu de salvare ? Diferit de planurile Reichsführerului ? Încearcă să afli... Agenții lui Himmler din străinătate sînt toți cunoscuți și ținuți în evidență — le-a cerut să facă treabă, dar nu s-a îngrijit de soarta lor și nu i-a conservat. În schimb, n-a căzut nimeni de la Institutul germano-american, germano-englez, germano-brazilian. Himmler n-are cum să-și piardă urma, să se ascundă în vreun punct oarecare de pe glob, pe cînd Bormann, da. Îți ofer acest subiect de meditație. Și explică-i lui Bormann — cu tact, bineînțeles ! — că atunci cînd șandramaua se va nărui, și clipa asta e foarte aproape, n-o să se poată dispensa de profesioniști. Majoritatea depunerilor lui Himmler la băncile străine se află în evidența aliaților. Bormann însă a făcut depuneri de o sută de ori mai mari la băncile din străinătate și nu știe nimeni de ele. Ajutîndu-l acum să-și doboare adversarii, asigură-ți și dumitale, Stirlitz, garanții pentru viitor. Aurul lui Himmler reprezintă un fleac, o bagatelă. El nu e decît un camuflaj pentru aurul lui Bormann. Hitler și-a dat seama perfect că aurul lui Himmler, care se află în afara controlului său, nu servește decît unor scopuri apropiate, tactice. Aurul partidului, în schimb, aurul lui Bormann, nu e destinat pentru plata unor păduchioși de agenți ori a șoferilor de miniștri, recrutați de Schellenberg și puși să le aducă acestora amantele sub obiectivul aparatelor fotografice, ci sutelor de mii de intelectuali care, cu timpul, vor înțelege că omenirea nu are altă cale decît național-socialismul. Aurul partidului reprezintă o punte spre viitor, un mesaj adresat, peste timp, copiilor celor care au acum o lună, un an, trei ani. Cei care au astăzi zece ne vor renega — pe noi și ideile noastre, fiindcă nu ne vor ierta foamea și bombardamentele. În schimb, pentru cei care astăzi sînt inconștienți încă vom fi figuri de legendă, iar legendele trebuie alimentate, trebuie creați povestitori care să transpună vorbele noastre în altă tonalitate, în tonalitatea la care va trăi omenirea peste douăzeci de ani. În clipa în care, undeva în lume, în loc de „salutare" se va rosti „heil" și se va adăuga un nume de persoană, vei ști că măreața noastră renaștere a început ! Cîți ani vei avea în 1965 ? Aproape de șaptezeci ? Ești un om fericit, o să apuci timpul acela și o să-ți mai joci partida : la șaptezeci de ani, un politician e în floarea vîrstei. Eu însă voi avea

aproape optzeci... De aceea mă preocupă următorii zece ani, şi dacă eşti hotărît să mizezi pe mine, nu să te fereşti de mine ci, din contra, să te bizui pe mine, te avertizez : Müller—Gestapo e un om bătrîn şi obosit. El, în fotoliul în care a stat, n-a făcut avere. Tot ce vrea pe lumea asta e să-şi trăiască anii ce i-au mai rămas undeva într-o mică fermă cu o piscină albastră, şi pentru asta, e gata acum să dea din coate şi să intre în acţiune... Şi încă ceva — asta, se-nţelege, nu e cazul să i-o spui lui Bormann, dar dumneata ţine minte : cine vrea să se strămute din Berlin la o fermă mică de la tropice n-are voie să se grăbească. Multe potăi de-ale Führerului o vor tuli foarte curînd de aici, neştiind că vor cădea în cursă... Abia cînd Berlinul se va afla sub canonada ruşilor şi soldaţii se vor bate cu dinţii pentru fiecare clădire, abia atunci va fi momentul să pleci liniştit şi fără să trînteşti uşa... Să pleci luînd cu tine secretul depunerilor în aur ale partidului, cunoscut doar de Bormann şi de Führer. Iar cînd Führerul va trece în nefiinţă, atunci trebuie să-i devii indispensabil lui Bormann, căci Bormann va fi un Monte-Cristo al secolului douăzeci. În momentul de faţă, Stirlitz, se desfăşoară bătălia nervilor, în care arma principală e stăpînirea de sine, în substratul căreia, la drept vorbind, se ascunde un singur miez, unul singur... Un miez simplu şi omenesc şi tocmai de aceea minunat... Şi acum, du-te ! Aparatul de înregistrare ţi-l va înmîna Scholz în maşină... Ei ? Ce ai ? N-am să te cred dacă ai să-mi spui că mai crezi încă în victoria lui Hitler. Nu-i nevoie să-mi răspunzi. Ai face bine însă să te gîndeşti, pe drum, la ce ţi-am spus. Şi apreciază modul în care te-am recrutat, te-am cîştigat de partea mea : în decurs de cinci minute şi fără nici un fel de farafastîcuri. Cît despre Schellenberg, vom discuta noi şi despre el, încă astăzi, cînd vom avea răgaz. Dar lui Bormann trebuie să-i spui că, fără ajutorul meu direct, n-o să izbuteşti să faci nimic în Elveţia.

— În cazul acesta, rosti Stirlitz tărăgănat, necesar îi veţi fi dumneavoastră, iar eu voi deveni inutil...

— Bormann îşi dă prea bine seama că, singur, fără dumneata, nu voi putea face nimic. N-am chiar atît de mulţi oameni de-ai mei în instituţia şefului dumitale...

După plecarea lui Stirlitz, Müller rămase încă multă vreme singur în biroul lui Holtoff. Stătu la masa acestuia, cu capul lăsat în piept, gîrbovit, cu braţele atîrnîndu-i de-a lungul trupului. Apoi se ridică greoi şi se îndreptă către biroul său. Trecînd pe lîngă Scholz, îl întrebă :

— Ei, ce se aude ?

— Au scotocit întreg cartierul, dar nu i-au dat de urmă...

— Ce veşti ai de la oamenii postaţi acasă la Stirlitz ?

— Nici un telefon, nici un vizitator...

— Să rămînă în continuare. Să-i anunţi să se retragă abia atunci cînd maşina lui Bormann se va îndrepta spre Babelsberg. Atrage-le atenţia să nu fumeze în casă şi să nu ardă covoarele cu mucuri. Anunţă toate posturile de poliţie ca orice femeie tînără cu copii în braţe să fie reţinută. Toate, fără excepţie. Cum văd una cu un prunc în braţe, s-o ducă la poliţie. Ai expediat fotografiile ru-soaicei ?

— Da, le-am expediat.

Müller dădu din cap, intră în biroul său, unde deschise seiful, din care scoase o sticlă de rachiu bavarez simplu, ţărănesc. Bău direct din sticlă două înghiţituri zdravene.

Käth simţea cum îi amorţesc picioarele. Fetiţa se trezise şi ea, şi acum ţipau amîndoi copiii. Îşi dădu totuşi seama că, sus, în culoarul subsolului, n-aveau cum să fie auziţi ; ea însăşi nu auzise vîjîitul, altfel zgomotos, al şuvoiului de apă decît atunci cînd căzuse şi lipise întîmplător urechea de chepengul metalic. Cu toate astea, nu se încumeta să dea chepengul la o parte şi să iasă. Îşi făcuse, pînă la cele mai mici amănunte, planul cum să împingă chepengul cu capul, cum să aşeze copiii pe pietre şi cum, apoi, înainte de a ieşi şi ea, să-şi destindă trupul, să şi-l odihnească, după teribila încordare, fie şi numai un minut. Amîna însă mereu, minut, după minut, impunîndu-şi să numere pînă la şaizeci ; dîndu-şi seama că numără prea grăbit, că încearcă să se păcălească pe ea însăşi, se oprea şi o lua de la capăt. În anul întîi al cursurilor speciale, avuseseră un seminar de specialitate pe tema „Examinarea locului acţiunii". Cursul practic îl predau anchetatorii din Petrovka ; ei îi învăţaseră să acorde atenţie chiar şi celui mai neînsemnat detaliu. De aceea, probabil, acum, mai degrabă inconştient, mai degrabă dintr-o viclenie instinctivă de fiară încolţită, presărase nişte pietriş peste chepeng înainte de a-l trage la loc cu mîna stîngă, fiindcă cu dreapta strîngea la piept copiii.

„Cît să fi trecut de-atunci ? se întrebă Käth. O oră ? Nu, mai mult. Sau poate mai puţin ? Nu mai sînt în stare să raţionez. Mai bine deschid chepengul şi, dacă mai sînt aici sau au lăsat un om la pîndă, îmi dau drumul în jos şi totul se va sfîrşi..."

Brusc, revăzu, ca pe o peliculă, camera, băltoaca de sînge ce cursese din gîtlejul lui Rolf, degetele acestuia, ce se mișcau încă, vrînd parcă să scurme parchetul și, lîngă degetele acestea ce se mișcau încet și bizar, un pistol cu tocul negru... Atunci, nu luase în seamă pistolul, fiindcă tremura toată pentru viața băiețelului culcat gol pe masă lîngă fereastra deschisă.

„În definitiv, ce nevoie am de pistol ? E destul să fac un pas în gol, ca totul să se petreacă la fel de repede, își zise Käth. Nu, n-am nevoie de nici un pistol."

Apăsă creștetul în chepeng, dar acesta nu se clinti. Încordîndu-și picioarele, Käth împinse încă o dată chepengul cu capul.

„Au stat pe el, își dădu ea seama, și l-au înțepenit. Dar nu trebuie să-mi pierd curajul... Fierul e vechi, ruginit, pînă la urmă am să-l fac să se clintească din loc, împingînd cu capul, iar apoi, dacă va fi nevoie, îmi eliberez mîna stîngă, o las puțin să se odihnească — îi țin, pe amîndoi copiii cu dreapta — și cu mîna stîngă nu se poate să nu deschid chepengul. Sînt sigură că am să-l dau la o parte. Uite, chiar acum am să trec fetița în mîna dreaptă. N-am s-o scap, sînt sigură că n-am s-o scap, cum aș putea s-o scap ?... Pentru mai multă siguranță am să țin plăpumioara cu dinții. Asta numai pentru mai multă siguranță. Între timp, îmi odihnesc mîna stîngă."

Mută fetița, care continua să țipe, în jumătatea dreaptă a pieptului și vru să ridice mîna stîngă, dar nu putu : mîna amorțise și n-o asculta.

„Nu-i nimic, își zise Käth. Nu trebuie să mă sperii. Îndată o să înceapă să mă furnice mîna, după care o să se încălzească și o să mă asculte. Iar dreapta o să fie în stare să țină copiii. Că doar sînt ușurei ! Numai să nu se zbată fetița prea tare. E mai grea decît a! meu. E mai măricică și mai grea..."

Käth se apucă să-și facă mîna pumn, desfăcînd apoi degetele cu grijă. Își aduse aminte de vecinul lor de vilă, un bătrîn original, înalt de statură, uscățiv, cu niște ochi albaștri în care apăreau uneori luciri stranii. Venea pe veranda lor și privea cu dispreț cum mîncau ei pîine cu unt. „Asta-i curată nebunie, spunea bătrînul, salamul e otravă ! Brînza e otravă ! Deșeuri nocive ale organismelor ! Pîinea ? Un boț de chit ! Ar trebui să mîncați carne fiartă ! Ardei ! Varză ! Napi ! Numai așa veți intra în imperiul veșniciei ! Eu pot să trăiesc și un milion de ani ! Da, da, știu că mă considerați un șarlatan, dar adevărul este că eu cuget cu mai multă îndrăzneală decît me-

dicii, care sînt toți niște conservatori ! Nu există boli ! E de-a dreptul stupid să tratezi ulcerul sau tuberculoza ! Celula e cea care trebuie tratată ! Tinerețea eternă se cîștigă prin regimul alimentar, prin respirație și psihoterapie ! Dacă celula e alimentată rațional, dacă acestei baze a bazelor vieții i se dă oxigen în mod inteligent și e susținută prin antrenamente, atunci ea, împreună cu celelalte miliarde de celule, care determină substanța, devine aliata omului. Nu vă dați seama că oricare dintre noi, numai să vrea, s-ar transforma, dintr-o făptură neajutorată, aflată la discreția întîmplării și a circumstanțelor vieții, s-ar putea transforma, zic, într-un conducător al celui mai inteligent stat din toate cîte au existat sub soare, un stat cu milioane și milioane de celule ? Al unui sistem astral ! Al unei galaxii ! Încercați să înțelegeți ce forță potențială reprezentați ! Încercați să vă înțelegeți pe voi înșivă ! Învățați să vă respectați și înlăturați teama din sufletele voastre ! Toate temerile care v-ar putea încerca pe lumea asta se spulberă și devin ridicole în momentul cînd v-ați înțeles cu adevărat menirea de oameni !“

Käth încercă să angajeze o discuție cu degetele ei, dar copiii țipau din ce în ce mai tare, și ea înțelese că nu-i mai rămînea timp de discuții cu armata sa de celule... Ridică mîna stîngă, deși și-o mai simțea încă străină, și porni să scurme cu degetele amorțite chepengul de deasupra capului. Chepengul se urni un pic. Käth se ajută și cu capul, și capacul se dădu la o parte. Fără să se mai uite dacă e sau nu cineva în subsol, așeză copiii pe podea, se cățără afară după ei și se culcă alături, sleită de puteri, incapabilă de a mai raționa : hăituiala o adusese la limita la care omul devine jivină...

— Moartea se deosebește de viață doar prin doi factori : prin volum și prin mișcare. Omul viu locuiește într-o încăpere închisă considerabil mai mare decît un sicriu. Și are posibilitatea să părăsească din cînd în cînd această încăpere denumită casă, cămin familial, clinică pentru alienați, bordel, parlament. Cam în asta constă de fapt toată diferența, spuse interlocutorul pastorului, un italian înalt și slăbănog, probabil foarte bătrîn, dar care avea o sfidătoare aparență de tinerețe. Nu mă tem să par cinic. Vă invit la sinceritate, care, de altfel, este prin ea însăși un act de cinism. Sinceritatea este, în fond, activitatea morală cea mai înaltă și mai inteligentă și finalitatea ei este cinismul. Sau invers. N-am reflectat niciodată

prea mult asupra formulărilor unor idei, eu mă las mai degrabă mînat de impulsuri senzoriale.

— Vă ascult cu amărăciune, spuse pastorul, pentru că în momentul de față, în Germania, mor de foame femei flămînde și pier sfîrtecați de bombe copiii lipsiți de apărare. Îți poți îngădui să debitezi silogisme ilogice în zile de pace, pe cînd în zilele unui război atît de înfiorător... Asta e cruzime.

— Nu sînt nici de data asta de acord cu dumneavoastră : fiecare zi de pace generează războiul și invers — ceasurile înfricoșătoare de război apropie momentul păcii. Trăim o parabolă plină de mistere. Istoria are un substrat de forme geometrice necunoscute ; pînă și diplomația, această profesiune a minciunii, dacă o privesc de la o anumită distanță, mă fascinează prin suplețea construcțiilor sale matematice.

— Constat că e greu să port cu dumneavoastră o discuție despre lucruri practice, spuse pastorul, cît privește dezbaterile teoretice, socotesc că nu e timp pentru așa ceva. Acei domni care mi-au promis, cu multă amabilitate, sprijinul lor, m-au prevenit că dumneavoastră aveți posibilitatea de a mă pune în contact cu anumite persoane de care depinde soarta milioanelor de oameni din Germania. Dacă vom reuși să obținem, fie și cu o zi mai devreme, nobila pace, multe ni se vor ierta în viitor.

— Mă rog, sînt gata să vă răspund la toate întrebările.

— Nu e bine să-mi răspundeți la toate. Dacă veți consimți să răspundeți la toate întrebările, voi înceta să mai am încredere în dumneavoastră.

— Ar fi o atitudine rezonabilă.

— Eu nu sînt diplomat. Am sosit din însărcinarea...

— Da, da, înțeleg. Mi s-a comunicat cîte ceva despre dumneavoastră. Prima întrebare : pe cine reprezentați ?

— Scuzați-mă, dar întîi trebuie eu să primesc răspunsul la această întrebare : dumneavoastră cine sînteți ? Eu urmează să vorbesc despre niște oameni rămași la Hitler. Viețile lor sînt amenințate — ale lor și ale rudelor lor. Pe dumneavoastră nu vă amenință nimic, vă aflați într-o țară neutră.

— Credeți că într-o țară neutră nu activează agenți ai Gestapoului ? Dar acesta e un amănunt, fără legătură cu discuția noastră. Nu sînt american. Și nici englez...

— De lucrul acesta mi-am dat seama după engleza dumneavoastră. Sînteți, probabil, italian ?

— Da, ca origine. Dar sînt cetățean al Statelor Unite, așa că îmi puteți vorbi absolut sincer, bineînțeles, dacă aveți încredere în domnii care ne-au facilitat întîlnirea.

Pastorul își aminti de înregistrarea convorbirii, pe care i-o pusese la dispoziție Brüning. De aceea spuse :

— Prietenii mei din patrie consideră — și eu împărtășesc întru totul punctul lor de vedere — că o capitulare cît mai rapidă a tuturor armatelor germane și lichidarea unităților SS va salva milioane de vieți. Prietenii mei vor să știe cu cine anume dintre reprezentanții aliaților trebuie să intrăm în contact ?

— Capitularea o concepeți simultan, aveți în vedere toate trupele Reichului : de la vest, est, sud și nord ?

— Întrezăriți o altă soluție ?

— Discuția noastră se desfășoară destul de bizar ; cei interesați în angajarea tratativelor sînt germanii și nu noi, așa că noi se cuvine să stabilim condițiile, nu găsiți ? Pentru ca prietenii mei să poată purta convorbiri concrete cu dumneavoastră, trebuie să știm, așa cum ne-au învățat anticii — cine ? cînd ? cîți ? cu ajutorul cui ? Dacă nu ne puteți da aceste lămuriri, vă putem lua pur și simplu drept un agent recrutat de Gestapo, sau un om lipsit de suficiente garanții, sau un obiect utilizat pentru dezinformare.

— Repet, nu sînt politician. Poate că aveți dreptate... Dar vă rog să aveți încredere în buna mea credință. Eu nu-i cunosc pe toți cei aflați în spatele grupului de persoane care m-au trimis aici, dar știu că omul care a discutat cu mine în numele acestui grup are o influență destul de mare.

— Asta e un joc de-a șoarecele cu pisica. În politică lucrurile trebuie să fie clare de la bun început. Numai celor obișnuiți să citească în ziare cronica vieții mondene li se pare că politicienii umblă cu șiretlicuri, căutînd să ascundă esențialul, să se strecoare cu abilitate și nu fac altceva decît să mintă. În realitate, politicienii se tîrguiesc, deoarece pentru ei nu există secrete. Rolul lor e să cîntărească — asta e și atîta costă... Cînd se dovedește că nu se pricep să se tîrguiască, sînt răsturnați într-un stat totalitar chiar de către camarazii lor, într-un regim de democrație parlamentară nu mai sînt realeși la următoarele alegeri. V-aș sfătui să comunicați prietenilor dumneavoastră că nu vom discuta cu dînșii atîta vreme cît nu vom afla pe cine reprezintă, care este programul lor — în primul rînd cel ideologic — și în ce constă planurile lor de reclădire a Germaniei în momentul cînd, cu ajutorul nostru, vor ajunge la putere.

— Programul ideologic este clar : el se bazează pe antinazism.

— Asta nu e decît prima treaptă a ideologiei, Dar cum întrevăd prietenii dumneavoastră viitorul Germaniei ? Încotro va fi orientată ţara ? Ce sloganuri le vor fi oferite germanilor ? Dacă nu-mi puteţi răspunde în numele prietenilor dumneavoastră, aş fi curios să aflu punctul dumneavoastră personal de vedere.

— Punctul meu de vedere ar fi strict subiectiv, răspunse pastorul. În orice caz, dacă nutriţi unele temeri în legătură cu o eventuală orientare comunistă, vă asigur că vă înşelaţi. La fel de monstruoasă mi se pare însă şi păstrarea — fie şi într-o formă parţial modificată — a unuia sau altuia din aparatele de represiune a poporului existente în prezent în Germania.

— În legătură cu asta, o întrebare : cine credeţi că ar putea fi capabil să menţină poporul german în limitele ordinei, în momentul în care Hitler ar dispărea ? Oamenii bisericii ? Cei ce se găsesc în clipa de faţă în lagărele de concentrare ? Sau comandanţii existenţi ai forţelor poliţieneşti, care au hotărît să rupă cu hitlerismul ?

— Forţele poliţieneşti sînt subordonate în Germania Reichsführerului SS Himmler...

— Am auzit lucrul ăsta...

— Înseamnă că ar fi vorba să fie păstrată forţa SS-ului, care, după aprecierea dumneavoastră, ar fi capabil să reţină poporul de la anarhie, să-l menţină în limitele ordinei ?

— Am propus eu aşa ceva ? După părerea mea, această problemă n-a fost încă discutată de nimeni, răspunse italianul, aruncîndu-i pastorului o privire atentă şi — pentru întîia dată în decursul convorbirii — lipsită de orice urmă de zîmbet.

Pastorul se sperie — pricepu că se dăduse de gol : italianul acesta şmecher se va crampona de ultima lui frază şi-l va face să recunoască că cunoaşte stenograma convorbirilor purtate de americani şi SS-işti, compromiţîndu-l astfel pe Brüning. Pastorul ştia că nu se pricepe să mintă ; îl trădează faţa, întotdeauna.

Iar italianul — unul din colaboratorii serviciului lui Dulles — întors la el în birou, reflectă îndelung înainte de a se apuca să întocmească raportul cu privire la discuţia cu Schlag.

„Ori e o nulitate desăvîrşită, care nu reprezintă nimic în Germania, se gîndea italianul, ori e un agent foarte fin. Nu ştie să se tîrguiască, dar nici nu mi-a spus nimic. Nu e exclus să fi aflat despre acţiunile noastre mai multe decît am aflat eu despre ei şi te-

lurile lor. În orice caz, ultimele sale cuvinte mi-au dovedit că ei sînt informați despre convorbirile purtate cu Wolff."

Käth n-avea bani pentru metrou, cu toate astea trebuia să se ducă undeva unde să găsească o sobă, unde să poată alăpta copiii, să le schimbe scutecele ude. Dacă n-o va face, copiii se vor prăpădi, și așa au stat atîtea ore în frig.

„Decît să-i văd murind, mai bine aș fi isprăvit cu toate azi-dimineață, își zise Käth, și gîndurile îi veneau, ca și înainte, ca într-o adîncă depărtare. Sau în canalul de sub chepeng."

Simțul primejdiei i se tocise ; ieși din subsol și porni fără să se uite în urmă spre stația de autobuz. Nu știa nici măcar unde se va duce, cum va cumpăra biletul, unde-și va adăposti, fie și pentru cîteva minute, copiii. Îi spuse taxatorului că n-are bani, că toți banii i-au rămas în locuința bombardată. Taxatorul bombăni nemulțumit și o sfătui să meargă la punctul de primire al refugiaților. Käth se așeză lîngă fereastră și simți cum se cufundă treptat într-o stare de prostrație și uitare totală ; în vagon era ceva mai puțin frig, și o cuprinse somnul. „N-am să adorm, își zise. N-am voie să dorm".

Și adormi pe loc.

Se trezi simțind că cineva o împinge și o zgîlțîie de umăr, nu putea însă să deschidă ochii — îi era cald și minunat de bine, pînă și plînsul copiilor îi ajungea la urechi de undeva de departe.

Înaintea ochilor îi apăreau imagini ciudate, viu colorate toate ; în subconștient, se rușina de sentimentalismul lor dulceag — iat-o intrînd, împreună cu băiatul, într-o casă și călcînd pe un covor bleumarin atît de gros, că-ți înnoacă pașii, băiatul a învățat să meargă, e într-un costumaș roșu și ține în mînă o păpușă cu crinolină ; îi întîmpina Erwin, mama, vecinul de vilă, cel care a declarat că va trăi un milion de ani...

— Meine Dame ! Cineva o smuci cu putere, făcînd-o să atingă cu tîmpla geamul rece. Meine Dame !

Käth deschise ochii. Lîngă ea, în autobuzul cufundat în întuneric, se aflau taxatorul și un polițist.

— Ce e ? întrebă Käth în șoaptă, strîngîndu-i la piept pe copii. Ce e ?

— Atac aerian, răspunse taxatorul, tot în șoaptă. Să mergem...

— Unde ?

— În adăpost, spuse polițistul. Să vă ajutăm să duceți copiii.

— Nu, făcu Käth, strîngînd copiii şi mai tare la piept. Prefer să-i duc eu.

Taxatorul dădu din umeri, dar nu mai spuse nimic. Poliţistul, susţinînd-o de braţ, o conduse pînă la adăpost. Acolo era cald şi întuneric. Undeva plîngeau nişte copii. Käth se strecură într-un unghier al încăperii. Doi băieţi se sculară de pe bancă, cedîndu-i locul.

— Mulţumesc.

Îşi aşeză copiii alături de ea şi se adresă unei fete din Hitlerjugend, de serviciu în adăpost :

— Casa mea este distrusă, n-am nici scutece măcar, ajutaţi-mă ! Nu ştiu ce să mă fac...

Fata dădu din cap şi se îndreptă spre colţul întunecos rezervat femeilor cu copii mici ; probabil că acolo era locul cel mai ferit. Fata reveni curînd, aducînd nişte scutece.

— Poftim, zise, aveţi aici patru bucăţi, pentru început o să vă ajungă. V-aş sfătui ca, dimineaţa să vă adresaţi la cea mai apropiată secţie de „Ajutor pentru sinistraţi“ — dar trebuie să aveţi o adeverinţă de la comisariatul dumneavoastră de poliţie şi Ausweisul.

— Da, desigur, vă mulţumesc, răspunse Käth, care se apucă să schimbe scutecele copiilor. Spuneţi-mi, apă este aici ? Apă şi o sobă ? Aş spăla scutecele vechi şi aş avea opt bucăţi, mi-ar ajunge şi pe mîine...

— Apă rece este, şi cred că o să primiţi şi săpun. Veniţi la mine ceva mai tîrziu şi am să mă ocup eu de asta.

— Vă mulţumesc foarte mult.

— N-aveţi de ce, intră în obligaţiile mele.

După ce copiii se săturară şi adormiră, Käth se rezemă de perete, propunîndu-şi să doarmă şi ea măcar o jumătate de oră. „Acum nu sînt în stare să gîndesc, îşi spuse ea, am febră, probabil că am răcit cît am stat în gura de canal... Nu, ei nu puteau să răcească, sînt înveliţi în plăpumioare şi picioruşele am văzut că le erau calde. Eu, însă, am să dorm nitel şi pe urmă am să mă gîndesc cum să procedez mai departe.“

Şi din nou năvăli asupră-i un torent de viziuni, incoerente de data aceasta ; schimbarea rapidă a culorilor — albastru, alb, roşu, negru, îi obosi ochii. Şi totuşi, urmărea cu atenţie impetuoasa schimbare de culori. „Probabil că mi se mişcă globurile ochilor sub pleoape, înţelese brusc Käth, da, asta trebuie să fie, ne-a explicat c

dată, la şcoală, colonelul Suzdalţev.“ Se sculă speriată de pe bancă. Lîngă ea, toată lumea moţăia : se bombarda undeva departe, lătratul antiaerianei şi bubuitul bombelor răzbăteau în adăpost ca prin vată.

„Trebuie să mă duc la Stirlitz“, îşi spuse Käth şi se miră ea însăşi cît de calm raţiona acum, logic şi precis. „Nu, replică o altă voce în forul ei interior, n-ai voie să te duci la dînsul. Doar te-au anchetat în legătură cu el.“ „Da, dar atunci unde să mă aciuez ? Nu-mi rămîne decît să mă duc singură la Gestapo. N-am cum mă descurca aici, în Berlin, dacă nu izbutesc să dau de dînsul. „Îl expui primejdiei şi pe el, şi pe tine. Te nenoroceşti şi pe tine, şi pe el.“

Käth adormi din nou şi dormi, aşa vreo jumătate de oră. Cînd deschise ochii, îşi dădu seama numaidecît că se simte mai bine. Duse mîna la frunte : era fierbinte. „Fără doar şi poate că am răcit. Am febră. Din cauza asta am avut coşmaruri. Dar nu e grav. Nu moare nimeni dintr-o răceală.“

Şi deodată, deşi uitase că se gîndise mai devreme la Stirlitz, în faţa ochilor i se contură un număr : 42.75.41.

— Spuneţi-mi, îl înghionti ea pe un tînăr care moţăia alături, pe bancă, spuneţi-mi, pe aici, prin apropiere, nu se găseşte un telefon ?

— Cum ? ! întrebă tînărul, sărind speriat în picioare.

— Mai încet, mai încet, îl rugă Käth. V-am întrebat dacă nu e un telefon pe aproape.

Pesemne că fata din Hitlerjugend îi auzise, fiindcă se apropie de Käth şi o întrebă :

— Pot să vă ajut cu ceva ?

— Nu, nu, răspunse Käth. Nu, vă mulţumesc, totul e în ordine.

Chiar atunci începu să urle sirena, anunţînd încetarea alarmei.

— Doamna m-a întrebat unde este pe aci un telefon, spuse tînărul.

— În staţia metroului, o informă fata. E chiar alături, imediat după colţ. Vreţi să telefonaţi probabil unor cunoscuţi sau rude ?

— Da.

— Aş putea rămîne eu cu micuţii, în timp ce dumneavoastră vă duceţi să telefonaţi.

— Dar n-am nici cel puţin o monedă de douăzeci de pfeniji pentru telefonul automat...

— Vă scot eu din impas. Poftim.

— Mulţumesc... Nu e departe ?

— Nu faceţi mai mult de două minute pînă acolo.

— Dacă o să-nceapă să plîngă...

— Am să-i iau în brațe, zîmbi fata, vă rog să nu vă faceți griji.

Käth ieși din adăpost. Metroul era alături. Băltoacele de lîngă cabina descoperită a telefonului automat erau înghețate și scînteiau, albastre și vesele, în bătaia lunii pline.

— Telefoanele nu funcționează, o anunță un polițist. Au fost defectate de suflul unei explozii.

— Unde mai găsesc un telefon prin apropiere ?

— La stația următoare... Telefonul e foarte urgent ?

— Da, foarte.

— Veniți, atunci, cu mine.

Schutzmannul coborî împreună cu Käth în stația pustie a metroului, deschise ușa postului de poliție și, după ce aprinse lumina, făcu un semn din cap spre aparatul telefonic aflat pe un birou.

— Telefonați, dar mai repede, vă rog.

Käth dădu ocol biroului, se așează în fotoliul din dreptul acestuia și formă numărul 42.75.41. Era numărul lui Stirlitz. Ascultînd apelurile lungi și scurte ce alternau, nu observă, în primul moment, o fotografie mare așezată sub geam, lîngă un tabel cu numere de telefon și care o reprezenta pe ea. Schutzmannul stătea în spatele ei și trăgea alene dintr-o țigară.

Müller, așezat în fotoliul preferat al lui Stirlitz, cel de lîngă cămin, întrebă :

— Dar discuția despre șofer unde este ?

— N-a mai încăput. Doar nu puteam să-i spun lui Bormann : „O clipă, Parteigenosse Bormann, să rebobinez banda aparatului de înregistrat !“ I-am spus că am izbutit să aflu că dumneavoastră personal v-ați străduit în mod special să salvați viața șoferului.

— Și el ce-a zis ?

— Că șoferul, după torturile la care a fost supus în beciurile Gestapoului, e probabil „frînt“ și nu se mai poate avea încredere în el. Chestiunea nu-l interesa prea mult. Așa că, Obergruppenführer, aveți mînă liberă. Pentru orice eventualitate, mai țineți-l cîtva timp la dumneavoastră și alimentați-l cum trebuie. Mai tîrziu — văzînd și făcînd.

— Crezi că nu se va mai interesa de dînsul ?

— Cine ?

— Bormann.

— Ce sens ar avea ? Șoferul reprezintă în momentul de față un material inutilizabil. Pentru orice eventualitate eu l-aș mai ține.

Dar apropo, unde mai e pianista rusoaică ? Am avea mare nevoie de ea. Cum o mai duce ? A fost adusă de la spital ?

— Adică, în ce fel am avea nevoie de ea ? Firește, o să-și îndeplinească rolul în cadrul „Funkspiel"-ului, dar altfel...

— Asta așa e, încuviință Stirlitz. Indiscutabil. Dar să ne imaginăm că am reușit să facem legătura între ea și Wolff, în Elveția. Ce ziceți ?

— E o utopie.

— Poate. Dar, ca de obicei, îmi dau frîu liber fanteziei.

— Și apoi, oricum...

— Ce ?

— Nimic, se opri la timp Müller, pur și simplu, la rîndul meu, analizez ideea dumitale. Am transportat-o în altă parte. Să-l lăsăm pe Rolf să lucreze cu ea, după părerea mea, pentru moment n-ai ce face cu ea.

— Rolf a întrecut măsura, nu-i așa ?

— Da... a cam întrecut-o...

— Și de aceea a fost omorît ? întrebă Stirlitz încet. Aflase lucrul acesta pe coridoarele Gestapoului, în timp ce se îndrepta spre întîlnirea cu Bormann.

— Iată un lucru care mă privește numai pe mine, Stirlitz. Să fim bine înțeleși : ce trebuie să afli, o să afli de la mine. Nu-mi place cînd cineva trage cu ochiul prin gaura cheii.

— Din care parte a ușii ? întrebă Stirlitz dur. Nici mie nu-mi place să fiu luat drept un imbecil la o partidă de cărți, să zicem la vechiul preferans polonez. Sînt jucător, nu un imbecil.

— Întotdeauna, zîmbi Müller.

— Aproape întotdeauna.

— Bine. O să mai revenim la asta. Pînă una-alta, să mai ascultăm o dată pasajul ăsta...

Müller apăsă pe butonul care întrerupsese cuvintele lui Bormann și îi ceru lui Stirlitz :

— Derulează vreo douăzeci de metri.

— Mă rog. Să mai fac cafele ?

— Mai fă.

— Doriți și coniac ?

— Nu pot suferi coniacul. E adevărat că, de curînd, am băut unul la Kaltenbrunner, și n-a fost rău. În general, însă, beau rachiu. Coniacul conține tanin, care dăunează vaselor sanguine. Pe cînd rachiul, adevăratul rachiu țărănesc, te încălzește și atît.

— Vreți să luați note după text ?

— Nu. Am să-l memorez. În pasajul ăsta sînt cîteva viraje interesante...

„*Bormann:* Dulles o fi știind că Wolff îl reprezintă pe Himmler?

Stirlitz : Cred că bănuiește.

Bormann : În cazul de față, «cred» nu e un răspuns. Dacă aș avea dovada sigură că îl consideră pe Wolff reprezentantul lui Himmler, nimic nu m-ar mai face să mă îndoiesc de iminenta destrămare a coaliției. Dacă ei vor accepta să trateze cu Reichsführerul, atunci voi avea neapărată nevoie de înregistrarea convorbirii. Încăpută în mîinile lui Goebbels și utilizată în emisiunile de radio, nu știu, zău, ce efect va avea asupra relațiilor dintre Kremlin, Londra și Casa Albă...

Stirlitz : Dar aici, la Berlin ?

Bormann : Asta e ușor de imaginat. Dar nu asta mă preocupă acum. Mai bine zis, nu numai asta mă preocupă. Vei putea obține o asemenea imprimare pe bandă ?

Stirlitz : Mai întîi, trebuie să ne asigurăm noi înșine că Wolff acționează în calitate de emisar al lui Himmler.

Bormann : Ce te face să crezi că Wolff nu i-a comunicat lui Dulles în numele cui vorbește ?

Stirlitz : Nu știu. E o presupunere și atît. Propaganda inamicului îl tratează pe Reichsführer cu dispreț, considerîndu-l un fel de produs al iadului... Impresia mea este că le convine mai degrabă să se facă a nu ști pe cine reprezintă Wolff. Ce îi interesează în primul rînd este dacă persoana respectivă deține, pe plan militar, o forță reală.

Bormann : Dorința mea este ca ei să afle chiar din gura lui Wolff pe cine îl reprezintă el. Chiar din gura lui Wolff... Sau, în extremis, să-i informezi dumneata...

Stirlitz : Care ar fi rațiunea ?

Bormann : Rațiunea... Există o rațiune, Stirlitz... Crede-mă, chiar una extrem de importantă...

Stirlitz : Ca să pot duce la capăt operațiunea, trebuie să-mi fie limpede concepția care stă la baza ei. Lucrul acesta n-ar fi fost necesar dacă aș fi acționat alături de un întreg grup, atunci fiecare i-ar fi raportat șefului, adică dumneavoastră, un anumit număr de fapte, iar dumneavoastră, coroborînd materialele, v-ați fi putut face o imagine globală. Atunci, da, n-ar fi fost necesar să cunosc problema în ansamblu — mi-aș fi îndeplinit misiunea încredințată, aș

fi căutat să dezleg nodul ce mi-ar fi fost dat să-l dezleg. Din păcate, n-avem posibilitatea să acționăm în felul acesta...

Bormann : Ce părere ai, i-ar face plăcere lui Stalin să afle că aliații occidentali au angajat tratative de pace, și nu cu oricine. ci chiar cu șeful SS-ului, Himmler ? Nu cu o ceată de generali dispuși să capituleze, nu cu lepădătura de Ribbentrop, care s-a descompus totalmente și e complet demoralizat, ci cu omul capabil să facă din Germania o barieră de oțel în calea bolșevismului...

Stirlitz : Nu văd ce plăcere i-ar putea face lui Stalin lucrul acesta...

Bormann : Dacă ar fi informat prin intermediul meu, Stalin ar refuza să creadă. Dar dacă i-ar veni comunicarea respectivă de la un adversar al național-socialismului ? De pildă, de la pastorul dumitale ? Sau de la altcineva...

Stirlitz : Pentru trierea candidaților, ar trebui consultat Müller. Dînsul ar putea găsi un om potrivit, căruia să-i organizeze eventual evadarea.

Bormann : De la o vreme, Müller nu știe cum să-mi intre sub piele...

Stirlitz : După părerea mea, situația sa e extrem de dificilă ; nu uitați că nu poate juca deschis, ca mine, de pildă, e o figură mult prea proeminentă. Și apoi, dînsul îi este subordonat direct lui Himmler. Ținînd seama de acest complex de împrejurări, cred că veți fi de acord cu mine că nimeni în afară de el nu e în stare să execute această sarcină, cu condiția să-l asigurați de sprijinul dumneavoastră.

Bormann : Da, da... O să revenim la această problemă mai tîrziu. De fapt, e o chestiune secundară. Să ne ocupăm de cea esențială : misiunea dumitale este nu de a face să eșueze tratativele, ci dimpotrivă, de a le stimula. Nu de a estompa legătura dintre complotiști și Himmler, ci de a o pune în evidență. De a o pune în evidență în așa măsură, încît Himmler să se compromită în ochii Führerului, Dulles în ochii lui Stalin, Wolff în cei ai lui Himmler.

Stirlitz : Dacă voi avea nevoie de un ajutor concret, cui să mă adresez ?

Bormann : Execută toate dispozițiile lui Schellenberg — în felul acesta îți asiguri succesul. Nu evita ambasada, asta i-ar irita : consilierul pe linie de partid va fi informat de prezența dumitale...

Stirlitz : Înțeleg. Dar se poate întîmpla să am nevoie de sprijin împotriva lui Schellenberg. Sprijinul acesta mi-l poate oferi un singur om — Müller. În ce măsură mă pot bizui pe el ?

Bormann : În ce mă privește, nu prea am încredere în oamenii din cale-afară de zeloși... Prefer taciturnii..."

În clipa aceea, sună telefonul. Stirlitz observă tresărirea lui Müller.

— Scuzați-mă, Obergruppenführer, zise el, poate că e...

— Da, da... te rog.

Stirlitz ridică receptorul.

— La telefon Stirlitz...

Și deodată, auzi în receptor glasul lui Käth :

— Eu sînt... Eu...

— Da ! răspunse Stirlitz. Vin numaidecît, Parteigenosse. Unde să vă aștept ?

— Sînt eu, repetă Käth.

— Cum ajung mai bine acolo ? repetă Stirlitz, ajutînd-o să înțeleagă situația și arătîndu-i totodată lui Müller, printr-un gest al mîinii spre aparatul de înregistrare, că vorbește cu Bormann.

— Sînt în stația de metrou... La postul de poliție...

— Cum ?

— Am intrat aici ca să vă telefonez...

— Unde e asta ?

Ascultă adresa pe care i-o indică Käth, apoi mai repetă o dată : „da, Parteigenosse" și așează receptorul în furcă. Nu avea timp pentru reflecții. Telefonul său putea să fie interceptat în continuare, dar oricum Müller n-avea să fie informat decît către dimineață. Pînă atunci, va vedea ce e de făcut. Principalul, acum, era s-o salveze pe Käth. Aflase unde este, restul n-avea importanță. Acum nu mai conta decît Käth...

Käth așează cu grijă receptorul și își luă bascul, cu care acoperise, pe birou, locul unde, sub sticlă, se afla fotografia ei. Ca și pînă atunci, Schutzmannul nu se uită la ea. Se îndreptă spre ușă, mai mult moartă decît vie, temîndu-se să nu fie strigată din spate. Dar cei de la Gestapo anunțaseră poliția că urmează să fie reținută o femeie tînără, de vreo douăzeci și cinci de ani... — asta-i una — și cu un copil în brațe, a doua. Pe cînd femeia aceea, își zicea Schutzmannul, era una de vreo patruzeci de ani, cu părul cărunt, și nici copil n-avea în brațe ; ce dacă semănau ochii, cîți ochi nu seamănă între ei pe lumea asta ?...

— V-aș propune să mă așteptați aici, Obergruppenführer.

— Ca Scholz să dea fuga să-i raporteze lui Himmler că am

lipsit — nu se știe unde — mai bine de trei ore ? De ce ți-a telefonat ? Nu mi-ai spus că urma să-ți telefoneze...

— Ați auzit, m-a rugat să vin urgent...

— Îndată după ce te desparți de el, vii la mine. Rămîn peste noapte în biroul meu.

— Credeți că Scholz lucrează pentru patron ?

— Mă tem că a început să lucreze. E prost — întotdeauna mi-am ales numai secretari conștiincioși și proști. Dar se vede treaba că ăștia sînt buni numai în epocile de succese, în pragul dezastrului încep să se zvîrcolească și caută să-și scape pielea... Nătărăul, și-o fi închipuit că eu am de gînd să pier cu aureolă de erou... În ce-l privește pe Reichsführer, ce să zic, e grozav nevoie-mare : își conspiră cu atîta iscusință tratativele pentru încheierea păcii, că pînă și Scholz al meu reușește să afle despre ele... Ei bine, Scholz va lipsi, va fi de serviciu un băiețandru fanatic, care pe lîngă toate mai scrie și versuri...

—— . .—— . . 17

O jumătate de oră mai tîrziu, Stirlitz o urca pe Käth în mașină. Timp de încă o jumătate de oră, rătăci de colo-colo prin oraș, ca să-și poată da seama dacă nu are „trenă" în urma lui și ascultînd-o pe Käth care îi povestea, plîngînd, tot ce i se întîmplase în ziua aceea. Ascultînd-o, se întreba dacă uimitoarea ei eliberare nu constituia cumva o parte din jocul diabolic al lui Müller. Și totuși, se putea să fi intervenit acea întîmplare miraculoasă, care însă nu se ivește decît o singură dată în existența unui agent secret...

Rătăci cît rătăci prin oraș, apoi se angajă pe șoseaua de centură a Berlinului. În mașină era cald, iar Käth stătea alături de el, ținîndu-i pe copii, care dormeau, pe genunchi. Stirlitz continua să reflecteze : „Dacă mă poticnesc acum, fiindcă Müller va fi informat că am vorbit la telefon cu o femeie și nu cu Bormann, stric totul. Și nu voi mai avea posibilitatea să împiedic jocul lui Himmler la Berna."

Un indicator de pe șosea îi arătă că pînă la Rubinerkanal erau trei kilometri. De acolo, prin Potsdam, putea ajunge la Babelsberg.

„Nu, hotărî Stirlitz. Judecînd după ceştile din bucătărie pe care nu le-am găsit la locul lor, în timpul zilei în locuinţă au fost oamenii lui Müller. De unde ştiu că nu se vor întoarce, eventual pentru a-mi asigura «securitatea personală ?» Mai ales după telefonul ăsta !“

— Fetiţo, zise, frînînd brusc mută-te în spate.

— Ce s-a-ntîmplat ?

— Nu s-a întîmplat nimic. Totul e în regulă, micuţo. Acum, chiar că totul e în regulă. Putem spune că am învins. Nu-i aşa ? Trage perdeluţele albastre peste geamurile portierelor şi culcă-te. Caloriferul n-o să-l pun în funcţiune. Am să te încui pe dinafară, şi în maşina mea nimeni nu-ţi va face nici un rău.

— Dar unde mergem ?

— Nu departe, răspunse Stirlitz. Nu prea departe. Dormi liniştită. Trebuie să te odihneşti bine — mîine te aşteaptă alte griji şi emoţii...

— Ce fel de emoţii ? întrebă Käth, aşezîndu-se mai comod pe bancheta din spate.

— Plăcute, răspunse Stirlitz şi se gîndi : „Va fi foarte greu s-o scot la capăt cu dînsa. A suferit un şoc nervos, ceea ce, bineînţeles, nu i se poate în nici un caz reproşa.“

Opri maşina la vreo trei case de vila lui Walter Schellenberg.

„Numai să-l găsesc acasă, repetă de cîteva ori în sinea sa Stirlitz, ca pe un descîntec. Numai să nu fi plecat la Himmler, la Neuen, sau la Hohenlychen, la Gebhardt. Numai de l-aş găsi acasă...“

Schellenberg era acasă.

— Brigadeführer, începu Stirlitz, fără să-şi scoată paltonul. Se aşează pe marginea unui scaun, faţă în faţă cu Schellenberg, care era îmbrăcat într-un halat gros şi cu picioarele goale în papuci ; Stirlitz remarcă ce piele fină aveau gleznele lui Schellenberg. Müller a aflat unele lucruri despre misiunea lui Wolff în Elveţia.

— Ai înnebunit, făcu Schellenberg, nu se poate !...

— Cum credeţi că am aflat lucrul ăsta ?

Schellenberg petrecu poalele halatului una peste alta şi întrebă — redevenise brusc stăpîn pe sine :

— Chiar aşa, cum ai aflat dumneata lucrul ăsta ?

— Datorită faptului că Müller mi-a propus să lucrez pentru el.

— Şi de ce ţi-a propus Müller tocmai dumitale să lucrezi pentru el ?

— Probabil că oamenii lui au mirosit urmele pastorului ; asta şi e salvarea noastră, numai că eu trebuie să plec la Berna. Acolo,

am să-l dirijez pe pastor, iar dumneavoastră, după ce veți primi un semnal din partea mea, va trebui să-l dezavuați pe Wolff.

Stirlitz mergea întotdeauna la miezul chestiunii. La rîndul lui, Schellenberg prindea totul din zbor.

— Pleacă numaidecît la Berna...

— Dar actele ?... Sau să folosesc fereastra de la graniță ?

— Nu, asta nu e indicat de loc. Ar pune mîna pe dumneata agenții contraspionajului elvețian, care, acum cînd se termină bîlciul, vor să se pună bine cu americanii... Nu, du-te la noi și alege-ți niște acte în toată regula. Am să telefonez ca să-i anunț.

— Nu cred că e cazul. Scrieți-mi un bilet.

— Ai stilou ?

— E preferabil să folosiți stiloul dumneavoastră.

Schellenberg își frecă fața cu palmele și zise, cu un rîs forțat :

— Ai dreptate, se vede că nu mi-am revenit încă din somn...

... După ce plecă Stirlitz, Schellenberg, fără să piardă o clipă, chemă mașina și îi ordonă șoferului :

— Du-mă la sanatoriul doctorului Gebhardt.

Acolo se afla cartierul general al lui Himmler.

Iar Stirlitz, în timpul acesta, gonea cu mașina spre graniță. În buzunar, avea două pașapoarte : pentru el și pentru soția lui, Frau Ingrid von Kirstein.

După ce bariera de la granița Germaniei rămase în urmă, Stirlitz se întoarse spre Käth și spuse :

— Asta-i tot, fetițo. Consideră că, acu, toate au luat sfîrșit.

Cerul Elveției era înalt și orbitor de senin. La cîteva zeci de metri în spate, cerul era la fel de nemărginit și de înalt, la fel plutea pe el, palid în lumina dimineții, discul galben al lunii, la fel se avîntau în zbor, în văzduhul galben-azuriu, ciocîrliile, numai că acela era cerul Germaniei, pe care, în orice clipă, se puteau ivi avioanele albe, scînteind în soare, ale aliaților, și din ele tot în orice clipă, puteau să se desprindă bombe, iar bombele acestea, de o forță cumplită la atingerea de sol, în bătaia soarelui albe ca de aluminiu, îi dădeau impresia celui care, cu sufletul la gură, le urmărea căderea că drept spre el se îndreaptă spre a-l lovi între ochi și a-l zvîrli în neființă, într-o jerbă de carne și sînge și de noroi negru de primăvară timpurie...

Stirlitz se îndreptă cu toată viteza spre Berna. Trecînd printr-un orășel, frînă brusc în fața unui semnalizator electric de circulație :

cîțiva copii traversau strada, mușcînd din sandvișuri. Käth izbucni în plîns.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Stirlitz.

— Nimic, răspunse Käth, doar atît că văd oameni, pe care el n-o să-i mai vadă niciodată...

— În schimb, cel mic a isprăvit cu necazurile, spuse Stirlitz. Și fetișcana de asemenea...

Ar fi vrut să adauge cîteva cuvinte foarte gingașe, alinătoare, dar își dădea seama că nu va fi în stare să exprime sentimentele ce-i umpleau sufletul. De cîte ori nu rostise, în sufletul lui, cuvinte dintr-acestea, gingașe, dulci, tulburătoare, cu gîndul la Saşenka... Cuvîntul nerostit, repetat de nenumărate ori, devine vers, iar dacă nu, moare, îngropîndu-se în adîncul conștiinței și rămînînd acolo, ca o apăsare, pentru totdeauna.

— Nu trebuie să te gîndești decît la viitor, spuse Stirlitz, înțelegînd pe dată cît de stîngace și de inutilă fusese fraza pe care o rostise.

— Viitorul nu poate exista fără trecut, răspunse Käth ștergîndu-și ochii. Iartă-mă... Știu cît de greu e să consolezi o femeie care plînge...

...După ce se întîlni cu pastorul Schlag și intră în posesia materialelor referitoare la tratativele dintre Dulles şi generalul Wolff, Stirlitz își dădu seama cît de tare se înșela atunci cînd îi spunea lui Käth că, acum, totul rămăsese în urmă, că necazurile, toate, se isprăviseră. Nu se terminase încă nimic. Dimpotrivă, abia începeau...

„Iustas către Centru.

Transmițîndu-vă materialele discuțiilor dintre Dulles și Wolff, consider necesar să vă fac cunoscute și cîteva considerente personale :

1. Impresia mea este că Dulles nu-şi informează decît parțial guvernul în legătură cu contactele pe care le are cu SS-ul. Probabil că guvernul său ştie că el a stabilit contacte cu „adversarii“ lui Hitler. Printre care Wolff nu se numără în nici un caz.

2. Roosevelt a declarat în repetate rînduri că obiectivul Statelor Unite ale Americii, ca şi al tuturor participanților la coaliția antihitleristă, este capitularea necondiționată a Germaniei. Cu toate acestea, Dulles a lansat ideea unui compromis, chiar cu păstrarea anumitor instituții naziste.

3. Orice coaliție presupune, din partea participanților la ea, o atitudine neapărat cinstită în relațiile reciproce. Dacă s-ar avansa

ideea că Dulles n-a făcut decît să-i tatoneze pe nemți, angajînd discuțiile, aș combate-o fără ezitare, deoarece pentru un agent secret este cu totul evident că de pe urma lor nemții n-au decît de cîștigat, iar Dulles de pierdut.

4. S-ar putea avansa de asemenea ideea că agentul secret Dulles a inițiat față de nemți o acțiune provocatoare. Dar în presa Elveției el este numit în chip deschis reprezentantul personal al președintelui. Poate să se preteze la o acțiune provocatoare reprezentantul personal al lui Roosevelt ?

Concluzie : fie că anumite cercuri din Occident au început să ducă un joc dublu, fie că Dulles e pe cale să trădeze interesele Statelor Unite ale Americii în calitatea ei de membră a coaliției antihitleriste.

Recomandare : este necesar să fie încunoștințați aliații despre faptul că partea noastră e informată asupra tratativelor ce se poartă în Elveția. Intenționez ca, în cel mai scurt termen posibil, să vă transmit, prin legătura refăcută, amănunte suplimentare despre convorbirile dintre Wolff și Dulles. De altfel, eu nu le-aș numi convorbiri, în accepția acordată termenului, ci diplomație. Le-aș numi tratative separate. Am încălcat regula, pe care eu însumi mi-am impus-o, de a nu face niciodată recomandări, numai pentru faptul că situația este critică și este necesar să fie luate măsuri urgente pentru salvarea coaliției antihitleriste, în momentul de față ținta unor provocări care, în ultimă instanță, s-ar putea să fi fost puse la cale în ambele tabere.

IUSTAS."

Stirlitz se îndreptă spre pensiunea „Virginia", unde trăsese profesorul Pleischner ; acesta îi anunțase adresa în textul ilustratei, menționînd că „tutunul de Virginia e aici extraordinar de bun". Stabilise dinainte că, pentru a-și face cunoscut domiciliul, profesorul va recurge la indicarea unor mărci de tutun. De exemplu, dacă s-ar fi oprit la „Grand-Hotel", i-ar fi scris lui Stirlitz : „Nici chiar la Grand-Hotel n-am putut găsi ce m-ați rugat să vă procur — toate tutunurile sînt de import, iar «Amfora» veritabilă lipsește."

La „Virginia" — Stirlitz găsi cu ușurință pensiunea — era pustiu : aproape toți locatarii plecaseră în munți. Sezonul de schi era pe sfîrșite, pielea expusă la soare, căpătă o culoare deosebită, roșie-

arămie, care se menținea multă vreme, așa că toți cei cărora le dădea mîna plecau în munți, unde zăpada dăinuia încă.

— Aș vrea să-i transmit profesorului din Suedia — i-am uitat numele — cîteva cărți, se adresă Stirlitz portarului.

— Profesorul din Suedia și-a luat bagajul și a plecat pentru totdeauna dintre cei vii. S-a aruncat de la o fereastră și a murit.

— Cînd ?

— Acum trei zile, dimineața. Era atît de vesel cînd a plecat în oraș, pentru ca, apoi, să nu se mai întoarcă !

— Ce păcat... Prietenul meu, de asemenea un savant, m-a rugat să-i transmit aceste cărți... Și să le iau pe cele pe care le împrumutase mai demult profesorului.

— Păi, telefonați la poliție... Acolo sînt toate lucrurile profesorului. Dacă dovediți că printre ele se află și niște cărți de-ale dumneavoastră, sînt sigur că o să vi le dea.

— Mulțumesc, spuse Stirlitz. Așa am să și fac.

Trecu pe strada unde se afla casa conspirativă. Văzu la fereastră glastra cu flori — semnalul primejdiei. Stirlitz înțelese totul. „Iar eu, care l-am crezut un laș, își aminti el. Bietul, blajinul și neînfricatul Pleischner... Iartă-mă, bătrîne !“

Își imagină momentul aruncării de la fereastră. Un omuleț plăpînd și liniștit... Se gîndi : „Ce groază trebuie să fi pus stăpînire pe el în acele clipe din urmă, dacă s-a hotărît să-și curme zilele aici, în libertate, după ce izbutise să scape din Germania... Nici vorbă că a fost urmărit de Gestapo. Sau chiar, dîndu-și seama că nu va vorbi, i-au regizat sinuciderea...“

— Du-mă în centru, te rog, îi spuse Stirlitz șoferului taxiului. Oriunde în centru. Pe cît posibil, aproape de o agenție unde aș putea închiria o mașină pentru cîteva zile.

De îndată ce Käth și copiii adormiră în camera lor de hotel, Stirlitz înghiți două tablete de cafeină concentrată — în zilele din urmă, aproape că nu închisese ochii — și plecă la a doua sa întîlnire cu pastorul Schlag, fixată dinainte la telefon.

Pastorul rosti :

— Azi-dimineață, n-am îndrăznit să aduc vorba despre rudele mele. Dar acum nu mă pot stăpîni să nu vă întreb : ce se întîmplă cu sora mea ?

— Vă amintiți scrisul ei ?

— Desigur.

Stirlitz îi înmînă pastorului un plic, Schlag citi biletul : „Dragă frate, îți mulțumesc pentru grija generoasă pe care ai manifestat-o

față de noi. Locuim acum în munți, feriți de grozăvia bombardamentelor. Trăim la o familie de țărani, și copiii îi ajută să îngrijească vacile ; mîncăm pe săturate și ne simțim în deplină siguranță. Ne rugăm lui Dumnezeu ca nenorocirile ce s-au abătut asupra ta să ia sfîrșit cît mai degrabă. A ta, «Anna».“

— Ce fel de nenorociri ? întrebă pastorul. La ce se referă sora mea ?

— Am fost obligat să-i spun că sînteți arestat... Am vizitat-o, de altfel, nu sub numele de Stirlitz, ci dîndu-mă drept un enoriaș de-al dumneavoastră. Iată adresa lor — cînd se va sfîrși totul, îi veți putea găsi. Iată și o fotografie — sper că ea vă va convinge definitiv.

Stirlitz îi întinse pastorului o mică fotografie ; făcuse cîteva clișee în munți, dar vremea fiind mohorîtă, calitatea lor era destul de mediocră. Pastorul cercetă îndelung fotografia, apoi zise :

— De fapt, v-am crezut chiar și fără fotografia asta... De ce ați slăbit așa ?

— Dumnezeu știe de ce... Sînt foarte obosit. Ei ? Ce noutăți mai aveți ?

— Noutăți vă pot da, dar eu nu mă simt capabil să le calific. Astăzi, ori ai încredere în primul venit, ori devii inevitabil un cinic. Americanii au început tratativele cu SS-ul. Îi acordă credit lui Himmler.

— Datele ?

— Poftim ?

— De ce fel de date dispuneți ? De la cine le-ați obținut ? Ce documente dețineți ? Fiindcă dacă ne bizuim pe simple zvonuri, putem cădea ușor victima unor minciuni bine ticluite.

— Din păcate, nu e cazul, răspunse pastorul. Grozav aș fi vrut să cred că americanii au refuzat să poarte tratative cu oamenii lui Himmler. Dar ați citit textele pe care vi le-am transmis azi-dimineață... Iar acum, poftim... Și pastorul îi înmînă lui Stirlitz cîteva foi de hîrtie subțiri, umplute cu un scris înghesuit, cu litere rotunjite, ușor aplecate spre stînga.

„*Wolff :* Vă salut, domnilor !

Mai multe voci : Vă salutăm, bună ziua.

Dulles : Colegii mei aici de față au venit anume pentru a conduce desfășurarea tratativelor.

Wolff : Sînt extrem de bucuros că tratativele noastre se vor desfășura în cadrul unei variante atît de reprezentative.

Gewernitz : E destul de complicat de tradus în engleză — „variantă reprezentativă...

Wolff (rîzînd) : Cel puțin, am reușit să stabilesc că domnul Gewernitz, în cadrul acestei întîlniri, îndeplinește rolul de translator...

Dulles : Pot să declar că atît asupra mea, cît și asupra prietenilor mei, a produs o impresie cît se poate de favorabilă faptul că purtătorul unui grad superior din SS., inițiind tratative cu inamicul, nu avansează nici un fel de cereri personale.

Wolff : Cererile mele personale se rezumă la năzuința de a obține pacea pentru națiunea germană.

O voce neindentificată : Bravo ! Iată un răspuns demn de un soldat adevărat !

Dulles : Ce lucruri noi s-au mai întîmplat între timp la dumneavoastră ?

Wolff : Kesselring a fost chemat la marele cartier general al Führerului. Asta e noutatea cea mai neplăcută.

Dulles : Dumneavoastră presupuneți că...

Wolff : O chemare urgentă la marele cartier general al Führerului nu e niciodată de bun augur.

Dulles : Din datele pe care le deținem noi, Kesselring a fost rechemat la Berlin pentru a i se încredința o nouă funcție — aceea de comandant al frontului de vest.

Wolff : Am auzit despre asta, dar zvonul nu s-a confirmat încă.

Dulles : Se va confirma. În timpul cel mai scurt.

Wolff : În cazul acesta, poate că ați aflat și numele succesorului lui Kesselring ?

Dulles. Da. Pot să vă spun numele succesorului său. Este generalul-colonel Wittienhof.

Wolff : Îl cunosc.

Dulles : Ce părere aveți despre dînsul ?

Wolff : E un slujbaș conștiincios.

Dulles : După părerea mea, această caracterizare poate fi aplicată majorității zdrobitoare a generalilor Wehrmachtului.

Wolff : Chiar și lui Beck și Rommel ?

Dulles : Aceștia doi au fost adevărați patrioți germani.

Wolff : Tot ce pot să vă spun este că n-am avut relații directe și confidențiale cu generalul Wittienhof.

Dulles : Dar Kesselring ?

Wolff : În calitate de locțiitor al lui Goering pe linie de Luftwaffe, feldmareșalul a avut legătură directă aproape cu toți comandanții militari ai Reichului de rangul lui Wittienhof.

Dulles : Ce atitudine ați lua față de propunerea noastră de a vă duce la Kesselring și de a-i cere să capituleze pe frontul de vest, avînd în prealabil consimțămîntul lui Wittienhof de a capitula simultan în Italia ?

Wolff : Ar fi un pas riscant.

Dulles : Nu riscăm oare cu toții ?

O voce neidentificată : În orice caz, contactul pe care l-ați lua cu Kesselring pe frontul de vest ar contribui la elucidarea unei chestiuni de mare importanță : în ce măsură ar fi sau nu dispus să capituleze pe frontul de vest...

Wolff : Ținînd seama de faptul că a consimțit la acest lucru în Italia, e de presupus că nu-și va schimba hotărîrea nici la Strassbourg.

Dulles : Cînd îl puteți vizita pe frontul de vest ?

Wolff : Am fost chemat la Berlin de către Kaltenbrunner, dar, întrucît convenisem să ne întîlnim aici, am amînat plecarea...

Dulles : Prin urmare, veți putea pleca cu avionul la Berlin imediat ce vă veți întoarce în Italia ?

Wolff : Da. În principiu, da. Dar...

Dulles : Vă înțeleg. Într-adevăr, riscați foarte mult, probabil considerabil mai mult decît noi toți. Dar în situația creată, nu văd altă ieșire.

O voce neidentificată : O ieșire există.

Gewernitz : Dumneavoastră sînteți inițiatorul tratativelor, dar probabil că vă bucurați de un anumit sprijin la Berlin. Asta v-ar permite să găsiți un pretext pentru a-l vizita pe Kesselring.

Dulles : Dacă vă preocupă mai presus de orice soarta Germaniei, apoi în cazul de față ar trebui să înțelegeți că, în momentul acesta, ea se află, într-o anumită măsură, chiar în mîinile dumneavoastră...

Wolff : Desigur. Și argumentul acesta nu mă poate lăsa indiferent.

Dulles : Putem lua notă că vă veți deplasa pe frontul de vest, la Kesselring ?

Wolff : Da.

Dulles : Considerați că e posibil să fie înduplecat Kesselring să capituleze ?

Wolff : Sînt convins de asta.

Dulles : Așadar, generalul Wittienhof îi va urma exemplul ?

Wolff : Mă voi întoarce în Italia.

Gewernitz : În caz că Wittienhof va ezita, dumneavoastră personal aţi putea exercita o anume influenţă asupra evenimentelor, în Italia.

Wolff : Da. Bineînţeles, dacă va fi necesar, va trebui să vă întîlniţi cu generalul Wittienhof, fie aici, fie în Italia.

Dulles : Dacă veţi socoti că e oportun, vom accepta să luăm contact cu Wittienhof. Cînd prevedeţi că vă veţi întoarce de la Kesselring ?

Wolff : Dacă totul decurge bine, mă voi întoarce peste o săptămînă şi vă voi comunica dumneavoastră şi lui Wittienhof data exactă a capitulării armatelor Reichului în vest. În aceeaşi zi şi la aceeaşi oră, va capitula şi grupul nostru de armate din Italia.

Gewernitz : Spuneţi-ne, cîţi deţinuţi se află în lagărele dumneavoastră de concentrare ?

Wolff : În lagărele noastre de concentrare din Italia sînt cîteva zeci de mii de oameni.

Dulles : Ce îi aşteaptă pe aceşti oameni în viitorul apropiat ?

Wolff : Am primit ordinul de a-i extermina.

Gewernitz : Ordinul acesta ar putea fi adus la îndeplinire în timpul cît veţi lipsi de acolo ?

Wolff : Da.

Dulles : Este posibil să fie întreprinse anumite măsuri pentru a împiedica executarea acestui ordin ?

Wolff : Colonelul Donenni va rămîne în locul meu. Am încredere în dînsul la fel ca în mine însumi. Vă dau cuvîntul meu de gentleman că acest ordin nu va fi tradus în viaţă.

Gewernitz : Domnilor, să mergem pe terasă, văd că masa e servită. Acolo va fi mai plăcut să continuăm discuţia, aici e grozav de cald...

Noaptea, Käth, cu copiii, plecă spre Paris. Ducea cu dînsa o scrisoare cifrată. Gara era pustie, tăcută. Käth îşi luase rămas bun de la Stirlitz la hotel ; el n-o putea conduce, deoarece se ferea de ochii Gestapoului. Käth privea peronul gol. Ploua. Locomotiva pufăia somnoroasă. Pe asfaltul ud, se reflectau şerpuitor, difuz, luminile felinarelor, ca nişte bizare ghirlande indiene. Käth plîngea mai tot timpul — abia acum, cînd se eliberase de cumplita tensiune a zilelor din urmă, înaintea ochilor ei apărea mereu şi nu voia să se şteargă, imaginea lui Erwin. Aceeaşi : într-un colţ al camerei, lîngă pianul cu coadă, aplecat deasupra picupurilor pe care îi plăcea atît de mult să le repare în zilele cînd nu avea şedinţe de radioemisie-recepţie cu Moscova.

Stirlitz nu rezistă : veni cu maşina la gară. Voia să vadă, fie şi de la distanţă, cum se va pune în mişcare trenul în care se afla Käth şi care avea s-o ducă în ţara aceea minunată — Franţa, unde şi ea, şi copiii vor fi în siguranţă, de unde urma să-i sosească în curînd o legătură de nădejde şi unde va pleca poate şi el într-o bună zi.

In cafeneaua mică a gării, Stirlitz se aşeză lîngă fereastră, de unde se vedea întreaga garnitură de vagoane a trenului.

— Ce serveşte monsieur ? întrebă o chelneriţă grasă şi zîmbitoare.

— Smîntînă, vă rog şi o ceaşcă de cafea.

— Cu lapte ?

— Nu, aş prefera cafea neagră.

Chelneriţa îi aduse frişcă şi cafea.

— Ştiţi, zise Stirlitz cu un zîmbet vinovat, eu nu mănînc frişcă. Asta încă din copilărie. V-aş ruga să-mi daţi smîntînă obişnuită, o jumătate de pahar.

— O, scuzaţi, monsieur... bîigui chelneriţa.

Desfăcu lista de mîncăruri şi se apucă s-o răsfoiască.

— Avem opt sorturi de smîntînă — şi frişcă, şi smîntînă cu dulceaţă, şi smîntînă cu brînză, dar simplă nu avem. Vă rog să mă scuzaţi. Mă duc la bucătar şi am să-l rog să facă o excepţie pentru dumneavoastră... La noi nu se mănîncă smîntînă simplă, dar aranjez eu...

„La ei nu se mănîncă smîntînă simplă, se gîndi Stirlitz. In timp ce, la noi, oamenii sînt bucuroşi cînd au o coajă de pîine. Zicînd «la noi», m-am referit pesemne şi la Rusia şi la Germania. Şi acolo, şi dincolo domneşte aceeaşi foamete. Aici e, dragă Doamne, un stat neutru : opt sorturi de smîntînă, dar e preferată frişca.

S-ar zice că nimic nu e mai bine decît să fii neutru, şi pentru cetăţean, şi pentru stat... Numai că, după trecerea unor ani, se poate întîmpla să te trezeşti deodată că, în vreme ce tu păstrai neutralitatea şi-ţi mîncai frişca, istoria a trecut pe lîngă tine. Nu, degeaba, nu e nimic mai îngrozitor decît să fii într-una neutru. Şi, la naiba, ce neutralitate mai e şi asta ? Dacă noi nu l-am fi zdrobit pe Hitler la Stalingrad, el ar fi ocupat şi Elveţia şi atunci s-ar fi dus pe apa sîmbetei neutralitatea, cu frişca ei cu tot.“

— Monsieur, poftiţi smîntînă simplă. Va costa ceva mai scump, pentru că nu figurează pe listă.

Stirlitz izbucni în rîs.

— Bine, bine, făcu el. N-are importanță. Mulțumesc.

Trenul se puse încet în mișcare. Stirlitz se uită la toate geamurile, dar n-o văzu pe Käth — pesemne că sta pitită, ca un șoricel, într-un colț de compartiment, cu pruncii lîngă ea, în așteptarea ceasului cînd va ajunge la ai săi...

Urmări cu privirea trenul ce se depărta și se sculă de la masă. Smîntîna rămăsese neatinsă, cafeaua însă o băuse.

Molotov îl invită la Kremlin pe ambasadorul Marii Britanii, sir Archibald Kerr, pentru ora opt seara. Nu-l mai invită și pe ambasadorul S.U.A., Harriman. Știa că diplomatul Kerr e un agent secret profesionist, cu experiență, și cu el putea discuta pe șleau, fără să trebuiască să suporte pozele afectate ale americanului, care îl scoteau din sărite pe comisarul poporului.

Strîngîndu-i cu degetul mare și arătător, din trei părți, cartonul, Molotov aprinse țigara „Kazbek" ; trecea drept un fumător înrăit, deși, ca și Stalin, nu trăgea niciodată fumul în piept.

Se purta față de Kerr cu vădită răceală. Ochii săi ageri sclipeau, dindărătul lentilelor pince-nez-ului, încruntați și scrutători.

Întrevederea fu scurtă ; Kerr, după ce parcurse nota pe care i-o înmînase translatorul comisarului poporului, Pavlov, deciară că va aduce neîntîrziat la cunoștința guvernului Majestății Sale textul acesteia :

„Confirmînd primirea scrisorii dumneavoastră privitor la tratativele purtate la Berna între generalul german Wolff și ofițeri ai statului-major al feldmareșalului Alexander, mă văd obligat să declar că guvernul sovietic apreciază situația creată nu drept o neînțelegere, ci drept un fenomen mult mai grav.

Generalul german Wolff și persoanele care îl însoțesc au sosit la Berna pentru a duce tratative cu reprezentanții comandamentului anglo-american asupra capitulării armatelor germane din nordul Italiei. Atunci cînd guvernul sovietic a declarat că e necesar ca la aceste tratative să participe și reprezentanții comandamentului militar sovietic, cererea sa a fost întîmpinată de refuz.

În felul acesta, de două săptămîni, pe la spatele Uniunii Sovietice, care poartă pe umerii săi principală povară a războiului împotriva Germaniei, se duc tratative între reprezentanții comandamentului militar german, de o parte, și reprezentanții comandamentului englez și american, de altă parte. Guvernul sovietic consideră această situație ca fiind cu totul inadmisibilă.

V. MOLOTOV."

Reacţia lui Bormann la raportul ce i-l prezentă Stirlitz cu privire la tratativele dintre Wolff şi Dulles fu, surprinzător, un acces de bucurie. El însuşi se miră de această reacţie a sa : Berlinul era bombardat de englezi, la Frankfurt bubuiau bateriile de artilerie ruseşti, înăuntrul Reichului totul se prăbuşea, iar el încerca aprigul sentiment de bucurie pe care ţi-l dă răzbunarea... Fiind, altminteri, un analist, nu se amăgi şi compară bucuria aceea a lui cu sentimentele răutăcioase pe care le nutresc, faţă de semenele lor mai tinere, femeile invidioase cînd simt că îmbătrînesc...

„De ce să-mi ascund adevărul despre mine, fie el cît de crud ? E mult mai uşor să te aperi şi să ataci cînd îţi cunoşti punctele vulnerabile".

Bormann era adept al psihoterapiei. Nu lua aproape niciodată medicamente. Cînd se îmbolnăvea, obişnuia să se dezbrace în pielea goală, se forţa să intre într-o stare de transă şi îşi îndrepta întreaga încărcătură de voinţă înspre partea bolnavă a organismului. Vindeca anghina funiculară într-o singură zi, iar răceala o ducea întotdeauna pe picioare ; se pricepea să se lecuiască de invidie, să alunge din el tristeţea — nimeni nu ştia că, încă din adolescenţă, suferea de cumplite accese de ipohondrie. La fel de bine ştia să se lecuiască şi de stări ca aceasta, izbucnită în el ca o vîlvătaie de josnică bucurie.

Izbuti să-şi înfrîneze dorinţa năvalnică de a ridica receptorul şi a-i telefona lui Himmler. Parcă vedea cum va începe Reichsführerul să se agite.

„Dar, tot agitîndu-se, o să se încurce în mod inevitabil şi o să se ducă să-l consulte pe Schellenberg, îşi dădu seama Bormann. Şi e greu de prevăzut ce e în stare să mai născocească intelectualul ăsta scîrbos...

— Bormann la telefon, rosti Reichsleiterul în receptor, bună ziua, Kaltenbrunner. Te-aş ruga să vii la mine fără întîrziere.

„Da, continuă să reflecteze Bormann, trebuie să procedez cu prudenţă, şi anume prin Kaltenbrunner. De altfel, nici ăstuia n-am să-i spun nimic. Am să-i cer doar să-i ordone încă o dată lui Wolff să vină la Berlin, am să-i spun că, din informaţiile mele, reiese că Wolff trădează cauza Reichsführerului. O să-l rog să nu-i spună nimic prietenului meu Himmler, ca să nu-i producem, fără nici un rost, un şoc nervos. Dar îi voi da dispoziţia să-l aresteze pe Wolff şi să scoată de la el adevărul. Dacă s-au priceput s-o facă cu alţii, apoi să înveţe să-şi folosească metodele şi faţă de ai lor. Şi abia după ce Wolff va spune tot ce ştie şi declaraţiile

lui vor fi consemnate într-un document pe care el, Kaltenbrunner personal, mi-l va pune pe birou, abia atunci mă voi adresa Führerului. Ăsta va fi sfîrșitul lui Himmler ! ...Alături de Hitler voi rămîne atunci numai eu. Goebbels e un isteric, pe el nici nu-l pun la socoteală, de altfel nici nu știe ce știu eu. Ăsta are idei cu duiumul, dar nu are nici o lescaie. O să moștenesc eu și ideile, și banii partidului. N-am să repet greșelile pe care le-au făcut ei și am să ies biruitor. Ce contează cînd va veni victoria : lupta reprezintă, prin ea însăși, o fericire și ea nu poate fi încununată decît de victorie."

Ca și oricare slujbaș al aparatului în care activase, „sub conducerea Führerului", vreme de atîția ani, Bormann, în speculațiile sale, în general foarte precise, comitea o singură greșeală : el considera că poate orice, se pricepe la orice și înțelege orice problemă mult mai adînc decît adversarii săi. Socotindu-se organizatorul ideologic al mișcării național-socialiste, Bormann disprețuia detaliile, particularitățile, într-un cuvînt, tot ce intră în sfera noțiunii de „profesionism".

Era temut și erau nevoiți să țină seama de el și Ribbentrop, și Goering, și Himmler. Dar slujbașii mărunți de la Externe, cei ai ministerului aviației sau funcționarii serviciului de contraspionaj își băteau joc de indicațiile acestui lider al partidului. În definitiv, ei cunoșteau mai bine ca oricine curelele de transmisie ale aparatelor lor, în definitiv, ei pregăteau operațiunile, atît în diplomație și în spionaj, cît și în industrie și armată. Diletantismul atotștiutorilor de tipul lui Bormann provoca la ei, la început un protest surd, iar mai apoi un dispreț nu lipsit, desigur, de condescendență.

Tocmai acest diletantism îl și făcu pe Bormann să rateze acțiunea proiectată. Evident, Kaltenbrunner nu-i spuse nimic lui Himmler, din moment ce aceasta era indicația Reichsleiterului. Ordonă să fie chemat urgent, a doua zi chiar, Karl Wolff, din Italia. În cadrul uriașului aparat al R.S.H.A. nimic nu scăpa ochilor vigilenți ai celor doi puternici rivali — Müller și Schellenberg. Radiotelegrafistul de pe lîngă cartierul general al lui Kaltenbrunner, recrutat de către oamenii lui Schellenberg, aduse la cunoștința șefilor săi neoficiali conținutul telegramei strict secrete, expediate în Italia și care suna astfel : „Să fie supravegheată plecarea lui Wolff, cu avionul, la Berlin". Schellenberg, își dădu seama că e cazul să dea alarma. Mai departe, era mai sim-

plu : pentru serviciul secret nu constituia cine știe ce dificultate să afle data exactă a sosirii lui Wolff. La aerodromul Tempelhof, pe Wolff îl aşteptară două maşini : una din ele, încadrată de trei gealați din paza închisorii subterane a Gestapoului, era o dubă cu portiera blindată, iar în cea de-a doua se afla Brigadeführerul SS, şeful serviciului de informații în străinătate al Reichului, Walter Schellenberg. Către scara avionului se îndreptară concomitent cei trei gealați în uniforme negre, cu mutrele lor tipice de degenerați, de temniceri de profesie, și frumosul Schellenberg, cu aerul său de intelectual, îmbrăcat, pentru ocazia respectivă, într-o elegantă uniformă de general. Fu rulată scara către ușa avionului „Dornier", dar în loc de cătuşe, mîinile reci ale lui Wolff fură strînse de degetele puternice ale lui Schellenberg.

Temnicerii nu-și asumară riscul de a-l aresta pe Wolff : și-l asumară pe cel mai mic, acela de a urmări maşina lui Schellenberg. Brigadeführerul SS îl duse cu maşina pe Obergruppenführerul SS Wolff la locuința generalului Fegelein, reprezentantul personal al lui Himmler la cartierul general al Führerului. Faptul că acolo sosise între timp Himmler nu l-ar fi oprit pe Bormann. Îl opri însă altceva : Fegelein era soțul sorei Evei Braun și, prin aceasta, rudă directă cu Hitler. Führerul îl numea adeseori, la ceaiurile de la reședința sa — „Dragul meu cumnat"...

Cu aparatul de radio pus la maximum, Himmler țipa la Wolff :

— Îți dai seama că ai compromis operația şi m-ai expus pe mine loviturilor ? ! Pe ce cale au aflat Bormann şi Kaltenbrunner despre tratativele dumitale ? ! Cum de-au putut copoii ticălosului de Müller să adulmece totul ? !

Schellenberg aşteptă pînă ce Himmler isprăvi de țipat, după care rosti cu glasul coborît şi cît se poate de liniştit :

— Reichsführer, vă amintiți, probabil, nu-i aşa, că detaliile acțiunii urma să le pregătesc eu ? Să ştiți că operațiunea de acoperire e perfect pusă la punct. Am elaborat pentru Wolff o legendă conform căreia dînsul n-a făcut decît să încerce să se infiltreze în rîndurile complotiştilor care caută cu adevărat la Berna căile pentru încheierea unei păci separate. Vom discuta chiar acum şi aici toate aceste detalii ; la dictarea mea, Wolff va scrie un raport adresat dumneavoastră, în care va relata despre tratativele purtate cu americanii, descoperite de noi — serviciul secret al SS.

Schellenberg ar fi avut posibilitatea să însceneze pentru Wolff o catastrofă aeriană. Dar el calculase că organizarea, în acel mo-

ment, a unei catastrofe aeriene ar fi fost inoportună, întrucît nu știa încă ce informații deținea Kaltenbrunner ; probabil că nu era decît în posesia unor date vagi, altfel l-ar fi arestat pe Wolff încă în Italia ; varianta cu catastrofa ar fi fost inoportună și pentru că Bormann, prin intermediul lui Kaltenbrunner ar fi căpătat astfel posibilitatea să se prevaleze de datele pe care le deținea, fie ele și foarte vagi, dar care, oricum, erau compromițătoare pentru Himmler.

Comunicările lui Stirlitz trimise de la Berna în legătură cu tratativele lui Schlag cu aliații occidentali, în care erau implicate o sumedenie de nume, îi permiteau lui Schellenberg să-l sperie oleacă pe Führer cu spectrul unui complot.

Iar dacă Wolff — „soldat credincios al Führerului, educat de SS și de Himmler“ — n-ar fi intrat pe fir și, din însărcinarea superiorilor săi, n-ar fi preluat inițiativa în desfășurarea tratativelor, despre care, iată, îl informează acum pe Führer, cine știe ce întorsătură ar fi putut lua evenimentele în viitor...

Bormann își dădu seama că a pierdut partida atunci cînd îi văzu pe Himmler și pe Schellenberg, însoțiți de Wolff, ieșind de la Führer. Strîngîndu-i mîna lui Wolff și aducîndu-i „cele mai sincere mulțumiri pentru curajul și devotamentul de care a dat dovadă“, Bormann se gîndea dacă nu era cumva cazul să-l cheme aici pe Stirlitz și să-l confrunte cu ticălosul acela cu fața ca laptele care-l trăda la Berna pe Führer. Reflectă asupra chestiunii și după ce Himmler, cu toată banda, plecă, liniștit în urma victoriei repurtate asupra lui, a lui Bormann.

Nu fu capabil să ia o hotărîre fermă. Și atunci îi apăru în fața ochilor uimiți, limpede, chipul lui Müller.

„Da, își zise, trebuie să apelez la omul ăsta. Nu merge cu jumătăți de măsuri. Sau — sau. Îmi trebuie un om și de alt soi decît Stirlitz. Am nevoie de un om al meu chiar în conducere. Altfel nu-l voi putea doborî pe Himmler. Am să analizez cu Müller chestiunea sub toate aspectele ; o să discut cu el și despre Stirlitz. Oricum, mai păstrez un atu : rapoartele lui Stirlitz. Ele pot să cîntărească greu în cursul judecării pe linie de partid a lui Wolff“.

— Bormann la telefon, rosti el cu glas surd în receptor. Dați-mi legătura cu Müller.

„Mesajul personal și strict secret al domnului Churchill către Mareșalul Stalin.

1. Președintele mi-a remis corespondența, dintre dînsul și dumneavoastră, referitoare la contactul stabilit în Elveția între un ofițer britanic și unul american de la cartierul general al feldmareșalului Alexander și un general german cu numele de Wolff în problema unei eventuale capitulări a armatei lui Kesselring în nordul Italiei. În consecință, consider oportun să vă transmit o expunere exactă a faptelor în care a fost implicat guvernul Majestății Sale. De îndată ce am aflat, la 12 martie, despre contactul stabilit, am încunoștințat guvernul sovietic despre cele petrecute, și atît noi, cît și guvernul Statelor Unite am avut în această chestiune o atitudine perfect onestă. Întreaga acțiune din Elveția s-a rezumat la verificarea împuternicirilor emisarului german și la încercarea de a organiza o întîlnire între împuternicitul lui Kesselring și feldmareșalul Alexander la cartierul general al acestuia sau într-un alt punct potrivit din nordul Italiei. În Elveția n-au fost purtate nici un fel de tratative, nici măcar în legătură cu capitularea militară a armatei lui Kesselring. Cu atît mai puțin n-a intrat în intențiile noastre, așa cum s-a presupus în mod greșit și totodată jignitor pentru noi, realizarea vreunui acord politico-militar, cum se afirmă în telegrama dumneavoastră adresată președintelui.

2. Reprezentanții dumneavoastră au fost invitați din primul moment la întîlnirea pe care am încercat s-o organizăm în Italia. Dacă această întîlnire ar fi avut loc și dacă reprezentanții dumneavoastră ar fi sosit la timp, ei ar fi putut asista la convorbiri de la început și pînă la sfîrșit.

3. Noi considerăm că feldmareșalul Alexander are latitudinea deplină de a primi pe frontul său din Italia capitularea armatei germane, compusă din 25 de divizii, și de a discuta condițiile capitulării cu emisarii germani, împuterniciți în acest scop. Cu toate acestea, dacă asemenea tratative strict militare ar fi avut loc, noi am prevăzut în mod special ca să fie invitați și reprezentanții dumneavoastră la cartierul general al generalului Alexander. În realitate, din toate aceste contacte din Elveția nu s-a ales nimic. Ofițerii noștri s-au întors din Elveția fără să fi realizat vreun progres în ce privește organizarea în Italia a unei întîlniri cu emisarii lui Kesselring. Despre toate acestea, guvernul sovietic a fost încunoștințat la timp și pas cu pas, fie de către feldmareșalul Alexander, fie de către sir A. Clark Kerr sau de către oficiile corespunzătoare ale Statelor Unite. Repet, nici un fel de tratative, oficiale sau neoficiale, n-au fost întreprinse, nici măcar abordate.

4. Nu este exclusă eventualitatea ca încercarea generalului german Wolff de a angaja tratative să nu fie decît o tentativă a inamicului de a semăna discordia între aliați. Feldmareşalul Alexander a subliniat în mod expres acest lucru în telegrama sa expediată la 11 martie, menționînd : «Rog să rețineți că doi dintre factorii de conducere sînt oameni ai SS-ului şi ai lui Himmler, fapt care îmi provoacă grave suspiciuni». Copia acestei telegrame a fost expediată ambasadorului britanic la Moscova la 12 martie pentru a fi remisă guvernului sovietic. Dacă germanii au urmărit să semene discordia între noi, se poate spune că, pentru un timp, au reuşit s-o facă.

5. Sir A. Clark Kerr a fost însărcinat de către domnul Eden să-i explice domnului Molotov situația. În răspunsul primit de către dînsul din partea domnului Molotov figura următoarea frază : «Guvernul sovietic apreciază situația creată nu drept neînțelegere, ci drept un fenomen mult mai grav». În acest răspuns, a fost exprimată de asemenea nemulțumirea în legătură cu faptul că «la Berna, de două săptămîni, pe la spatele Uniunii Sovietice, care poartă pe umerii săi principala povară a războiului împotriva Germaniei, se duc tratative între reprezentanții comandamentului militar german, de o parte, și reprezentanții comandamentului englez şi american, de altă parte». Ținînd seama de interesele bunelor relații anglo-sovietice, guvernul Majestății Sale a hotărît să nu dea nici un fel de răspuns acestei învinuiri extrem de jignitoare și nefondate, ci să o ignore. Aceasta e originea fenomenului denumit în mesajul dumneavoastră adresat preşedintelui «Tăcerea englezilor». Am considerat că e preferabil să tăcem decît să răspundem la o scrisoare ca aceea trimisă nouă de către domnul Molotov. Dar puteți fi sigur că ne-a surprins profund scrisoarea respectivă şi ne-a jignit faptul că domnul Molotov ne atribuie asemenea intenții. Ceea ce n-a influențat în nici un fel asupra indicațiilor date de noi feldmareșalului Alexander, de a continua să vă țină întru totul la curent.

6. Nejustă este de asemenea afirmația că inițiativa acestei acțiuni ar fi aparținînd în întregime englezilor, aşa cum o declarați președintelui. În realitate, informația transmisă feldmareșalului Alexander în legătură cu faptul că generalul german Wolff doreşte să stabilească anume contacte în Elveția, i-a fost furnizată acestuia de către un organism american.

7. Între contactele de la Berna sau de aiurea şi totala înfrîngere a armatelor germane pe frontul apusean nu există nici o legătură. Adevărul este că ele au luptat cu multă dîrzenie şi au provocat trupelor noastre şi celor americane, de la începutul ofensivei noastre din februarie şi pînă la 28 martie, pierderi care depăşesc 87.000 de oameni. Dar avînd în faţă forţe terestre superioare numeric şi fiind literalmente copleşiţi în văzduh de forţele militare aeriene anglo-americane, considerabil superioare, care numai în luna martie au aruncat peste 200 000 tone de bombe asupra Germaniei, armatele germane din Occident au fost zdrobite cu desăvîrşire. Faptul că ele au avut în faţa lor, în Occident, forţe terestre superioare numeric, se explică prin admirabilele lovituri date lor în răsărit de armatele sovietice.

8. În ceea ce priveşte învinuirile pe care le aduceţi, în mesajul dumneavoastră către preşedinte, şi care de asemenea calomniază guvernul Majestăţii Sale, eu şi colegii mei ne solidarizăm cu ultima frază din răspunsul preşedintelui".

„Din partea premierului I. V. Stalin către preşedinte, domnul F. Roosevelt — personal şi confidenţial.

1. În mesajul meu... n-a fost vorba de onestitate şi de bună-credinţă. Nu m-am îndoit nici o clipă de onestitatea şi buna dumneavoastră credinţă, nici de onestitatea şi buna-credinţă a domnului Churchill. În mesajul meu era vorba de faptul că, din corespondenţa purtată între noi, au reieşit puncte de vedere diferite în ce priveşte libertăţile pe care îşi poate permite un aliat să le ia faţă de ceilalţi aliaţi. Noi, ruşii, considerăm că, în actuala situaţie de pe fronturi, cînd inamicul se află în preajma inevitabilei capitulări, la orice fel de întîlniri privitoare la problemele capitulării între reprezentanţii unui aliat cu emisarii germani, e necesar să fie asigurată participarea reprezentanţilor celorlalţi aliaţi. Această obligaţie se impune indiscutabil în momentul în care unul dintre aliaţi stăruie să participe la o asemenea întîlnire. Americanii şi englezii se pare însă că gîndesc altfel, considerînd punctul de vedere rusesc nejust. Drept care, ei i-au privat pe ruşi de dreptul de a participa la întîlnirea din Elveţia cu germanii. V-am mai scris despre aceasta, totuşi nu consider inutil să repet că ruşii, într-o situaţie analoagă, nu i-ar fi privat în nici un caz pe americani şi englezi de dreptul de a participa la o asemenea întîlnire. Continuu să apreciez punctul de vedere rusesc ca fiind singurul just, el excluzînd posibilita-

tea unor suspiciuni reciproce și neîngăduind inamicului să semene neîncredere între noi.

2. Este greu de admis că rezistența aproape inexistentă a germanilor pe frontul de vest s-ar explica numai prin faptul că ei ar fi fost zdrobiți pe plan militar. Ei ar fi putut, fără a-și prejudicia situația, să retragă de pe frontul de est 15—20 de divizii și să le strămute în sprijinul armatelor lor de pe frontul de vest. Or, germanii n-au făcut asta și n-o fac. Ei continuă să se bată cu rușii cu înverșunare pentru o stație de cale ferată oarecare, absolut anonimă, Zemleanița din Cehoslovacia, care le e de tot atîta folos cît îi este de folos mortului cataplasma, în schimb predau fără să opună rezistență orașe de mare importanță strategică din centrul Germaniei, ca Osnabrück, Mannheim, Kassel. Trebuie să recunoașteți că comportarea germanilor e mai mult decît stranie și de neînțeles.

3. În ceea ce îi privește pe informatorii mei, vă asigur că sînt oameni foarte cinstiți și modești, care își îndeplinesc obligațiile cu strictețe și nu urmăresc să jignească pe nimeni. Pe acești oameni noi i-am verificat de nenumărate ori în muncă...“

Schellenberg îi ordonă lui Stirlitz să se întoarcă în Reich : era așteptat urgent raportul său, adresat personal Führerului, în legătură cu activitatea desfășurată în vederea zădărnicirii „perfidelor tratative purtate de trădători de tipul lui Schlag“ la Berna.

Stirlitz, însă, nu putea pleca la Berlin, întrucît aștepta de pe o zi pe alta sosirea omului de legătură de la Centru ; nu-și putea continua activitatea, dacă nu avea o legătură sigură. Cumpăra ziarele sovietice și se mira : celor de acasă li se părea că Germania este nimicită, că zilele Reichului sînt numărate și nimeni nu se mai aștepta la surprize.

Or, el, și mai ales acum, cînd pătrunsese tainele tratativelor cu Occidentul, cunoscînd dinlăuntru forța potențială a armatei și industriei germane, el se temea de surprize — și asta cu atît mai mult, cu cît înainta timpul... De aceea se întreba cu neliniște dacă au ajuns materialele sale cifrate, transmise prin Käth, de la Centru la Comitetul de Stat al Apărării.

Își dădea seama prea bine că dacă Himmler ar afla despre rolul său în zădărnicirea tratativelor, dacă Bormann, la rîndul lui ar afla despre jocul său dublu, dacă oricare dintre ei ar afla fie și a mia

parte a adevărului în ce îl privea — viața lui n-ar fi prețuit nici cît o ceapă degerată...

Își dădea seama că, întorcîndu-se la Berlin, își vîra singur gîtul în ștreang. Singur, n-avea nici un rost să se întoarcă acolo, numai ca să se ducă la pierzanie. Stirlitz învățase să raționeze despre propria-i viață ca și cum nu el ar fi fost cel în cauză, ci un ins cu totul străin de el. Să se întoarcă acolo, avînd o legătură de nădejde, care să-i poată asigura un contact imediat cu Moscova (un asemenea contact cu Centru, rapid și sigur, îi era necesar, îi era extrem de necesar) — da, în aceste condiții avea sens să riște. Altfel, era mai bine să iasă din joc, doar își îndeplinise misiunea. Conștiința îi era curată. Că era obosit de moarte, n-avea prea mare importanță — nu-și făcuse decît datoria.

Se întîlniră, așa cum fusese stabilit, într-un bar de noapte. O femeiușcă bezmetică, studentă la matematică, tocmai se legase de Stirlitz, ținîndu-se scai de el. Femeia, grasă și de o frumusețe desfrînată, era beată moartă. Îi șoptea într-una la ureche : „Despre noi, matematicienii, se spune că sîntem niște pesmeți reci și mucegăiți ! Ce minciună ! Noi și în dragoste sîntem inventatori ! În dragoste, sînt un Einstein ! Sînt și relativă, și absolută ! Te doresc, frumosule cărunt !“

Stirlitz nu reușea în nici un chip să se descotorosească de ea ; îl și recunoscuse, după pipă, servietă și portofel, pe omul de legătură, era momentul să-l abordeze, dar nu putea scăpa de insistențele matematicienei ; numai un scandal i-ar mai trebui acum, așa ceva chiar nu-i era îngăduit să facă !

— Du-te în mașina mea, Einstein, spuse Stirlitz. Ies și eu îndată...

— Nu minți ?

— Nu, nu...

— Jură !

— Jur... rosti Stirlitz înciudat. Vin numaidecît. Zău că vin. Du-te și așterne în mașină vreo două formule.

Omul de legătură îi transmise că Centrul nu insistă ca el să se întoarcă în Germania, deoarece își dă seama cît de complicat ar fi asta în situația dată și la ce riscuri se expune. Totuși, dacă Iustas se simte capabil s-o facă, fără îndoială că Centrul ar saluta întoarcerea sa în Germania ; dar hotărîrea definitivă era lăsată la aprecierea tovarășului Iustas. Cu această ocazie, Centrul îi aducea la cunoștință că, avînd în vedere strălucita rezolvare a cazului „Cross-

word", comandamentul a înaintat Comitetului de Stat al Apărării și Prezidiumului Sovietului Suprem propunerea de a i se conferi titlul de Erou al Uniunii Sovietice. Dacă tovarășul Iustas va găsi oportun să se întoarcă în Germania, i se vor asigura mijloacele de legătură : doi radiotelegrafiști — unul la Potsdam și altul la Weddinge — vor fi puși la dispoziția sa.

Motorul „Horch"-ului duduia puternic și regulat. Indicatorul alb-albastru de pe autostradă arăta 247 kilometri pînă la Berlin. Printre zdrențele de nori grei, se iviră cîteva petice de cer azuriu. Nu mai era nicăieri zăpadă — se topise. Pămîntul era acoperit de frunze arămii de stejar. Văzduhul, în pădure, era dens, albăstriu. Mirosea a putregai și a liniște.

„Ale primăverii șaptesprezece clipe în inimă îți vor rămîne, își cînta la radio șansoneta Maricque Rock. Sigură sînt că muzica ne va învălui mereu și chiar și pomii se vor roti în dans, și numai pescărușul, în vîltoare prins, se va-neca și să-l ajuți tu n-o să poți, vai ! nu..."

Stirlitz frînă brusc. Șoseaua era pustie, așa că opri mașina fără s-o mai tragă la marginea drumului. Intră în pădurea de conifere și se lasă pe pămînt. Timid, de un verde viu, răsăreau primele firicele de iarbă. Stirlitz mîngîie cu palma, grijuliu, pămîntul. Rămase astfel, nu mai știu nici el cît, să mîngîie țărîna. Era conștient de riscul pe care-l înfrunta întorcîndu-se la Berlin. Așa că avea tot el dreptul să se tolănească pe pămîntul reavăn, primăvăratic, și să-l mîngîie cu palmele...

Moscova — Berlin — New York
1968

În colecția «ENIGMA»

Au apărut:

Maurice Leblanc	ARSÈNE LUPIN CONTRA LUI HERLOCK SHOLMES
Carlo Manzoni	AVENTURILE UNUI DETECTIV PARTICULAR
Kedar Nath	AL TREILEA OCHI AL LUI SHIVA
Václav Nývlt	DOUĂ MILIOANE DE MARTORI
Georges Simenon	MAIGRET ȘI FANTOMA
Dmitri Tarasenkov	OMUL DIN GANG
Brad Ward	ȘERIFUL DIN MEDICINE BEND

Sub tipar:

René Cambon	DRAGII NOȘTRI DISPĂRUȚI
Agatha Christie	ANUNȚUL MORTUAR
Charles Exbrayat	VĂ AMINTIȚI DE PACO?
Dashiell Hammett	UN OM SUBȚIRE
Michael Innes	MIȘTERUL MANUSCRISULUI
Bert Island	SFÎRȘITUL JOCULUI
R. Marzano și G. Capuano	CIȚIVA MAIGRET ITALIENI
Bogomil Rainov	INSPECTORUL ȘI NOAPTEA

editura univers

Lei 12,50